

ԴՐԱՄԱՏՈՒՐԳԻԱ

գրական - գեղարվեսական հանդես

54^օ 55

ՊԻԵՍՆԵՐ

Արմենուի ՍԻՍՅԱՆ	2	ԱԳՈՎՎՆ ԱՍԱՅ
Գագիկ ԿԱՐԱՊԵՏՅԱՆ	20	ՄԵԾ ԼԵՌԸ
Դավիթ ԽԱԶԻՔՅԱՆ	56	ՍՈՒՐՃ ԵՎ ՎԻՏՎԻՆՆԵՐ
Սամվել ԽԱԼԱԹՅԱՆ	64	ԹՎԱՑՅԱԼ ԵՐԿՐԻ ԲՆԻԿՆԵՐԸ
Անահիտ ԱՐՓԵՆ	84	ԳՈՐԾ ԿԱՄՆԱՅԱԾ ՈՐ ԿՈՂՄԻՑ ԿՆԱՅԵՍ
Գուրգեն ԽԱՆՉՅԱՆ	104	ՄԻ ԱՆԳԱՄ ԵՐԵՎԱՆՈՒՄ
Սամվել ԿՈՍՅԱՆ	130	ԵԹԵ ԱՐԳԻՇՏԻՆ ՏԵՍՆԵՐ...
Կարինե ԽՈԴԻԿՅԱՆ	154	ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ ԱՆՍՈՎՈՐ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ. ՄԱՐՏԻ 1

ՄԵՐ ԼԵՂԻՆԱԿԸ ՄԵՐ ԼԵՂԻՆԱԿԸ ՄԵՐ ԼԵՂԻՆԱԿԸ

**Արմենուհի
ՍԻՍՅԱՆ**

Թռչուն-մարդ, մարդ-թռչուն՝ ամեն բան օրինաչափ է
բնության մեջ ու հավասարաչափ բաշխված: Ոչ ոք չի կարող
ասել՝ ում հնարավորությունն է առավել օգտակար՝ սեփա-
կան թևերով բարձր թռիչքներ անելը, թե՛ հողին կապած ապ-
րելը՝ առանց վերապրելու և զգալու, թե ինչ կա հողից վերև
կամ ներքև... Թռչունները ևս իրենց տեսալի ու նշանա-
կության մեջ տարբեր են, և մարդը ներառում է նրանցից բո-
լորին իր մեջ կամ գուցե հակառակը...
Այնուամենայնիվ, ազուակն ասաց...

ԱԳՈՎՎՆ ԱՍԱՅ

Մոնողամա չորս պեսարանով (պատկերով)

«Մարդ արարածը չի կարող
այդքան շատր իրականություն կրել»
Թ. Էլիոթ

ՏԵՍԱԲԱՆ I

ՀԵՂԻՆԱԿ - Բոլոր երգող թռչունները ծգուում են դեպի տաք տարածքներ: Ագռավները՝ ոչ: Նրանք իրենց վերադարձով գարուն չեն ավետում, քանի որ չեն էլ հեռանում: Ագռավները միշտ մեզ հետ են, միշտ կան: Նրանք կարիք չունեն ջերմության ու երգի, իսկ լուսի պակասն ու ցուրտը նրանց ամենսին չի խանգարում (գուցեւ և սնում է): Ագռավները օգտվում են ն լոյս ու ջերմությունից, և հարազատ են ցուրտ ու մթին. խելացի են: Դրա համար էլ երկար են ապրում: Չեն նեղվում մոլուցրտից, որովհետև նրանց թևերում ջերմության կարոտ չկա, որ ճախրեն դեպի արևներ: Նրանք հստակ կողմնորոշվում են բնության տարբեր իրավիճակներում: Բարձրության տարերքը միևնույն է նրանց ոգուն. վերևում կգտնվեն, թե ներքում՝ առանձնապես հական չեն, չհաշված, որ վերևում գտնվելը լի է վտանգներով. ուժեղ թռչունները վերևներում են լինում: Թե ինչ են մտածում, երբ շարունակ ճանապարհներ են փնտրում... Զգուշավորության համար խելք է պետք ունենալ, ագռավի պես: Ա-

սենք՝ ագռավները կոռած ունեն թռչնային բարձր ծախրանքի վրա: Այլ բան է ցածը: Ցածն ավելի է գրավում նրանց: Բացի դրանից, նրանք մեծ հաջողությամբ կոռում են ներքենում՝ մարդկանց վրա, հատկապես այն մարդկանց, ովքեր սիրում են մտովի թռչել: Թերևս հենց այդպես, ուղղակիորեն ասում են մարդուն: Ես չգիտեմ թռչներեն, ոչ մի տեղ այն չեն սովորեցնում: Իմացածս օտար լեզուները սիրով կփոխարինեի մեկ թռչներենի տիրապետելու համար, բայց վերջերս լսում էի նրան ու զարմանում, որ հասկանում եմ: Կողքիս ծառերը վկա, հասկանում էի. հավանաբար ընկալելու մեծ ցանկությունս էր ընդառաջ գնում նրա խոսքին կամ գուցեւ նրա ցանկությունը, որ հասկանամ ու փոխանցեմ մարդակիցներիս, ովքեւ գիտե... իսկ ագռավն ասում էր.

ԱԳՈԱՎ - Վերևները քեզ համար չեն, քեզ ինչ՝ ինչ կա այնտեղ: Ջոտեղն այստեղ է, լսո՞ւմ ես, հողին կպած: Այդքան հետաքրքրասեր ես՝ փորձեիր իմանալ՝ ինչ կա այնտեղ՝ հողից ներքև, թե կարող ես... (Հեգնանքով չարախնդում է:)

Դա բոլորին տրված չէ: Թե չէ՝ վերն. դու թոշուն չես, որ կարողանաս գտնվել թե վերևում, թե ներքևում: Մի փորձիր լինել ավելին, քան կաս: Իմացիր չափո, մարդ: Թոշըլը ձեզ ար-գել-ված է: Մի մոռացեք սա, թե չեք ուզում ջարդուխուրդ լինել:

Քիչ է պետք երագել. երագելն է ճեր տունը քանդում: Քանի-քանիսներին եմ տեսել այդպես ջարդուխուրդ, իրենց երազի տան փլատակների տակ... Թե կարծում եք՝ ես չեմ կարող բարձր թռչել: Բայց ես հաշվարկ անել գիտեմ, գիտեմ՝ ինչն է փետուրներիս ձեռք տալիս, ինչը՝ ոչ: Հետո, իմ ներքելը ձեզ համար, միևնույն է, էլի բարձր է. հապա փորձեք թռչել ճեր բարձր տանիքների վրայով կամ թեկուզ՝ ծառերի: Թե ինչ կա էլ կապուտների մեջ, հազար փորձանք՝ սիրել-միրել, կորել-մոլորպել... Էլ չեմ ասում՝ բա որ սևերիս վրա հանկարծ ազդի կապուտը: Էղան եղավ, որ խայտառակվեցինք. մեզնից մի քանիսը սփրբնեցին, սևաթափ եղան: Սպիտակ առունակ... Վայ, կոռ-վայ, փետուրներից հեռու, չեմ հիշի, չչ, թեման փակվեց: (Փետուրները թափահարում է:)

Ախր, ամեն ինչ կա ներքևում. օգտվիր ու կոռա, ինչքան ուզում ես, անփետուր մարդկանց վրա: Հետևիր, թե ինչպես են իրականանում չարագուշանքներդ ու

հիացիր խելքովդ: Վայելք... Վայելիր կոռոցդ. կայֆ-կոռայֆ... Ես խելացիներից խելացին եմ թոշունների մեջ. չի եղել՝ կոռամ մի բանի վրա ու չկատարվի կոռոցս: Ինձ ազռավ կասեն, թե չէ՝ ծիծեռնակ, սոխակ, ներեցեք արտահայտությանս համար՝ աղավնի: Չէ մի չէ՝ մեղեղի, սիմֆոնիա, իլը դրանց անունները... Ծիծաղս մի բերեք: Դրանք փետուրի տեղ՝ բմբուզով են մտածում: Մեկը ամբողջ ժամանակ բոյն է սարքում («համ շինում է, համ երգում»). ամոթ, աննամոն), մյուսը երգերի շոու է անում, վարդ-մարդ է խոսեցնում, մյուսը՝ խաղաղություն-ախմախություն անում... Կյանքը ոչ ծղոտ է, ոչ սիլի-բիլի, ոչ նամակ, ոչ էլ երգ ու պար: Ծաղիկ են սիրում... Գործ արեք, գործ. զոհ գտեք, աչք հանեք, մանր-մունի ծուեր գտեք, կտուցներդ խրեք մեջը, կեր արեք ձեզ... Էղպես եք անում, որ լուրջ վայրերում, օրինակ՝ դժոխքի դարպասների մոտերքում, ինձ են վստահում, ոչ թե աղավնի-մաղավնիների...

(*Թեները ետևին՝ մտախոն ետուառաջ է գնում:*)

Փնտրում են, ձանապարհներ են կտրում, սիրում-միրում են, տառապում-կառոսապում են, կորցնում-գտնում են, իրենց երկինքներով են տալիս, հետո՝ սպառվում-հանգչում: Ո՞վ իրեն այդքան այրի ու հետո երկար ապրի: Բնաշեններ,

դուք էլ հո մարդ չե՞ք: Կոռալս գալիս է էդ պոչը մկրատաձևի վրա. լավ էլ գիտի կավ ու ծեփի տեղերը, մարդկանց մոտիկ էլ տունտեղ է դնում՝ տանիքների վրա, պատերի մեջ... Մարդասերիս տեսեք, հումանիստ-ծիծեռնակիստ: Լավ էլ կարողացել է մարդկանց աչքը մտնել: Ուրեմն՝ ի՞նչ է կորցրել վերևներում, մինչև 800 մետր բարձրանում է էդ դանակ-մկրատը, խելքի կոռամ:

Կամ ձեր սիրելի խաղավնին, էի, էն խաղաղը, էլի, աղավնին. մինչև 500 կիլոմետր հեռանալ... Այ չարդ տանեմ, ինչի համար, եթե նորից պիտի ետ գաս նույն ճանապարհով: Մեծ տատս դրանց ցեղի էգերին ասում էր «տարածետ բերածներ»: Գեշ խասյաթ ունեին՝ գնալուց հետո ետ էին գալիս: Դա եղավ խաղաղություն: Մի ժամանակ էլ փոստատար էին, նամակի գործ էին անում: Այդքան պետքական լինեին դրանց արածները՝ իմ կեսի կեսի չափ՝ գոնե կապրեին:

Կամ էն առօգիլը. մի ոտքի վրա կանգնում է, որ ի՞նչ անի: Հասկացանք՝ երկար, սիրուն ոտքեր ունես, բայց ինչքան կարելի է ցուցադրել, ամոթ-աբուո չկա՞: Ուրեմն, եթե սիրուն բան ունես, պիտի ցուցադրեն, ինչի՞ մենք չունենք սիրունք սիրուն բան, բայց չենք բացում-ցույց տալիս: Դրա համար էլ մարդկանց ուշադրությունն այդքան գրավել է. մարդիկ շատ

են սիրում անբարո բաներ: Էն երեխա-մերեխա բերելու գործերը դրա համար են զցել վրան, տեղով շառ ա...

Ոչ էլ հասկանում եմ, թե ինչու էն «շարվեշարանների» անունը կոռունկ դրեցին, ո՞ր ծեռք բերած կոռոցի, ո՞ր կոռավաստակի համար, եթե իսկի կոռալ չգիտեն: Ով կոռա, ում անունը կոռունկ դնեն...

Չատ բոշա խասյաթ ունեն էս ծտերը. հայրենիքի, օջախի հանդեպ կապվածություն բոլորովին չունեն, չկա՞: Դրանց ուշքն ու միտքը արտագաղթելն է. հենց որոշ տեղերը մի քիչ սառում է, թևերն առնում են ու ճամփա ընկնում, գնում ու գնում են, սվիյուռքաթոչուն դառնում: Բար լինեմ, թե սուտ եմ ասում: Բայց դրանով հո չե՞ն պրծնում. հետո իրենց բուն ու տեղը կարոտում, հայրենասեր են դառնում, քամակները տաքանալուց հետո, մեկ էլ տեսար, մի գարնանային օր, գարուն-ամառ հայրենասիրության չվերթով շարվեշարան ետ են գալիս, լալայ-դայլայլը կապում շուրջբոլորը, դառնում հայրենադարձ... Ես ծեր... Պիտի մի բան մտածել՝ էս արտագաղթին վերջ դնել: Կամ գոնե էլ տաք երկրներից թող դեպորտ անեն, չընդունեն էդ թեթևսոլիկ-թեթևսաբմբուլներին: Թող ոչ գնան, ոչ էլ քոռուփոշման ետ գան: Անթասիբներ: Թե ինչու եմ հենց սրանց հիշել, այնքան

շատ կան էդ անհմաստ ու հոգնած ծտերից: Երևի դուք դրանց շատ եք սիրում, իսկ ինձ համար ձեր մտքերը գուշակելը մեկից մեկ է: Ասենք, երևի պատահական չի, նոր կոռոց է հասունանում. ձիշտ ժամանակն է, նոր են եկել, մի հատ բարի գալուստ չկոռամ վրաները... (Կոռում է մի քանի անգամ՝ ուսերանսով:)

Մարդիկ լավությունը գնահատել չգիտեն: Չի անցնում լավությունը նրանց մոտ: Ձիշտ խոսք եմ ասում, ասում են՝ կոռում ես, նախազգուշացնում եմ՝ դառնում վատամարդ, թուի, Աստված չանի՝ վատագոռավ: Կանխատեսում եմ, ասում են՝ չար ես, կողում ես: Չարը հենց ձշմարտությունն է, չասեմ, խարեմ: Ես ինչ անեմ, որ չար բան տեսնելիս՝ չարիքը շոյում է աչքս, ես էլ հածովքից կոռում եմ: Բա ինչ անեմ, խոխոսմ, թե՞ մլավեմ: Ո՞վ է հածովքից ծայնը կտրում, դո՞ւք: Գնացեք, ձեր հարիֆ աղավնիներին խարեք ու անունը դուք «խարավնի»... Էն ծայները, որ ես եմ լսել... Քիչ մնար՝ կոռավոցս մոռանայի, բայդ դառնամ, թե սուտ եմ ասում: Ես լավություն անեմ՝ կոռամ, փոխանակ շնորհակալ լինեն, գնահատեն նախազգուշացումս, չանչ են անում, դժգոհում, թե՝ կոռացիր, դրա համար էլ կատարվեց: Իսկ գուցե դա պիտի լիներ, ես ուղղակի ուրախացա, կոռացի, ավետեցի լինելիքը՝ ագ-

ռավեցի... Չէ՞ որ ամեն վատ բանից մի սև ավելանում է Երկրի վրա, մի սևով ամրապնդվում է Երկրի երեսը, մեռնեմ Երկրի սև երեսին: Էն ով էր ասել.

«Հմ սուրբ հայրենիք,

դու սևիս մեջ ես,

դու սևիս մեջ ես,

ոչ լեզվիս վրա»...

Նոյնիսկ տիեզերքում սև խոռոչ կա, գոնե լսած կա՞ք դրա մասին: (*Մեծամտորեն չարախնդում է:*)

Ես ինչ անեմ, որ իմ պես բախտ չունեք ագռավ լինելու: Ի՞նչն է կյանքում լիովի՝ չարիքը. վայելիր, ինչքան սևդ ուզի, ուխիս...

Ես մեղավոր չեմ, որ չարիքը ավելի շատ է ձեր էդ բարուց: Նախանձում եք: Էլ չեմ ասում, որ այն, ինչ ձեզ համար լավ է, ինձ համար՝ վատ: Դե, ոնց ասեմ, ձեր լավը իմ լավը չէ, իմ լավը ձեր լավը չէ: Ամբողջ կյանքում սպասում եք ձեր էդ «լավ բանին»: Ո՞ւր ես, լավ բան, լավ բա-ան, արի տեսնեմ, ուր ես... Փնտրեք, փնտրեք, ձեր շուրջը, աշխարհի չորս կողմերում փնտրեք, մեկ է, գտնելու եք նրան միայն մի տեղ, շատ մոտիկ՝ ձեր մեջ: Լավ բանը դուք միայն ձեր մեջ եք տեսնում: Թե սուտ եմ ասում, ինձ ծնծղուկ ասեք: Զկա՞ ձեր էդ «լավ բանը», կամ եթե կա՝ շատ քիչ է. բոլորիդ չի հերիքի: Վատ բան ուզեկիք՝ տեսեք, ինչ շատ կա, փնտրելու կարիք իսկ չէր լինի... Հիմա ես եմ մեղավոր, որ դուք դժվարացնում եք ձեր

կյանքը, այ ծեր լավը տանեմ: Բա որ կյանքի իմաստն եք փնտրում... Վայ, պապուս արև... Ինչո՞ւ, որտե՞ղ, երբ... Ագռավների աստվածներ, կա՞ ավելի անիմաստքան, քան կյանքի իմաստը փնտրելը: Դուք այն կորցրել եք, որ փնտրում եք: Եվ, ընդհանրապես, այդ ինչ կպչուն միտք կածեր մեջ՝ շարունակ ինչ-որ բան փնտրել: Հետապնդման մոլուցք ունեն մարդիկ: Երջանկություն, խաղաղություն. սրանք չեն ամենապահանջվածները: Մնում է՝ ծնված օրվանից մի ցուցանակ կախեք ծեզ վրա. «Փնտրվում է երջանկություն»: Գտնողին խոստանում եմ խոշոր պարզեատրում. մորս փայլուն փետուրից ու մի ծշգրիտ կոռագրուշակություն, ես շռոայլ եմ: Չեք էլ ալարում, այդքան երկար արտասանում եք՝ երջանկություն, խաղաղություն. իսկական ծանծրույթ: Ինչ հոգնած արտահայտություններ են: Երսի ամենաշատը դրանք են գործածվում ու երսի հենց դրա համար էլ հոգնել-փախել են, չկա՞ն... Գոնե լիներ՝ «խաղողություն», միջի խաղողը կտցեինք, հյուրը կուլ տայինք, ո՞ւսխ... Գոնե մի օգուտ կլիներ դրանից: Խա-ղա-ղա-սերներ... Հապա արտասանեք. սա ավելի շուտ պատերազմ է, քան խաղաղություն: Իսկ ծեր պաշտոնական խաղաղասերներին ես ավելի շուտ «խաղասեր» կանվանեի. խաղ են

անում, էլի, իբր լուրջ անելիք ունեն աշխարհի համար: Խաղամոլներ: Ուրիշ խաղեր չկա՞ն...

Հիմա ո՞րն է ծեր էդ խաղաղը. անդրիրը: Անդրիրը: Դե, իհարկե: Բայց ինչ անդրու է ծեր «անդրորրը»: Հարցրեք՝ պատասխանը իսկոյն տամ: Խաղաղություն, երջանկություն... Իբր մեծն ինչ կադրանց: Ո՞վ է տեսել դրանց իրական սֆաթը, ո՞վ: Ցոյց տվեք ինձ: Ցոյց տվեք՝ կոռամ վրան: Ու էլ չեք տեսնի: Զանի դար է, հենց հանդիպում եմ դրանց, իսկոյն կոռում եմ և... ինչ և՝ և նս են լինում... Էնպես կոռամ՝ դիպուկ, հեռահար, որ հիշողություն դառնան: Դրանցից միայն բառերը կմնան. բառեր դուք շատ եք սիրում, չէ, վերցրեք, օգտագործեք ծեր «երջանկությունն» ու «խաղաղությունը», էնքան օգտագործեք, էնքան ասեք, որ մաշվեն, բարնվ մաշեք... Բառ, կառո, բառութան, բառոաբան...

Իսկ իրականում էդ երկուսից էլ կան, աչքս մի քանի անգամ տեսել է դրանցից, բայց խիստ կասկածում եմ, թե մարդկանց անձնական օգտագործման համար են դրանք. եթե մարդու համար են, ինչո՞ւ յուրաքանչյուրի համար ամրագրված չեն՝ որպես հասանելիք պատկանելություն: Դրանք ավելի բարձր տարածքներում են: Գուցե դրա համար է մարդը միշտ ավելի բարձր տարածքների ճգտում... Այ, դա չեմ հասկանում.

ինչո՞ւ է մարդը ծգտում վերևուների... Ինչ կա վերևուներում: Ագռավազգովս եմ երդվում, չեմ հասկանում: Առաջիկա երեսուն տարում թե հասկացա, խոստանում եմ կոռահայտնել այդ մասին: Տիմրում են՝ վերև են նայում, ուրախանում են՝ վերև են նայում, աղոթում են՝ վերև են նայում, հուսահատվում են՝ վերև են նայում, երազում են՝ դարձյալ դեպի վեր են նայում... Դեռ լավ է՝ վիզները չի մնում այդպես՝ վերև ծոված... Թե՛ Աստված վերևում է նստում, դրա համար... Հըմ, չգիտեմ, չգիտեմ... Իրական ամեն ինչը ներքեսում է. ախր, ներքեսում ինչքան ուզես հետաքրքրություն՝ կոիվ, ինտրիգ, կոնֆիլկտ, լուծում, ուուխ... Փշաքաղվեցի... Ի վերջո, մարդկանց ոտքերը գետնին են կպած, թե՞ օդում են: Կարծում եք՝ թևեր ունեք... Հըմ... Մի հատ չէիք թռչի, նայեմ... Ձեզ ձեր երազած թռչունի տեղը մի դրեք. ձեզ իմ տեղն եք դրել... Այ քեզ կառո: Ինձ մնար՝ ներքեսից ոչ մի տեղ էլ չէի գնա: Ցածից լավ տեղ չկա: Մարդիկ քեզ փեշքեց, ինչքան ուզես՝ կոռա վրաները: Որ մեկը դուրդ եկավ, ում վրա աչք դրեցիր՝ կոռա, ուզածդ կկատարվի: Խելք ունենայիք՝ կմիանայիք կոռոցիս: Թես, եթե անկեղծ լինեմ, միացողներ ձեզնից կան, ոնց են ձգտում նմանվել... Մարդկանց մեջ էլ կոռացողներ կան, հաստատ բան եմ ասում, շատ կան

կառկառուն ներակայացուցիչներ: Թող նմանակեն, ազնիվ է նրանց մղումը: Ագռավ լինելը պատիվ է, սևի հանդեպ ծգտումը՝ փառք ու պատիվ: Միայն թե ագռավ դառնալու համար շատ է պետք աշխատել, գիշեր-ցերեկ կոռալ է պետք սովորել, ագռավել է պետք՝ առանց ինքներդ ձեզ խնայելու... Ագռավեք, ագռավեք, գուցե բախտը ժպտա ձեզ՝ ինձ պես ագռավ դառնաք: (*Հանդիսավոր արտասանում է:*)

Ագռավել, ագռավել,

այնպէս ագռավել,

Որ սև հողը երբեք չզգա

Քո սեփական մարդկությունը...

Ճիշտ է, դեռ շատ լեշ ու պանիր պիտի ուտեն, որ հասնեն ինձ, բայց, դե, թե չկոռան վրաս, աչքով չտան, մի 100 տարի կապրեմ: Կառուա տատիս էդպես չարեցին. քսանիինք տարի ապրեց ընդամենը: Իրանց աչքը կոռավեմ: Էդքան կոռում եմ դրանց աչքերի վրա (հեն է՝ մարդկության կեսից ավելին քոռ-քոռ ման է գալիս՝ կարձատես ու հեռատես կամ է՝ անտես), մեկ է, մյուս կեսի աչքը էլի վրաս է, որ 50 տարուց ավելի չեմ ձգում: Աչքներին էն ապակիներից են դնում, որ «ակնոց» է կոչվում, բայց, մեկ է, աչքներիդ լուսը չի վերականգնվելու, խարել են ձեզ, չի օգնելու, կոռալու եմ հանուն նախնիներիս, հանուն Կառուա տատիս ու ողջ ագռավաշխարհի անունից եմ կոռալու:

Ուզում եք լավատես եղեք, ուզում եք՝ վատատես կամ ոնց են ասո՞ւմ՝ հոռետես կամ չտես, ես պիտի պայքարեմ կյանքիս երկարակեցության համար: Էնպես որ, մի կարծեք, որ խելացի ագուավը հաջողակ է: Կոռալը էստեղ չի օգնում, պիտի դրանց աչքերը հանել, աչքնրը, ոնց կվացեի-հանեի, բոլորինը, անխտիր: Տեսեքտեսնք, նրանց դուր չի գալիս իմ կոինչը: Թե ինչ են հասկանում կոռոցից, դա ծեզ համար երգ չի, է, որ ծտի խելքով երգվի: Դուք չեք, որ ընտրել եք ամենաանխեք ծտի անունն ու ծեզ անուն սարքել՝ Աղավնի: Որովհետև աղավաղո՞ւմ է ձեր պատկերացումները կյանքի մասին... «Աղավաղելը» հենց դրանից է առաջացել: Գոնեանունը Ագռավե դնեիք՝ հարիֆ չէր լինի, գուցե երկար ապրեր, վաղվա օրը կամ դարը կանխատեսեր: Բայց ավանդ, ոչ: Ավաղնի:

Իսկ իրականում թռչունները շատ բան կարող են փոխել մարդկանց միջավայրում, ինչը որ մարդիկ, իհարկե, չեն զգում: Բնական է, այդ երբ է մարդը թռչնի չափ զգայուն եղել: Թռչունները վերևներում էլ են շատ բան փոխում: Երկնքին դուր է գալիս նրանց ընթացքը: Միշտ էլ այդպես է եղել: Որքան համարձակ ու բարձր են թռչում, այնքան երկինքն ավելի է բացվում նրանց առջև, հատկապես, եթե դա կա-

նոնավոր երամ է: Երկինքը սիրում է հաշտ ու ամուր միասնություն: Դրանից լիանում է նրա սիրտն ու լցվում կապոյտը: Նրանք համաշափ թևաբախում են բարձրում ու վերևներն էլ ծշգրիտ ուղղորդում են նրանց, ցոյց տալիս ճիշտ ճանապարհները: Բայց վայ այն թռչունին, որ հրապուրվեց բարձունքներով ու ետ մնաց երամից: Վայ նրան, ով տարբերվեց երամից ու շեղվեց թեկուզ մեկ ավել կամ պակաս թև բացել-կիակելով: Ինչ ասես կարող է պատահել նրա հետ, մինչև անգամ՝ անդառնալի զրկվել երամից կամ նահատակվել կամ էլ... Ինքս էլ չգիտեմ՝ ինչ կարող է լինել մոլորվածի հետ, որովհետև այդպես էլ չիմացա՝ ինչ եղավ իմ մոլորվածի հետ, բայց թե ինձ հետ ինչ եղավ, իշմմ, կառո... Պիտի ասեմ, հայ, փետուրներս իրար են գալիս, ուզում են հիշել նրան, ոնց են ուզում... Հարյուր տարի է՝ չին փշաքաղվել կսպես: Իսկ այստեղ իո չկան մերոնցից, ագռավներից ո՞վ կա այստեղ: Կառո... Ոչ ո՞ք, լավ, ուրեմն այսպես...

II

Անտառ, հաստարուն ծառ: Ագռավը ծառի տակ գնում-գալիս է:

Մի առօավոտ ինձ համար միտք էի անում աշխարհի բաների մասին՝ հաստարուն ծառի ստվերում,

մեկ էլ ուղիղ դիմացս՝ աչքերիս առջև, մի բան թրմիաց: Սկզբից գլխի չընկա՝ ինչ էր: Հետո տեսա՝ թոշնակ էր: Հասկացա՝ ինչ էր եղել. մի փոքր շեղվել էր երամից, չգիտեմ՝ ինչով հրապուրվել (երևի բարձունքներով), հետո փորձել էր հասնել երամին, արագացրել էր թոիչքն ու սեփական արագությունից գլուխը պտտվել՝ ընկել էր ցած: Ընկել էր ուղիղ առջևս, ուշագնաց էր եղել: Սիրուն էր սրտամեռը... (Խորը հոգոց է հանում:) Փետուրներս վկա՝ էդպիսի նախշուն թևավոր չէի տեսել երբեք: Այն էլ, որ գար, ընկներ ուղիղ ծանկս: Մեկ մտածեցի՝ էլ ժամանակ չկորցնեմ, տաք-տաք բմբլահան անեմ, մի քանի օր կուշտ քեֆ անեմ, բայց որ սկսեց շնչել, կուրծքը վերուվար արեց, խճլքս գնաց... Կտուցս չտվեց՝ փորը բացեմ: Մտածեցի՝ դա միշտ էլ կա ու կա, գուցե սա ծակատագի՞ր է, բերել դրել է դիմացս, ասում է՝ ահա, քեզ նվեր, քեզ լինի... Որոշեցի դեռ մի քիչ էլ սրան նայեմ-մայեմ, շուտումուռ տամ, մեկ էլ տեսար՝ ուշքի գա, ուզի ինձ ընկերուիի դառնալ... Գնացի ջրի, կտուցովս հավաքեցի, բերեցի, շաղ տվեցի վրան՝ ոչ մի շարժում: Վերքը լվացի, տեղը տեղին լիզեցի: Մութը որ ընկավ, սկսեց դողացնել: Թևերս փոեցի վրան, որ չմրսի: Քնեց ծիտս: Առաջին անգամ սրտիս ձայնը լսել եմ՝ թըմի-թըմի, այն էլ, երբ

գրկածս ծտի սիրտն էր խփում ու չէի ջոկում՝ որ մեկիս սիրտն է բարախում՝ իմը, թէ ծտինը... Ու այդպես մեր երկուսի սրտի զարկերն իրար խառնած՝ ամբողջ գիշեր մարմինը տաքացրել եմ թևիս տակ: Իսկ մարմինը՝ փափուկ, դոշը՝ չալպտուրիկ, որ շնչելուց վերովար էր անում, ես էլ չկայի... Կիսաբաց կտուցից տաքուկ շունչը հասնում էր քունքիս ու խելքս շաղվում էր, կառոռ... Ծիշելիս գլուխս հիմա էլ սկսեց պտտվել... (Գլուխը ձեռքերի մեջ գրկած՝ օրորվում է:)

Հենց էտ գիշեր, թևիս տակ ծտիս պահած՝ որոշեցի, որ սրանից հրաժարվողը չեմ. Էն չալպտուրիկ դոշերը իսկը իմ առռնական թևերի համար են, էն շարմադ մաշկին քսվելու համար ես բմբլահան էլ կլինեմ... Ախիս...

Լոյսը հազիվ ծագած՝ ասի՝ գնամ, համով բաներ ծարեմ, բերեմ՝ թարմ-թարմ հյուրասիրեմ սիրունիս, թող ինձ քաղցր աչքով նայի: Գիշերն արդեն մտածել էի՝ որտեղ պիտի ապրենք. մի լավ տեղ գիտեի՝ հորս-մորս աչքից հեռու, բուն-տեղ կդնեինք, կապրեինք, մինչև տեսնեինք՝ գլխներիս ինչ կգար, ագռավաշխարից ոնց կընդուներ մեզ... Արդեն մտածել էի՝ ոնց պիտի ասեի, ինչ կոռավոց-աղաչանք պիտի անեի հորս-մորս, որ համոզեի, սկզբից մեծ մորքուրիս ու մեծ հորեղբորս էի ցույց տալու սիրունիս, հետո

գերդաստանիս... Էլ չեմ ասում՝ ագռավուիհիների հազար աչք կար վրաս՝ ես ջահել-ջիվան, փայլուն պոչ ու գլխով, սուր կտուցով ործ ագռավ։

Թռա գետափի կողմերը, էլ ինչ բարիք ասես որ չձարեցի սրտիս սիրեկանի համար, մուրազով թերեցի ու... Զկար յարս, թռել էր վրայիցս, չկար... Զկառո, չկառո։ Բա, էդափիսի բաներ, մի շնորհակալության էլ գոնե չարժանացա։ Էդ են սիրուն ծտերը, ոնց իրենք են թեթև, էնպես էլ իրենց վարքը... Ծատ փնտրեցի, դոռ-դոռ ձայնովս շատ կանչեցի-կռոանչեցի, ինձ չոլերով տվեցի, բայց չգտա։ Այլևս չտեսա նրան։ Երբեք Երբեք այլևս։ Նեվըն մօն...։

Այս պատմության մասին ոչ մեկն էլ չիմացավ, ախաբերներիս էլ չպատմեցի։ Բայց շատ էի տխրել, կոտրվել... Ինչ մեղքս թաքցնեմ, լացել եմ... Հա, էդ ֆոֆոացող ծիտն ինձ լացացրեց... Ագռավների ականջից հեռու, բախտս թերեց, մերոնցից ոչ ոք չտեսավ։ Թևերս կախ էին ընկել, ախորժակից լրիվ ընկել էի, կոռոցս անգամ չէր գալիս, ծախ-մախ գնալ, ոչինչ չէր ուզում, աչքիս ոչ մի ագռավուիու կտուց ու պոչ չէր գալիս։ Էլ հեքիմ-մեքիմ, էլ ագռավների տեղամասային ժողով, էլ անտառակենտրոն՝ Զոջ ագռավի մոտ տարան, էլ Ագռամիություն ու ՄԱԿ՝ Միացյալ ագռավների կազմակերպություն, ու

ոչ մի օգուտ։ Տատս գլխի ընկավ, կըռոահեց, թե.

- Ես մեր տղին սեր ա պետք, պսակենք՝ թող սիրվի։ Վաղը մեր Ագոռոյի թռոանը՝ Կըռոասավիցային, կանչում եմ խտեղ, թող կտուցկտուցի տան, սիլի-բիլի, սեր-մեր անեն, աշնանն էլ պսակենք։

Եղտեղ ես ինձ հավաքեցի, թափ տվեցի.

- Հոպ, տատ, էդ ծեր անցյալ դարում էին տատ ու պափի ընտրությամբ էգ ուզում։ Ես ինտերնետի, զարգացած կապի դարում չկան էդափիսի բաներ... Կապի միջոցները փոխվել են, էլ էդպես չեն իրար հետ կապվում։ Ես իմ սրտի ուզածին ինքս կծարեմ, շատ կներեք, պառին, կառո...։

Մի կերա գլուխս պյոծացրեցի Ագռոյի թռոան հետ շուտափոյթ պսակվելուց։ Ինչ Կըռոասավիցա։ Աչքիս ուրիշը կգա՞ր, կարոտում էի յարիս, ոնց էի կառոռտում, կառո, կառո... Մտքումս իմ ծիտն էր, նրա տաք շունչը, չալպտուրիկ դոշերն ու փափուկ փորը, որ մի ամբողջ գիշեր թևիս տակ տաքացրել էի... Բայց խոստացա ընտանիքիս, որ շուտով՝ մի տասը տարուց, կասակվեմ ու հարցը փակվեց դրանով։ Էդ օրվանից կարողացա ինձ հավաքել։ Ես ատեցի բոլոր սիրուն ծտերին։ Ոչ խելք ունեն, ոչ մեղք։ Մենակ երգեն հիմար-հիմար ու թռնեն տեղից-տեղ, մեկ՝ հյուսիս, մեկ՝ հարավ... Լավ, ինչքան... Ես ծեր

թեթևաբարու վարքը կռոամ... Օջախ, աղաթ չկա սրանց մոտ: Հենց արևի շողը պակասի ջան-ներից, օջախը կթողնեն, իրենց կգցեն ուրիշ տաք տեղեր: Չեն ուզում մըսացնեն փափուկ տեղե-րը, էլ չեմ ասում՝ բա որ կերած-ները պակասի...

(Մատների վրա հաշվում է:) Պիտի թարմ լինի, պտուղ-բանջարեղեն լինի, ցորեն-հացահատիկ լինի... Զկա՞ լիշ կերեք, ուրիշի դրած ձվերը ջարդեք-կերեք, ձվի միջի ձագերին հանեք-կերեք, իրար միս կերեք... Մենք ո՞նց ենք ա-նում: Թե՞ն ձեզնից վատ տղա ենք: Դուք իսկի ծյուն տեսած չկաք, այ փափկասուններ: Թե ո՞ր էր ձեզ խելք, այ խելքներիդ ծյուն գա: Լավ գիտեն իրենց ջանի դադրը, հայ...

Ես էլ էնպես չի, որ հիմա մենակ եմ. ես առողջ, ործ տղա եմ: Երեք թո-թոլ սկուիիների հետ հանդիպում եմ, իրարից թաքուն, իհարկե: Ե-րեքն էլ կոռում են ինձ համար: Ո՞նց են կոռում... Բայց թաքուն եմ պահում իրարից: Թե չէ էգ ագ-ռավները, գիտեք, ինչ խանդոտ են, պահի... Իրար աչք կիհանեն, կգցեն իրար, թե իրենց ործի պո-չին մեկ ուրիշը կպնի: Ես իրենց մասին եմ մտածում, թե չէ ինձ ի՞նչ, ոչ կարգված եմ, ոչ ընտանիք ունեմ, բայց իո չեմ թողնի՝ իրար փոր թափեն ազգիս սկուիիները: Բայց զգուշացրել եմ՝ ձագ-մագի մասին չլսեմ, ձագով մնալ չկա,

թե չէ՝ տեր չեմ, կրաժանվեմ, կթունեմ: Ինձ դեռ շուտ է: Ես դեռ մի քան տարի պիտի մտածեմ: Զագի, լակոտ-մակոտի ժամա-նակ չունեմ: Դեռ գործեր ունեմ անելու. լիքը կոռոց կա վզիս, որ ինձ է սպասում, պիտի հասցնեմ աշխատել, թե՞ն չէ...

Պատկեր III

Նոյան իին տապան: Ագրավը զննում է այն ու խորհրդածում:

Ծատ եմ մտածում, շատ... Գիշերնե-րը սկսել եմ վատ քնել: Ես խելա-ցի ագռավ եմ: Ուսերիս շուրջ քառորդ դար արդեն կրում եմ ու կոռում: Նախնյացս մասին եմ մտածում, գալիքի մասին մտա-հովկում: Նոյի ագռավին անձամբ չեմ տեսել, բայց վերջերս գիշեր-ները այցի է գալիս ինձ: Դա հենց այնպես չի կարող լինել: Ինչ է ու-զում ասել, կռոռում-կռոռում եմ, չեմ կարողանում կռոռահել:

Մեծ հարգանք, պատիվ ուներ Ագ-ռավահայրը: Այդքան թոշունների մեջ Նոյը առաջինը նրան ուղար-կեց իմանալու՝ ջրերը ցամաքել են, թե՞ն ոչ: Փաստորեն, մենք ա-ռաջինն ենք եղել, կառուապետը մենք ենք, որ եկանք մաքուր, լվացված Երկրի վրա: Աստված կամ թե Նոյը անիծեց նրան: (Տարբերություն չկա, մեկ է, Աստ-ված ինչ ասեր, էդ Նոյը տեղնու-տեղը անելու էր): Ինչո՞ւ անիծեց: Հա, ասենք թե՝ ետ չեկավ: Լավ

արեց: Պարզ չի, տեսել էր՝ ջրերը ցամաքել են, կյանքի նշաններ են երևացել, էլ միամիտ էր՝ թողներ, ետ գար. խեղդվածների դիակները հենց ջրհեղեղի ավարտի մասին էին վկայում... Թող հասկանային, որ իր չվերադառնալը նշանակում էր՝ ամեն ինչ կարգին է, դուրս գային տապանից, իրենք էլ իրենց գլխի ձարը տեսնեին: Այդքան դիակներ, որ Ագոավահայրն է տեսել, իո չէր թողնելու, ետ գնար, տապանը մտներ: Դուք չեք ասում՝ «Որտեղ հաց, էնտեղ կաց»... Բա մեր նահապետը թողներ այդքան լեշն ու գնա՞ր: Ակսել է իր գլխի ձարը տեսնել, կամացկամաց կտցել, վայելել, լիացել... Տեսած տղա էր մեր մեծ Ագոավը, տեսած... Էն գլխից խելքը չի գնահատել Աստված, ինչ ասեմ... Էն գլխից մեզ խեթ հայացքով է նայել... Փոխարենը սատանան գնահատեց Ագոավահոր ձարպկությունը, իրավիճակի մեջ ձիշտ կողմնորոշվելու հատկությունը: Քանի՞-քանի անգամ, երբ օգնության կարիք է ունեցել, Ագոավահորն է դիմել: Երբ ձեր էն Կայենը Արելին տարավ դաշտ, որ սպանի ու չգիտեր՝ ինչով կտրի նրա գլուխը, սատանան հենց սև ագոավի տեսքով ներկայացավ Կայենին և ցույց տվեց սատանի եղունգ կոչվող կայծքարը՝ օրսիդիանը. հենց դրանով Կայենը մորթեց Արելին: Ինչ խոսք, դրանից հետո Աստված պիտի որ ա-

վելի զայրանար Ագոավահոր վրա: Կառո, բայց ասեք, որ ընտիր քար է՝ սև, փայլուն, իսկը ջահել ագոավի գլուխ, իսկը մեր խորհրդանիշը: Բայց սատանան էլ գեշ բնավորություն ունի, հայ. թե մեկ մի բան խաթր արեցիր, չմերժեցիր, վերջ. Էլ պրօւմ չկա, սովորություն կդարձնի, էլ ձեռք չի քաշի, բմբուլներիցդ կկախվի, հայ կխնդրի ու կուզի, կպահանջի ու կսիրաշահի ու այդպես մինչև այսօր... Հենց լուրջ գործ է լինում, մեզնից մեկին է կանչում, ուղարկում, հանձնարարում: Ներքսում ինչքան դժվար գործ կա՝ մեզ կտա: Մինչև դժոխքի դարպասներ ուղարկել է մեզ: Նրան էլ հասկանում եմ. էլ ուրիշ ո՞ւմ. անխելք ծտերին, իո համբալ աղավնո՞ւն չէր վստահելու պատասխանատու գործերը, որ ծախողեր, փշացներ... Առօագիլին. գնար ոտքերը բացեր-ցուցադրեր... Սոխակին՝ գնար երգեր-մերգեր, սիրահարվեր-ետ գար... Վայ, ձեր թեթևողիկ բմբուլը կոռոամ... ի դեպ, Նոյը, որ տարրական ֆահմից զուրկ էր ու բնականաբար չկոռահեց, որ Ագոավահոր չվերադառնալը հենց ջրերը ցամաքելու մասին էր վկայում, նրանից հետո աղավնուն տապանից բաց թողեց, ուղարկեց հետախուզության: Բայց սա վերադարձավ: Ինչո՞ւ: Պարզ պատճառով. որովհետև միս չի սիրում, անձաշակ, ախմախ թոշուն է,

դիակի մսի բույրն ու համը փոխեց խակ զեյթունի շիվով: Լեշի հոտը դուրը չեկավ, շրջվեց, ետ գնաց: Անձաշանկ: Ընդ որում, ձյուղը բերանին ետ դարձավ: Բայց հաստատ չգիտեմ՝ էր գոյնը գցածը գլխի չէր ընկել, որ կարող էր ցամաքում մի լավ ուտել, կշտանալ, նոր գնալ, թե՛ հետը բերել էր, որ էլի ուտեր... Ու դա դուր եկավ Աստծուն: Ինչ ասեմ... Դեռ մի բան էլ օրինանքի արժանացավ, սրբացրին, դրին գլխներին... Առողջիլ դառնամ, թե արդարություն կա աշխարհում: Ո՞վ առաջինը հասնի ցամաք, ո՞մ պատվեն, թագաղրեն... Էս էլ ձեր արդարությունը: Պիտի ստրուկ լինես, իլու լինես, համբալ լինես, որ սիրվես, թե սեփական նախաձեռնություն ունեցար, երևակայություն ու մի քիչ էլ «կոռեատիվ» միտք՝ անարգանքի սյունին կգամեն, կդատապարտեն, կպատճեն-կփետրեն, բմբուլներդ օդ կհանեն... Էղ խաղավնիին խաղաղասերի կոչում տվին, սուրբ հոգու, թե դրախտի թոշունի խորհրդանիշի արժանացրին ու էղախսի հոգնած կոչումներ կպցրին...

Մի բան չհասկացա: Արարատ լեռան դիմաց, որտեղ Նոյն իր ուղևորներին բաց թողեց, շատ դարեր հետո մի տաքալուս ջահել էր ման գալիս, կարծեմ Միեր էր անունը, հայ, հենց Միեր, փոքր Միեր էին ասում տղին: Մեծ պապս պատմել էր, որ սա ուխտ

էր արել մտնել քարայր ու դուրս չգալ այնտեղից, մինչև ցորենը չդառնար մասուրի չափ ու գարին՝ ընկույզի (լավ ջահել էր, հաստատ թոշունների մասին էլ էր մտածել՝ գարի, ցորեն...): Սա ագռավ էր խփել իր ձեռքի նետով: Ագռավս էլ սիրուն ուղղորդել, տարել էր իր ետևից, մտել մի քարայր: Միերն էլ՝ ետևից: Այդ քարայրը կոչվեց Ագռավաքար: Ապրի ջահելը, նրա շնորհիվ մեր անունով հայտնի օբյեկտ մնաց, որ հավերժ կիհշվի: Ասեմ, որ այս Միերը գիտի մեր գաղտնիքը, ինչի մասին շատ քչերն են տեղյակ: (Նայում է շուրջը, ցածր ձայնով:) Մենք նմանակել գիտենք ու երբեմն, խիստ անհրաժեշտության դեպքում, խոսում ենք: Բա չէ... Կյանքն է ստիպում, ուզում ես ապրել՝ պիտի կարողանաս տեղումդ ֆռուալ ու կոռուալ: Երբեմն գայլի ու աղվեսի ձայներ ենք հանում, որ նրանք գան զոհ-կենդանու վրա ու պատառուեն նրա մարմինը: (Կենդանու ձայներ է հանում:) Դա մենակ կտուցի գործ չի. կտրող-ջնջխող ատամներ են պետք, սուր ակռուաներ: Զկարծեք աչքներս ուոել է նրանց համար: Էս աշխարհում անշահինդիր բան չկա: Կենդանու տեղն ասելը՝ մեր, դրանց փոր բացելը՝ իրենց վրա: Նրանց գնալուց հետո լեշի մնացորդները մերն ու մերն է: Կեր-խմի, քեփ արա շարունակ, աշխարհը լեշ է

ոտքիդ տակ: Բայց ձայներ հանելու հնարքը շատ հազվադեպ ենք օգտագործում, արտակարգ իրավիճակներում, միայն հատուկ նշանակության դեպքերում: Տեսնես այդ ինչ արտակարգ դեպք էր, որ ագռավը խոսել էր Մհերի հետ... Մհերը փաստորեն իմացավ այդ մասին: Ծատ լավ: Մհերը մտավ այդ քարայրն ու, ասում են, մինչև իհմա դուրս չի եկել: Հիմա ուզում էի իմանալ՝ ագռավը մնաց հետո, թե՞ հանձնարարություն էր՝ Մհերին պիտի տաներ-փակեր էնտեղ... Կամ այդ ինչ էր պետք հաղորդել Մհերին, որի համար ագռավը ստիպված է եղել խոսել: Ո՞նց կուզեի իմանալ... Մեծ համակոռանք ունեմ Մհերի հանդեպ. վստահեց ագռավին, հետևեց նրան: Բայց շատ կուզեի հանդիպել էր ջահելին. ինչի՞ համար ջահել-ջիվան կյանքը կողպեց Ագռավաքարում, բա իրեն պետք էր: Վաղը մի հատ գնամ ստուգեմ՝ ին ցորենը մասուրի չափ չի դարձել...

Պատկեր 1V

Կիսամութ քեմ: Էդգար Պոյի նկարը: Պոյի «Ագռավը» հիշեցնող գրքի նկարը կամ հենց Ագռավի նկարը:

Վերջերս երազումս հածախ եմ տեսնում նախահայրերիս: Մենակ ին Նոյի ագռավը չէ: Բա Պոյի ագռավը: Նա էլ էր այն ընտրյալ ագ-

ռավներից, որ խոսք արտաքերել գիտեր: Բայց մարդկանց պես շատախոս ու շաղակրատ չէր, որ ամբողջ օրը խոսքները շաղ են տալիս աջ ու ձախ: Ծաղակոռատ, կոռատ... Զուսպ էր, խոսքը տեղին էր ու հակիրծ: Փառք ու պատիվ նրան: Մութ իշնի հիշատակին: Այդպես մի անգամ մեկ բառ, ընդամենը մի հատիկ բառ ասաց ու մարգարեացավ:

Մեղք էր Պո Էդգարը: Կոռոցս վկա, մեղք էր: Ծատ էր տանջվում կնոջ մահից հետո: Կինն էլ՝ ընդամենը քսանիինգ տարեկան, թոքերից գնաց: Ճիշտ են ասում՝ կարկուտը ծեծած տեղն է ծեծում: Ինքը՝ Ալան Պո Էդգարը, ծնողի գորգուրանք չտեսած, անփող, անունեցվածք որբ էր: Գործն էլ ինչ էր՝ թուլք ու գրի գործ էր անում՝ գրող էր, էլի, գիր-միր էր անում, թղթերի վրա: Բայց լավ էր անում, հայ, կարգին գիր էր արածը. սպանություն, մութ գաղտնիքներ, սև գործեր... Քանի անգամ դժոխքի դարպաների դուռ է թակել իր էդ տեսակ գրերով: Ագռավը ին պատահական չընտրեց, գնաց հենց նրա մոտ: Էս Էդկառո Պոն սարսափելի շատ խմող էր, չքացված սպիրտ էլ էր խմում անաստվածը: Կնոջ մահից հետո լրիվ ձեռքից գնաց: Ծատ էր սիրում. աղջկան տասներեք տարեկանից բերել, իրեն կին էր արել ու երկուսն էլ զժի պես սիրում էին իրար մինչև կյանքի վերջ... Ասեմ, որ էս աղջկը իր հորաքրոջ աղջիկն էր,

բա... (Թափահարում է թևերը, հետո նայում եղունգին:): Մեզ մոտ էդպիսի բան չկա: Մենք քոր ու ախաքեր չենք պսակվում, իրաք ծոց մտնել չկա, նամուս-աղաթ պահող ենք մենք: Ինչ-որ է: Լրամահից հազիվ մի տարի անցավ, ինքն էլ մահացավ: Չղիմացավ: Մի օր երկաթգծերի վրա ընկած գտան, էլ գիտակցության չեկավ, չորս օրից մեռավ: Բայց ագռավը նախօրոք գիտեր այդ մասին, նախօրոք էր գնացել մոտը, որ մարգարետություն աներ: Էս Պոն էլ բռնեց բանաստեղծություն գրեց, անունն էլ դրեց «Ագռավը». իսկական կոռաստեղծություն, ձիշտ և ձիշտ՝ իր մասին, բայց մի քանի տարի հետո իրագործվելիք: Էդ գիրը էդպիսի հատկություն ունի՝ իրականանում է, դե, եթե ագռավն էլ մարգարետաքար կոռացել է դրա վրա՝ վերջ, կարելի է ասել՝ բեկման ենթակա չի, գլուխգործոց կոռագիր է, անմեռ գործ: Գիր անողներն էլ, ոնց են ասում դրանց, գր՞ո՞յ, թե՞ կոռող, չեղած բանի մասին չեն գրում. կամ իրենց անցյալն են գրում, կամ ապագան են կոռում: Այդպես է: Իրականությունն էլ այն էր, որ Ագռավը, շատ խղճալով Պոյին, որոշում է գնալ, մխիթարել, ասել, որ քիչ հոյս փայփայի, թե՝ աղջկան պիտի տեսնի նորից, էլ չսպասի, թարգի իրեն կոտորելը, նորից կյանք անի, մոռանա... Իսկ Պոն, ոչ ավել, ոչ պակաս, ուղիղ հարցրեց Ագռավին, թե նորից

կտեսնի՝ իր սրտի յարին, էլի կգրկի՞ նրան... Ագռավը հո չէ՞ր խաբելու, գնացել էր մոտը հենց ծշտի համար, նրան ծշտով դարձի բերելու... Ու ասաց շատ պարզ, ծշգրիտ, կոնկրուետ. «Երբեք», - կոռաց, - երբեք այլևս»: Ավելի ստոյգ՝ "Nevermore!", - կոռաց, հա, հենց այդպես, Պոյի լեզվով՝ անգլերեն կոռաց, որ սա հասկանա: Նորից ու նորից հարցրեց, ագռավը նորից ու նորից կրկնեց՝ Nevermore!... Շատ նեղվեց Պոն, իրեն պատեպատ տվեց, ողբաց, ագռավին վիրավորեց, թուքումուր արեց, թե՝ «սև չարք չարավոր», էլ «սատանա» ու «չարիք», էլ «չոր ու չար թռչուն», էլ փորձեց դուրս վրնդել, թե՝ գնա «դարձիր դեպի քո անդրւնուր», «չթողնես ինձ քո սև փետուրը, չես եղել երբեք իմ հյուրը»... Բայց դե, ագռավը, ինչ է, պիտի նեղանա՞ր էդ մարդահոտ բառերից, ներեց էդ հիստերիկ գրողին: Ձիշտ է, հյուր ընդունել հեշ չգիտեր էդ կոռողը, բայց հանաք բան չէր արածը. համաշխարհային թուղթ ու գիր անողներից ամենահաջողը հենց էդ հարբեցողը անմահացրեց մեր անունը, բանաստեղծության անունն էլ դրեց՝ ոչ դես, ոչ դեն... «Ագռավը»:

Էդ կոռաստեղծություն-բանաստեղծությունը, ի դեպ, Պոն հրատարակեց ու դրա դիմաց խեղճին ընդամենը երկու ֆունտ տվեցին: Բայց, էդպես են մարդիկ. մինչև չեն

մեոցնում, չեն սիրում... Թե իմանա՞ր, որ տարիներ հետո դրա ձեռագրի համար տասնյակ հազարներ են վճարելու... Դե իհարկե, հենց միայն վերնագրի համար արժեր... Սա էլ ձեր գոռականությունը... Մի մոլոր պատմություն էլ կա նրա հետ կապված: Ասում են, ամեն տարի, նրա ծննդյան օրը մի խորհրդավոր, սև վերարկուով մարդ-ուրվական է հայտնվել Պոյջի գերեզմանին, մի շիշ կոնյակ ու ծաղիկ դրել ու աննկատ անհետացել...

Այս, ինչքան բան եմ տեսել... Ես իին եմ, ինչպես ժամանակը: Ինչքան թոհշքներ եմ տեսել, անկումներ՝ ուղիղ երկնքից, թևաբախումներ ու թևակորիվներ, սիրածախրանքներ ու սիրախաղեր, պարտություններ ու նվաճումներ...

Կառո, այս ակոռողինիան էլ մի կողմից, ինձ հանգիստ չի տալիս: (*Օրորվելով, տնքալով քայլեր է գցում:*) Ակոռողինիա ունեմ՝ վերջույթացավ, թևերս ու ոտքերս ցավում են: Ախսի, կրոախ... Դրա համար շատ հեռուներ չեմ գնում: Երկար թոհշքից վերջույթներս ցավում են:

(Բեմը լուսավորվում է: Զայնը բարձրանում է ու ոգևորվում): Բայց պարտադիր չէ այդ մասին շատերն իմանան: Թող իմանան՝ հայրենասեր եմ, ու վերջ, դրա համար էլ ուրիշ տեղեր չեմ արտագաղթում: Հայրենասիրությունը միշտ էլ մոդայիկ է եղել: Նրա մասին խոսելը՝ առավել մոդայիկ:

Բայց դե, խոսելով չէ: Հայրենիքի վրա միայն չեն կոռում: Թե սիրում ես, պիտի ուտես նրան, սիրտը կտցես, քրքրես. «Ով սիրում է, նա ուտում է»:

Բա գոյնս ինչ ժամանակակից է: Սկը միշտ էլ հարգի է: Կարծում եմ, վաղուց պետք է սկը «ազոավագույն» կոչվեր: Թոշունը, էլ չեմ ասում՝ մարդը, պիտի ինձ պես հաստատուն ու պինդ գոյն ունենա, որ ինչքան էլ ծերանա՝ չսպիտակի... Վայ, ես էլ ասում եմ, էդ անգոյն խաղաղնիները ինչի՞ են էդքան սպիտակ. դրանք ծերացած էլ ծնվել են՝ թլնգած, սպիտակած, ոնց որ՝ գլխներին տված... Զահելի խաղաղոս որն է, բա կրիվ չանի՛, չկտցի՛-քրքրի, չըմբլի՛-փետրի, ուրիշի ձագ ու ձու չգողանա՛-ուտի, թո՛ էդ տեսակ հոգնած ջահելին...

Հեռու տեղերից թե մեկ-մեկ դժոխք են գործուղման ուղարկում, միայն այնտեղ եմ գնում: Չի լինի մերժել: Ասացի, չէ, որ մի անգամ սատանային չես մերժում էլ հրաժավել չես կարող, նրա հետ գործարքի մեջ ես: Մեր նախահայրերն են սկսել էդ գործը, մենք էլ շարունակողն ենք՝ ուզենք-չուզենք: Մխիթարվում եմ, որ դրանից ավելի հեռու տեղեր կան, օրինակ՝ դռոախտը: Չէ, ախաեր, ես շատ գոհ եմ, որ դռոախտկոռախտ չեմ գործուղվել ու հուսով եմ, երբեք էլ դա չի լինի: Էդ տեսակ ախտավոր տեղեր ինձ պետք չեն: Թող անգոյն ու գու-

նավոր հավքերը դրախտ գնան, կարծեմ, էղ հավքերից այնտեղ շատ կան: Մի բանից էլ եմ շատ զարմանում. մարդիկ ինչո՞ւ են իդեալականացնում դրախտը: Մոռացնել են, որ դրախտում էլ օձ կար... Չնայած ոչ բոլորն են ձգտում դրախտի: Ծուռ նստենք, դուզ կոռանքք: Նրանց մեջ էլ, ինչպես թոշունների մեջ, կան, որ երանություն գտնում են ոչ թե խաղաղության կամ քաղցրմեղցր բաների մեջ՝ խոսք ու զրոյցի, սիրո-միրո, այլ բանսարկությունների, կոռվշտոցի, պայքարի մեջ՝ առանց դրանց ուղղակի չեն կարող ապրել: Նրանց համար ձանձրալի են դրախտի իմաստասիրական, գեղեցիկի ու բարու մասին թիթիզ-միթիզ զրոյցները, նրանք գերադասում են դժոխքի բուռն անցուղարձը, եռուեփը, ինտրիգները, նիւմ... (Իրեն թափ է տալիս:)

Երբեմն մեղքս գալիս են մարդիկ. այդքան չարչարվել-երազել գիտեն, սիրել գիտեն, աշխատել ու տանջվել գիտեն, բայց թոշել չգիտեն, չեն կարող: Շատ են հողին կպած: Հազար կոռապատիկ նրանց եմ խղճում, ովքեր գիտակցում են թոհջքի բերկրանքը, մտքում թներ են հորինում իրենց համար, բայց, մեկ է, չեն կարող թոշել... Դա իրոք ողբերգություն է: Դեռ լավ է, քիչ են ապրում, թե չէ ինչ կլիներ նրանց վիճակը... Հա, դաժան բան է, կոռոցս վկա: Պետք է կոռամ՝ ավելի քիչ ապ-

րեք, թե ուզող կա՝ ասեք, չեմ խնայի կոռոցս, ագռավը շոայլ է, հը... (Ծուրջն է նայում՝ թևերը թափահարում:) Այդ մարդկանց համար է ժամանակը արագ անցնում: Նրանց թվում է, թե երկրագունդը արագ է պտտվում, բայց դա նրանից է, որ նրանք թոշել չեն կարող: Երբ մենք թոշում ենք, կարողանում ենք զգալ եթերը իր ընթացքը մեջ, ու երբ թափահարում ենք մեր թևերը, կարողանում ենք կոմպենսացնել երկրագնդի պտույտի արագությունը՝ ըստ մեր ապրածի չափի: Մենք ունակ ենք կասեցնել ժամանակի տևողությունը՝ մեր իսկ թևերի ժամրանքի ուժով: Երբեմն՝ թոշում ենք նրա դեմ, երբեմն նրա ուղղությամբ, բայց կարգավորողը օդի սահմանն է ու թևերում եղած զորության չափը: Այնպես որ, թող ձեզ չթվա, թե թոշունի կյանքի տևողությունը կարծ է ձերինից: Ձեր ընկալած մեկ ժամը և մեր ապրած մեկ ժամը նոյնը չեն կարող լինել: Երբեմն այն կարող է շատ ավելին լինել, քան ձերը: Էլ չեմ ասում, որ կյանքի տևողությունը բոլորովին էլ ուղեների կամ ժամերի առատությունը չէ, միամիտ չլինեք... Եվ բոլորովին մի կարծեք, թե դուք թոշունից ավելի շատ բան գիտեք: Երբ դուք քար եք գցում թոշունի վրա, կարծում եք, կմոտենա՞ նա ձեզ նորից: Կարծո՞ւմ եք: Որովհետև քարը չի կան նրան, գլուխն ու թևը չի վնասվել...

Ուրեմն իմացեք. թոշունը ձեզնից ավելին գիտի, դեռ քարդ չնետածնա արդեն զգում է ձեր մտքինն ու թոշում ձեզնից հեռու: Իսկ դուք կարծում եք, թե նրանից խելոք եք, հարիֆնեք: Թոշունները չափազանց զգայուն են, ահա թե ինչու նրանք թոշել գիտեն...

Հա, խղճում եմ թոշնանման մարդկանց, ինչպես և մարդանման թոշուններին. նոյն բանն են՝ նոյն դժբախտները՝ երկնքի ու երկրի միջև: Ո՞չ այնտեղ են երջանիկ, ո՞չ այստեղ: Հազար եմ կոռացել՝ մի փնտրեք: Չկա՞ ձեր փնտրածը: Փնտրել պետք է միայն կեր, որ իմաստավորեք ձեր կյանքը, տանիք, որ չթրջվեք, մեկ էլ՝ սեռակից, որ ձեր տեսակը չկտրվի, շարունակվեք, թեև տեսակ կա, որ արժի կտրվի. ձեր սոնտը կտրվի: Ճշմարտություն եք փնտրում: Ձեզնից ով գտավ դրանից: Իսկ դա կտցում, նոր են ուտում, թե կլինի միանգամից կուլ տալ... Ը՞մն, արյան համ ունի ձեր ճշմարտությունը, ասեմ, արյան համ... Թանկ պիտի վճարեք դրա համար, դժվար ճանապարհներով պիտի անցնեք... Բայց մեկ է, կը ոռո, չի կշտացնելու ձեզ. ճշմարտությունը ոչ ոքի դեռ չի հագեցրել, ընդհակառակը, ավելի է սրում քաղցը... Չեղավ, որ իգուր եք փնտրում, սոված եք մնալու, սոված, էլ չեմ ասում՝ ծարավ: Տեսել եմ, տեսել ճշմարտության ծարավներին: Էլ ո՞նց

կոռամ, որ պարզ լինի: Էհ, տայիք ինձ ձեր կյանքերը, ո՞նց կկառուվարեի, կանոն, կանոն, կառուվառոեի... Թեև մարդկանց մեջ երբեմն լինում են ագռավանմաններ. սկի հարազատություն է, մոգության սեր, գուցե և ագռավազգի հետ ընդհանրություն: Ինչպես Կառուա տատս կասեր՝ կոռապաշտ են... Էհ, թող փորձեն, ազնիվ է նրանց ընտրությունը, թեև՝ հավակնոտ: Բայց դա ուրիշ պատմություն է, ավելի լուրջ տարածքի, այս վերադարձող նախշուն ծտերը շեղում են ուշադրությունս. թարմացած են, թոփոշացած, ծտացած... Բայց իսկապես, էլ խելքն ինչներին է պետք: (Բա որ մի օր ձյո՞ն գա խելքներին): Ինչ վերաբերում է երգին, խոստովանեմ, երբեմն դուրս գալիս է, հատկապես, երբ քեֆս լավանում է ծտի արյունից: Մի քանիսը կան՝ լավ են երգում ծտի քածերը, փետուրներս բիզբիզ են կանգնում: Ճիշտ է, ես ծլվլանների համեմատ այդքան էլ լավ չեմ երգում, բայց մարդկանց մեջ մի խելոք արտահայտություն կա. «հոգին է երգում»... Ասեմ, որ նոյն ծերտն է. թե հոգիդ չերգեց, կոկորդդ էլ չի երգի, ինչքան ուզում է կոկորդի լար ունենաս: Այսօր վերջին անգամ կկոռամ, լավ լսեք. ինչքան էլ թոշունի բմբուլը շատ լինի, գոնե մի երկու փետուր կա վրան, որ թոշի: Մարդը դա էլ չունի: Կը ոռո, գնացի...

ՄԵՐ ԼԵՂԻՆԱԿԸ ՄԵՐ ԼԵՂԻՆԱԿԸ ՄԵՐ ԼԵՂԻՆԱԿԸ

**Գագիկ
ԿԱՐԱՊԵՏՅԱՆ**

Ժամանակն առաջ է շարժվում: Ամեն դարաշրջան թելադրում է իր գրականությունը: 21-րդ դարն ունի իր պահանջները՝ հենվել հնի վրա և ստեղծել նորը: Այն պետք է ունենա իր դրամատորգներն ու բեմադրիչները, ովքեր «նոր աչքերով» կնայեն թատերական աշխարհին: Թատրոնը ոչ թե զվարճության, այլ արարման վայր է: 21-րդ դարի թատրոնը պետք է նոր ձևով և բովանդակությամբ արտահայտի ժամանակը: Եթե մենք չկարողանանք թատրոններում բեմադրել պարադոքսալ կամ պոստմոդեռնիստական ներկայացումներ, կկորցնենք աշխարհի հետ հարաբերվելու հնարավորությունը:

ՄԵԾ ԼԵՌԵ

Գործող անձինք

ՄԱՅՐ

ՀԱՅՐ

II ՔՆՆԻՉ

ԱՆԻ

ՀԱՄԲՈ

ԿԻՆ

I ՔՆՆԻՉ

1-ԻՆ ՊԱՏԿԵՐ

Բեմը մութ է, միայն քոյլ լուսավորվում է հոր և մոր ուրվագծերը:
Հայրը քայլում է, մայրը՝ խոսում...

ՄԱՅՐ - Անի, գիտեմ, որ օյուղ ես
գնացել, գիտեմ՝ ինչու ես գնացել,
դու մեզանից էիր փախչում, ու-
զում էիր ինքնուրույն կյանքով
ապրել:

ՀԱՅՐ - Թե այլ բան կա, մտածիր,
նոր պատասխանիր:

ՄԱՅՐ - Ներիր, մենք քեզ չհասկա-
ցանք: Մենք չկարողացանք քեզ
ոտքի կանգնեցնել:

ՀԱՅՐ - Մանկական երազանքները
փշուր-փշուր են լինում: Վախե-
նում եմ՝ փլատակների տակ
մնաս: Եթե ցանկանաս... միայն
թե ցանկանաս...

ՄԱՅՐ - Հայրդ գայրացել է, տեղը չի
գտնում, չի կարողանում համա-
կերպվել: Ջաղաքի աղջիկը՝ օյու-
դում... պատկերացնելն իսկ
սարսափելի է, ով է եղունգներդ

մշակում, ով է մազերդ հարդա-
րում, ինչ տեսք ունես, աղջիկս:

Ներս է մտնում Անին:

ԱՆԻ - Նրանց հետաքրքրում է իմ
տեսքը: Տեր Աստված, նրանք ո-
չինչ չգիտեն:

ՄԱՅՐ - Աղջիկս, այն, ինչ արեցիր,
ոչ մեկի ուղեղում չի տեղավոր-
վում: Արամն էլ իմացավ՝ օյուղ ես
գնացել, այնպես իոհոաց, քիչ
մնաց՝ վիրավորեի նրան:

ԱՆԻ - Արամը մեր հարևանի տղան
է, փոքր տղա էր, մենք տուն-տու-
նիկ էինք խաղում, հիմա երևի մե-
ծացել է:

ՄԱՅՐ - Հետաքրքիր է, կով ունեք,
հավ, խոզ, բաղ, ծի, էշ... եղերու
ունեք, դո՞ւ ես թրիքը հավաքում,
գաղ եք վառում, թե՞ աթար: Հորդ

հետ խոսել եմ, եթե վերադառնաս, մենք աչքներս կփակենք, կասենք՝ ոչինչ չի եղել, ասա, որտեղ ես, կզանք քո ետևից: Եթե շարունակես լոել՝ կմոռացվես, մենք կասենք, որ աղջկի չենք ունեցել: Այստեղ կյանքը եռում է...

Դադար:

ԱՆԻ - Գոմում երկու կով է որոժում ու տասը ոչխար: Ձի կամ էշ չունենք: Քսան հավ, մեկ հորթ ու մեկ երինջ: Եղջերու չունենք, որովհետ այստեղ եղջերու չի լինում: Կողքի ննջասենյակում քնած են կեսուրս ու կեսրայրս, նրանք այնպես են ֆոնչացնում, որ տունը կորցնում է իր դեմքը: Էլ ինչ եք ուզում իմանալ...

Լսկում է աքաղաղի կաճճը, երևում է զյուղի տունը, խորքում՝ մեծ լեռը: Շուտով լույսը կբացվի: Համբոն քնած է մահճակալին:

ԱՆԻ - Շուտով լույսը կբացվի, պիտի կովերին կեր տամ, հավերին՝ կուտ, աղբյուրից ջուր բերեմ, լվացքը դնեմ տաշտի մեջ, կրակ անեմ՝ ջուրը տաքանա... Զենքողնում՝ գազից օգտվեմ: (*Դադար:*) Իսկ ես ուզում եմ քնել, երազներ տեսնել, որտեղ չկան կեսուր, կեսրայր, ունես տուն, ամուսին: Վախ չունես՝ հանկարծակի ներս մտնեն ու նայեն՝ ինչ ենք անում: Նրանք հետևում են մեր ամեն քայլին: (*Լստում է մահճակալին:*) Բոլոր երազանքներն

արթնանալուց հետո չքանում են, ոչ մի երազանք իրականություն չի դառնում, նույնիսկ ես եմ անիրական: (*Լսկում է աքլորի կանչը:*) Ես պիտի ոտքի վրա լինեմ, թևերս քշտած գործ անեմ: (*Դառկում է:*) Զեմ ուզում արթնանալ, չեմ ուզում... մի քանի վայրկյան էլ լինեմ երազի մեջ, այնտեղ տաք է ու փափուկ:

Լսկում է կեսրայրի հազի ձայնը: Անին ու Համբոն վեր են քռնում սարսափած:

ՀԱՄԲՈ - Հայրս հազաց:

ԱՆԻ - Լսեցի:

ՀԱՄԲՈ - Մենք պիտի ոտքի վրա լինենք, հագնված ու պատրաստ:

ԱՆԻ - Զեմ ուզում:

ՀԱՄԲՈ - Երկար քնելը ամոր է: Ինչ կմտածեն մեր մասին:

ԱՆԻ - Թող մտածեն ամեն ինչ:

ՀԱՄԲՈ - Ուզում ես խայտառակ անել ինձ:

ԱՆԻ - Գրկիր ինձ:

ՀԱՄԲՈ - Թող, կտեսնեն:

ԱՆԻ - Թող տեսնեն՝ ինչպես ենք գրկախառնված, չէ՞ որ նրանց երեխաներն ենք:

ՀԱՄԲՈ - Դու կին ես, ոչ թե երեխա:

ԱՆԻ - Ես ջահել աղջկի եմ, կամակոր աղջկի, թող մեզանով ուրախանան:

ՀԱՄԲՈ - Դու չես հասկանում, որ հարս ես:

ԱՆԻ - Զեմ ուզում հասկանալ:

ՀԱՄԲՈ - Բավական է երազներով

ապրես: Ապրիր այն կյանքով, որը թույլատրելի է, ընդունված է գյուղում:

ԱՆԻ - Դու ենթարկվիր, իսկ ես չեմ ուզու:

ՀԱՄԲՈ - Դու ինձ զայրացնում ես:

ԱՆԻ - Հենց առաջին օրվանից հասկացա, որ իմ տեղում չեմ: Կարծես փշերի վրա լինեմ: Մենք ե՞րբ ենք սեփական անկյուն ունենալու:

ՀԱՄԲՈ - Ես լեն ու բոլ սենյակները քեզ չե՞ն բավարարում:

ԱՆԻ - Ո՞չ:

ՀԱՄԲՈ - Երբ նրանց ժամանակը գա, երբ Մեծ լեռը ընդունի նրանց մարմինները: Այն ժամանակ դու կդառնաս այս տան տիրուիին:

ԱՆԻ - Մենք նրանցից շուտ կմեռնենք:

ՀԱՄԲՈ - Կարծում ես, նրանք մեր թշնամիններն են... չէ: Մեծացել են, ծանրացել են, մենք էլ նրանց սրտով պիտի գնանք: Գլխիցդ հանիր հիմար մտքերդ ու սկսիր աշխատել: Նրանք սպասում են, որ առաջինը մենք ոտքի կանգնենք: Գնա, վառիր վառարանը, ձու դիր եփելու, միակ բանը, որ ձեռքիցդ գալիս է:

ԱՆԻ - Երեկ իմ եփած ապուրը լցրեցին շան առաջ:

ՀԱՄԲՈ - Ծունդ չկերավ:

ԱՆԻ - Ինչ էլ որ անում եմ, ասում են՝ վատ է:

ՀԱՄԲՈ - Մորիցս սովորիր:

ԱՆԻ - Քո մորից... Ախր, նա այնպես

է ինձ նայում, կարծում է՝ իր ստրուկն եմ: Հրաբխի վրա եմ, էլ չեմ դիմանում: Դու չես կարող փրկել ընտանիքդ: Կզոհես ինձ, ասա, կզոհե՞ս ինձ: Ես վախենում եմ:

ՀԱՄԲՈ - Մնա ինքդ քո մեջ ու ցոյց մի տուր, որ վախենում ես:

ԱՆԻ - Սրանք գիտեն, որ վախենում եմ, զգում են՝ չեմ կարողանում քայլել առանց վախի:

ՀԱՄԲՈ - Զգիտեմ՝ ինչպես քեզ օգնեմ:

ԱՆԻ - Կանգնիր կողքիս:

ՀԱՄԲՈ - Կանգնեցի, հետո՞:

ԱՆԻ - Պաշտպանիր ինձ նրանցից:

ՀԱՄԲՈ - Ես իմ հոր տղան եմ, գերատանի միակ շառավիղը: Պապս յոթ որդով էր սեղան նստում: Պատերազմը վեցին տարավ, ողջ մնաց միայն հայրս: Իսկ դու երեխա չես ունենում: Դա մեզ համար ցավ է, եթե երեխա չունենա՞ գերդաստանը կմեռնի:

ԱՆԻ - Բաց թող՝ գնամ:

ՀԱՄԲՈ - Դեռ երեխա ունենալու ժամանակ ունես: Մտածիր միայն այդ մասին:

ԱՆԻ - Դու ինձ հավանում ես:

ՀԱՄԲՈ - Հենց առաջին օրվանից, դու մեր գյուղի ամենասիրուն հարսն ես: Քո պատճառով շատերի հետ եմ կոիվ տվել: Զգուշացիր, նրանց հայացքից ոչինչ չի վրիպում, փեշդ կարծ է, ուրիշ շոր հազիր: Ես գնամ, փարախի դուռը բացեմ: (Գնում է:)

ԱՆԻ - Ուզում եմ աղոթել... Մեծ սարը թիկունք կանգնի մեզ, մենք սիրում ենք իրար: Անկողնում այնպես ջերմ է ինձ գուրգուրում, որ երջանկությունից նոան նման ծաք եմ տալիս: Ասա՞ նրանց, թող մեզ հանգիստ թողնեն:

Ներս է մտնում Համբոն:

ՀԱՄԲՈՆ - Դեռ չես հագնվել, ո՞ւմ ես սպասում, որ քեզ հագնի: Լուսամուտի վարագույրն էլ քաշիր, հարևանի լակոտը թաքուն նայում է: Հայրս, մայրս քեզ են սպասում, սկսել են փնրփնթալ: Ինձ էլ երեսի տեղ թող: (Դուրս է գնում:)

ԱՆԻ - Լեզուս կծում եմ, որ չճշամ, չասեմ՝ թող այսօր նրանց վերջին օրը լինի, լսնմ ես ինձ, Մեծ սար, պատժիր նրանց: Երբ փոքր էի, մայրս կողքիս էր, հայրս կողքիս էր: Հիմա նրանք չկան: Ես մենակ եմ: Արևը ներս է ընկել, լեզուս հանում եմ, որ զգամ արևի ջերմությունը: (Հանում է լեզուն:)

Քաղցր է ինչպես ծիրանը ու հյութեղ: Ջերմությունը շորթերիս տակից ծորում է կրծքիս, կրծքերս հասուն են ու այրիկ: Ես երեխա եմ ուզում ունենալ:

Մքություն:

II ՊԱՏԿԵՐ

Առավոտ է: Սեղանի շուրջ նստած են հայրը, մայրը, Համբոն: Ուսում են, աչքի տակով իրար են նայում:

ՀԱՅՐ - Կինդ տանը չէ: Ես նրան չեմ տեսնում: Հարսիկ, որտե՞ղ ես թաքնվել: Ծիկ...

ՀԱՄԲՈՆ - Հիմա կգա:

ՀԱՅՐ - Օրը ձաշ դառավ:

ՀԱՄԲՈՆ - Լույսը նոր է բացվել:

ՀԱՅՐ - Իսկապես: Ինչո՞ւ սեղանի մոտ չի: Զի ուզում մեզ հետ հաց ուտե՞լ իր գործն է, բայց կանգնելու է սեղանի մոտ: Հիմա ո՞վ է ինձ ջուր տալու: Մայրդ էլ, տեսնում ես, տնքում է, ամբողջ գիշեր քրտինքի մեջ էր, մի կերպ է ողջ մնացել... Ես նրանցից ջուր ո՞նց ուզեմ:

ՀԱՄԲՈՆ - Ես ջուր կտամ:

ՀԱՅՐ - Դո՞ւ: Դու հարսի տե՞ղն ես կանգնելու, դու հարսի գո՞րծն ես անելու, պարանին լվացք ես փոելու: Դու իմ տղան ես, գերդաստանի հոյսն ու ապավենը: (Դադար:) Զեզ եմ հարցնում, ինչո՞ւ հարսին չեմ տեսնում սեղանի մոտ կանգնած:

ՄԱՅՐ - Տեսնելու բան էլ լինի, թենի՛ զիապոտի հաստության են: Ոտքերն էլ մակարոն, վախենում եմ՝ մի օր ջարդվի:

ՀԱՅՐ - Զայնդ, երևում է, քամակդ քոր է գալիս: (Դադար: Ուսում են:) Մի բաժակ օղի: Ո՞վ պիտի օղին բերի: (Դադար:) Տեսնո՞ւմ ես, ինչ է նշանակում՝ հարսը տեղում չի: Թո՛ւ, նրան դեսը դրկողի... Թույլ մարդ ես, դրա համար էլ կինդ այստեղ կանգնած չի: (Համբոն կանգնում է:) Լստի: Գնա:

(Մայրը վազքով գնում է օդի բերելու:) Դու այնքան ես խեղճացել, որ կինդ նստել է ուսերիդ, հեծածան է գալիս, մնացել է՝ կրունկներիդ տակ պայտ խփի:

ՀԱՄԲՈ - Դու խփիր, հայր:

ՀԱՅՐ - Ամբողջ աշխարհի վրա ես էի ծիծաղում, իմաս իմ վրա են ծիծաղում: Երեկ մեյդանում խաչոն պարծենում էր իր հարսով ու ծիծաղում: Վաղոն էն կողմից էր գովաբանում: Մի՛ թոյլ տուր՝ գյուղի ծիծաղի առարկա դառնանք: Քեզ ժամանակ եմ տայիս մեկ օր: (Ներս է մտնում մայրը, մի բաժակ օդի դնում սեղանին, հայրը խմում է:) Լավ էր, սիրոս հովացավ: Ինչ էի ասո՞ւմ, հա... եթե չկարողացար կնոջ սանձերը քաշել, ստիպված կիննեմ ինքս միջամտել:

ՄԱՅՐ - Ուզում ես հարսիդ ծեծնել, չլսված բան է: Հարևաններն իմացան՝ գեղով մեկ կտարածեն:

ՀԱՅՐ - Գերդաստանի պատվի հարց է: Ճիպոտը կիշեցնեմ, տասը հարվածը բավական է, որ նա հասկանա՝ ուր է ընկել:

ՀԱՄԲՈ - Ես թոյլ չեմ տա:

ՀԱՅՐ - Ինչո՞ւ կինդ կանգնած չի իր տեղում, նա պիտի շունչը պահած սպասեր, թե մենք ինչ ենք ուզում: Ո՞ւր է, քեզ եմ հարցնում:

ՀԱՄԲՈ - Գնացել է կովերին խոտ տա:

ՄԱՅՐ - Կովերին ես եմ կեր տվել, հավերին էլ եմ կուտ տվել: Տան

գործը վրաս է: Մեծ եմ, հոգնում եմ, ոտքերս ցավում են, էլ մեջս ուժ չի մնացել:

ՀԱՅՐ - Այսքան ժամանակ չեի ուզում խառնվել, մտածում էի՝ իրենց գործն է, բայց դրւոս եկավ՝ ըտենց չի, էդ անտեր աղջկան ինչո՞ւ բերեցիր մեր տուն:

ՄԱՅՐ - Հարսը որ հեր, մեր չունենա, դժբախտություն է բերում:

ՀԱՅՐ - Մեր գյուղում աղջիկներ չկային՝ անող-դնող, կովից էլ են հասկանում, էշից էլ:

ՄԱՅՐ - Իսկ քո քաղաքացին թրիքից զզվում է, կովից վախենում, աքլորը ընկնում է ետևից՝ փախչում է: Բա նա մեր գյուղին արժանի հարս է:

ՀԱՅՐ - Դո՞ւ նրան պիտի ասեիր՝ թրիք է շուռ տալու, որ աթար դառնա, կովերին խոտ է տալու, որ կաթ խմի, հավերին կուտ է տալու, որ ծու ուտի, շանը լափ է տալու, որ գիշերները հաչի:

ՄԱՅՐ - Արհամարհանքով է նայում մեր գյուղին:

ՀԱՅՐ - Մեծ սարը վկա, այդպիսի անպատվություն չէինք տեսել՝ տեսանք: Այսօր սար չենք գնա, կմնաս տանը, ճիպոտը գոմի պատին եմ կախել, դրանով հերս եզներն էր քշում, ես էլ մորդ էի ծեծում: Կիշեցնես, դեմքին չխիես, դրա համար կանայք փափուկ քամակ ունեն, ինքան կխփես, մինչև կաշին պլոկվի: Իրիկունը կգամ, կստուգեմ, թե իմ

տղան ես, էդ գործը պատվով կանես, հակառակ դեպքում աչքիս չերևաս:

Ծանր լուրջուն:

ՄԱՅՐ - Հիշում եմ, երբ առաջին օրը մտա իս տուն...

ՀԱՅՐ - Տեսա՝ կատուն համարձակվել էր նստել մորս գոգին, բռնեցի ու երկու կես արեցի: Դրա համար է մինչև օրս չորս կողմս պտտվում, որ մեջքը շոյեմ: Կնիկ, շոյում եմ, չէ՞ ի՞ն դժգոհ չեմ:

ՄԱՅՐ - Երբ կեսուրս մեծացավ, սկսեց տակը լցնել... Ես էի տակը լվանում ու մաքրում, ոչ ոք չիմացավ մեր ամոթը: Իսկ ինչ կլինի, եթե ես հիվանդանամ:

ՀԱՅՐ - Պարտադիր չէ տակդ լցնես, իեշ պարտադիր չէ: Թե չէ կմտցնեմ շատ բունը՝ Բողարի հետ կապրես: Գլուխդ կհանես բնից, որ քեզ կեր տանք, մեկ-մեկ էլ կհաշաս: (Ծիծաղում է:)

ՄԱՅՐ - Կինդ ո՞ւր է, որտեղ է ման գալիս, այգու ծայրին ինչ է անում:

ՀԱՅՐ - Տղա, խելքը գլուխդ հավաքի, սաղ գեղի աչքը նրա վիա է, ձեռքիցդ կփախցնեն՝ կմնաս առանց կնիկ: Վեր կաց, գնա նրա մոտ: (Համբոն գնում է:) Աչքերդ չորս կանես, էս հարսը մեր գլխին օյին չխաղա: Թե բան տեսար, իմաց տուր, ես գիտեմ իմ անելիքը:

Մըություն:

III ՊԱՏԿԵՐ

ԱՅԻՆ այգում լվացք է փոռում: Գալիս է Համբոն:

ԱՆԻ - Եկել ես տեսնես՝ ո՞նց եմ լվացք անում:

ՀԱՄԲՈ - Դու քաղաքացի ես, սովոր չես լվացք անել:

ԱՆԻ - Մանկատանն եմ մեծացել, ես էի լվանում իմ շորերը:

ՀԱՄԲՈ - Դու ամուսնացած կին ես և պիտի լվանաս բոլորի շորերը:

ԱՆԻ - Ես ամուսնացել եմ քեզ հետ:

ՀԱՄԲՈ - Դու պիտի համակերպվես մեր կյանքին:

ԱՆԻ - Ձեռքինդ ինչ է:

ՀԱՄԲՈ - Ճիպոտ:

ԱՆԻ - Գոմում կախված ճիպուտն է:

ՀԱՄԲՈ - Հա:

ԱՆԻ - Հոչակավոր ճիպուտը, որ հայրդ պահում է մորդ համար...

ՀԱՄԲՈ - Հա:

ԱՆԻ - Դու ինձ սիրում ես:

ՀԱՄԲՈ - Գիշերը ինչ ենք անում:

ԱՆԻ - Սեքս: Բայց դա քիչ է:

ՀԱՄԲՈ - Էլ ինչ ես ուզում:

ԱՆԻ - Ասես՝ ինձ սիրում ես:

ՀԱՄԲՈ - Գիշերը կասեմ:

ԱՆԻ - Չէ, հիմա, ու բարձր, որ բոլորը լսեն:

ՀԱՄԲՈ - Գյուղում ընդունված չի, կծիծաղեն:

ԱՆԻ - Ես ուզում եմ, որ ինձ ասես ու թող նրանք ծիծաղեն:

ՀԱՄԲՈ - Կծիծաղեն, գեղամեջ չեմ կարող դուրս գալ:

ԱՆԻ - Ավելի լավ, կմնաս մոտս, միշտ միասին կլինենք:

ՀԱՄԲՈ - Չեմ կարող, նրանք չեն թոյլ տա:

ԱՆԻ - Իսկ դու նրանց մի լսիր, կանգնիր մեջքիս, միասին գոռանք:

ՀԱՄԲՈ - Դու քաղաքի աղքիկ ես, շատ բան չգիտես:

ԱՆԻ - Իսկ ես կգոռամ: (*Գոռում է:*) Ես սիրում եմ իմ ամուսնուն, ես սիրում եմ Համբոյին:

ՀԱՄԲՈ - Խելքդ թոցրիր: Սադ գեղը քեզ է նայում: (*Ներս է մտնում մայրը, չանչ է անում ու գնում:*) Մերս տեսավ, հիմա ինչ են մտածում:

ԱՆԻ - Հերթը քոնն է, գոռա, որ ինձ սիրում ես:

ՀԱՄԲՈ - Չես հասկանում՝ ինչ վիճակի մեջ գեցեիր, իրիկունը հերս կսկսի, իսկ հարևանները հիմա ծիծաղում են, ախր, ստիպված կլինեմ կրիվ տալ... Լսում ես ինձ:

ԱՆԻ - Ես քեզ լսում եմ, բայց չեմ հասկանում: Դու հ՛վ ես:

ՀԱՄԲՈ - Այ, էդ լեզվիդ համար քեզ կծեծեմ:

ԱՆԻ - Հայրդ ուղարկել է, որ ինձ ծեծես: (*Դադար:*) Պիսի ծեծե՞ս:

ՀԱՄԲՈ - Հա:

ԱՆԻ - Դեմքիս:

ՀԱՄԲՈ - Չէ, քամակիդ:

ԱՆԻ - Եթե չթողնեմ:

ՀԱՄԲՈ - Չես կարող: Թեթև կխփեմ, ցավոտ չի լինի:

ԱՆԻ - Նրանց կասես, որ ծեծել ես:

ՀԱՄԲՈ - Չեմ կարող:

ԱՆԻ - Ինչո՞ւ:

ՀԱՄԲՈ - Ասաց՝ կստուգեմ:

ԱՆԻ - Դե, ուրեմն խփիր, ուժեղ խփիր, երեսիս, ձեռքերիս, որ տեսնեն՝ ծեծել ես:

ՀԱՄԲՈ - (*խփում է շատ թեթև*): Տեսնո՞ւմ ես, ցավ չեմ պատճառում:

ԱՆԻ - Իսկ ես ցավ եմ զգում: Զգում եմ, ինչքան անպաշտպան եմ: (*Լալիս է, Համրոն քարանում է:*) Բաց թող, ես գնամ:

ՀԱՄԲՈ - Ո՞ր, որբանո՞ց:

ԱՆԻ - Ես տուն ունեմ, հայրս, մայրս ինձ են սպում:

ՀԱՄԲՈ - Ոչ ոք քեզ չի սպասում, քեզ մանկատնից եմ բերել:

ԱՆԻ - Ես հիշում եմ նրանց... մենք հարուստ էինք, չգիտեմ՝ ինչպես հայտնվեցի որբանոցում: Տնօրենը ասում էր, որ ազգանուն փոխել են, չգիտեմ՝ հարազատներ ունեմ... կեղտոտ խաղ են խաղացել ինձ հետ: (*Դադար:*) Ինչ եմ արել նրանց, որ այդպես ինձ ատում են:

ՀԱՄԲՈ - Ոչինչ չես անում, ամբողջ օր նայում ես երկինք:

ԱՆԻ - Նայում եմ մեծ սարին, կարծես իենց մեր տան վրա է ծառս եղել, ուր որ է՝ կփլվի, տակով կանի:

ՀԱՄԲՈ - Մենք այստեղ դարերով ենք ապրել, նա բարի աչքով է մեզ նայում, չեմ հիշում, որ ժամք անի: Այմեն տարի մատաղ ենք անում, իր բաժինն էլ դնում ենք քարայրի մեջ: Վաղը կամ մյուս օրը գնալու ենք խոտ հնձելու, վեց օր տանը չեմ լինելու:

- ԱՆԻ** - Մորդ հետ ինձ մենակ ես թողնում, նա ինձ կսպանի:
- ՀԱՄԲՈ** - Իսկ դու դիմադրիր, ցույց տուր քեզ:
- ԱՆԻ** - Ինչպես:
- ՀԱՄԲՈ** - Բացատրիր, որ իրավունք ունես տան վրա, լավ որ բացատրես՝ կիասկանա:
- ԱՆԻ** - Առանձին ապրենք, տունը բաժանիր երկու մասի...
- ՀԱՄԲՈ** - Քանի նրանք ողջ են, էս ամենը նրանցն է: Դու ուտում ես նրանց հացը:
- ԱՆԻ** - Կարծում էի՞ ամուսինս է ինձ պահում, հող է մշակում, հունձ անում, վաստակում է մեր օրվա ապրուստը:
- ՀԱՄԲՈ** - Չէի կարծում, որ քաղաքի աղջիկները այդքան բութ են:
- ԱՆԻ** - (լարը փոռում է գետնին): Արի լարի վրայով քայլենք, դժվարությամբ, բայց կարող ենք քայլել:
- ՀԱՄԲՈ** - Տեսնո՞ւմ ես այն սպիտակ կածանը: Միայն այդ կածանով կարող ես բարձրանալ մեծ լեռը: Եթե փորձես ուրիշ ծանապարհով գնալ, կսայթաքես, կընկնես, գլուխդ կջարդես: Նոյնիսկ ոչ խարներն են դա հասկանում:
- ԱՆԻ** - Մենք կարող ենք մեր կածանը բացել:
- ՀԱՄԲՈ** - Մի՞թե ոչխարից անխելք ենք: Մայրս ծիշտ է ասում, ցուցամոլ ես, գոռոզ, գյուղի կանանց արհամարհում ես, ընկերուիհներ չունես: (Դադար:) Առավտյան

մեզ հետ հացի չնստեցիր: Ձեզ համար եմ բերել, կեր:

ԱՆԻ - Ծնորհակալ եմ: (Ուտում է:)

ՀԱՄԲՈ - Ամեն ցանկություն չէ, որ կարող է իրականանալ:

ԱՆԻ - Երեկ հոգնած պառկել էի թախտին, հայրդ եկավ, նստեց կողքիս:

ՀԱՄԲՈ - Դու շարունակում ես ստել, շարունակում ես չհասկանալ: Գնամ, կովերին կեր տամ, Ծաղիկ կովը ծանրացել է:

IV ՊԱՏԿԵՐ

Ներս է մտնում հարևանութիւն:

ԿԻՆ - Մեր հողն ու ձեր հողը իրար կպած են: Ապրում ենք կողք-կողդքի: Մեր գերդաստանները իրար թշնամի չեն, աղջիկ ենք տվել, աղջիկ առել: Ամուսնուդ տատը մեր գերդաստանից էր: Ողորմի: Ասում են՝ գալիս է ձեր տուն, նստում հացի տաշտի կողքին, տեսնել ես:

ԱՆԻ - Լսել եմ, ոնց է հացը ծամծմում, բայց վախենում եմ մոտենալ:

ԿԻՆ - Այդպես էլ տնից չկշտացավ: Հիմար պառավ, տեղում չի մնում, էն օրն էլ մտել էր մեր մարագը, երկու ձու ջարդված գտա: Կովերիս էլ վախենում է, բայց ուշադրություն չեմ դարձնում, մեղք է, մեռավ աչքը ձեր տան վրա, կարոտում է: Որ տեսնես՝ մի կտոր հաց տուր, արադ էլ տուր ու գնա

- պառկի:** Կուտի, կխմի ու կսկսի պար գալ: Էնքան մազալու բաներ կանի, որ ծիծաղից կթուլանաս:
- ԱՆԻ - Մարդկանց վնաս չի տալիս:**
- ԿԻՆ - Չէ:** Կովարար կնիկ էր, բայց հոգին բարի էր: Մարդու չի պատմել:
- ԱՆԻ - Ինչ պիտի պատմեր:**
- ԿԻՆ - Թե ոնց է մեռել:**
- ԱՆԻ - Ոչինչ չի ասել:**
- ԿԻՆ - Մի օր արադ տուր՝ խմի, ու հարցրու՝ տատիդ հվ սպանեց:**
- ԱՆԻ - Նրան սպանել են:**
- ԿԻՆ - Ես քեզ ոչինչ չեմ ասել, որու ոչինչ չես լսել:** (Դադար:) Անցնում էի, տեսա քեզ, ասեցի՝ ինչի շրարնեմ, բարև:
- ԱՆԻ - Բարև:**
- ԿԻՆ - Դժվար չի, չէ:**
- ԱՆԻ - Ի՞նչը:**
- ԿԻՆ - Բարև տալը:** Դու ես ջահելը, ինչո՞ւ չես գալիս մեր տուն: Քեզ համար ձվածեղ կանեմ, օդի էլ ունեմ, կխոսենք, մոտիկից կծանոթանանք, տղայիս հետ կծանոթանաս:
- ԱՆԻ - Ես քեզ տեսել եմ, բայց ծանոթանալու առիթ չի եղել:**
- ԿԻՆ - Տեսնո՞ւմ ես, իմ լվացքը ոնց է փայլում:** Լվացքի մեքենա ունեմ, փոշին լցնում եմ մեջը, մնացածը ինքն է անում: Ամուսնուդ ասա, քեզ համար գնի, կեսուր-կեսրայրիդ շորերը ծեռքով ես լվանում:
- ԱՆԻ - Հրաժարվեցի լվանալ:**
- ԿԻՆ - Ճիշտ էլ արել ես, թող կովը ծախսեն, քեզ իամար լվացքի մեքենա գնեն: Օժիտ չե՞ս բերել:**
- ԱՆԻ - Չէ: Ես փող չունեմ:**
- ԿԻՆ - Մտածում էի, կասես՝ ամեն ինչ բերել եմ: Ազնիվ հարս ես, բայց դա ոչ մեկին օգուտ չի: Ասա՝ փող եմ բերել, բայց ինչ-որ մեկը գողացել է: Դարդ մի արա, էդ գործը ինձ վրա: Սադ գեղը կխոսի՝ ոնց են փողը գողացել:**
- ԱՆԻ - Ո՞վ է գողացել:**
- ԿԻՆ - Էլ ով պիտի գողանա, գողը որ տնից չլինի, հավը երդիկից չեն հանի:**
- ԱՆԻ - Ծնորհակալ եմ, բայց այդպիսի բան չասես, կկապնեն ինձ, պոկ չեն գա:**
- ԿԻՆ - Դե, որու գիտես, միևնույն է, ամբողջ գյուղը էդ մասին է խոսում:**
- ԱՆԻ - Բայց ես ոչինչ չեմ ասել:**
- ԿԻՆ - Կարևոր չի: Գեղ է, մի բան պիտի խոսաւ: Մի վախեցիր, զցիր վրաս, ես նրանց պորտը տեղը կդնեմ: Քաղաքի աղջիկ են տեսել, վախեցնում են... Կեսուրիդ ու կեսրայրիդ տեսա, ծամփուտակի հողը էին մշակում, մտքում ասացի՝ մենակ կլինես, չանես բաց թողնեմ, մի քիչ խոսանք:**
- ԱՆԻ - Ամուսինս կողքիս էր, գնաց կովին կեր տա:**
- ԿԻՆ - Տեսա, սպասեցի, որ խոսեք վերջացնեք, նոր մոտենամ: Կոհիվ էիք անում:**
- ԱՆԻ - Ես ոչ մեկի հետ կոհիվ չեմ անում:**

ԿԻՆ - Քաղցր խոսքը ավելի զորավոր է: Կեսուրդ թողնում է այսպես անբան նստճես:

ԱՆԻ - Ոչ ոք իրավունք չունի ինձ վրա:

ԿԻՆ - Իսկական քաղաքացու նման ես խոսում, ինչ կա քաղաքում:

ԱՆԻ - Ամեն ինչ ու ոչինչ:

ԿԻՆ - Ասում են՝ տկլոր աղջիկները ձողի վրա պտտվում են: Չասես, որ չես տեսել:

ԱՆԻ - Տեսել եմ:

ԿԻՆ - Մենակ էիր, թե՞ տղու հետ:

ԱՆԻ - Հեռուստացուցով եմ տեսել:

ԿԻՆ - Վերջ տուր, մենք քաղաքացիներին լավ գիտենք: Լրիվ մերկ են պտտվում:

ԱՆԻ - Չէ, հագին վարտիք կար:

ԿԻՆ - Կուրծքը փակած էր:

ԱՆԻ - Չէ, բաց էր:

ԿԻՆ - Գիտե՞ս, ինչ եմ մտածում, մի օր թաքուն մտնեմ է՛տ տեղը, մի պտույտ ֆոռամ, տղամարդիկ թող մեզ էլ տեսնեն, մենք նրանցից ինչո՞վ ենք պակաս: Ամեն ինչ էլ ունենք:

ԱՆԻ - Նրանք երկար ոտքեր ունեն ու բարակ իրան:

ԿԻՆ - Ինչ է, իմ մարմինը վաշտն է, ուզո՞ւմ ես՝ տկլորվեմ, նայես: (*Դադար:*) Դու գտնում ես, որ մենք տգեղ ենք, իսկ դուք սիրուն եք: Մեծ սարը վկա, բոլորիդ կտանեմ աղբյուր, ծարավ ետ կբերեմ:

ԱՆԻ - Կներես, այդպիսի բան չեմ մտածել:

ԿԻՆ - Լավ, ձեզ էլ գիտենք: Լավ ես նրանց տեղը դրել, որ թողնում են՝ քեզ համար ֆոփոաս: Ո՞վ կարաքեզ բան ասի, բայց զգոյշ եղիր կեսուրից, թիով խփեց, պառավին սպանեց: Դու ուշադիր եղիր, թիկունք չդարձնես, կխփի:

ԱՆԻ - Սպանեց իր կեսուրին... սարսափելի է:

ԿԻՆ - Ինչն է սարսափելի, մի օր կարող էր քարափից ընկնել ու մեռնել:

ԱՆԻ - Ոստիկաններն իմացան:

ԿԻՆ - Ինչ ոստիկան, մեր գյուղը էսքան ժամանակ ոստիկան ոտք չի դրել: Ճիշտ է, ամեն օր կոիվ է լինում, իրար մեր են լացացնում, բայց հարցը լուծում են գյուղի ջոցերը: Մի երկու թթու խոսք են ասում, մի երկուսին ծիպոտում, ու վերջ, ամեն մարդ իրա գործին:

ԱՆԻ - Բայց մարդ է մեռել:

ԿԻՆ - Պառավը մեռավ՝ թաղեցինք, կեսուրդ արջառը մորթեց, մի տակառ քաշած արադ դրեց սեղանին: Սադ գեղը կերավ, ողորմի տվեց:

ԱՆԻ - Կարծես աշխարհից կտրված լինեք, քաղաքակրթությունը ձեր կողքով է անցել:

ԿԻՆ - Ինչ ասի՞ր, քաղաքա...

ԱՆԻ - Քաղաքակրթություն:

ԿԻՆ - Լսիր, մադամ, է՛տ բառն ով որ սովորեցրել է, չի եղել մեր գյուղում: Զմռանը չորս ամիս տնից դուրս չենք գալիս, լավ է՝ տելսիգոր կա, նայում ենք: Նայում ենք

ու նախանձում, նայում ենք ու ասում՝ կովը էս տարի կաթ չտվեց, մորթենք ուտենք: Գյուղում անտեղի ոչ մեկին չենք պահում, մենակ դու ես, սպիտակ ձեռքերդ թրիքին չեն դիպչում:

ԱՆԻ - Կթողնեմ կգնամ:

ԿԻՆ - Մոր մահից հետո կեսրայրդ երեք ամիս ամեն օր կնօքան ծեծում էր, բայց դուրս չարեց: Ո՞ւմ թողնի կնօքան, գեղի ծիծաղի առարկա կդառնա: Չէ, շատ հարգված մարդ է կեսրայրդ, մեծ մարդ է: Մեր սարի նման գիտի իր անելիքը:

ԱՆԻ - Մեկ տարի է՝ այստեղ եմ, երկու բառ չենք փոխանակել:

ԿԻՆ - Մինչև երեխա չունենաս, խոսելու իրավունքից զրկված ես: Երեխա ունեցիր՝ լեզու կրացվի, կշիռ կունենաս, քեզ էլ կիարգեն: Երեխա ունենալը կարևոր է, իսկ դու չունես: Կեսրայրդ չի մտել ծոցդ:

ԱՆԻ - Չեմ հասկանում:

ԿԻՆ - Կհասկանաս, երբ կմտնի ծոցդ:

ԱՆԻ - Մարդս միշտ իմ ծոցում է լինում:

ԿԻՆ - Մարդ: (*Ծիծաղում է:*) Եղ տիհասին մարդ ես համարում, նրանից երեխա էլ չի ծնվում: Մի կարգին տղամարդ ընտրիր մեր գեղի տղաներից: Երեխա ունեցիր:

ԱՆԻ - Վերջ տվեք:

ԿԻՆ - Քեզ համար եմ ասում, սիրուն

կնիկ ես, սպիտակ մարմին ունես, կարծ ես հագնում, ազդրերդ ես ցուցադրում: (*Ղաղաք:*) Տղես քեզ տեսել է, խելքը թոցրել, գլուխը խփում է պատերին, տասնութ տարեկան երեխա է, մատցրու ծոցդ, սովորեցրու, ոնց են էդ բանը անում: Անմեղ երեխու հաճոյցը կստանաս:

ԱՆԻ - Անհնար է:

ԿԻՆ - Քեզ համար ծաղկավոր շորեր կառնեմ, լաքած կոշիկ, տղոս սիրտը մի կոտրիր, երեխաս չի դիմանում:

ԱՆԻ - Նա՞ է թաքուն ծիկրակում:

ԿԻՆ - Մեջը կրակ է մտել, չի կարողանում հանգնել: Երեխա է, բայց չի թողնի քննս ամբողջ գիշեր:

ԱՆԻ - Որտեղից գիտես:

ԿԻՆ - Մեր տղամարդիկ իրար նման են... մի խուսափիր կյանք անելուց, ծանձրույթից կսատկես: Հասկացիր, գյուղ է:

ԱՆԻ - Չեմ կարող, ես ամուսին ունեմ:

ԿԻՆ - Բոլորս էլ ունենք, հետո՞ ինչ:

ԱՆԻ - Ամուսինս ինձ չի դավաճանում:

ԿԻՆ - Ախր, նա թույլ մարդ է, ով է նրա վրա նայում: Այ, իմ ողորմածիկ ամուսինը գյուղում կին չթողնեց՝ մտավ ծոցը: Ուրիշն էլ եկավ իմ ծոցը, հասկացա՞ր:

ԱՆԻ - Չէ, ես չեմ կարող համատեղի:

ԿԻՆ - Ամուսինս կենդանի լիներ, չէր

թողնի քեզ այսպես օրոր-շորորալով ման գաս:

ԱՆԻ - Ինչից է մահացել:

ԿԻՆ - Մի օր բռնեցրին կնգա ծոցում ու սպանեցին: Մարդը շատ խանդրու էր, դե, նրան էլ սարից գլորեցին, արյան վրեժն էլ փակվեց: Կնիկն էլ մի օր անհետացավ, ասում են՝ քաղաքում պոռնկություն է անում: Հիմա ինչ ես ասում...

ԱՆԻ - Բող չեմ դառնա:

ԿԻՆ - Ոչ ոք քեզ բողի տեղ չի դնում: Դու մերն ես, մեր ջուրն ես խմում, մեր հացն ես ուտում, մեր օդն ես շնչում: Ամուսինդ ջահել տղա էր, գաթա էի տալիս, մտցնում ծոցս:

ԱՆԻ - Լա քեզ հետ քննէլ է:

ԿԻՆ - Չէ, մածուն էր ուտում... Ձևեր մի թափիր, ասեմ, տղաս գա մոտդ:

ԱՆԻ - Կասես՝ չփորձի ինձ մոտենալ:

ԿԻՆ - Ասում էին՝ շաշ ես, չի հավատում: Մարդդ գնալու է սար, մի բան չպատահի:

ԱՆԻ - Եթե նրան ձեռք տաք, ձեզ կսպանեմ:

ԿԻՆ - Եղ սպիտակ ձեռքերնվ: Լավ մտածիր, գեղի տոերքը չեն թողնի՝ կոյս մնաս: (*Ծիծաղում է:*) Մեզ դմվար է հասկանալ, բայց էդ ենք, փախչել չենք կարող: Ձերոնք են գալիս, ես գնամ (Գնում է):

V ΤΙՎՏԿԵՐ

Ներս է մտնում Համբոն:

ՀԱՄԲՈ - Զգոյշ նրանից, ամբողջ

գյուղը մատների վրա է խաղացնում, գիտես, թե ինչ է դա...

ԱՆԻ - Լա ասում էր, որ դու...

ՀԱՄԲՈ - Ես տասնյոթ տարեկան էի, իսկ նա երկու երեխա ուներ, շարունակեմ պատմել:

ԱՆԻ - Չէ:

ՀԱՄԲՈ - Զդառնաս նրա խաղալիքը, կպատժվես:

ԱՆԻ - Բոլորն ուզում են ինձ պատմել:

ՀԱՄԲՈ - Խորամանկ եղիր, որ չպատժվես:

ԱՆԻ - Ես չեմ ուզում խորամանկ լինել, ես չեմ ուզում քեզ խարել:

ՀԱՄԲՈ - Լա՞ էր ասում:

ԱՆԻ - Ես չեմ կարող ապրել խաբեության մեջ, ինձ սովորեցրել են ազնիվ լինել, ես քեզ հետ կլինեմ ազնիվ: Իսկ դու խոստացիր, որ նրա մոտ չես գնա:

ՀԱՄԲՈ - Խոստանում եմ:

ԱՆԻ - Դա լավ է, մենք միշտ իրար աչքերի մեջ կնայենք առանց վախենալու:

ՀԱՄԲՈ - Ես քեզ չեմ խարի:

ԱՆԻ - Իսկ հորդ, մորդ մասին մի մտածիր, ես յոլա կգնամ:

ՀԱՄԲՈ - Նրանք ծեր են, մեծանանք՝ նրանց նման կդառնանք:

ԱՆԻ - Մենք նրանց նման չենք դառնա, խոստանում եմ:

ՀԱՄԲՈ - Կնմանվենք քո ծնողներին: Գոնե հիշում ես նրանց:

ԱՆԻ - Ես ուզում եմ գնալ քաղաք:

ՀԱՄԲՈ - Քաղաք:

ԱՆԻ - Ուզում եմ տեսնել մանկատան

- տնօրենին:** Նա իմ հանդեպ շատ ուշադիր էր:
- ՀԱՄԲՈ - Հիշում եմ, նոյնիսկ ուսկյա մատանի նվիրեց:**
- ԱՆԻ -** Ես ուզում եմ իմանալ՝ ինչ է կատարվել ծնողներիս հետ:
- ՀԱՄԲՈ - Ինչո՞ւ ես կարծում, որ ձա- նաչում էր ծնողներիդ:**
- ԱՆԻ - Չգիտեմ... Բայց համոզված եմ: Նա շատ ուրախ էր, որ գնում եմ գյուղ: Հիշում ես, ինչ ասաց՝ գնա, թող ինձ մոռանան ընդ- միշտ:**
- ՀԱՄԲՈ - Ել ինչ ես հիշում:**
- ԱՆԻ - Ասում էր, որ հորս հետ ըն- կերներ են: Ես զգում եմ, ինձ թաքցրել են մանկատանը:**
- ՀԱՄԲՈ - Իսկ ծնողներիդ հետ ինչ է կատարվել:**
- ԱՆԻ - Նրանք գիշերն ինձ բերեցին մանկատուն, խոստացան, որ կգան իմ ետևից: Ես լալիս էի, իսկ նրանք շտապում էին:**
- ՀԱՄԲՈ - Այդ պատմությունը քո սրտովն է:**
- ԱՆԻ - Ծնողներս ինձ չէին թողնի... Հիշում եմ, ասացին՝ ընտրութ- յուններից հետո կգան:**
- ՀԱՄԲՈ - Ծնողներդ մինչև իման որ չկան, ուրեմն սպանել են:**
- ԱՆԻ - Սպանել են... բայց ինչո՞ւ:**
- ՀԱՄԲՈ - Քաղաքը գյուղ չի, որ ամեն ինչ իմանամ: Գյուղում իրար գի- տենք ծնված օրից, կովում ենք, բայց չենք սպանում: Իսկ քաղա- քում շունը տիրոջը չի ծանաչում:**
- ԱՆԻ - Ծնողներս ազնիվ մարդիկ էին, ինչո՞ւ պիտի սպանեին:**

- ՀԱՄԲՈ - Անցյալ անգամ քաղաքից մարդ էր եկել, բագաժնիկը բա- ցել, փող էր բաժանում: Ով էլ չէր վերցնում... Պատմության ուսուցիչ ունեինք, անհետ կորավ: Ել չտե- սանք նրան: Իսկ մենք վերցրինք փողն ու մեր «ձայները» տվե- ցինք: Հիշում եմ դեմքը՝ աչքերը դուրս պրծած, փորն իրենից հե- ռու... Սոված էր, մի լոշի մեջ փա- թաթեց պանիր, կանաչի, հավի միս ու միանգամից կով տվեց: Նա կսպաներ, նրա դեմ խաղ չկա:**
- ԱՆԻ - Ուզում ես ասել, որ նա՞յ է սպա- նել ծնողներիս:**
- ՀԱՄԲՈ - Այդպիսի բան չասացի: Քաղաքում մարդասպաններ շատ կան: (Դադար:)**
- ԱՆԻ - Ես պիտի քաղաք գնամ:**
- ՀԱՄԲՈ - Մերոնց ինչ ասեմ:**
- ԱՆԻ - Զեն իմանա, երեկոյան կվե- րադառնամ:**
- ՀԱՄԲՈ - Ասում ես, էլի... Գնա, ես քեզ չեմ տեսել:**
- ԱՆԻ - Տասը րոպեից ավտոբուսը գալիս է... Կգա՞ս ինձ դիմավորե- լու:**
- ՀԱՄԲՈ - Չգիտեմ, նայած իրավի- ճակի... Երբ վերադառնաս, կլրես, թող հերսոտեն, հետո կհանգս- տանան:**
- ԱՆԻ - Գալիս են:**
- ՀԱՄԲՈ - Գնանք գոմ, կովի ծննդա- բերելու օրերն են, պիտի կողքին լինեմ:**
- Անին ու Համբոն դուրս են վա- գում:**

VI ՊԱՏԿԵՐ

ՄԱՅՐ - Տեսա՞ր, ոնց փախավ, չուզեց երկու խոսք լսել, իսկ ես ուզում էի շշպոել ոտից գլուխ, են քո հինգ հարկանիներից... Այնպես է սիրտս լցվել, ել չեմ դիմանում, մեր տղան չլիներ... ախր, նրան շատ եմ սիրում, բռանս մեջ եմ ծվածեղ արել, կերցրել: Ապերախստ, կպել է կնօքա պոչից, մեզ բանի տեղ չի դում, ծվիկ-ծվիկ կանեմ, տեսա՞ր, ոնց էր վազում:

ՀԱՅՐ - Ճիշտ է անում, թող մեզ տեսնի՝ փախչի, թող գիտենա, որ մենք ենք այստեղ տերը, իսկ ինքը օտար է: Այս տունը կառուցեցի, երբ քսան տարեկան էի, համայնքը հող տվեց, գիտեին, որ չտային՝ շատ արյուն կրափվեր, ջուրն էլ սարի տակից քաշեցի ուղիղ մեր այգի, թող փորձեր, մեկը ձեն հաներ, ամենաուժեղ փետակոհիվ անողը ես էի, օր չէր լինում, որ մեկի ճակատը պատոված չլիներ:

ՄԱՅՐ - Իսկ հիմա անտեր աղջիկը տան տեր է դարձել, մենք էլ նրա քթով չենք, եկավ, առոք-փառոք նստեց, մեր քրտինքն է վայելում, հետոն էլ դժգոհում է, խեղճ տղայիս հոգին կերել է: Թող էդ սատկածի մազերը քաշեմ, վերցնեմ ուսիս ծայրը ու գետնովը տամ:

ՀԱՅՐ - Քաղաքի աղջկան կսպանես, ես քեզ լավ գիտեմ:

ՄԱՅՐ - Լավ էլ կանեմ:

ՀԱՅՐ - Ձեռքդ սովորել է... Ձեռք չտաս, նրան թող մարդը ծեծի:

ՄԱՅՐ - Մարդն ասում է՝ սիրում եմ:

ՀԱՅՐ - Թող գիշերները սիրի, իսկ ցերեկները քոթակի:

ՄԱՅՐ - Երեխսա էլ չեն ունենում:

ՀԱՅՐ - Իսկ ում ենք թողնելու տարիներով վաստակած ունեցվածքը, թշնամիները հենց դրան են սպասում մեր ձյուղը չորանա, իրենք տեր կանգնեն: Չէ, դա լինելու բան չէ:

ՄԱՅՐ - Էս կողմերով անցնում էի, լսեցի՝ մարդ ու կին փսխում էին, ասում էր՝ գնում եմ քաղաք, մարդն էլ, թե՝ գնա:

ՀԱՅՐ - Առանց հարցնելո՞ւ... Ուրեմն մեզ չի հարգում: Թո՞ քո նամուսին, Համբո:

ՄԱՅՐ - Գուցե ընդմիշտ է գնացել:

ՀԱՅՐ - Գնա տես, հո բան ման չի տարել:

ՄԱՅՐ - Չէ, մաքուր ձեռք ունի, մի երկու անգամ փողը դրել եմ կամոդին՝ ձեռք չի տվել:

ՀԱՅՐ - Էսքան ժամանակ մեր գեղից ում հարսն է փախել:

ՄԱՅՐ - Մեռնող եղել է, փախչող չի եղել:

ՀԱՅՐ - Հենց մեր հարսը պիտի փախչի: Մատով են ցույց տալու, ծիծաղելու են:

ՄԱՅՐ - Համենայնդեպս, գնամ նայեմ: (Դուրս է գնում:)

ՀԱՅՐ - Քեզ դեսը ուղարկողի մերը... Աշխանց անվան հետ է խաղում:

ՄԱՅՐ - (գալիս է): Չէ, ամեն ինչ տեղում է:

ՀԱՅՐ - Ուրեմն, երբ կգա, իմ անունից կասես, թող բահը վերցնի, թրիքի վրա սալոմ լցնի ու շուռ տա:

ՄԱՅՐ - Չի անի, քաղաքացի է:

ՀԱՅՐ - Բա ձմեռը ՞նոց է տաքանալու:

ՄԱՅՐ - Հույս ունի, որ էս տարվա պես գազ կվառի:

ՀԱՅՐ - Ձոդ փողը դնի սեղանին ու վառի:

ՄԱՅՐ - Նրան որտեղից փող:

ՀԱՅՐ - Ուրեմն թող բրդից գուլպաներ գործի, որ դիմանա ցրտին:

ՄԱՅՐ - Նա գործել գիտի՞:

ՀԱՅՐ - Լավ, էդ կնիկ արարածը որևէ բանի ընդունանք է:

ՄԱՅՐ - Տղայիս քանի անգամ ասացի՝ քաղաքից աղջիկ մի բեր, չի դիմանա մեր կյանքին, չսեց:

ՀԱՅՐ - Մորը չլսողի ոտքը քարին է դիպչում:

ՄԱՅՐ - Սկսել է լուսամուտից դուրս նայել: Աչքը դուրսն է, գեղի տղերքը ատամները ժնժնգացնում են:

ՀԱՅՐ - Ուզում են մեր պատվի հետ խաղալ, կսպանեմ, արյունը շաղ կտամ: (Գոռում է:) Լսում եք, կենդանի չեմ թողնի: Չեմ խնայի ոչ մեկիդ:

ՄԱՅՐ - Հանգստացիր, ինֆարկտ կստանաս:

ՀԱՅՐ - Աչքդ վրան պահիր, հենց մի բան նկատես՝ ինձ ասա:

ՄԱՅՐ - Գիշերը դրան առջև այուր եմ շաղ տվել, առավոտյան տեսա՝ տղամարդու կոշիկների հետքեր էին երևում:

ՀԱՅՐ - Գիշերը ես եմ դուրս գնացել:

ՄԱՅՐ - Քեզնից հետո էր:

ՀԱՅՐ - Տղադ ինչ էր անում:

ՄԱՅՐ - Խորը քնած էր, կնիկն էլ ձևացնում էր, թե քնած է, բայց ես հո գիտեմ...

ՀԱՅՐ - Թոյլ մարդ է, կմտնեն կնգա ծոցը՝ չի իմանա:

ՄԱՅՐ - Փոքրուց էր էր, որտեղ թողնում էի, այնտեղ քնում էր:

ՀԱՅՐ - Էս գիշեր այուր չցանես, ես կիերթապահեմ:

ՄԱՅՐ - Կմրսես, կիհվանդանաս, ով է քո տերը:

ՀԱՅՐ - Բա դո՞ւ ինչ ես, կտաքացնես՝ կանցնի: Ծիծաղում եմ, բայց վտանգի հոտ եմ առնում:

ՄԱՅՐ - Գիշերը կգամ, կողքիդ կկանգնեմ, ով էլ որ գա, թիով գլխին կխփեմ:

ՀԱՅՐ - Ուրեմն այնքան եմ թուլացել, որ դո՞ւ պիտի ինձ պաշտպանես: Ես վախ չունեմ, թիկունքիս մեծ սարն է կանգնած:

ՄԱՅՐ - Սուս, գալիս է, դեմքը քերձված է, երևի կնիկն է ծեծել:

Ներս է մտնում Համբոն, հորը տեսնում, ուզում է քաքնվել:

ՀԱՅՐ - Արի մոտիկ, ինչ է պատահել:

ՀԱՄԲՈ - Ոչինչ:

ՀԱՅՐ - Ծեծել են:

ՀԱՄԲՈ - Գյուղամիջում փետակողիվ խաղացինք:

ՀԱՅՐ - Ու դու թոյլ տվեցիր, որ քեզ ծեծեն:

ՀԱՄԲՈ - Ինձ չեն ծեծել, պտտելիս
փայտը կպավ դեմքիս:
ՀԱՅՐ - Վրադ շատ ծիծաղեցին:
ՀԱՄԲՈ - Ոչ ոք չի ծիծաղել:
ՀԱՅՐ - Ո՞ւր է կինոյ:
ՀԱՄԲՈ - Գնացել է քաղաք:
ՀԱՅՐ - Առանց հարցնելով է գնացել:
ՀԱՄԲՈ - Ես թույլ տվեցի:
ՀԱՅՐ - Դու թույլ տվեցիր: (Կնոջը.)
Ինքն է թույլ տվել:
ՄԱՅՐ - Իրա կինն է:
ՀԱՅՐ - Ծեծեցիր ձիպոտով:
ՀԱՄԲՈ - Ծեծեցի:
ՀԱՅՐ - Իմ ուզածով ես ծեծել:
ՀԱՄԲՈ - Ինչպես ուզել եմ, այնպես
էլ ծեծել եմ:
ՄԱՅՐ - Ես ասում էի, չէ, կնգան
շատ է սիրում:
ՀԱՄԲՈ - Հա, հենց այդպես է,
կնգաս շատ եմ սիրում:
ՀԱՅՐ - Գիշերը սիրի, իսկ ցերեկը
գործ անի, ամբողջ օրն այգում
թրև է գալիս, ծրի հաց է ուտում:
(Դադար:) Վաղը գնալու ենք
ինձի, շուտով անձրևները
կսկսվեն, չենք հասցնի խոտը
ինձել, անասունները սովից
կսատկեն:
ՀԱՄԲՈ - Կգամ:
ՀԱՅՐ - Թե շատ ես քոթակ կերել,
մենակ կգնամ:
ՀԱՄԲՈ - Ասացի՝ կգամ:
ՀԱՅՐ - Արևածագին պատրաստ լի-
նես: Շուտով ավտոբուսը կգա,
գնա կնգադ գլխին տեր կանգնիր:
Շատ ես երես տվել:
Համբոն դուրս է գնում:

ՄԱՅՐ - Ուշ հասունացող պտուղի
նման չորացել է: Մեղքս գալիս է,
բայց ձար չունեմ:
ՀԱՅՐ - Երեխա չի ունենում, էդ մա-
սին պիտի շատ լուրջ մտածենք:
Ներս է մտնում մի տղա:
ՏՂԱ - Հոպար, «ձայների» տերը ե-
կել է, գյուղապետն ասում է՝ հինգ
հազար է տալիս:
ՀԱՅՐ - Գյուղապետին ասա՝ ես իմ
ձայնը փողով չեմ ծախի, էդ մար-
դը չեմ:
Տղան գնում է:
ՄԱՅՐ - Էդ ընտրություններից
չպիծանք:
ՀԱՅՐ - Թող ընտրություն լինի, թող
մարդիկ ընտրեն, մի խանգարի:
Ներս է մտնում տղան:
ՏՂԱ - Հոպար, գյուղապետն ասում
է՝ ինչքան ես ուզում:
ՀԱՅՐ - Տասը հազար, մեկ էլ պա-
տիվ ու հարգանք:
Տղան գնում է:
ՄԱՅՐ - Քիչ ուզեցիր:
ՀԱՅՐ - Ես տարի էդքանով բավա-
րարվենք:
ՄԱՅՐ - Քսան հազար էլ ասեիր՝
կտային:
ՀԱՅՐ - Կուշտ կլինեիր:
Ներս է մտնում տղան:
ՏՂԱ - Գյուղապետն ասում է՝ լավ:
(Դուրս է գնում:)

ՄԱՅՐ - Ասացի՝ քիչ ուզեցիր:
ՀԱՅՐ - Տղայիդ կասես՝ վաղը հնձի
չենք գնում:

VII ՊԱՏԿԵՐ

Անին ու Համբոն այգում
փսփսում են:

ՀԱՄԲՈ - Պատմիր, ինչ իմացար,
քեզ պատվով ընդունեցին:

ԱՆԻ - Մանկատանն ասացին՝ տնօ-
րենին հանել են, ընդումադիր է
եղել: Նոր տնօրենը ոչինչ չգիտեր
իմ մասին:

ՀԱՄԲՈ - Հիմա հանգստացա՞ր:

ԱՆԻ - Չէ, ես պիտի նրանց գերեզ-
մանը գտնեմ:

ՀԱՄԲՈ - Իսկ ով ասաց, որ նրանց
սպանել են:

ԱՆԻ - Եթե ողջ լինեին, ինձ
կգտնեին:

ՀԱՄԲՈ - Ծնողներդ հիմա Ամերի-
կայում ֆոֆոռում են: Թքած ունեն
քեզ վրա: Մոռացիր նրանց ու
ապրիր ինձ հետ:

ԱՆԻ - Չէ, ոդու իմ ծնողներին չես ծա-
նաչում, նրանք այնքան էին ինձ
սիրում:

ՀԱՄԲՈ - Վերջ տուր, ես եմ քեզ սի-
րում:

Ներս է մտնում մայրը:

ՄԱՅՐ - Հայրդ ասում է՝ այս թղթերի
վրա ստորագրեք:

ՀԱՄԲՈ - Ինչ թուղթ է:

ՄԱՅՐ - Ընտրություններ են, էն
մարդը եկել է:

ՀԱՄԲՈ - Փո՞ղ է տալիս:

ՄԱՅՐ - Հա: Հայրդ ասաց՝ վաղը
հնձի չեք գնում:

ՀԱՄԲՈ - (ստորագրում է, Անիին):
Ինչ ես նայում, ստորագրի:

ԱՆԻ - Ես իմ ձայնը չեմ ծախում:

ՀԱՄԲՈ - Պարտավոր ես ստորագ-
րել, հորս կամքն է:

ԱՆԻ - Ես չեմ ծանաչում նրանց:

ՀԱՄԲՈ - Ավելի լավ, ոչինչ չես
կորցնի:

ԱՆԻ - Զգիտենք՝ ում ենք վստահում:

ՀԱՄԲՈ - Ստորագրիր, պրծնենք:

ԱՆԻ - Չէ:

ՄԱՅՐ - (չանչ է անում): Սա չ' քո
կնիկը:

ՀԱՄԲՈ - Հասկանո՞ւմ ես, ինչ ես ա-
նում:

ԱՆԻ - Հա, իմ ստորագրությունը ար-
ժեք ունի, արժեքը չեն ծախում:

ՄԱՅՐ - Հորդ ինչ ասեմ:

ԱՆԻ - Ասա, որ ես չեմ ստորագրում:

Մայրը դուրս է գնում:

ՀԱՄԲՈ - Երևում է՝ հորդ ես քաշել:

Մի օր ել դու կկորչես, ման
կգանք, չենք գտնի:

Անին լաց է լինում:

VIII ՊԱՏԿԵՐ

Անին կանգնած է այգում, աչքե-
րը կիսախուփ, արևին է նայում:

ԱՆԻ - Ես կանգնած եմ, ես լսում եմ,
ինչպես է գյուղը փնթինթում: Ինձ
հետևում են բոլոր կողմերից,
հարևանի տղան պատի ետևից

ինձ է նայում, կտորին կանգնած հարևանները բամբասում են, բայց ես նրանց ոչինչ չեմ արել: Այս արևի տակ բոլորս իրավունք ունենք ապրելու: Գյուղը կամաց-կամաց իր դեմքն է ցույց տալիս, այստեղ շնչելն իսկ վտանգավոր է: Մայրիկ, օգնիր, խնդրում եմ:

Ներս է մտնում Համբոն:

ՀԱՄԲՈ - Ես քեզ լսում եմ:

ԱՆԻ - Ես սպասում եմ պատասխանի:

ՀԱՄԲՈ - Պատասխանը գրպանում չէ, պատասխանը կյանքն է, որն ապրում ենք:

ԱՆԻ - Մենք չենք ապրում, մենք շնչում ենք:

ՀԱՄԲՈ - Մի օր քաղաքում էի, մի հաստ կնիկ կպել էր ինձ, թե՝ արի մոտս, 10000 դրամով կտամ: Ես էլ ասացի՝ մեր գեղում քեզնից լավերը կան, կտան առանց փողի: Չէ, քաղաքը իմ բանը չի, քաղաքում կկորչեմ: Որ ձիշտն ասեմ, ես վախենում եմ քաղաքից: Ցույցեր, իրար ծեծել, իրար վրա կրակել, հարևան գյուղից մեկի աչքը հանեցին, թե քեզ ո՞վ էր ասում՝ գլուխդ մտցնես նրանց արանքը: (Դադար:) Ես սիրում եմ հանգիստ կյանքով ապրել:

ԱՆԻ - Կապրենք բնակարանում:

ՀԱՄԲՈ - Իսկ կովերը որտե՞ղ պահենք:

ԱՆԻ - Կմորթենք, միսը կծախենք, կգնանք ռեստորան, ամենաշքեղ

ռեստորանը: Կիազնենք ամենալավ շորերը, աստիճաններով կրարձրանանք թևանցուկ, իսկ մատուցողները մեր չորս կողմը կվազվագեն:

ՀԱՄԲՈ - Մի կովը կերանք, իետո ինչ ենք ուտելու:

ԱՆԻ - Կաշխատենք:

ՀԱՄԲՈ - Ես ինչ եմ աշխատելու:

ԱՆԻ - Բանվոր, քար կկրես:

ՀԱՄԲՈ - Իսկ դու դպրոցում հավաքարար կլինես:

ԱՆԻ - Ես լավ եի սովորում, կփորձեմ համալսարան ընդունվել:

ՀԱՄԲՈ - Շատ ուրախ կյանք ես առաջարկում, ես ամբողջ օր քար եմ կրում, դու համալսարանում դաս ես սերտում: Ես կովերին չեմ մորթի:

ԱՆԻ - Ինձ մորթի, ծնողներդ կուրախանան:

ՀԱՄԲՈ - Թաղմանդ հիսուն լիտր օղի կխմեն, արջառն էլ կուտեն: Չէ, հեզ ձեռնտու գործ չի: Մի խնդրիր, չեմ կարող:

ԱՆԻ - Թող ինձ, ես գնամ:

ՀԱՄԲՈ - Երեկ քաղաքում էիր, մնայիր:

ԱՆԻ - Ինձ փող կտաս, ձանապարհածխս:

ՀԱՄԲՈ - Ոտքերդ ինչի՞ համար են:

ԱՆԻ - Լավ, կգնամ ոտքով, կփախչեմ վազելով: Գալիս ես ինձ իետ, չէ՞ որ մենք ընտանիք ենք:

ՀԱՄԲՈ - Ծնողներիս մենակ չեմ կարող թողնել:

ԱՆԻ - Ուրիշ պատժառ էլ կա:

ՀԱՄԲՈ - Դու երեխա չես ունենում:

ԱՆԻ - Գուցե քեզնից է:

ՀԱՄԲՈ - Ես ուժեղ տղամարդ եմ:

ԱՆԻ - Ուրեմն իրար չենք համապատասխանում: Գիտե՞ս, դա ինչ է նշանակում:

ՀԱՄԲՈ - Չեմ էլ ուզում իմանալ: Իմ կինը պիտի հարգի ծնողներիս ու երեխա բերի: Սա է մեր գեղի գործը: Դու ամեն ինչ հակառակն ես անում:

ԱՆԻ - Նրանք միայն իրենց են սիրում:

ՀԱՄԲՈ - Դու էլ սիրում ես միայն քեզ: (Դադար:) Ինչ ես մտածում:

ԱՆԻ - Ինձ ասում էին՝ աշխարհը մեծ է, բայց ես ապրելու տեղ չունեմ:

ՀԱՄԲՈ - Գիտես, որ առանց քեզ չեմ ապրի: Դու Աստծո կողմից ինձ տված պարգև ես: Դիմացիր, նրանք ծեր են, երկար չեն ապրի, կմեռնեն, ու մենք կլինենք տան տերը:

ԱՆԻ - Փառք Աստծո, որ ծերերը մի օր մեռնում են, բայց դա չի վերաբերում քո ծնողներին:

ՀԱՄԲՈ - Չէ, մի օր կմեռնեն: Բոլորն էլ մեռնում են: Են արջառը նրանց համար եմ պահել, տակառում էլ հիսուն լիտր օդի ունեմ: Ճոխ թաղում կանեմ: Գեղացիք գոհ կմնան:

ԱՆԻ - Ես եմ թաղելու նրանց, ես եմ լողացնելու նրանց սառած մարմինները... անհավատալի է:

ՀԱՄԲՈ - Կամաց, կլսեն: Եթոս որ իմացավ, ամբողջ օրը կծաղոի

ինձ, գուցե տնից դուրս անի: Գիտեմ, որ սոված ես, քեզ համար ուտելիք բերեմ:

ԱՆԻ - Մի գնա, նստիր կողքիս: Սա մեր անկյունն է: Քեզնից շնորհակալ եմ, անհեր, անմեր, առանց օժիտի եկա քեզ մոտ ու դու ընդունեցիր: Ես քո գրկում հասկացա, որ սիրված կին եմ: Սկսեցի երազել մեր մասին, մենք ունենալու ենք երեխաներ ու մեր տունը ամենատաքն է լինելու... Ինձ մի վանիր, կանգնիր թիկունքիս, որ պաշտպանես:

ՀԱՄԲՈ - Ինքդ քեզ պաշտպանիր:

ԱՆԻ - Եթե ես մեռնեմ, նա էլ կմեռնի:

ՀԱՄԲՈ - Ո՞վ:

ԱՆԻ - Մեր երազանքը:

ՀԱՄԲՈ - Զգիտեմ՝ ինչպես օգնեմ քեզ: Իսկ դու գիտես:

ԱՆԻ - Ես մտածում եմ... ես քո փոխարեն էլ եմ մտածում:

ՀԱՄԲՈ - Դեմ չեմ, մտածի: Տասս եկավ:

Պառավ կինը նստում է հացի տաշտի մոտ: Համբոն մի կտոր հաց է տալիս: **Պառավը սկսում է ոտել:**

ՀԱՄԲՈ - Ողորմածիկ տատս է, մի վախեցիր նրանից:

ԱՆԻ - Երեկ գիշեր ուզում էր ջուր խմել, տեսա՝ տաշտից հաց է գողանում: Ինչո՞ւ է գալիս տուն:

ՀԱՄԲՈ - Տան կարոտը չի թողնում՝ գերեզմանում հանգիստ քնի: Կարևորը, որ վնաս չի տալիս:

ԱՆԻ - Նրան սպանել են:

ՀԱՄԲՈ - Մերս թիով գլխին է խփել:

ԱՆԻ - Մայրդ է սպանել:

ՀԱՄԲՈ - Չէ: Գյուղի կինը պետք է դիմացկուն լինի: Իսկ նա գլխից թռոյլ էր, դրա համար մեռավ: Պատմում են, որ հորաքոյրս մի պարկ ցորենը դնում էր ուսին, ջրաղաց էր տանում: Է, մեր գեղի կնանիք պինդ են, մի թիի հարվածով չես սպանի: Արի գնանք գերեզմանոց, շիրմաքարի վրա հաց դնենք, մի ամիս չի գա:

ԱՆԻ - Չէ, վախենում եմ:

ՀԱՄԲՈ - Երեք հարյուր տարի առաջ Ալեքսան մեծ պապս հիմնադրեց գյուղը, երբ մեռավ, թաղեցինք մեծ սարի ամենաբարձր փեշին: Ամեն տարի այցելում ենք, հիշում ենք նրա քաջագործություններն ու ուրախանում: Մեն-մենակ դուրս է եկել յոթ ավագակների դեմ ու չի նահանջել: Ախր, ես հնց թողնեմ իմ նախնիների գերեզմաններն ու հեռանամ: Անհնար է:

Սրություն:

IX ՊԱՏԿԵՐ

Հայր և մայր:

ՀԱՅՐ - Ասում են՝ հարսդ ընդիմադիր է դարձել, ուզում է աշխարհը փոխել:

ՄԱՅՐ - Մենք էլ ենք էդ աշխարհից, մեզ էլ է ուզում փոխել:

ՀԱՅՐ - 70 տարի չփոխվեցինք, հիմա հարսդ էն բարակ մատներով

ուզում է փոխել: Վատ չի, վատ չի... Կփոխվենք, կասի՝ պապիրոս եմ ուզում ծխել, կոֆե չես ուզում, կասի՝ հա, ոտք ոտին կցցի, պապիրոս կծխի ու կնայի մեզ, մենք էլ կդառնանք նրա նոքարը: Հըմ:

ՄԱՅՐ - Ինչ չէինք տեսել՝ տեսանք;

ՀԱՅՐ - Գիշերն էլ է ընդիմադիր, որ երեխա չի ունենում: Քեզ եմ հարցնում՝ ամբողջ գիշերն ինչ են անում:

ՄԱՅՐ - Ինչ իմանամ, նրանց մահաձակալի տակ չեմ քնում:

ՀԱՅՐ - Ինձ հետ չես քնում, գոնե նրանց մահաձակալի տակ քնի: Դու ես տան աչքն ու ականջը, դրա համար եմ քեզ պահում, իսկ դու տունը ծեռփիցդ բաց ես թողել, ով ինչ ուզում՝ անում է:

ՄԱՅՐ - Զեռքերս կապել ես՝ չես թողնում:

ՀԱՅՐ - 10 000 դրամ, օդից ընկած փող, ասացինք՝ չենք ուզում, ընդիմադիր ենք: Մի մեշոկ ալյուր կառնեինք, մեկ ամիս յոլա կգնայինք: Որոշեցի. հացի տաշտը կտանես մարագ, դրույ կփակես, կողպեքը կդնես վրան: Եթե չօգնի, շանը կկապես կողպեքից: Մարդուն էլ հաց չտաս, այս ամենի մեղավորն ինքն է, ընդիմադիր են խաղում, ուրեմն սկսենք խաղալ, տեսնենք՝ ով է հաղթելու: Իմ թիկունքին կուսակցություն ունեմ՝ աշխարհը չունի, դու ով ես, ինչիդ վրա ես հոյս դրել, անտեր-

անտիրական շան որդի, մեզ հավասար ոտք է գցում: Կսպասենք, տեսնենք՝ մինչև ուր կիասնես: Եսքո ընդդիմադիր մաման...

ՄԱՅՐ - Առավոտը հաց չկերար, սեղան օցեմ:

ՀԱՅՐ - Չէ, թեկնածուն մեզ համար երեք գառ մորթեց, մի տակառ էլքաշած արադ դրեց, ասում էր՝ կերեք-խմեք, հաղթանակը մերն է:

ՄԱՅՐ - Այ, բան է:

ՀԱՅՐ - Ծատ հարգված տղա դուրս եկավ, մարդը բացեց ավտոյի բագաժնիկը, լիքը փող էր, աջ ու ձախ բաժանում էր ու ասում, որ մենք հաղթենք՝ մեզ համար լավ կլինի:

ՄԱՅՐ - Բա մենք:

ՀԱՅՐ - Մենք կսպասենք ևս մի չորս-հինգ տարի: Բայց ասեմ քեզ, քիչ ուզեցինք:

ՄԱՅՐ - Որ քեզ ասում է՞...

ՀԱՅՐ - Մյուս անգամ հնգապատիկը չստանամ՝ ընտրողը չեմ: Թող գնան, ինձ նման ընտրող գտնեն:

ՄԱՅՐ - Ուզում ես ընդդիմադիր դրառալ:

ՀԱՅՐ - Ծա՞շ ես: Ուստ դեմ կտամ ժայռին ու կսպասեմ, ով շատ փող տա, նրան էլ կընտրեմ:

ՄԱՅՐ - Երնեկ ամեն օր ընտրություն լիներ:

ՀԱՅՐ - Վատ չէր լինի... (Դադար): Տղայիդ կասես՝ առավոտյան գնում ենք հնձի, մի օր էլ ուշանանք՝ արևը խոտը կվառի:

ՄԱՅՐ - Էդ մարդը գնա՞ց:

ՀԱՅՐ - Գործը վերջացրեց, գնաց:

ՄԱՅՐ - Բա մեր հարսի փողը չի տալու:

ՀԱՅՐ - Դու իմ ջգրու ես ծվել, որ ինձ ջղայնացնես: Հարսդ ընդդիմադիր է խաղում, չէ, իմ դեմ է խաղում, իմ պատվի դեմ, գյուղապետը ամոթանք տվեց, թե՛ հարսիդ հախից չես կարողանում գալ: Ինձ է ասում, ինձ: Գնատես՝ ինչ են ասում: (Մայրը գնում է:) Հիմա ո՞նց դուրս գամ գյուղամեց: Ո՞նց են թշնամիներս ուրախացել...

Ներս է մտնում մայրը:

ՄԱՅՐ - Որ ասում էի՝ ձեռքերս բաց թո՞ղ... Ուզում են կովերը մորթեն, միսը ծախեն ու փախչեն քաղաք:

ՀԱՅՐ - Մեր կովերը ծախեն, զրկեն մեզ կաթից ու կարագից... Տղադինչ է ասում:

ՄԱՅՐ - Ականջները կախ լսում է:

ՀԱՅՐ - Երևում է՝ մեր հարսը ինձ չի ծանաչում... Վաղը գնում ենք սար, ձեռքերիդ ազատություն եմ տալիս, միայն չսպանես: Կիամբերենք, մինչև ինքն իր գլուխն ուտի: (Ներս է մտնում Պառավը:) Մերս եկավ, մի կտոր հաց տուր, թող ուտի:

ՄԱՅՐ - (հաց է տալիս): Կեր, աչքերդ կշտացրու:

ՀԱՅՐ - Մորս լավ նայիր, սիրտը չկոտրես:

ՄԱՅՐ - Ինչ մեռել է՝ ավելի շատ է ուտում:

ՀԱՅՐ - Քնզ ինչ: Ես եմ տան տերը, իմ վաստակն է ուտում: Չլինի՞ մորս նեղացնում ես:

ՄԱՅՐ - Չէ, վաղը գաթա կտամ, թող ուտի՝ սիրտը փափկի:

ՀԱՅՐ - Հա, դու նրա համար լավ հարս ես եղել: Օրը ձաշ դարձավ, մի քիչ ննջեմ, իսկ դու գործ արա, հարսիցդ օրինակ մի վերցրու: Թե՞ դու էլ ես ընդդիմադիր: Էնքան կծիպոտեմ, որ մի տարի չկարողանաս նստել:

ՄԱՅՐ - Քո հավեսը չունեմ, գնամ, կովերին խոտ տամ:

Մքություն:

X ՊԱՏԿԵՐ

Արև է, արևոտ օր է, շատ լրսավոր արև: Անիմ կխախուսի աշքարով նայում է արևին: Համբռն նայում է ինչ-ոք կետի:

ԱՆԻ - (կարդում է): Արևը ընկավ շուրթերիս վրա ու ես լիզեցի:

ՀԱՄԲՌՈ - Մայրս թաքնվել է ծառի ետևում, տեսնես ինչ են մոգոնել:

ԱՆԻ - (կարդում է): Տանջված օրերի բեռից կարկատված, շնչեցի օդը քամուց ծածանվող:

ՀԱՄԲՌՈ - Այ մեր, գնա տուն, հանգիստ թող մեզ:

ԱՆԻ - Օրը մթնում է, ինձ քարշ են տալիս, տաղտոկ վերջալուս:

ՀԱՄԲՌՈ - Տեսա՞ր, ոնց փախավ:

ԱՆԻ - Կրծքերիս մեջ արցունք թափեցի մոայլ երազի: Զգտա ոչինչ այս երկրի վրա:

ՀԱՄԲՌՈ - Ինչ ես մրմնջում:

ԱՆԻ - Ոտանավոր:

ՀԱՄԲՌՈ - Քո՞նն է:

ԱՆԻ - Ծուրթերիս եկավ՝ արտասանեցի:

ՀԱՄԲՌՈ - Խելքդ գլուխդ հավաքիր, գնա, թրիքը շուր տուր: Քեզ հետ եմ, մի կանգնիր հիվանդ հավի պես ու գլուխդ թափահարի:

ԱՆԻ - Ինձ ձեռք մի տուր, ես չեմ ուզում էս կյանքը, հոգնել եմ, էլ չեմ դիմանում:

ՀԱՄԲՌՈ - Ինչ ես արել, որ հոգնել ես: Ամբողջ օրը ինչ ես արել: Կարծում ես, միայն ես եմ տեսնում, սադ գեղն է քեզ նայում ու գնահատում: Աչքներին փուշ ես դարձել:

ԱՆԻ - Խոնջացած մարմինս քեզ եմ նվիրում ու լուռ հեկեկում:

ՀԱՄԲՌՈ - Կրակն եմ ընկել քո ձեռքը: Ինչ անեմ, ասա, ինչ անեմ:

ԱՆԻ - Մանկատանը պարում էի ու արտասանում, գրքեր շատ էի կարդում, ինձ համար հարցերի պատասխաններն էի փնտրում: Եվ սպասում էի ամբողջ օրը, սպասում, որ դարապասի դրուր կրացվի, ներս կմտնեն ծնողներս: Ես նրանց մահացած չեմ պատկերացնում, նրանք ողջ են, նրանք փնտրում են ինձ:

ՀԱՄԲՌՈ - Էլի գնացիր քաղաք, ուշքդ ու միտքդ այնտեղ է:

ԱՆԻ - Նրանց փոխարեն դու եկար:

Դու ինձ դուր եկար պարզությամբ, անմիջականությամբ, բայց

չէի մտածում, որ դա սարսափելի է:

ՀԱՄԲՈ - Ես սարսափելի՞ եմ:

ԱՆԻ - Պարզունակությունը սարսափելի է:

ՀԱՄԲՈ - Լսիր, որու պիտի երջանիկ լինես, որ քեզ բերեցի մեր տուն, գյուղում շատ աղջիկներ կային, բայց ընտրեցի քեզ: Ես մեղավոր չեմ, որ չես հասկանում:

ԱՆԻ - Արդյո՞ք ես եմ մեղավոր, որ չեմ հասկանում ձեզ:

ՀԱՄԲՈ- Բա էլ ո՞վ:

Դադար:

ԱՆԻ - Ծոգ է, ուզում եմ լողանալ, ուզում եմ արևի լոգանք ընդունել:

ՀԱՄԲՈ - Կեսօրին ո՞վ է լողանում, կեսօրին աշխատում են:

ԱՆԻ - Քրտնել եմ, շորերս կպել են մարմնիս:

ՀԱՄԲՈ - Դիմացիր, մինչև մութը ընկնի:

ԱՆԻ - Մթնշաղին ցուրտ է, արևի լոգանք չես ընդունի:

ՀԱՄԲՈ - Գյուղացիք ինչ կասեն՝ հարսը օրը ցերեկով լողանում է:

ԱՆԻ - Ես ծեր օյուղից չեմ:

ՀԱՄԲՈ - Չեմ թողնի:

ԱՆԻ - Ես ընդամենը ուզում եմ լողանալ, մաքրվել քրտինքից:

ՀԱՄԲՈ - Երեկ փետակովի ժամանակ ոտք գցեցին, ընկա, սկսեցին ծեծել հանաքով, ամբողջ մարմինս կապտուկներ են, հասկացա՞ր:

ԱՆԻ - Ոչ:

ՀԱՄԲՈ - Քո պատճառով ինձ ծեծում են:

ԱՆԻ - Նրանց ինչ եմ արել, ոչ մեկին չեմ ձանաչում:

ՀԱՄԲՈ - Հերս ծիշտ էր ասում. կնոջդ պետք է բռանդ մեջ պահես:

Ներս է մտնում մայրը:

ՄԱՅՐ - Հայրդ ասաց՝ վաղը գնում եք մեծ սարը հնձի:

ՀԱՄԲՈ - Կասեն՝ պատրաստ եմ:

ՄԱՅՐ - Շատ չքննես:

ՀԱՄԲՈ - Առավոտ կանուխ ոտքի վրա կիխնեմ:

ՄԱՅՐ - Կնկանդ էլ ասա, թող գնա, հավերին կուտ տա:

ՀԱՄԲՈ - Կգնա:

ԱՆԻ - Կարող ես ինձ ասել:

ՄԱՅՐ - Շունչդ չենք զգում, քաղաքի տիկին: Չենք զգում:

ԱՆԻ - Ինչ անեմ, որ զգաք:

ՄԱՅՐ - Բահը վերցրու, թրիքը շուռ տուր:

ԱՆԻ - Ես թույլ չեմ տա, որ ինձ մտցնես թրիքի մեջ:

ՄԱՅՐ - Քո փոխարեն ոչ ոք չի աշխատելու: (Գնում է:)

ՀԱՄԲՈ - Գնում եմ գոմ: Մտածիր, թե ինչ ես անում:

ԱՆԻ - Ինձ մենամկ ես թողնում:

ՀԱՄԲՈ - Խոսքս քեզ համար արժեք չունի, ուրեմն ինքդ էլ քո ձարը տես: (Դուրս է գնում:)

XI ՊԱՏԿԵՐ

Ցելքանով փակված խցում Անին լողանում է: Ներս է մտնում կինը: Մի պահ կանգնում, նայում է, հետո ցելքանը քաշում է մի կողմ: Անին սարսափած ծածկ-վում է սրբիչով:

ԿԻՆ - Գեղեցիկ ես, մարմինդ այնքան սպիտակ է, կարծես արև չի տեսել, դրա համար զյուղի ջահելներն իրենց կորցրել են:

ԱՆԻ - Փակիր, խնդրում եմ:

ԿԻՆ - Գյուղի տղաներն ուզում են մարմինդ տեսնեն: (*Բռնում է Անիի թևից, դուրս բերում խցից:*) Թող նայեն, կշտանան: Հիմա տղաս խելքը կթոցնի: Լսիր, ինչ եմ ասում, եթե տղայիս հետ մի բան պատահի, ձեռքիցս չես պրծնի:

ԱՆԻ - Թող ինձ, խնդրում եմ:

ԿԻՆ - Ինչո՞ւ ես օրը ցերեկով լողանում: Ուզում ես տղամարդկանց խելքահան անես:

ԱՆԻ - Մեր այգում լողանալու իրավունք ունեմ:

ԿԻՆ - Այսպիսի ստրիպտիզ քաղաքում են անում: Գերան տնկե՞մ՝ վրան պտտվես:

ԱՆԻ - Ինձ ո՞ւմ տեղն եք դնում:

ԿԻՆ - Ինչքան ես ուզում, կվճարեմ:

ԱՆԻ - Ծախու կին չեմ:

ԿԻՆ - Թոնրի մեջ խորոված երկու հավ, մի շիշ էլ նոան գինի սեղանին կոնեմ: Տղայիս տուր, թող հանգստանա:

ԱՆԻ - Խնդրում եմ, հեռացնք:

ԿԻՆ - Համոյի հարսը մի հավով էլ է պատրաստ, բայց տղաս քեզ է ուղում, նույնիսկ պատրաստ է քեզ հետ ամուսնանալ:

ԱՆԻ - Ես ամուսին ունեմ:

ԿԻՆ - Ամուսին ունենայիր, օրը ցերեկով չէիր լողանա: Գյուղի տղաները տանիքներից թամաշա են անում: Դե, քեզ կոյսի տեղ մի դիր: (*Սրբիչը պոկում է, Անին մնում է մերկ:*) Մեծ բան չի, թող նայեն:

ԱՆԻ - Տեր Աստված, այս մարդիկ մերկ կին չեն տեսել:

ԿԻՆ - Քեզ չեն տեսել, մենք փոփ հացի պես կարմիր ենք, իսկ դու սպիտակ ես: Ինչ տեսան՝ տեսան, ծածկվիր:

ԱՆԻ - Ինչո՞ւ, թող լավ տեսնեն:

ԿԻՆ - Այնպես մի արա, որ քեզ գողանան: Կդարձնեն ամբողջ գեղի սեփականությունը:

ԱՆԻ - Ոչինչ չեմ արել, որ արժանացել եմ նրանց ատելությանը:

ԿԻՆ - Քեզ միայն թվում է... ընկնես գեղի կանանց ձեռքը՝ ծվիկ-ծվիկ կանեն, աչքերդ կիանեն, լույսի կարոտ կմնաս, ես եմ նրանց զսպում, ասում եմ՝ քաղաքի աղջիկ է, համբերեք, նա էլ կդառնա մեզ նման:

ԱՆԻ - Զեր նման չեմ դառնա:

ԿԻՆ - Կդառնաս, ո՞ւր պիտի փախչես: Մի տարի է՝ այստեղ ես, գեղի տղամարդիկ մեյդանում միայն քո մասին են խոսում: Ամեն մեկը պատմում է, թե ոնց է քեզ հա-

ձույք պատճառելու: Ես էլ տղամարդ լինեի, քեզ ձեռքիցս բաց չեի թողնի, ամբողջ օրը սեր կանեի:

ԱՆԻ - Սերը մարդկային վեհ զգացմունք է:

ԿԻՆ - Մենք էլ ենք զգացել, հածոյքից տնքացել ենք՝ գեղում լսվել է: Ինչ եկել ես, նրանք փոխվել են, դարձել են ջղային, իրենց կանանց ծեծում են, ամբողջ օրը հարբում են:

ԱՆԻ - Ես եմ մեղավոր:

ԿԻՆ - Բա էլ ո՞վ, չհասկացա, դու ո՞վ դարձար, որ մեր գեղին էդ օրը գցես:

ԱՆԻ - Ամուսինս կգա, ամեն ինչ կպատմեմ:

ԿԻՆ - Կարծում ես, ամուսնուցդ վախենո՞ւմ եմ, ախր, նրան իմ ծոցում եմ մեծացրել: Մի անգամ էլ մարդս բռնացրեց, քիչ էր մնում՝ սատկացնի, չթողեցի: Հիմա ինձ լսիր, մարդդ ու կեսրայրդ գնում են մեծ սար: Չորս օր կմնան այնտեղ, մենակ ես մնալու:

ԱՆԻ - Մենակ չեմ, կեսուրս տանն է:

ԿԻՆ - Նրան կտանեմ իմ տուն, թթի օդի կտամ, կիսմի ու կքնի: Առաջինը իմ տղան...

ԱՆԻ - Չէ:

ԿԻՆ - Գիշերը տղաները արադ են խմում ու թուղթ խաղում, կատարները տաքացավ՝ ձեռքներից չես պրծնի: Ո՞վ պիտի քեզ պաշտպանի: Տղայիս կուղարկեմ քեզ մոտ: Դուք քեֆ կանեք, ես դրսում

կլինեմ, չեմ թողնի՝ մոտենան: Համաձայն ես:

ԱՆԻ - Ամուսնուս չեմ դավաձանի: Ինձ Աստված կպաշտպանի:

ԿԻՆ - Իսկ ես ձանաչում եմ մեր հաստագույներին: (*Դադար:*) Տղաս խելքը թոցրել է, ծառի տակից տուն չի գալիս:

ԱՆԻ - Մտցրու ծոցդ, դու էլ սովորեցրու..

ԿԻՆ - Զգուշացիր, մադամ, խոսքերդ շատ դառն են, մի կիլո մեղրով էլ չեն քաղցրանա:

ԱՆԻ - Մնաս բարով:

ԿԻՆ - Ինձ դո՞ւրս ես անում:

ԱՆԻ - Վերջապես գլխի ընկար:

ԿԻՆ - Դու շատ փոքր մարդ ես, որ կարողանաս ինձ այս տնից հանել:

Ներս են մտնում հայրը և մայրը: Աճին փախչում է:

ՀԱՅՐ - Բարև, հարևանուիի, բարով ես եկել մեր տուն: Մեզ համար սուրճ դիր: (*Մայրը դուրս է գնում:*) Եդ ինչի՞ է իրար կպել:

ԿԻՆ - Զահել է, շատ բան չի հասկանում, կարծես մեր գեղից չինի:

ՀԱՅՐ - Հըմ... հետո՞:

ԿԻՆ - Ո՞վ է տեսել՝ օրը ցերեկով այգում լողանան:

ՀԱՅՐ - Լողանո՞ւմ էր:

ԿԻՆ - Չես տեսնում, գեղի տղաները բարձրացել են տանիք, նայում են:

ՀԱՅՐ - Գեղի լակոտներին կասես, քանի դեռ ողջ եմ, էդ բանը չի լինի:

ԿԻՆ - Դու գիտես մեր տղաներին...
չես վախեցնի:

ՀԱՅՐ - Իմ մեջքը գետնին տվողը չի
ծնվել:

ԿԻՆ - Ես գնամ, հարիսան դրել եմ
կրակին, թե սիրտո ուզի, արի
միասին ուտենք, համ էլ կխո-
սենք:

ՀԱՅՐ - Գնա, իմ ասածները հասց-
րու ականջներին, չմոռանաս:

ԿԻՆ - Չեմ մոռանա, բայց դու էլ
մտածիր:

**Կինը գնում է, ներս է մտնում մայ-
քը:**

ՄԱՅՐ - Սուրճը պատրաստ է: Թո-
ղեցիր, որ գնա:

ՀԱՅՐ - Տղաները մեր տունը շրջա-
պատել են, հարսին ուզում են
ձեռքներից խեն: Ո՞ւր է տղադ:

ՄԱՅՐ - Ո՞ւր պիտի լինի, կնգա կող-
քին նստած քչիչում է:

ՀԱՅՐ - Կնգան ո՞նց է թողել, որ օրը
ցերեկով լողանա:

ՄԱՅՐ - Մեր հարսն է լողացել:

ՀԱՅՐ - Ընտանիքը պիտի տեր ունե-
նա:

ՄԱՅՐ - Հայ, ես էի գիտեմ:

ՀԱՅՐ - Ընտանիքի տերը տղա-
մարդն է: Նրա հրամանը պիտի
կատարվի, առանց առարկելու
պիտի ենթարկվեն, հակառակ
դեպքում ընտանիքը կկործանվի:
Տղեն ուժ չունի, գեղի ջահելները
էի գիտեն: Սար որ բարձրանանք,
ինչ կլինի ծեր վիճակը: Հրացա-
նիս տեղը գիտեն:

ՄԱՅՐ - Հայ:

ՀԱՅՐ - Ամեն իրիկուն կկրակես, թող
մտածեն՝ տանն եմ: Իմ ահը
նրանց կզսպի: Թե չլսեն... նրանց
կասես՝ պատիվս գետնին տվողը
կենդանի չի մնա: Կսպանեմ: Ես
եմ այս տան տերը, հանկարծ
չշփոթեն:

Մքություն:

II ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆ

I ՊԱՏԿԵՐ

Մեղանի գլխին նստած է հայրը,
մայրը ուտեկիք է հրամցնում, Ա-
նին կանգնած է: Անկյունում՝ հա-
ցի տաշտի մոտ, Համբոն ու
տատը լավաշ են ծամում:

ՀԱՅՐ - (օղու բաժակը բարձրացնում
է): Ողորմի: Մեծ պապս 96 տարե-
կանում լեռից ցած ընկավ: Թա-
ղեցինք առանց արցունք
թափելու, որովհետև նա իր
կյանքն ապրել էր: (Դադար:) Իսկ
իմ որդին ջահել գնաց: Գլխին
սպիտակ մազ չկար: Մուրազը
մնաց փորում: Երեխա չտեսավ: (Դադար:) Ինչպես ես եմ տան
տերը, այնպես էլ մեծ լեռն է գյու-
ղի տերը: Գլուխը հպարտ ծգում է
երկինք, արևը նրա թիկունքից է
ծագում ու մայր մտնում, ամպերը
նրան են դիպչում ու լաց լինում:
(Դադար:) Ամեն մարդ չէ, որ կա-
րող է լեռ բարձրանալ, բայց մենք
բարձրանում ենք ու ասում. «Մեծ

լեռ, մենք քո որդիներն ենք, դարերով կողք-կողքի ենք ապրում, թոյլ տուր քո լանջերից խոտ քաղենք, որովհետև... որովհետև քո լանջերի խոտը հյութեղ է, կովերի կաթնատվությունը մեծանում է երկու անգամ, կարագ ու պանիր ենք սարքում ու ապրում»: (*Դադար:*) Նա լրում է, չի ասում, որ իր լանջերը կարող են բարձրանալ միայն ուժեղ ու առնական տղամարդիկ: (*Դադար:*) Քո մարդը թոյլ էր, իրավունք չուներ լեռը բարձրանալու: Նրան ասացի՝ տղաս, մնա տանը, կնոջ կողքին: Նա քեզ շատ է սիրում: Իսկ նա ասաց՝ կինս երբեք ինձ չի սիրել, նրա կողքին վատ եմ զգում: Ինչ մեղքս թաքցնեմ, ասածի վրա ուշադրություն չդարձրի:

ՄԱՅՐ - Խեղճ տղաս կարգին կին չտեսավ:

ՀԱՅՐ - Քսան տարի առաջ գեղի ջահեները վրա տվեցին մեր տանը, կնիկս կանգնեց թիկունքիս, ու տղամարդու նման կովեցինք: Փախան շան լակոտները: Հիշում ես, չէ, ոնց էին փախչում: (*Ծիծաղում է:*) Լավ կին ունենալը շնորհ է, Աստծո կամեցողություն, տունը մաքուր է լինում, մառանը՝ լիքը: Տղաս դարդով մեռավ: Ողորմի:

ԱՆԻ - Դու սպանեցիր նրան:

ՄԱՅՐ - Լիրք, ինչպես ես համարձակվում կեսրայրիդ խոսքը կտրել:

ՀԱՅՐ - Մեծ լեռը չի հանդուրժում, որ

թոյլ մարդիկ բարձրանան իր լանջերը: Նա պատժում է:

ԱՆԻ - Ես գիտեմ՝ ինչու սպանեցիր նրան:

ՄԱՅՐ - Ներիր, հայր, դարդից խելքը թոցրել է: (*Դադար:*)

ՀԱՅՐ - Թաղումը ծոխ էր, ուտելիքը՝ առատ, արաղը՝ ծով: Հեշտ բան չէ գեղացու բերանը փակել: Սառը օդը, զուլալ ջուրը չեն թողնում, որ կշտանան: Նրանք մինչև կյանքի վերջը սոված են մնում: Նոյնիսկ Աստված նրանց ստամոքսը չի կարող լցնել, իսկ ես կարողացաւ: Այնքան էին կերել ու խմել, որ սկսեցին պատմել՝ ընտրություններում ով ինչպես է փող աշխատել: Մեզնից երկու անգամ ավել են ստացել: Մեր ընդդիմադիր հարսի պատճառով մեր կորուստը մեծ էր, հարգանքն էլ կորցրինք:

ԱՆԻ - Դու գիտեիր, որ նա խմիչքին չի դիմանում:

ՀԱՅՐ - Արաղը ուժեղ տղամարդու համար է: Արաղը չի սիրում թուլամորթներին, բայց պատճառը ուա չէր: Մեր որդին ամբողջ օրը կնգա մասին էր մտածում, հացը կուլ չէր գնում: Արադ խմեց երկու բաժակ իրար վրա: Ասացի՝ դու քնի, իսկ ես քո փոխարեն կաշխատեմ: Ես հնձում էի, իսկ նա տեղը չէր գտնում սարի վրա: Մեկ էլ վեր կացավ ու ասաց՝ գնում եմ կնգաս մոտ, մենակ է, տղերքը նրա վրա աչք ունեն: Ասացի՝

սպասի, միասին իջնենք, ինձ չլսեց: Մեծին չլսողը անհմաստ մեռնում է:

ԱՆԻ - Դու նրան հարբեցրիր, որ սարից վար ընկնի:

ՄԱՅՐ - Լիրբ, հասկանո՞ւ ես, ինչ ես ասում:

ՀԱՅՐ - Թող ասի, կորուստը մեծ է, սիրտը կիովանա: (*Դադար:*)

ՄԱՅՐ - Որբացավ, մնաց անմարդ: Կինը առանց մարդու անտեր քած է, որձ տղամարդիկ վրա կտան:

ՀԱՅՐ - Թող փորձեն, վաղուց դագանակիս համը չեն կերել:

ՄԱՅՐ - Ինքն էլ ջահել, մարմինն էլ պարում է:

ՀԱՅՐ - Հըմ... կարծես կրակ լինի, ոնց է վառվում:

ՄԱՅՐ - Յոթ տարի սև կիագնես, երեսդ էլ կիակես, որ աչքներս չտեսնի:

ՀԱՅՐ - Չէ, նա հենց այնպես իրեն սարից գցողը չէր:

ՄԱՅՐ - Քո դարդից մարդդ չդիմացավ:

ԱՆԻ - Ստում եք:

ՄԱՅՐ - Ո՛վ նրան նայի ու ասի, որ սգում է:

ԱՆԻ - Թողեք ինձ հանգիստ:

ՀԱՅՐ - Հանգստացիր... ոստիկանն էլ հարցրեց, ասացի՝ ոտքը սոթ է տվել, գլորվել, մեծ լեռան փայ է դարձել:

ՄԱՅՐ - Խեղճ որդիս հանգիստ չուներ: Ամբողջ օրը կովում էիր, թե ուզում ես քաղաք գնալ: Գնացիր: Մեր կովերն էլ մորթում էիր, որ

ոեստորանում պար գաս, դե պարի, տեսնենք:

ԱՆԻ - Դուք խելագար եք:

ՄԱՅՐ - Տղուս հասցրիր նրան, որ համաձայնվեց մեզ սպանել:

ԱՆԻ - Ստում ես: Այդախի բան չենք ասել:

ՄԱՅՐ - Ականջովս եմ լսել:

ՀԱՅՐ - Ասա՝ մատադ անենք, որ կենդանի ենք մնացել:

ՄԱՅՐ - Առաջին օրն ասացի՝ մեզ դժբախտություն է բերելու:

ՀԱՅՐ - Չկարողացար դեմն առնել:

ՄԱՅՐ - Գելի ծրագու վառեցի, օգուտ չտվեց: Նայիր, ոնց է ուրախանում...

ԱՆԻ - Դուք, դրիք...

ՄԱՅՐ - Մեռելները իրիկունը կիավաքեն տաշտի մոտ, ինչ ես մարդուդ ասելու:

ԱՆԻ - Կասեմ՝ ցավում եմ, շատ եմ ցավում:

ՄԱՅՐ - Նա էլ քեզ կիավատա:

ՀԱՅՐ - Մինչև հիմա հավատացել է, ելի կիավատա: (*Զուր է խմում, կեսից թափում է:*) Ինչո՞ւ է ջուրը տաք, գնա, ջուր բեր, մեր սարի ջուրը, երկու քայլ է:

ՄԱՅՐ - Մութ է, կվախենա:

ՀԱՅՐ - Հարսիդ շատ ես պաշտպանում, վերջը լավ լինի:

ՄԱՅՐ - Մի օր չտեսա՝ կեսրայրիդ ու մարդուդ ոտքերը լվաս:

ԱՆԻ - Ուրիշի ոտքեր չեմ լվանում:

ՀԱՅՐ - Մենք ուրիշ ենք...

ՄԱՅՐ - Չտեսանք՝ ոնց ես սիրում մարդուդ, ոնց ես ցավից ծչում:

ԱՆԻ - Ուզում էիք տեսնել:

ՄԱՅՐ - Կտեսնեինք՝ ոնց էիք ուրախանում, մենք էլ կուրախանայինք:

ԱՆԻ - Տեր Աստված...

ՄԱՅՐ - Որպես կին եմ հարցնում, նա քեզ բավարարո՞ւմ էր... բա ինչո՞ւ էիր օրը ցերեկով լողանում:

ԱՆԻ - Ընդամենը մեկ անգամ եմ լողացել:

ՄԱՅՐ - Երևում է՝ տղամարդ չես տեսել:

ՀԱՅՐ - Հըմ...

ՄԱՅՐ - Երբ հարս եկա, կեսրայրդ եկավ ծոցս, գիշերն այնպես գոռացի, որ գեղը երեք օր խոսում ու ծիծառում էր:

ԱՆԻ - Ես վախենում եմ, դուք սրբություն չունեք... առավոտյան կիեռանամ, էլ իմ մասին չեք լսի:

ՀԱՅՐ - Կգնան, ո՞ր կգնաս:

ՄԱՅՐ - Ինչ կասի իմ որդին:

ԱՆԻ - Ես ոչ մեկի սեփականությունը չեմ:

ՀԱՅՐ - Տեսա՞ր, ուր հասանք: Մեր գեղից ոչ մի հարս չի փախել:

ՄԱՅՐ - Դու ոչ մի տեղ չես գնա:

ԱՆԻ - Խնդրում եմ, հանուն ձեր Աստծո, թոյլ տվեք հեռանամ:

ՀԱՅՐ - Դու կապրես մեզ հետ, ես քեզ տեր կկանգնեմ:

ԱՆԻ - Ես առավոտյան կգնամ:

ՀԱՅՐ - Մինչև առավոտ գիշեր կա:

Անին քննդգելով հեռանում է:

ՄԱՅՐ - Կփախչի, չի մնա: Ձո ինչին է պետք:

ՄՔՊՈՐԵՅՈՒՄ:

II ՊԱՏԿԵՐ

Անին քնած է, երևում են հայրն ու մայրը՝ ձեռքին մոմ: Դանդաղ մոտենում են:

ՄԱՅՐ - Դու նրան չես համոզի:

ՀԱՅՐ - Տունը իմն է, խոսքը իմն է, ես եմ տերը, այնպիսի առաջարկներ կանեմ, որ չի մերժի: Իհարկե, եթե հիմար չէ:

ՄԱՅՐ - Ինչ էլ ասես՝ չի համաձայնի:

ՀԱՅՐ - Կտեսնենք:

ՄԱՅՐ - Ինչ կասեն գյուղացիք, եթե գործը բարդանա:

ՀԱՅՐ - Գյուղացիք կասեն՝ ինչ ես կասեմ նրանց:

ՄԱՅՐ - Սիրտս կախ է:

ՀԱՅՐ - Դճմ ես:

ՄԱՅՐ - Ես չեմ տվողը:

ՀԱՅՐ - Ուրեմն կանգնիր կողքիս:

ՄԱՅՐ - Իսկ իմ մասին մտածել ես:

ՀԱՅՐ - Պառավ, վրադ հալ չկա, կարող եմ ուղարկել հորդ տուն, բայց անշնորհակալ մարդ չեմ, քառասուն տարի շորերս ես լվացել, հաց տվել:

ՄԱՅՐ - Ես ովկ եմ լինելու այս տանը:

ՀԱՅՐ - Ինչպես որ միշտ եղել ես, քո իրավունքները քեզնից վերցնող չի լինի, թոյլ չեմ տա:

ՄԱՅՐ - Սուս, արթնանում է:

Անին քնի մեջ շուռ է գալիս:

ՀԱՅՐ - Ունեցվածքս ո՞ւմ եմ թողնե-

լու, քրտինք եմ թափել, որ շնորը լափեն: Նա ինձ ժառանգ պիտի թողնի:

Կանգնում են Աճիի զլսավերևը:

ՄԱՅՐ - Հիմա ինչ ենք անելու:

ՀԱՅՐ - Կրոնես ոտքերը, մնացածը իմ գործն է:

ՄԱՅՐ - Ինչ հանգիստ է քնած, մեղք է, վաղը կխոսենք:

ՀԱՅՐ - Զայնդ, ինձ մի ջղայնացրու:

ԱՆԻ - (արթնանում է): Ինչ եք ուզում, ինչո՞ւ եք իմ սենյակում:

ՀԱՅՐ - Բոնիր ոտքերը: (*Մայրն ու Անին կովի են բռնվում:*) Քեզ հանգիստ պահիր, ձակատագիրն է քեզ բերել իմ տուն:

ԱՆԻ - (բարձի տակից դանակ է հանում): Կսպանեմ:

ՀԱՅՐ - (իլում է դանակը): Ուզում ես մեզ սպանել, որ ունեցվածքի տեր դառնաս: Կարող եմ գյուղապետին վկա կանչել, էս դանակը քեզ որտեղից... սրա համար օրենք կա, դատ կա, քեզ բանտ կնստացնեն: Բայց ես իմ տան եղածը դուրս չեմ հանում: Հանգստացիր ու լսիր ինձ: Ինձ համար ծանր է, բայց պիտի խոսեմ, ու դու պիտի ինձ հասկանաս: Մարդդ մահացավ, ժառանգ չթողեց, դու էլ ուզում ես գնալ, բա մեր ունեցվածքը, մեր հողը ում եմ թողնելու: Իմ գերդաստանը իրավունք չունի կորչելու աշխարհի երեսից: Դու ինձ համար երեխա կունենաս, ունեցվածքս քոնը կլինի, էլ մեզ սպանելու կարիք չես ունենա:

ԱՆԻ - Չէ, ես գնում եմ...

ՀԱՅՐ - Որբ, անտեր աղջիկ, կընկնես քաղաքի տղերքի ձեռքը, քեզ էնքան կշինեն, հետո էլ կգցեն աղբանոց, կսատկես կատվի նման:

ԱՆԻ - Կաշխատեմ ու կապրեմ, հետո կամուսնանամ ու իմ սիրած ամուսնու համար երեխաներ կունենամ:

ՀԱՅՐ - Դու ինձնից կունենաս, քեզ ձեռքերիս վրա կպահեմ:

ԱՆԻ - Ինձ ձեռք չտաս:

ՀԱՅՐ - Ոտքերը ուժեղ բռնիր:

ԱՆԻ - Ավելի լավ է սպանեք ինձ:

ՀԱՅՐ - Ինձ երեխա պարզվի, հետո քո գործն է:

ԱՆԻ - Խնդրում եմ, աղաչում եմ, մի արեք... անասնն, ձեռքերդ հեռու տար...

ՀԱՅՐ - Լոելո՞ւ ես, թե՞ ոչ: (*Խփում է: Անին ուշաթափվում է:*)

ՄԱՅՐ - Սպանեցիր:

ՀԱՅՐ - Չէ շնչում է: Դու գնա, մնացածը ես կանեմ... (*Մայրը գնում է: Հայր մերկացնում է ու հիացած նայում:*) Դու իմն ես, ես եմ քո տերը...

III ՊԱՏԿԵՐ

Դատարկ սենյակ: Անին նստած է, անհանգիստ նայում է շուրջը: Ներս են նտնում I և II քննիչները:

I ՔԵՍԻՉ - Բարև, օրիորդ:

II ՔԵՍԻՉ - Բարև, տիկին:

- ԱՆԻ** - Բարև ձեզ: Ես ծարավ եմ:
- I ՔԸՆԻՉ - Հիմա քեզ ջուր կտանք,
իսկ մենք անցնենք քննության:
- II ՔԸՆԻՉ - Գուցե սկզբից ջուր
տա՞նք:
- ԱՆԻ** - Ես պատրաստ եմ:
- I ՔԸՆԻՉ - Գիտե՞ք, որտեղ եք
գտնվում:
- ԱՆԻ** - Ինձ ասացին... իիվանդանո-
ցից բերեցին այստեղ:
- I ՔԸՆԻՉ - Մենք քննում ենք ձեր
գործը:
- II ՔԸՆԻՉ - Գուցե ջնիր տանք՝ խմի:
- I ՔԸՆԻՉ - Ես պարտավոր եմ արագ
վերջացնել գործը:
- II ՔԸՆԻՉ - Որ ջուր խմի, ձիշտ պա-
տասխաններ կտա:
- I ՔԸՆԻՉ - Վստահ ես, ուրեմն ջուր
տուր, թող խմի:

II ՔՅԱՋՔ ջուր է տախս Անիին:

- ԱՆԻ** - Ծնորհակալություն:
- II ՔԸՆԻՉ - Գուցե քաղցած ես:
- I ՔԸՆԻՉ - Մենք ռեստորանում չենք:
- II ՔԸՆԻՉ - Ընդմիջման համար գա-
թա եմ բերել, կարող եմ կիսել
տիկնոց հետ:
- ԱՆԻ** - Ծնորհակալություն, ես քաղ-
ցած չեմ:

Դադար:

- I ՔԸՆԻՉ - Եվ այսպես... Այստեղ
գրված է, որ դուք ի ծնե կույր եք
եղել:
- ԱՆԻ** - Ոչ, ես կույր չեմ եղել:
- I ՔԸՆԻՉ - Գյուղապետը և գյուղացի-
ները հաստատում են, որ կույր եք
եղել:

- ԱՆԻ** - Ես կո՞յր եմ եկել գյուղ:
- I և II ՔԸՆԻՉՆԵՐ - (Միասին): Այո:
- ԱՆԻ** - Կարող եք դիմել մանկատուն:
- I ՔԸՆԻՉ - Դիմել ենք:
- ԱՆԻ** - Եվ ի՞նչ...
- I ՔԸՆԻՉ - Դուք կույր եք եղել: (Դա-
դար:) Ասում էի, որ չի կարելի
ջուր տալ:

Դադար:

- II ՔԸՆԻՉ** - Կարդացնել եք ձեր իրա-
վունքները: Կարող եք չպատաս-
խանել մեր հարցերին:
- ԱՆԻ** - Ես կարող եմ պատասխանել
հարցերին:
- I ՔԸՆԻՉ - Եվ այսպես, դուք կո՞յր եք
ծնվել:
- ԱՆԻ** - Ոչ: Ես ամուսնացել եմ ու գյուղ
գնացել, տեսողական խնդիրներ
չեմ ունեցել: Ամուսնու հետ քայ-
լել ենք փողոցով, ես տեսել եմ
գյուղը, տները, կովերը, հարևա-
նուհուն:
- I ՔԸՆԻՉ - Ու միանգամից կուրացա՞ր:
- ԱՆԻ** - Ո՛չ, ինձ բռնաբարել է կես-
րայրս, հետո հարվածել է գլխիս:
- I ՔԸՆԻՉ - Գլխի հարված ստացար
ու կուրացա՞ր:

ԱՆԻ - Այո՞:

- I ՔԸՆԻՉ - Ձեր կեսուր-կեսրայրը
գյուղացիների կողմից սիրված ու
հարգված անձինք են: Ինչո՞ւ եք
զրաբարտում նրանց:
- II ՔԸՆԻՉ - Ի՞նչ շահ ունեք:
- ԱՆԻ** - Ես ոչ մի շահ չունեմ:

Դադար:

I ՔԸՆԻՉ - Ուզում եք նրանց բանտ նստեցնել, որ ունեցվածքի տե՛ր դառնաք:

ԱՆԻ - Ինձ նրանց ունեցվածքը պետք չէ:

I ՔԸՆԻՉ - Դժվար գործ է:

II ՔԸՆԻՉ - Գնանք, սուրծ խմենք: Տիկին, մենք վաղը կգանք:

Մքություն:

Քիչ անց լույսը վառվում է: Ներս են մտնում քննիչները:

I ՔԸՆԻՉ - Բարև, օրիո՞րդ:

II ՔԸՆԻՉ - Բարև, տիկի՞ն:

I ՔԸՆԻՉ - Արդեն երկու օր է՝ լաց եք լինում:

II ՔԸՆԻՉ - Ձեզ ծեծո՞ւմ էին:

ԱՆԻ - Ո՞չ:

I ՔԸՆԻՉ - Գուցե մեկը վիրավորե՞լ է:

ԱՆԻ - Ո՞չ:

II ՔԸՆԻՉ - Ուրեմն՝ ամեն ինչ կարգի՞ն է:

ԱՆԻ - Այո՞:

I ՔԸՆԻՉ - Սկսեցինք: Դուք կո՞յր եք ծնվել: Կրկնում եմ, դուք կո՞յր եք ծնվել:

II ՔԸՆԻՉ - Ես ուրիշ հարց եմ ուզում տալ: Դուք սիրո՞ւմ էիք ամուսնուդ:

ԱՆԻ - Մենք համերաշխ էինք:

II ՔԸՆԻՉ - Բայց չէիք սիրում նրան:

ԱՆԻ - Ոչ, մենք սիրում էինք իրար:

II ՔԸՆԻՉ - Ապա ինչո՞ւ էիք մերկացել այգում:

I ՔԸՆԻՉ - Ինչ էիր ուզում ցուցադրել:

II ՔԸՆԻՉ - Դուք կոյր եք, կարծում եք, մյուսներն է՞լ են կոյր:

I ՔԸՆԻՉ - Կոյրերի հոգեբանությունն է:

II ՔԸՆԻՉ - Սիրող կինը իրեն այդպես չի պահում:

ԱՆԻ - Ես ուզում եմ մանկատուն գնալ:

I ՔԸՆԻՉ - Մանկատանը քեզ չեն ընդունում:

ԱՆԻ - Կարող եմ գնալ կոյրերի տուն:

II ՔԸՆԻՉ - Այնտեղ քեզ համար տեղ չկա:

Դադար:

I ՔԸՆԻՉ - Եվ այսպես, դուք կո՞յր եք ծնվել:

ԱՆԻ - Ոչ:

I ՔԸՆԻՉ - Կարող ենք քեզ օցել հոգեբուժարան:

II ՔԸՆԻՉ - Եթե ընդդիմանաք... ի դեպ, ընդդիմադիր եք եղել, ծաղրել եք գյուղացիներին:

I ՔԸՆԻՉ - Հոգեբուժարանում մի խուզ կա, որտեղ թաքցնում ենք քեզ նմաններին...

II ՔԸՆԻՉ - Իսկ գիշերները կզարդացնեք սանհիտարներին:

Դադար:

I ՔԸՆԻՉ - Եվ այսպես, դուք կո՞յր եք ծնվել:

ԱՆԻ - Այո՞:

II ՔԸՆԻՉ - Կեսուրդ ու կեսրայրդ պատրաստ են քեզ տուն տանել:

ԱՆԻ - Դուք նրանց պիտի բանտ նստեցնեք:

I ՔԸՆԻՉ - Մտածիր՝ ինչ ես ասում:

II ՔՆՆԻՉ - Գնանք ընթրելու:

Սքություն:

IV ՊԱՏԿԵՐ

Անին կանգնած է քեմի կենարում, մի փոքր արև նրան լրսափրում է:

ԱՆԻ - Արևը ընկել է շուրթերիս վրա, ես լիզում եմ տաքությունը: Չորս կողման լոռություն է: Ես լսում եմ լոռության արձագանքը, ինչ-որ մի կին եկավ, ծեռքս բռնեց, ես տեսա նրա դեմքն ու ժպտացի... մայրս էր: (*Դադար:*) Խավարում միայն նրան եմ տեսնում: Փոքր ժամանակ սիրում էի պարել, ես սիրում եմ պարել, ես պարում էի ինքս իմ մեջ, որ ինձ չխանգարեն, ես շատ էի սիրում պարել, ես պարում էի ամեն օր:

Սկսում է պարել: Ներս են մտնում հայրը և մայրը:

ՄԱՅՐ - Ինչ նա արեց, թշնամուս չեի ցանկանա:

ՀԱՅՐ - Նա մեզ գերեզման կհասցնի:

ՄԱՅՐ - Իզուր չթողեցինք՝ իր ճանապարհով գնար:

ՀԱՅՐ - Քեզ քանի՞ անգամ ծեծած կլինեմ:

ՄԱՅՐ - Ինչ հարս եմ եկել իս տուն:

ՀԱՅՐ - Ուրեմն իմ ասածը ծիշտ է: Աստված նրան պատմեց:

ՄԱՅՐ - Ինչին որ արժանի է:

ՀԱՅՐ - Ինչ է անում այնտեղ:

ՄԱՅՐ - Ամբողջ օրը կանգնած արևին է նայում:

ՀԱՅՐ - Լա՞ց է լինում:

ՄԱՅՐ - Զեմ տեսել, որ լաց լինի:

ՀԱՅՐ - Ես կստիպեմ, որ ինձ հարգի, նա պիտի հարգի գյուղի օրենքները, մենք դարերով լեռան ստորոտին այդպես ենք ապրել: Հարսը մտավ մեր գյուղ՝ գյուղի հասարակությանն է պատկանում: Իսկ նա ապրեց մեր կողքին, այդպես էլ չհասկացավ, երեխա էլ չի ունենում:

ՄԱՅՐ - Եթե կինը չցանկացավ երեխա ունենալ, չի ունենա:

ՀԱՅՐ - Այդպես հնարավո՞ր է:

ՄԱՅՐ - Նրա արգանդը չորացել է, մեջը եղած ատելությունից պտուղը չի ածում:

ՀԱՅՐ - Ուրեմն՝ ծրի հաց է ուտում, իմ հացը: Նա իմ տված հացը չի մարսի:

Ներս է մտնում հարևանուին:

ԿԻՆ - Բարեն, իմ լավ հարևաններ: Սայում եմ ծեզ, նայում եմ ծեր հարսին, մեջքս ինչ թաքցնեմ, սիրտս նեղվում է:

ՄԱՅՐ - Ծնորհակալ ենք:

ՀԱՅՐ - Եկել ես կրակի վրա յուղ լցնե՞ս:

ԿԻՆ - Զէ, լսեցի՝ հերսոտել ես, ասացի՝ գնամ, հանգստացնեմ, մեծ մարդ է, դժբախտությանը չի դիմանում:

ՄԱՅՐ - Ընկել ենք կրակը, չգիտենք՝ ինչ անենք:

ԿԻՆ - Առավոտից նայում եմ, նրա ձայնը չեմ լսում:

ՄԱՅՐ - Վախենում եմ՝ խելքը ետ է տվել:

ԿԻՆ - Չէ հա, մեծամիտ է, բարևս էլ չառավ, իրեն դեռ քաղաքացի է համարում: Բայց մենք էլ արժանապատվություն ունենք:

ՀԱՅՐ - Կարծ կապիր:

ԿԻՆ - Արդեն տարին անցել է, երեխա չի ունենում... Ասում եմ, ժամանակը չի՝, որ կյանք մտնի:

ՀԱՅՐ - Ասածիցդ բան չեմ հասկանում:

ԿԻՆ - Ջրի հաց է ուտում, կդարձնի սովորություն: Ամբողջ տարին դուք կբանեք, իսկ նա կուտի:

ՄԱՅՐ - Ամուսնու մահից հետո հիվանդացել է:

ԿԻՆ - Հիմա ո՞վ չի հիվանդ, սիրտս ցավում է, շնչել չեմ կարողանում:

ՀԱՅՐ - Ասացի՝ կարծ կապիր, ասելիք ունե՞ն՝ ասա, մի ընկնի սար ու չոլ:

ԿԻՆ - Ճիշտ է, ցավ կա մեջը, բայց մարմինը լիքն է, ափսոս չի: Տղասաքը ունի վրան:

ՀԱՅՐ - Տղադրում է պատվիս հետ խաղալ: Նրան կնստացնեմ շիկացած ածուխի վրա:

ԿԻՆ - Հանգիստ մնա, առանց քո համաձայնության չի մոտենա: Ասելիքս այն է, որ ծրի չեմ ուզում, գին ասա՝ համաձայնության գանք:

ՄԱՅՐ - Նա մեր հարսն է, մեր որդու այրին, մենք պարտավոր ենք

նրան կերակրել ու պահել: Նա մեզ համար անգին է:

ԿԻՆ - Նոյնիսկ աղամանդը իր գինն ունի:

ՀԱՅՐ - Բա մեր պատի՞վը:

ԿԻՆ - Ճիշտ ես ասում, պատիվը մեծ գին ունի, բայց ջահել կին է, աչքը՝ դուրս, արևն էլ էնենց է նրան շողշողացնում: Դուք չեք կարող գեղի տղաների դեմք առնել:

ՀԱՅՐ - Գնա, հրացանս բեր՝ ինձ հիշեն:

ԿԻՆ - Մեծ կյանք ապրած մարդ ես, կինը որ ցանկանա՝ երդիկից կփախչի, սադ գիշեր քեֆ կանի, չեք էլ իմանա:

Դադար:

ՀԱՅՐ - Երկու ոչխար:

ԿԻՆ - Հանուն հարևանության մեկը կտամ, քաղաքում էլ է նոյն գինը, ինձ չես խարի:

ՀԱՅՐ - Ես գնում եմ հանդ:

ՄԱՅՐ - Ես էլ եմ գալիս:

ՀԱՅՐ - Կվերադառնանք օրվա վերջում, տավարի հետ, հարսս տեղում լինի, իսկ տղադր աչքիս չերևա: Չենք տեսել, ուրեմն չի եղել, հասկացա՞ր: Բերանդ էլ փակ կպահես: Գնա, պատրաստվիր: (Կինը գնում է:) Օրը մի ոչխար՝ տարվա վերջում 300 ոչխար կունենանք:

Մքոնքում:

V ՊԱՏԿԵՐ

Անին մենակ է, կիսամութ սենյակում պարում է: Լսկում է ոչխարհների մայոց:

ԱՆԻ - Օրը մի ոչխար, լինում էր՝ երկու, երեք: Ես մերկացրի գյուղի բոլոր տղամարդկանց, նրանք ինձ չէին դիմանում, փախչում էին ամոթից: (*Ծիծաղում է:)* Գոմում տեղ չմնաց, ոչխարներին տեղավորեցին իմ սենյակում: Նրանք որոշում են ու մայում: Նրանք իմն են, իմ սեքսուալ պոռթկումներից են առաջացել: Ես եմ նրանց մայրը: (*Ծիծաղում է ու պարում:)* Աշնանը խոպանից վերադարձած տղամարդիկ ինձ վարակեցին անբուժելի հիվանդությամբ, իսկ ես՝ ամբողջ գյուղին: (*Ծիծաղում է:)* Տղամարդիկ բառաչում էին, կանայք ծղրտում էին հուսահատությունից, նրանց բառաչն ու ծղրտոցը երկինքն էր բռնել: Լոռությունը տիրեց գյուղում, ել չէին հավաքվում մեյդանում ու չափում առնանդամների երկարությունը: Գյուղը խոնչում էր հոգեվարքի մեջ, նրանք խոսում էին մեծ լեռան ստորոտում: (*Սերս են մտնում բոլոր հերոսները:)* Եկեք, եկեք, իմ սիրելի մեռելներ, ձեզ համար գաթա եմ թխել: Դժվար էր կույրի համար, բայց ես կարողացա... Այսուրը խառնեցի ջրի

հետ, երկու ձու ավելացրի ու սկսեցի հունցել, հետո թողեցի՝ հանգստանա, վերջում ավելացրեցի շաքարավագ ու դրեցի կրակին: Այդ շիոթը պիտի որ համով լինի: Կերեք, սիրելիներս: (*Գաթան բաժանում է հերոսներին:)* Դե, ծամեք: (*Հերոսները ուսում են:)* Մի ժամանակ գել ու գազան էիք կտրել, գյուղում օրենքներ էիք նկարում՝ առանց աշխարհին նայելու: Հիմա գառնուկի պես խելոք եք, կերեք, ես շատ եմ քաղցել, դուք կուշտ եղեք: (*Պտտվում է նրանց շուրջը:)* Ա՛, լեյտենանտ, այստե՞ղ ես, կույր աղջկան մեկ օր թողեցիր սենյակում... զվարժացար: Հիմա դու մեռած, դու թողովյուն չունես, ել չես կարողանա գնալ ուստորան՝ խորոված կուլ տալու... Դուք կապեցիք իմ ձեռքերը, դուք փակեցիք իմ բերանը, կուրացրիք, բայց չկարողացաք ինձ կոտրել: Հայրս ու մայրս հենց այնպես չեն զոհել իրենց կյանքը: Նրանք իմ մեջ են, ես կամ, ես հաղթեցի: Երեկ, երբ կանգնած էի արևի առջև, լիզում էի ջերմությունը, հանկարծ զգացի, որ լույսը թափանցեց կոպերիս մեջ, տեսաթոշող կապոյտ ամպերը, նրանք թաքնվեցին մեծ լեռան ետևում: Հետո քաղց զգացի, առաջին անգամ ախորժակով լավաշ կերա: Հացը համով էր:

Բոլոր հերոսները ծամում են, լսկում է գառան մայոց:

ՄԵՐ ԼԵՂԻՆԱԿԸ ՄԵՐ ԼԵՂԻՆԱԿԸ ՄԵՐ ԼԵՂԻՆԱԿԸ

Դավիթ
ԽԱՉԻՑՅԱՆ

...քայց ամենամեծ մեղքը, երևի թե, ինքնախարեւորյունն է: Ինքդ քեզ խարելով կորցնում ես իրականության զգացողությունը, իսկ զգայական ընկապումներդ դառնում են կեղծ: Արդյունքում՝ չես տեսնում իրական աշխարհը, այլ ընդամենը նրա այլասերված պրոյեկցիան՝ ժամանակի և տարածության սեփական առանցքիդ վրա: Այսինքն՝ դու արդեն դու չես: Իսկ թե ով ես՝ բնավ էական չէ, քանզի քո գոյությունն էլ է արդեն կեղծ ու ժամանակավրեավ... Ինչևէ, թող յուրաքանչյուրիս տրվի լսու մեր հավատի: Մնացածը հաստատ չարից է:

ՍՈՒՐՃ ԵՎ ՎԻՏԱՄԻՆԵՐ

Կարակերգություն մեկ արարություն

Գործող անձինք

ԵՐԻՏԱՄԱՐԴ - 30-35 տարեկան մի երիտասարդ

Կին - 25-30 տարեկան հաճելի մի կին

ՄԱՏՈՒՑՈՂ - սովորական մի մատուցող

ԲԱՐՄԵՆ - սովորական մի բարմեն

ՄՐՃԱՐԱՎՆԻ ԱՅՑԵԼՈՒՆԵՐ - գրեթե սովորական
այցելուներ

Սովորական սրճարան է: Մարդիկ են մտնում ու դուրս գալիս:

Դրսում անձրև է: Լսվում է ամպրոպի և հորդացող անձրևի ձայնը:
Բարի սեղանիկի մոտ մի քանիսն են՝ իրենց սուրճը կամ գարեջուրը
վայելող: Թողորի ձեռքին կամ դիմացը, բաժակներից ու պնակներից
զատ, նաև լրագիր կամ ձեռքի հեռախոս կա: Մեծ մասը խորասուզ-
փած կարդում է թերթը կամ ընկղմված է հեռախոսի մեջ: Ներս է
մտնում երիտասարդը: Փակում է հովանոցը, դնում զամբյուղի մեջ,
ապա հանում է քաց բաճկոնն ու կախում է: Հայացքով ազատ սեղա-
նիկ է գտնում, նստում է: Քիչ անց նրան է մոտենում
մատուցողն ու մեկնում է ճաշացանկը:

ՄԱՏՈՒՑՈՂ - Բարի օր: Ի՞նչ կկամե-
նաք:

ԵՐԻՏԱՄԱՐԴ - Բարև: Երևի թե ա-
ռայժմ՝ մի բաժակ սուրճ:

ՄԱՏՈՒՑՈՂ - Ինչպիսի՞ սուրճ:

ԵՐԻՏԱՄԱՐԴ - (տարակուսած): Իսկ
դուք ինչպիսի՞ն ունեք:

ՄԱՏՈՒՑՈՂ - Նայեք ճաշացանկի
երկրորդ էջում:

ԵՐԻՏԱՄԱՐԴ - (ձեռքն առնելով ու
զննելով ճաշացանկը): Արևելյան,
ամերիկանո, կապուչինո, էսպրե-
սո... Հմմ... Մի րոպե... (Նայում է

հեռախոսի մեջ:) Երևի ամերիկա-
նո: Եվ... (Կրկին նայում է հեռա-
խոսի մեջ:) Զուր:

ՄԱՏՈՒՑՈՂ - Ինչպիսի՞ զուր:

ԵՐԻՏԱՄԱՐԴ - (Կրկին նայելով հե-
ռախոսի մեջ): Սովորական, ա-
ռանց գազի:

ՄԱՏՈՒՑՈՂ - Լավ: Հիմա կբերեմ:
(Ցանկանում է գնալ:)

ԵՐԻՏԱՄԱՐԴ - Կներեք, մի րոպե...
Իսկ ձեզ մոտ ծխել կարելի՞ է:

ՄԱՏՈՒՑՈՂ - (ցուց տալով պատի
ցուցանակը): Ոչ, պարոն:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Մի բան էլ... Եթե հանկարծ մի երիտասարդ կին մտնի ու հարցնի Անտոնիոյին, խնդրում եմ նրան ուղեկցել ինձ մոտ:

ՄԱՏՈՒՑՈՂ - Ծատ բարի: Իսկ ինչ պիսի՞ն է այդ կինը:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Երիտասարդ, հմայիչ...

ՄԱՏՈՒՑՈՂ - Ձեր ընկերուիհի՞ն է:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Ոչ... Բայց հոյս ունեմ, որ կրտանա... Այսօր ես նրան սիրո խստովանություն կանեմ:

ՄԱՏՈՒՑՈՂ - (*ժպտալով*): Ճիշտ էլ կանեք: Դրա համար այսօր հրաշալի եղանակ է:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Դե, դե... Բերեք, ինչ որ պատվիրեցի, մինչև նա գա:

ՄԱՏՈՒՑՈՂ - Ծատ լավ: (*Հեռանում է:*)

Երիտասարդը գրպանից հանում է սիզարետի տուփն ու այրիչը, սակայն հայացքն ընկնում է ծխելն արգելող ցուցանակին, կրկին գրպանն է դնում: Մատներով կտկտացնում է սեղանին, պատուհանից դուրս է նայում: Մոտենում է նաև ուղարկողը, սեղանին է դնում սուրճն ու ջուրը:

ՄԱՏՈՒՑՈՂ - Խնդրեմ:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - (*ինչ-որ բան նայելով հեռախոսի մեջ*): Ծնորհակալություն:

Մատուցողը հեռանում է: Երիտասարդը կում է անում ջրից ու նայում շորջընողը: Հայացքն կանգ է առնում բարի սեղանիկին մոտ հավաքվածներին:

ԲԱՐՄԵՆ - Եթե ոչինչ չեք պատվիրում, բարի եղեք դուրս գալ և տեղ ազատել մյուսների համար:

ԱՅՑԵԼՈՒ 1 - (*նայելով հեռախոսի մեջ*): Անձրկին դեռ տասը րոպե կա: Ինձ մի բաժակ էլ սուրճ: Նոյնից:

ԲԱՐՄԵՆ - (*դժգոհ*): Հիմա... Ինչ պիտի անեხիք, եթե այդ հեռախոսները չինեին:

ԱՅՑԵԼՈՒ 2 - Թերթ կկարդայինք: Ինձ էլ մի բաժակ սովորական ջուր: Կարելի է ծորակից, եթե անվճար է:

ԲԱՐՄԵՆ - Ծորակից չի կարելի: Կարդացեք: (*Ցոյց է տալիս ցուցանակը՝ «Ծորակից ջուր խմելն արգելվում է»:*)

ԱՅՑԵԼՈՒ 1 - (*անչար հեգնանքով*): Ամեն ինչ գիտեք... Ամեն ինչ փողով է...

ԱՅՑԵԼՈՒ 2 - Ինչ լավ կլիներ, եթե բարմեններն էլ հեռախոսների պես լինեին՝ վճարիր և ստացիր ուզածք: Առանց ավելորդ զազրախոսությունների:

ԲԱՐՄԵՆ - (*վրդոված*): Կարող եք օգտվել փողոցում դրված մեխանիկական սարքից՝ գցում եք մանրադրամն ու ստանում ձեր ուզածք:

ԱՅՑԵԼՈՒ 1 - (*նայելով հեռախոսի մեջ*): Միամիտ չենք՝ անձրկը դեռ չի կտրվել:

ԲԱՐՄԵՆ - Դե ուրեմն՝ բարի եղեք հարգել իմ աշխատանքը և ավելորդ բաներ մի ասեք: (*Սեղանիկին է դնում սուրճն ու ջուրը:*) Բարի ախորժակ:

Ներս է մտնում երիտասարդ կինը՝ քրջված մազերով: Հաճում է անձրևանցն ու կախում: Նրան է մոտենում մատուցողը:

ՄԱՏՈՒՅՈՂ - Ցանկանում եք նստել:
ԿԻՆ - Այո... Ճիշտն ասած, ես պետք է մի մարդու տեսնեմ... Երևի նա այստեղ է:

ՄԱՏՈՒՅՈՂ - (նայելով ձեռքի թղթին):

Պարոն Անտոնիոյին:

ԿԻՆ - (ժպտալով): Այո, պարոն Անտոնիոյին:

ՄԱՏՈՒՅՈՂ - (ցոյց տալով երիտասարդի սեղանը): Ահա նա: Կարծում եմ՝ ձեզ է սպասում:

ԿԻՆ - Ծնորհակալ եմ: (Մոտենում է երիտասարդի սեղանին:) Բարև ձեզ: Ես եկա...

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - (կիսականգնելով ու ժպտալով): Վերջապես... Համեցեք, նստեք: Ես անհամբեր սպասում էի ձեզ: Ինչ կխմեք: Ի դեպ, ես Անտոնիոն եմ:

ԿԻՆ - Կներեք, որ ուշացա: Սարսափելի անձրև է... Սառել եմ: Ես քրիստինան եմ:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Այո... Անձրև է... Մի բաժակ սուրճ կտաքացնի ձեզ:

ԿԻՆ - Ես թեյ կխմեի...

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - (մոտեցած մատուցողին): Մի բաժակ թեյ:

ՄԱՏՈՒՅՈՂ - Ինչպիսի՞ թեյ:

ԿԻՆ - (տարակուսած): Իսկ դուք ինչ պիսի՞ն ունեք:

ՄԱՏՈՒՅՈՂ - Լայեք ճաշացանկի երկրորդ էջում:

ԿԻՆ - Սովորական, սև, կանաչ, խո-

տարույսերով, կարկաղե... Ինձ... Երևի սովորական:

ՄԱՏՈՒՅՈՂ - Շատ բարի: Հիմա կը երեմ:

Կարճատև լրություն: Կինը շորջն է նայում, ապա՝ պատուհանից դուրս: Երիտասարդը մատներով կտկտացնում է սեղանը:

ԿԻՆ - Դուք սիրո՞ւմ եք անձրև, Անտոնիո:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - (նայելով դիմացը դրված հեռախոսի մեջ և ժպտալով): Այո, իհարկե: Հատկապես երբ տաքով սրճարանում եմ:

ԿԻՆ - Ես ամեն ինչ եմ սիրում՝ անձրևը, արևը, ձյունը, քամին, աշունը, գարնան զարթոնքը, ամառվա տաք շունչը... Ես սիրում եմ կյանքը...

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - (նայելով հեռախոսի մեջ): Կյանքը բեմ է, իսկ մարդիկ՝ դերասաններ, ինչպես ասել է մեծ դրամատուրգը:

ԿԻՆ - (ժպտալով): Երևի թե ճիշտ է ասել: Իսկ դուք հաճախ եք լինում այստեղ: Ինչո՞ւ հատկապես այս սրճարանն ընտրեցիք մեր հանդիպման համար:

Մատուցողը բերում է թեյը, հետաքրքրված հայացքով զննում է կնոջն ու հեռանում:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Անկեղծ ասած, ուրիշ սրճարան չգիտեմ:

ԿԻՆ - Ինչպես: Այս հսկա քաղաքում ուրիշ սրճարան չգիտեք: (Ծիծաղում է:)

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Դե հա, սրճարաններ համարյա չեմ այցելում: Տնից՝ գործի, գործից՝ տուն... Այս մեկը պարզապես իմ ճանապարհին է: Դրա համար էլ հենց սա առաջարկեցի:

ԿԻՆ - (Ժպտալով): Իսկ ես սիրում եմ սրճարաններ: Կարելի է նստել, մի բաժակ սուրճ վերցնել ու պատուհանից դուրս նայել: Կամ էլ գաղտագողի հաճախորդներին ուսումնասիրել:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Ուսումնասիրել: Դե, ուրեմն, գաղտագողի նայեք ու ասեք, թե ինչ եք մտածում հաճախորդների մասին:

ԿԻՆ - Հատուկ նայելու կարիք չունեմ: Մի հայացքն էլ բավական է:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Եվ...

ԿԻՆ - Բարմենը հիստերիկ է: Մատուցողը՝ այլասեռական, թեև փորձում է թաքցնել դա: Բարի սեղանիկի մոտ նստած երկուսն էլ տափակ ժամավաճառներ են:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - (զարմացած): Մի հայացքով դա նկատեցի՞ք:

ԿԻՆ - (Ժպտալով): Իհարկե: Դա այնքան էլ բարդ չէ: Համենայնդեպս, կանայք այդ արվեստին տիրապետում են առանց հեռախոսի մեջ նայելու:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Այդ արդյունքին հասնելու համար տղամարդկանց պետք է երկար հետազոտություններ անել, ստուգել, ապացույցներ գտնել...

ԿԻՆ - Ապացույցներ պետք չեն: Պարզապես ապրեք:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Այո: Ժամանակն է սկսել ապրել...

ԿԻՆ - (Ժպտալով): Իսկ մինչ հիմա ինչ էիք անում, Անտոնիո:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Ես: Ես ապրում էի...

ԿԻՆ - Բա էլ ինչո՞ւ եք ասում, թե պետք է սկսել ապրել:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - (հայացք նետելով հեռախոսի մեջ): Դե, գիտե՞ք... Տարիներն անցնում են... Եվ սկսում եմ մտածել...

ԿԻՆ - Տարիներն անցնում են և սկսում եք մտածել...

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Նկատի ունեմ՝ լուրջ բաների մասին... Դուք քանի՞ տարեկան եք, Քրիստինա:

ԿԻՆ - Անտոնի... Ի սեր աստծո...

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Այ, տեսնո՞ւմ եք... Իսկ ես անկեղծ զրոյց էի ակնկալում...

ԿԻՆ - Ես միանգամայն անկեղծ եմ ձեզ հետ: Չէ՞ որ ասացի ամենակարևոր բաները:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Ո՞ր բաները:

ԿԻՆ - Անձրսի, քամու ու ծյան մասին... Մի՞թե անպայման պետք է իմ տարիքն իմանալ հետաքրքիր զրոյցի կամ ինձ ճանաչելու համար:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - (նայելով հեռախոսի մեջ): Այստեղ գրված է, որ դուք քանինը տարեկան եք:

ԿԻՆ - (ծիծաղելով): Իսկ առանց դրան հնարավոր չէր գուշակել: Թեկուց մոտավոր: Զեր կարծիքով, ես քանի՞ տարեկան եմ:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Դե, անկեղծ ասած...

ԿԻՆ - Այո, այո: Անկեղծ ասեք, ինդրում եմ:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Դե, մոտավորապես...

ԿԻՆ - Խոստովանեք, որ դա էականչչէ հետաքրքիր գրուցի համար:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Իհարկե, դուք ճիշտեք... Բայց տվյալները...

ԿԻՆ - Ոչ մի տվյալ էլ պետք չէ, Անտոնին... Ես արդեն ասացի ամենակարևոր բաները:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - (կում անելով սուրճից): Ինչ համեղ սուրճ է... Իսկ երեխաներ սիրում եք:

ԿԻՆ - (զրնգուն ծիծաղով): Անտոնին... Դուք տեսել եք թեկուզ մի կին, որը երեխաներ չի սիրում:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Ես... Զգիտեմ... Վիճակագրական տվյալներն ասում են, որ... Ահա, նայեք, պաշտոնական կայքէջում գրված է...

ԿԻՆ - Ինդրում եմ, թողեք այդ պաշտոնական տվյալները: Պարզապես խոսեք ինձ հետ:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - (մի քիչ շփոթված): Դե... հենց դա էլ անում եմ:

ԿԻՆ - Պատմեք ինձ ձեր կյանքի ամենակարևոր դրվագը:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Դե, ի՞նչ ասեմ... Ես ծնվել եմ հազար ինը հարյուր...

ԿԻՆ - Անցեք առաջ:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Սովորել եմ դպրոցում, ապա ընդունվել համալսարան: Ի դեպ, ավարտել եմ կարմիր դիպլոմով... (Լայում է հեռախոսի մեջ:) Հիմա... Աշխատում եմ ակադեմիական ինստիտուտներից մեկում որպես ավագ գիտաշխատող... (Կրկին նայում է հեռախոսի մեջ:) Հետաքրքրվում

եմ կինոյով, գրականությամբ: Ազատ ժամանակս նվիրում եմ սպորտին:

ԿԻՆ - (թաքնված հեգնանքով): Ծատ հետաքրքիր է: Դուք ժողովեք ձեր մտքերը, իսկ ես շուտով կվերադառնամ: (Բարձրանում է տեղից, վերցնում պայուսակն ու գնում է կուլիսների կողմը:)

Երիտասարդը, օգտվելով առիթից, աճապարանքով կարդում է հեռախոսի մեջ ու գրպանից հանած ինչ-որ բղբեր: Սոտեմում է մատուցողը:

ՄԱՏՈՒՑՈՂ - Ինչ-որ բան կուգնիք:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - (բարձրացնելով հայացքն ու մի պահ կարկամելով): Ոչ... Իսկ ի՞նչ կա:

ՄԱՏՈՒՑՈՂ - (թեքվելով դեպի երիտասարդը): Ինձ ներեք, պարոն, բայց տեսնում եմ, որ դուք հարգարժան մարդ եք: Այս կինը... Դե, ձեր ընկերուիհն... Նա մեզ մոտ հաճախ է լինում, և ամեն անգամ տարբեր տղամարդկանց հետ:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - (անքրիթ նայելով մատուցողին): Ե՞վ... Դա ի՞նչ է նշանակում:

ՄԱՏՈՒՑՈՂ - Դե, ես ուրիշ բան չասացի: Պարզապես ցանկացա տեղեկացնել ձեզ... Ես տեսնում եմ, որ դուք պարկեշտ մարդ եք... (Հեռանում է:)

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - (կարճ պահ նայելով մատուցողի ետևից, կիսաձայն): Ծնորհակալ եմ տեղեկության համար... (Ծարունակում է տնտղել հեռախոսն ու թղթերը:)

Վերադառնում է կիճը:

ԿԻՆ - Կներեք: Ես վերադարձա՞:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - (շիոթված բարձրացնելով հյայցքը, ժպտալով): Բարի վերադարձ:

ԿԻՆ - Իսկ չճք ուզում հարցնել, թե որտեղ էի:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - (շիոթված): Դե... դա պարզ է:

ԿԻՆ - Բրավո: Փաստորեն ինչ-որ բաներ կարելի է հասկանալ առանց ավելորդ հարցեր տալու: Մեկ քայլ առաջ: Դե, շարունակեք: (Կում է անում թեյից:) Ասացի՞՝ ինչ եք սիրում կյանքում:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Սիրում եմ աշխատել և նոր հաջողություններ գրանցել:

ԿԻՆ - Հետաքրքիր է: Իսկ ինչ է հաջողությունը:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Հաջողությունը... Դա... (Փորձում է գաղտագողի նայել հեռախոսի մեջ, բայց ամաչում է:) Դա...

ԿԻՆ - Ավելի համարձակ...

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Ավելի համարձակ՝ դա... Դժվար է բառերով ասել...

ԿԻՆ - (Ժպտալով): Իսկ այլ կերպ կարող եք ասել, եթե ոչ բառերով:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Զգիտեմ...

ԿԻՆ - Դե լավ, իսկ ձեզ համար ինչ է երջանկությունը:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Դե, օրինակ, Նիշշեն ասում էր, որ երջանկությունն հաղթանակի զգացողությունն է: Հերթական արգելքը հաղթահարելու ապրումը:

ԿԻՆ - Իսկ ինչ է հաղթանակը:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Հաղթանակը հաջողությունն է: Այո, իենց այդպես:

ԿԻՆ - (Ճիճաղելով): Փակ օղակ ստացանք՝ երջանկություն-հաջողություն-հաղթանակ... Ասես գովազդային ցուցանակից լինի:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Այո, գովազդը բիզնեսի շարժիչ ուժն է: Չեմ հիշում՝ ում բառերն են: Հիմա կնայեմ: (Հայում է հեռախոսի մեջ:)

ԿԻՆ - Պետք չէ: Մի նայեք: Իսկ ինչ ճք սիրում ուտել... Ես շատ եմ սիրում ելակով պաղպաղակ:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Այո, ուտելը շատ կարևոր ֆիզիոլոգիական երևոյթ է: Պետք է հաշվի առնել վիտամինների, սպիտակուցի և ածխաջրերի ճիշտ հարաբերակցությունը...

ԿԻՆ - (Իհասրափած դուրս է նայում պատուհանից): Այո, պետք է...

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Ես մի բան եմ ցանկանում հարցնել... Դրա մասին գրառում չգտա, բայց դա կարևոր է:

ԿԻՆ - (Մի քիչ անտարբեր): Հարցուեք, իհարկե:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Իսկ ճիշտ է, որ այս սրճարանում դուք հաճախ եք լինում:

ԿԻՆ - Ճիշտ է: Եղել եմ մի քանի անգամ: Ինչո՞ւ եք հարցնում:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Տարբեր տղամարդկանց հետ...

ԿԻՆ - Անտոնիո... Ավելի լավ կլիներ, եթե հարցնեիք, թե ինչ էի անում կանանց սենյակում:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Դե, հասկանում եք, տվյալները...

ԿԻՆ - Ի սեր աստծո, Էլ ի՞նչ տվյալներ...

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Վիճակագրական: Կինը միջինում... Հասարակական մտածողության և հարաբերությունների կայացման արդյունքում...

ԿԻՆ - Բավական է: Վերջացրեք: Ես երևի արդեն գնամ: (*Ակսում է հավաքվել:*) Իսկ դուք վայելեք վիտամիններն ու սուրճը:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Ի՞նչ, գնո՞ւմ եք: Բայց մենք...

ԿԻՆ - Այո, գնում եմ... Բայց մի վերջին հարց եմ ցանկանում տալ: Սակայն խնդրում եմ՝ առանց հեռախոսի և առանց հարցաթերթիկների: Անտոնիոն ձեր իսկական անունն է:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - (կարկամած): Ոչ... Իմ իսկական անունը... Այսինքն՝ ինչպես անձնագրում է...

ԿԻՆ - Մի՞ ասեք: Ինձ հետաքրքիր չէ:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Իսկ ձե՞րը:

ԿԻՆ - Քրիստինա: Դա իմ միակ և իսկական անունն է: Եթե ցանկանում եք սոուգել՝ հարցրեք մատուցողին կամ բարմենին: Եվ այո՛ ես հաճախ եմ լինում այստեղ, քանի որ իմ ճանապարհին է:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Ձեր ճանապարհին...

ԿԻՆ - Այո, երբ թափառում եմ քաղաքի փողոցներում:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Թափառում եք...

ԿԻՆ - Ես պարզապես ապրում եմ: Մաղթում եմ ձեզ հրաշալի ժամանակ: Զմոռանաք փորձել չամփչով կերպ: Դրա մեջ շան վիտամիններ կան: Հաջողություն:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Հաջողություն... Բայց դուք ի՞նչ եք անելու հիմա, ո՞ւր եք գնալու:

ԿԻՆ - Գնալու եմ անձրևի տակ զբունելու:

Կինը կոճկում է վերարկուն ու գնում դեպի դրամը: Ամպրոպի և ուժգնացող անձրևի ձայնը:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - (կնոջ ետևից): Իսկ ես ի՞նչ անեմ հիմա:

ԿԻՆ - Պարզապես ապրեք... Պարզապես ապրեք, Անտոնիո...

Երիտասարդը նայում է նրա ետևից, ծոցագրանից հանում է գրիչն ու սեղանին դրված թերթիկի վրա երկար, ջնջող գիծ է քաշում: Ապա հայացքն ուղղում է բարի սեղանի կողմը:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Մատուցող, հաշիվը: ՄԱՏՈՒՑՈՂ - Հիմա կրերեմ:

ԱՅՅԵԼՈՒ 1 - Փաստորեն համացանցը խարում է: Այս անձրևը չի էլ ցանկանում կտրվել:

ԱՅՅԵԼՈՒ 2 - Այո... Բարմեն, մի բաժակ ջուր: Կարելի է ծորակից, եթե անվճար է:

ԲԱՐՄԵՆ - Ծորակից չի կարելի: Կարդացեք ցուցանակը:

Բարմենը նոտենում է ռայիխյին, բարձրացնում է ձայնը:
Տանգոյի հնչունները խառնվում են անձրևի ու ամպրոպի ձայնին:

ՄԵՐ ԼԵՂԻՆԱԿԸ ՄԵՐ ԼԵՂԻՆԱԿԸ ՄԵՐ ԼԵՂԻՆԱԿԸ

**Սամվել
ԽԱԼԱԹՅԱՆ**

Ամեն մի երևույթ ամբողջի մի մասնիկն է, իսկ Տիեզերքը՝
ամրողը: Նրա բոլոր երևույթները փոխկապակցված են,
փոխախյալ և փոխհայաց, ուստի գոյակցում են մշտական
փոխազդեցությամբ: Եթե այդ անվերջանալի շղթայից մեկ
օդակն անգամ շեղվի համամասնությունից՝

Տիեզերքն աղետի կենթարկվի:

*Պիեսի հերոսները հասնում են այդ սահմանագծին՝
բարոյախոսությունը բողնկելով մեզ, քանզի մեզնից ամեն
մեկն էլ այդ Ամբողջի մի մասնիկն է՝ Տիեզերքի
համամասնությունը պահպանող փոխազդեցությամբ:*

ԹՎԱՑՅԱԼ ԵՐԿՐԻ ԲՆԻԿՆԵՐԸ

Տրագիֆարս՝ մեկ զործողությամբ, երկու մասով

Գործող անձինք

ՈՒՍՈՒՑԻՉ

ՔԱՀԱՆԱ

ՄԻՐՈՒԾ

ԿՈԼՅԱ

ՖԵԼՈ

ԱՍՔԱՆԱԶ

Տեր ՄԱՐՈՒՔԵ

ՀԱՅԿՈՒՆԻ

ՎԵՐԳԻՆԵ

ՂԱԶԱՐՈՍ

ՆԻՆԵԼ

ԹԻԿՆԱՊԱՀ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

Խիտ շիրմաքարերով թեքավայր գերեզմանոց: Դրանց արանքներով, ասես լաբիրինթոսում ուղի փնտրելով, արագաքայլ իջնում է Ուսուցիչը, նրանից ետ չմնալու ճիգով՝ Քահանան:

ՔԱՀԱՆԱ - Օրինյալ, մի քիչ դանդաղ գնա, շունչս կտրվեց...

Դոքագիրքն ու ձեռաց խաչը դնում է կողքի:

Հասնելով ուղղանկյուն իին տապանաքարին, Ուսուցիչը նստում է, շունչը ետ թերելով՝ քաշկինակով սրբում է քրտնած ճակատը, պարանոցը: Տեղ հասնելով, Քահանան նույնպես նստում, խնամքով ծալած փորուրարը, ա-

ՔԱՀԱՆԱ - Տնաշեն, այնպես ձողագրեցիր, ասես քեզ էին թաղելու: (Ավերով հովհարում է իրեն:) **ՈՒՍՈՒՑԻՉ** - Փոս իշեցնելը վրաս ազդում է: (Տապանաքարի մոտ թռղած ցելոֆանն սողորակից

հանում է հնամաշ մարզահագուստը, կոշիկները, զգեստափոխվում է:)

ՔԱՀԱՆԱ - (*իր տոպրակում տեղափորում է եկեղեցական պարագաները*): Փոս իջեցնելն է ազդում, թե՞ հանգույցալը:

ՈՒՍՈՒՑԻՉ - Երկուսն էլ: Չես նկատել, մահախոսական ասելիս երբեք հանգույցալին չեմ նայում: Նյարդերիս վրա ազդում է:

ՔԱՀԱՆԱ - Հանգույցալն էլ քեզ չի նայում, երևի նույն պատճառով:

ՈՒՍՈՒՑԻՉ - Իմ գործը թափորի նյարդերի վրա ազդելն է, ոչ թե հանգույցալի:

ՔԱՀԱՆԱ - Դա քեզ իրաշալի է հաջողվում, ես կասեի՝ փայլուն: (*Փլունը հանում, ինամքով ծալելով տեղափորում է տոպրակի մեջ*) Երբ քեզ լսում եմ՝ մեռնելս գալիս է, բայց չէի ցանկանա, որ դու իմ վրա դամբանական ասեիր:

ՈՒՍՈՒՑԻՉ - Ինչո՞ւ, քաղաքում ինձնից լավ դամբանական ասող կա՞:

ՔԱՀԱՆԱ - Զկա: Դրա համար էլ չէի ուզենա, որ իմ դամբանականը դու ասեիր: *Հարազատներս մեղք են: Հոգի ես ծվատում:*

ՈՒՍՈՒՑԻՉ - Բայց դա օգնում է նրանց միսիթարվել:

ՔԱՀԱՆԱ - Դու, ավելի լավ է, ինձ միսիթարիր: Ինչքան տվեցին:

ՈՒՍՈՒՑԻՉ - Քսան: (*Գրպանից հանում է երկու թղթադրամ, մեկը մեկնում է քահանային:*) Վերցրու:

ՔԱՀԱՆԱ - Տասը հազար... Ինչպիսի անխղճություն...

ՈՒՍՈՒՑԻՉ - Ո՞վ է հիմա ավելին տալիս: Դու գիտես, ես երբեք չեմ խարում:

ՔԱՀԱՆԱ - Գիտեմ: (*Փողը դնում է գրպանը:*) Միլիոնատեր էին երևում, մտածեցի՝ երեսուն հազար տված կլինեն, իսկ երեսունի կեսը տասնինգ հազար կլիներ:

ՈՒՍՈՒՑԻՉ - Նրանք նախընտրեցին իրենց ունեցած մեկ միլիոնից հանել 980 հազարը և մնացորդ 20 հազարը տալ մեզ:

ՔԱՀԱՆԱ - Անիրավներ...

ՈՒՍՈՒՑԻՉ - Դեռ հեգնեցին՝ արածներդ ինչ էր, որ...

ՔԱՀԱՆԱ - Հեգնեցին: Ապիկարներ... Մինչդեռ ես բարձր մակարդակով թաղման կարգ կատարեցի:

ՈՒՍՈՒՑԻՉ - Իսկ ես արտասանեցի իմ լավագույն դամբանականը: (*Տոպրակից հանում է կոշիկ մաքրելու սպունզը, սրբում է հանած կոշիկների փոշին:*) Այնպիսի դրական հատկանիշներ վերագրեցի հանգույցալին, որ ամբողջ կյանքում դրա մեկ տոկոսն էլ չէր լսել:

ՔԱՀԱՆԱ - Նա հիմա էլ չլսեց:

ՈՒՍՈՒՑԻՉ - Բայց մյուսները լսեցին, չէ, մանավանդ հանգույցալի միլիոնատեր տղան:

ՔԱՀԱՆԱ - Նա լսեց, բայց մտածեց, որ այդ գերբնական բնութագրումներն իր հոր մասին չեն: (*Մի ծեռքով հայելին պահած, մյուսով սանրում է մորուքը:*)

ՈՒՍՈՒՑԻՉ - Կոնկրետ դեպքում՝

հանգույցալը նրա հայրն էր: Մեկ ուրիշ հանգույցալ կա՞ր այս թաղմանը:

ՔԱՀԱՆԱ - Զկար: Հենց դրա համար էլ նա մտածեց, որ այդ գերբնական բնութագրումներն իր հոր մասին չեն:

ՈՒՍՈՒՑԻՉ - Բայց ինչո՞ւ:

ՔԱՀԱՆԱ - Որովհետև նա հորն ավելի լավ է ծանաչում:

ՈՒՍՈՒՑԻՉ - Այնուամենայնիվ, բոլորը կվկայեն, որ իմ դամբանական խոսքը տասնհինգ հազարից պակաս չարժեր: Գուցեն ավելի:

ՔԱՀԱՆԱ - Եթե բոլորը ազնիվ վկայություն տան, ապա կասկածից վեր է, որ իմ կատարած թաղման կարգը կգնահատվի տասնհինգ հազար: Գուցեն ավելի: (*Հայելին, սանրը տեղավորում է տոպրակում:*)

ՈՒՍՈՒՑԻՉ - Բայց մեզ շահագործեցին անգութերը:

ՔԱՀԱՆԱ - Մեզ թալանեցին անխիղճները:

ՈՒՍՈՒՑԻՉ - Մեզ հարստահարեցին անզգամները:

ՔԱՀԱՆԱ - Մեզ շահատիրեցին չարամիտները:

ՈՒՍՈՒՑԻՉ - Սրանից վատթար էլ ինչ կարող է լինել:

ՔԱՀԱՆԱ - Կարող է այլև չօգտվեն մեր ծառայությունից:

ՈՒՍՈՒՑԻՉ - Աստված մի արասցե:

ՔԱՀԱՆԱ - (*Խաչակնքում է, ափերը վեր պարզելով՝ հայացքը հառում վերև*): Գոհանամք զքեն տեր ամենակալ, որ արժանավորեցիր

զմեզ տասհազարական դրամով:
Ամեն:

ՈՒՍՈՒՑԻՉ - Ամեն:

ՔԱՀԱՆԱ - Հաջողվեց գոնե մի բան վերցնել հոգեհացից:

ՈՒՍՈՒՑԻՉ - Կարծում եմ՝ այս: Ինչպես միշտ, Սիրուշն այնտեղ էր:

ՔԱՀԱՆԱ - Սիրուշն էլ չինի՝ սովից կմեռնենք:

ՈՒՍՈՒՑԻՉ - Եթե մեռնելը չիներ, ես էլ, դու էլ, Սիրուշն էլ սովից կմեռնենք:

ՔԱՀԱՆԱ - Եվ այնժամ կկատարվեր բանաստեղծի մարգարեությունը՝ «Ես ծեզ ասում եմ՝ կօք Ոգու սով, և դուք կբացեք ձոխ սեղանի մոտ»:

ՈՒՍՈՒՑԻՉ - Եվ չէր լինի մեկը, ով կասեր... (*Արտիստիկ:*) Թող մայր հողը թեթև լինի քո վրա, քո լուսեղեն անմար հիշատակը միշտ վառ կմնա բոլորիս սրտերում:

ՔԱՀԱՆԱ - Եվ չէր լինի մեկը, ով կասեր... (*Օդում խաչակնքելով:*) «Օրինեսցի և կնքյալ պահեսցի դամբարան և ոսկերք ծառայիս Աստուծոյ»:

ՈՒՍՈՒՑԻՉ - (նստում է նրա կողքին): Քեզ ինչ կա, նոյն աղոթքը բոլորի համար ասում ես, իսկ իմը ստեղծագործական աշխատանք է:

ՔԱՀԱՆԱ - (զգուշավոր կասկածամտությամբ): Ինչ ես ուզում դրանով ասել:

ՈՒՍՈՒՑԻՉ - Ես ուղղակի փաստն արձանագրեցի:

ՔԱՀԱՆԱ - Մենք երդվել ենք ազնիվ լինել միմյանց նկատմամբ:

ՈՒՍՈՒՑԻՉ - Ես երբեք երդմնազանց չեմ եղել:

ՔԱՀԱՆԱ - Բայց կարծես մեղավոր մտքեր են ծնվում քո մեջ:

ՈՒՍՈՒՑԻՉ - Դու ինքդ էիր ասում՝ մարդն ի ծնե մեղավոր է:

ՔԱՀԱՆԱ - Մարդն ի ծնե մեղավոր է Աստծո առջև, բայց թոշակառու ուսուցիչն իր գործընկեր քահանայի նկատմամբ պարտավոր է անմեղսագործ լինել:

ՄՈՒԵՆՈՒՄ է Միրուշը՝ բրեգենտե պայուսակը ուսից կախ:

ՄԻՐՈՒԾ - Է-հնյ, տղերք, համբերեք, տեղ եմ հասնում:

ՔԱՀԱՆԱ - (*ուտի ելնելով՝ գոհությամբ խաչակնքում է*): Հուսա և կարժանանաս, հավատա և հրաշքներ կտեսնես:

ՈՒՍՈՒՑԻՉ - Ամեն: (*իշնում է տապանաքարից*)

ՄԻՐՈՒԾ - Հու շատ չճմ ուշացել... պարզեցիք ձեր հաշիվները, որոշեցիք անմեղն ու մեղավորը... (*Պայուսակից հանում, տապանաքարին է դարսում ուտելիք, օդու շիշ, երեք բաժակ*): Հալա սրանց բերած օղուն նայեք՝ ամենաէժանն է:

ՈՒՍՈՒՑԻՉ - (*դասավորելով ուտեստեղենը*): Նորություն է, միշտ էլ գերեզմանին էժանն են բերում, թանկարժեքը հոգեհացի սրահում են դնում:

ՄԻՐՈՒԾ - Գրնդս դնեն... Հորը նոր է գերեզման դրել, բայց արդեն հոխորտում է՝ տես, հա, լավ կպահ-

պանես, կավլես, ծաղիկները կջրես, անունի հարց է:

ՔԱՀԱՆԱ - Ո՞ւմ անունի՝ ք՞ն, ի՞ր, թ՞ն հոր:

ՄԻՐՈՒԾ - Պարզ չի, որ իր անունի, միջիններ է ետ գցել, բայց, նկատեցիք, հոր կոշիկների ներբանները շրեշով ներկել էր՝ իբր նոր կոշիկով է թաղում:

ՈՒՍՈՒՑԻՉ - Ես հանգուցյալներին չեմ նայում:

ՄԻՐՈՒԾ - Դե, եկեք, եկեք, լվացվեք, որ հաց ուտենք, օրը թեքվում է: (*Պայուսակից շշով ջուր է հանում, լցնում նրանց ձեռքերին:*)

ՔԱՀԱՆԱ - (լվացվելով): Փողը տվեց:

ՄԻՐՈՒԾ - Զէ, ասավ՝ վաղը, ինքնահողեքին կգանք, կտամ:

ՈՒՍՈՒՑԻՉ - (*վերցնելով շիշը՝ Միրուշին օգնում է լվացվել*): Կխարի, չի տա: Փողատերերն էդպես են:

ՄԻՐՈՒԾ - Միրուշին խարողը դեռ չի ծնվել: Ես ձեր նման չեմ, ի, որ վարձը գործն անելուց հետո վերցնեմ: Էս գլխից կվծարի, գերեզմանն էլ կմաքրեմ, մոլախոտերն էլ կիեռացնեմ, ծաղիկներն էլ կջրեմ: Զի՞ վծարի՝ գործ չեմ անի: Հուշաքարի վրա մեռնողի անունն է, բայց ազգանունն ընդհանուր է, բոլորը գիտեն՝ ով ում հարազատն է, խայտառակ կլինի: (*Բաժակներն օղի է լցնում:*) Դե մոտեցեք, սովից մեռանք: (*Վերցնում է բաժակը:*) Օղորմի անցավորաց: (*Խմում է:*)

ՈՒՍՈՒՑԻՉ - Օղորմի: (*Խմում է:*)

ՔԱՀԱՆԱ - Օղորմի: (*Խմում է:*)

Ախտժակով տտում են:

ՈՒՍՈՒՑԻՉ - Տեր հայր, մենք ու մերոնք ենք, օտար մարդ չկա: Էղ որ ասում ես՝ դժո՞խք, դրախտ, դրանք իսկապես գոյություն ունեն, թե՞ իեքիաթ է:

ՔԱՀԱՆԱ - (*բաժակները օդի լցնելով*): Զավակս, բաներ կան, որ պետք չէ ժամանակից շուտ իմանալ, ժամանակը կզա, կմեռնես՝ կիմանաս: (*Վերցնում է բաժակը:*) Ապրողների համար: (*Խմում է:*)

ՄԻՐՈՒԾ - Հիշո՞ւմ եք հոգեդարձ եղած էն կոմոնիստին, որ ասում էր՝ ժողովնորդ, չհավատաք, ոչ դրախտ գոյություն ունի, ոչ՝ կոմոնիզմ: Ողջ լինեք: (*Խմում է:*)

ՔԱՀԱՆԱ - Այդ կոմոնիստները ստում են թե երկրային և թե հանդերձալ կյանքում:

ՈՒՍՈՒՑԻՉ - Եվ, այնուամենայնիվ, հետաքրքիր է: Ես, որպես նախկին ուսուցիչ, մի բան գիտեմ՝ գիտության մեջ ամեն բան ապացույց ունի: Ապրողների կենացը: (*Խմում է:*)

ՔԱՀԱՆԱ - Զավակս, այն, ինչ գիտությունն ի գորու չէ ապացուցել՝ կրոնն է օգնության հասնում: (*Բաժակներն օդի է լցնում:*) Մի ձգտիր ապացուցել այն, ինչը մեր տեր Աստծոն է վերապահված: Ժամանակը կզա և Տերը կապացուցի: Մի շտապիր:

ՈՒՍՈՒՑԻՉ - Բայց գիտե՞ս, որ ինչ-

քան շտապես, այնքան երկար կապրես:

ՄԻՐՈՒԾ - Եղ ո՞նց:

ՈՒՍՈՒՑԻՉ - Ենշտեյնն է ապացութել:

ՔԱՀԱՆԱ - Զմոռանանք, որ Ենշտեյնին էլ է Աստված ստեղծել: (*Թափով խմում է:*)

ՄԻՐՈՒԾ - (*Ուսուցին:*): Բայց եղ ո՞նց՝ երկար կապրես:

ՈՒՍՈՒՑԻՉ - Եթե, օրինակ, տիեզերագնացը լույսի արագությամբ սլանա դեպի մի հեռավոր աստղ ու նույն արագությամբ ետ դառնա, ապա նրա համար գնալ-գալու ժամանակը ավելի կարծ կտսի, քան՝ երկրի վրա սպասողներիս: Այստեղ նրան կդիմավորեն նրա թռո ու ծոռները:

ՄԻՐՈՒԾ - Պահ...»

ՈՒՍՈՒՑԻՉ - Բա՞:

ՔԱՀԱՆԱ - (*Չրջելով դեպի արևելք՝ հանդիսավոր խաչակնքում է:*) Որքան արդար պիտի լինի մարդ, որ լույսի արագությամբ ընթանա:

ՄԻՐՈՒԾ - (*Վերցնում է բաժակը:*) Էս էլ արդարների համար: (*Խմում է:*)

ՈՒՍՈՒՑԻՉ - Արդարների համար: (*Խմում է:*)

ՄԻՐՈՒԾ - Տեր հայր, արդարների համար չե՞ս խմում:

ՔԱՀԱՆԱ - Արդարներ գոյություն չունեն, զավակս:

ՈՒՍՈՒՑԻՉ - Բա Աստվածը, նա էլ չի արդար:

ՔԱՀԱՆԱ - Տերն ինքը կենաց արդարություն է և արդարություն՝ կենաց: Կենացի կենաց չե՞ն խմում,

նրան աղոթում են՝ մեղքերի քա-
վության համար:

ՄԻՐՈՒԾ - (լիաթոք ծիծաղում է):
Վայ, տերտեր ջան, տվիր մեր
Շլմնդր Կոյային, անցար...

**ԱՍԵԱ գետնի տակից վեր է հառ-
նում Կոյան՝ կաշվե պայուսակը
ձեռքին:**

ԿՈԼՅԱ - Այն ո՞վ է համարձակվում
տալ տիեզերածին անձիս անու-
նը:

ՄԻՐՈՒԾ - (ընկրկելով): Վոյ, արևոյ
թաղեմ, Կոյա, վախեցրիր...

ԿՈԼՅԱ - (սպիտակահեր է, կիսամո-
րուսով, հագին՝ ֆրակ, լայնեցը
գլխարկ, ժանյակավոր վերնաշա-
պիկ՝ ժապավենակաա փողկա-
պով, խոսում է արտիստիկ
շարժումներով ու պարետիկ ո-
ճով): Բարության օվկիան Շլմնդր
դե Մարիոս Նիկոլասը չի կարող
ահուսարսափ սփոել յուր բարե-
կամների վրա, մանավանդ այն-
պիսի ազնվագոյն տիկնոջ,
ինչպիսին սույն հանգստավայրի
գեղածիծաղ տիրուիին է: (Համ-
բուրում է Սիրուշի ձեռքը, մյուսնե-
րին արժանապատիկ գլուխ
տալիս:) Հարգանացս հավաստի-
քը, պայծառափայլ պարոնայք:

ՔԱՀԱՆԱ - Աստված պահապան,
զավակ:

ՈՒՍՈՒՑԻՉ - Բարեն, Կոյա, համե-
ցիր, միասին ձաշենք:

ԿՈԼՅԱ - (զննելով տապանաքարի
վրա շարված ուսեստեղենը):
Շլմնդր... ինչպիսի ձոխ ձաշեն-

րույթ: Թոյլ տվեք համեստ մաս-
նակցություն ունենալ ձեր խնջույ-
քին: (Պայուսակից դուրս է բերում
օղու բաժակը, ուսեստներ:) Ա-
հավասիկ, Ահնիձորի տնական
հավի տոտիկներ, ծիթապտու՝
Մարուկոյից, Գառնիից՝ թարմ
լավաշ, «Լոռի» պանիր, օշա-
րակ... (Ծշի պիտակը կարդալով:)
«Լի-մո-նադ տանձի»... Օ՛, հն-
հն-հն-հն... Ինչպիսի ծաղր օշա-
րակասեր հանրության քիմքին:
Եթե լիմոնադ է, ինչո՞ւ է տանձի,
եթե տանձի է՝ ինչո՞ւ է լիմոնադ:
(Վերցնում է Ուսուցչի լցրած բա-
ժակը:) Եվ այսպես, վսեմաշուր
տիկին, ազնվազարմ պարոնայք,
ես հուսով եմ, որ դուք առաջին
բաժակը բարձրացրել եք նրանց
պատվին, ովքեր արդեն հասել են
այնտեղ, որտեղից եկել էին:
Բարի կենսապտույտ մաղթենք
բոլորիս: (Թափով խմում է և ծի-
թապտու համտեսում:) Սակայն,
բարեկամներ, ես մի խնդրանք ու-
նեմ: Այստեղ գալուս ձանապար-
հին նկատեցի մի շիրմաքար, որի
վրա գրված էր՝ «Սովից մեռավ»:
Ձեր թույլտվությամբ, ցանկանում
եմ այդ սովամահին հրավիրել մեր
խնջույքին...

ՔԱՀԱՆԱ - Հյուրը Աստծուն է:

ՄԻՐՈՒԾ - Հրավիրիր, իհարկե, կան-
չիր, թող գա:

ՈՒՍՈՒՑԻՉ - Անշուշտ, անշուշտ...

ԿՈԼՅԱ - Ծնորհակալ եմ, բարեկամ-
ներ, անչափ շնորհակալ եմ:

(Գնում, կանգնում է մի շիրմաքարի մոտ: Հանդիսավոր:) Ղազարնս, վեր կաց, դուրս արի: (Դանդաղ բարձրանում է չորուկ կազմվածքով, ցնցոտիավոր տղամարդ:) Արի իմ ետևից:

ՈՒՍՈՒՑԻՉ - Ասում են, իբր, Կոյան լրտես է:

ՔԱՀԱՍԱ - Չե, դերասան է եղել, հետո խախտվել է:

ՍԻՐՈՒԾ - Իսկ ես լսել եմ, որ նա մեծ բանաստեղծ է:

ԿՈԼՅԱ - (Վերադառնալով, ուտելիք է մեկնում Ղազարոսին): Կեր, Ղազարոս և երանելի դարձրու մեզ, քանզի հատուցելու ոչինչ չունես:

Ղազարոսը վերցնում է ուտելիքը, հեռանալով կծկվում է շիրմաքարերից մեկի մոտ, ազահարար սկսում է ուտել՝ ոչ մի փշուր չքափելու ջանքով:

ԿՈԼՅԱ - (ուտելով): Ինչ լուր ունես Առնոյից, Ղազարոս:

ՂԱԶԱՐՈՍ - (պատառին հառված, առանց խոսակցին նայելու): Երեք տարուց կծնվի:

ԿՈԼՅԱ - Ես հրավիրված եմ նրա ծնողների հարսանիքին:

ՂԱԶԱՐՈՍ - Գիտեմ:

Միքուշն ու Ուսուցիչը զարմացած միմյանց են նայում: Միքուշը քորվում է ուտելք:

ԿՈԼՅԱ - Այդ հարսանիքին արտասանելու եմ հանձարեղ բանաստեղծ Հրատ Ցայգի «Ավետում» բանաստեղծությունը:

ՂԱԶԱՐՈՍ - Գիտեմ:

ՈՒՍՈՒՑԻՉ - (հեգնանքով): Այդ հանձարեղ բանաստեղծն էլ երևի չի ծնվել, մանավանդ, որ Հրատ Ցայգ անունով բանաստեղծ չունենք:

ԿՈԼՅԱ - (անտեսելով հեգնանքը): Ոչ, նա արդեն ծնվել է, տասնհինգ տարեկան է, իսկ «Ավետումը» կգրի եկող տարի:

Պատառը Միքուշի կոկորդում է մնում:

ՔԱՀԱՍԱ - (Միքուշի թիկունքին խփելով): Վերև նայիր... վերև նայիր...

ՍԻՐՈՒԾ - (Չունչը ետ բերելով): Այս կոյա, խելքը գլխին բան ասա, էլի... խոսում ես՝ մարդ հիանում է, մեկ-մեկ էլ խելքից դուրս բաներ կասես, տնաշեն...

ՈՒՍՈՒՑԻՉ - Հարգելի Կոյա, խորապես հարգելով քեզ, այնուամենայնիվ, թոյլ տուր նկատել, որ քո խոսքերը... Կներես, ցնորամիտ են:

ՂԱԶԱՐՈՍ - (ոտքի է ելնում): Ես գնամ:

ԿՈԼՅԱ - Գնա, Ղազարոս: Իմ կողմից բարևիր Առնոյին:

Ղազարոսը դանդաղ հեռանում, անհետանում է շիրմաքարերի ետևում:

ԿՈԼՅԱ - (հայացքով նրան ուղեկցելով հետո շրջվում է ներկաներին): Դեմ չեմ, բարեկամներ, դեմ չեմ, որ ինձ ցնորվածի տեղ եք

դնում: Սակայն դա ձեր սահմանափակ գիտելիքներից է և թվացյալ աշխարհի բնիկները լինելուց:

ՈՒՍՈՒՑԻՉ - Ուրեմն, եթե մենք քոչափ գիտելիք ունենայինք, կգուշակենք, համ, թե երեք տարի անց ով է ծնվելու, ծնվածներից ով է հանձարեղ բանաստեղծ դառնալու:

ԿՈԼՅԱ - Ձերևս:

ՍԻՐՈՒԾ - Սատանան ասում ա` մի տեղ գրի Կոյսյայի ասածներն ու հետո ստուգիր:

ԿՈԼՅԱ - Նախ, որպես այդպիսին, սատանա գոյություն չունի, դա մարդկանց մեջ բույն դրած չար բնավորությունն է, երկրորդ. կարող եք գրել և ստուգել՝ երեք տարի անց, օգոստոսի 11-ին, ճիշտ այն պահին, երբ Հայքի համաստեղությունում մի գծի վրա կշարվեն Համբարուք Հայկի, Քար և Կշեռք պայծառ աստղերը՝ լույս աշխարհ կգա Առնոն, նա, ով համերաշխության և սիրո դարձի կրերի ապականված ու տառապած ժողովրդին:

ՔԱՀԱՆԱ - (անհանգստացած):

Վերջին դատաստան...

ԿՈԼՅԱ - Ոչ: Առանց դատաստանի:

Լուս շարունակում են ուժեկ:

ՈՒՍՈՒՑԻՉ - Իմացաք նորությունը:

Նորաբաց դպրոցում ուսուցիչները վախեցրել են երեխաներին, ասելով, թե Կոյսան լրտես է, նրանից պետք է զգուշանալ:

ԿՈԼՅԱ - Շլմնդր... Միայն նորաբաց

դպրոցները կարող են վախեցնել երեխաներին՝ ծշմարտությունն ասելով:

ՔԱՀԱՆԱ - Ո՞նց... Ուրեմն, դու հաստատ լրտես ես:

ԿՈԼՅԱ - Իհարկե: Այս երկրի վրա ես իմ առաքելությունն եմ կատարում՝ հանուն Տիեզերական համամասնության պահպանման:

ՍԻՐՈՒԾ - (պատառը բերանում՝ քարանում է): Այսինքն...

ԿՈԼՅԱ - Պետք չէ լարվել, ազնվագույն տիկին: Սա առաջին հայացքից է անհեթեթ ու անհասկանալի թվում: Մինչդեռ, եթե խորամուխ լինենք երևոյթների և առարկաների էության մեջ, պարզող կերևա, որ այս երկրագնդի վրա ամեն ինչ թվացյալ է, պատճեննն է այն իրական կյանքի, այն գերագույն Ստույգ Գոյի, որը Տիեզերքի հեռավոր և մաքրամաքուր, ազնիվ ու նախնական շերտերում է հորդում: (*Տեսնելով, որ ունեղնիրները ապշած հետաքրքրությամբ են համակված՝ ավելի է ոգլորվում:*) Սակայն այս կյանքը, որը ոչ այլ ինչ է, քան նախնական ու իրական Գոյի կրկնություն, հնարավոր է, անկանխատեսելի շեղումներ ունենա, եթե չլինի իմ ամենօրյա հսկողությունը՝ մինչև Առնոյի գալը:

ՍԻՐՈՒԾ - (թույլ հեղնանքով): Իսկ եթե շեղվի՞... Մարդ ես, մի օր էլ, կարող է, ուշքութիւնը բանի տաս ու աշխարհում մի բան շեղվի:

ԿՈԼՅԱ - Օ՝, մի արասցե... Այդ դեպքում երկրի վրա բյուրեղյա անձրև կտեղա՝ մաքրելու համար ապականված հոգիները, և ստիպված կլինենք ամեն ինչ սկզբից սկսել: Ահա թե ինչու ինձ հանձնարարված է ապրել այս թվացյալ երկրի բնիկներիդ հետ և ամեն պահի տեղեկատվություն տալ Գերագույն Ստույգին՝ երկրագնդի վրա տիրող իրավիճակի մասին: Իմ առաքելությունը երկրաբնակներիդ համար դիտվում է որպես լրտեսություն, և դրանում ոչ մի վիրավորական բան չկա, քանզի իմ ջանքերը նպատակառությունը են հանուն Տիեզերական համամասնության պահպանման:

Կոլյան շարունակում է ախտրժակով ուտել, մյուսները, տարակուսած, փորձում են ըմբռնել նրա ասածը:

ՈՒՍՈՒՑԻՉ - (բարձրաձայն մտորում է): Գոյի կրկնություն... Բյուրեղյա անձրևն... աբսուրդ է, անհեթերություն...

ԿՈԼՅԱ - Ասացի, չէ, որ առաջին հայացքից անհեթեթություն է թվում:

ՔԱՀԱՆԱ - Զավակս, քո ասածների մեջ կարծես թե ծշմարտության հատիկներ նշշմարեցի, քանզի Տերն ինքը մշտապես վերահսկում է, որ մեր կյանքը չշեղվի նախասահմանումից, սակայն մեր կյանքի թվացյալ լինելու մասին չեմ գորում հավատ ընծայել, Ավետարանում այդպիսի բան չկա:

ԿՈԼՅԱ - Օ՝, կրոնական դոգմատիզմ, որ Աստծո միակ հենարանն ես...

ՔԱՀԱՆԱ - Մի մեղանչիր, զավակս, քանզի Աստված քեզ ստեղծեց իր պատկերով:

ԿՈԼՅԱ - (Քահանային՝ վերամբարձ): Ասա ինձ, ով մարդ, ուրիշ ինչ մեծ բան հնարեցիր դու, քացի Աստծուց:

ՔԱՀԱՆԱ - (Վրդովվում է): Սթափվիր: Ավետարանը խարույկի վրա այրելով Աստծուն չես ոչնչացնի: (Ցուցադրաբար շրջվում է նրանից:)

ԿՈԼՅԱ - Սակայն, արժանապատիվ տեր, ինչո՞ւ Աստված անմահանալու միայն երկու ծև ընտրեց՝ խաչվել, կամ կախվել ծառից:

ՔԱՀԱՆԱ - (Նրան պատասխանի շարժանացնելով՝ երկյուղածությամբ խաչակնքվում է): Տեր, հայածեա զիսաւար մեղաց եւ անգիտութիւն:

ՈՒՍՈՒՑԻՉ - (Քահանային պաշտպանելու մղումով): Հարգելի Կոլյա, այնուամենայնիվ, քո ասածներն անհեթեթությունն են և անապացուցելի:

ԿՈԼՅԱ - Անապացուցելի՞... Անապացուցելի՞, ասացիք: Այս վայրեկյանին իսկ ապացուցեմ: Ասա ինձ, Տեր հայր, անցյալի և ապագայի միջև ներկա գոյություն ունի՞:

ՔԱՀԱՆԱ - (լիքը բերանով): Իհարկե, զավակս, միթե այս պահը ներկան չէ:

ԿՈԼՅԱ - Ահա մարդկային միամ-

տության փայլուն օրինակ, որն ունակ է դրախտ և կոմունիզմ հնարել... Այս երկրագնդի վրա չկաներկա, բարեկամներս, չկա: Անգամ այն պահին, երբ արտասանում եք «պահ» բառը, առաջին տառն իսկ արդեն հնչում է անցյալի մեջ...

ՍԻՐՈՒԾ - (աչքերը փակելով՝ ստոգում է): Պը... Պը... Պը-ահ... ոնց որ ծիշտ է ասում...

ԿՈԼԵՅԱ - (ոգևորված): Աչքի թարթումն իսկ անցյալ է:

ՍԻՐՈՒԾ - (հայացքը վեր հառած՝ թարթում է աչքերը: Զարմացած): Ճիշտ որ...

ԿՈԼԵՅԱ - (ավելի է ոգևորվում): Երկրագնդի վրա չի եղել մի դեպք, որ նորածնի առաջին ծիշի հետ հնչած չլինի մեռնողի վերջին հառաջանքը: Կյանքն ու Մահը ժամանակ գետի ափերն են: Հոսանքի հետ երկու ափերն էլ մնում են անցյալում: Դուք բոլորդ ապրում եք անցյալի մեջ և ներկա եք համարում այն իրադարձությունները, որոնք ավելի մոտ են ձեզ: Մինչդեռ, եթե կարողանայիք հաղթահարել այդ կարճատեսությունը, ապա այս պահին կարող էիք սեղան նստել ոչ միայն իմ, այլև եգիպտացի Ռամզեսի հետ:

ՍԻՐՈՒԾ - (շոյված ուրախությամբ): Հո չասիր...

ԿՈԼԵՅԱ - Ներկան, բարեկամներ, միայն այնտեղ է, հեռավոր վերևներում, իսկ այստեղ Ստույգ

Գոյի կրկնությունն է՝ ձեր թվացյալ կյանքով:

ՍԻՐՈՒԾ - Լավ, բա մարդկության ապագան որտեղ է:

ԿՈԼԵՅԱ - Մարդկության ապագան, ազնվագոյն տիկին, այստեղ է՝ գերեզմանոցում:

ՈՒՍՈՒՑԻՉ - Կոյյա, հարգելիս, այդ փիլիսոփայությունը, որ դու ասացիր, սովորական սովորություն է և վաղուց ի վեր...

ԿՈԼԵՅԱ - (ընդհատում է): Ներեցեք... (Ծրջվում է երևակայական մեկին:) Ես ձեզ լսում եմ, պարոն: (Քաղաքավարությամբ ոտքի ելնելով՝ սևեռվում է իրեն «հարց տվյալին»:) Դեպի Հոռմ... (Լայում է երկնքին:) Ահա, արևելքն այն կողմն է, իսկ դա նշանակում է, որ դուք դեպի արևմուտք պիտի գնաք: Ահա՝ այս ճանապարհով, ազնվափայլ տեր: Երեկոյան կիասնեք Կարս բերդաքաղաք, որի իջևանատանը կկերակրեն ն ձեզ, և ձեր երիվարին: Բարի ժանապարհ, իշխան, բարի ժանապարհ: (Հայացքով ուղեկցում է հեռացողին:)

Լսվում է հեռացող ձիու դոփյունը:

ՈՒՍՈՒՑԻՉ - (ապշանքով՝ ոչ պակաս ապշած, խաչակնքվող Քահանային): Դու մի բան հասկացա՞ր:

ՔԱՀԱՆԱ - Ուզում եմ հասկանալ, բայց...

Մարտող դոփյունի կողմն ուղղված

բոլորի զարմացած հայացքները
տեղափոխվում են անվրդով, ա-
խորժակով ուսող Կոյային:

ԿՈՒՅԱ - (նրանց զարմանքը չնկա-
տելով, կրծոտում է հավի բուղը):
Լցրեք: Օդի լցրեք... (Սիրուշը,
հիպնոսվածի պես, նրա բաժակի
մեջ օդի է լցնում:) Այսօր ես հրա-
վիրված էի մի շատ զգացմունքա-
յին միջոցառման:

ՍԻՐՈՒԾ - Էլի ռեստորան էին կան-
չել:

ԿՈՒՅԱ - Ոչ, բարեկամներ, միայն
ռեստորաններում չէ, որ ես պա-
հանջարկ ունեմ: (Սիրուշին.)
Լցրու, մյուսներին էլ լցրու:

ՍԻՐՈՒԾ - (օդի լցնելով): Նշանդին-
քի:

ԿՈՒՅԱ - Ոչ:

ՍԻՐՈՒԾ - Հարսանիքի:

ԿՈՒՅԱ - Օ՛, ոչ, բարեկամներ, ինձ
հրավիրել էին գերեզմանոց, և
պետք է ասել, որ դա առաջին
անգամը չէ: Հուրախություն ինձ,
բարձր գրականությունը մուտք է
գործում նաև գերեզմաններ:

ՔԱՀԱՍԱ - (տագնապած): Չլինի ա-
ղոթել ես:

ԿՈՒՅԱ - Աղոթենք... Մի՞թե աղոթա-
գիրքը բարձր գրականության մեջ
է մտնում:

ՈՒՍՈՒՑԻՉ - (անհանգստացած):
Դամբանական ես ասել:

ԿՈՒՅԱ - Ո՛չ, բարեկամս, դամբա-
նականը վավերագրության ժան-
րում է, ես գեղարվեստականի
շերտերում եմ՝ գիտատեխնիկա-

կան առաջընթացի օգնությամբ:
(Պայուսակից հանում է դյուրա-
կիր մագնիսոֆոնը, տեղավորում
է տապանաքարին, արտիստիկ
շարժումով սեղմում ստեղնը:
Հնչում է նրա զգացմունքային,
ողբերգական ելեկտրով աս-
մունքը:)

- Ինչ թարցնեմ, լաց եմ լինում
առանց քեզ,

Կերած հացս կուլ չի գնում
առանց քեզ,

Ուրախ կյանքից ետ եմ մնում
առանց քեզ,
Հասիր, մի՞թե անուրջ ես դու,
իմ բալիկ...»

(Անջատում է մագնիսոֆոնը): Պա-
րոնը Մոսկվայից էր եկել՝ վաղա-
մեռիկ դստեր շիրմին այցելության:

ՍԻՐՈՒԾ - (սրբում է արցունքը):
Խեղճ մարդու հոգին բերանն ես
բերել:

ԿՈՒՅԱ - Այդպիսին է արվեստի ու-
ժը, ոչինչ չես կարող անել:
(Բարձրացնում է բաժակը:)
Խմենք, բարեկամներ: Արվեստի
կենացը: (Լուռ խմում են:)

ՈՒՍՈՒՑԻՉ - Գոնե շնորհակալութ-
յուն հայտնեց:

ԿՈՒՅԱ - Քսան հազար դրամ:

ՔԱՀԱՍԱ - Վատ չի...

ՍԻՐՈՒԾ - Կոյյա, Կոյյա ջան, մի ան-
գամ էլ մեր համար արտասանի,
էլի... Բայց առանց էդ գիտական
առաջընթացի, քո կենդանի ծայ-
նով, քո՛ շնորհքով...

ԿՈՒՅԱ - Ինչպես կարող եմ չկատա-

րել քո կամքը, ազնվագույն տիկին:

Գրպանից անձեռոցիկ համելով՝
սրբում է շուրջերը, մատները,
շրջանցելով տապանաքարը, ա-
ռաջանում, նստում է գետմին,
գլոխը հեճում է տապանաքարին,
փակում է աչքերը, խորասուզված
ներշնչվում է: Ունկնդիրները տեղ
են գրադեցնում նրա շուրջություրը,
համակվում սպասողական ու-
շադրույթամբ: Խորքից եկող ճայ-
նով, վերապրելով ասմունքում է:

*Իշեք, իշեք, երազներ,
իշեք զգնյշ, երազներ,
Ծոյող, անոնշ երազներ,
իշեք քնքոնշ երազներ...*

(Ավարտին հուզմունքից ձայնը
խզվում է, թաշկինակով սրբում է
արցունքները): Ներողամիտ ե-
ղեք, բարեկամներս, այս գործն
առանց հուզմունքի չեմ կարողա-
նում կատարել:

ՍԻՐՈՒԾ - (*հուզված*): Ծնորհակալ
ենք, Կոյսա ջան, այսքանի համար
էլ շնորհակալ ենք:

ՈՒՍՈՒՑԻՉ - Կեցցես:

ՔԱՀԱՆԱ - Աստված պահապան,
զավակս:

Կարճ, հուզումնալից դադար:

ՍԻՐՈՒԾ - Այ, էսպիսի լավ բաներ ա-
սա, Կոյսա ջան, որ մարդու հոգին
փառավորվի:

ԿՈԼՅԱ - Մարդու հոգին կփառա-
վորվի այն ժամանակ, երբ նա ոչ
միայն նայի, այլև տեսնի, ոչ
միայն տեսնի, այլև նկատի, ոչ

միայն նկատի, այլև ըմբռնի և
հասկանա Տիեզերքի մեծագույն
խորհուրդը:

ՈՒՍՈՒՑԻՉ - (*նյարդայնանում* է): Օ-

րինակի համար մի բան ասա, որ
ես նայում եմ ու չեմ տեսնում,
տեսնում եմ, բայց չեմ նկատում:
ՔԱՀԱՆԱ - Ճշմարիտ և տեղին ա-
ռաջարկ:

ՍԻՐՈՒԾ - (*զվարժանալու նախատ-
րամադրվածությամբ*): Կոյսա ջան,
ասա, ասա, թող զարմանան:

ԿՈԼՅԱ - Կարո՞ղ ես պնդել, օ մեծա-
հարգ ուսուցիչ, որ դու նոյն այս
շրջապատը տեսնում ես ձիշտ
այնպես, ինչպես քո զիսավերնում
ծախորդ արծիվը կամ այն մրջու-
նը, որ քո ոտքերի մոտ ցողուն է
քարշ տալիս:

ՈՒՍՈՒՑԻՉ - Իհարկե ոչ: Այնեն մեկն
իր տեսողական դաշտն ունի:

ԿՈԼՅԱ - (*զվարթացած*): Ահա հենց
այդ դաշտի մասին է խոսքը, բա-
րեկամս: Տիեզերականի, որտեղ
մրջունի տեսողական դաշտից
մինչև հեռավոր աստղերը պարզ
ու տեսանելի են... (*Հանկարծ կող-
քի է թեքվում, անորոշ մեկին.*)
Ինչ... Մի՞թե... Այ քեզ լավ նորութ-
յնն... Ծնորհակալություն, բարե-
կամս, շնորհակալություն: (*Ծրջվում
է ներկաներին.*) Ղազարոսն էր:
Լավ լուր հաղորդեց: Զգացված
ձեր հյուրասիրությունից, նա միջ-
նորդել է Գերագույն Ստոյգին և
թույլտվություն վերցրել՝ իմ միջո-

ցով ձեզ ներկայացնելու մարդկանց համար աներևակայելին:

ՔԱՀԱՆԱ - (խաչակնքելով ընկրկում է): Անհավատ բաներ չանես, զավակ...

ԿՈՒՅԱ - Ո՞չ մի արտառող բան, բարեկամներս: (*Բարեսիրտ, երազկուն:*) Դուք երբեմ լսել եք կոկոնի պայպջունը, երբ նա ծաղիկ է երկնում: Լսել եք այն լորենու արմատներից դեպի ճյուղերը, շյուղերն ու տերևները հորդող կենսահյութի խոխոջը: Բայց չէ որ դրանք կան, հնչնիմ են: (*Գլուխը հակելով մի պահ մտորում է, ապա ընդուստ նայում է ներկաներին:*) Մինչդեռ դուք գաղափար էլ չունեք, որ կոկոնի երկունքի թոյլ ճիշը, ծառի կենսահյութի անդադար խոխոջունը հավերժորեն տարածվում և թափառում են Տիեզերքում... Ես ձեզ շնորհավորում եմ, դուք իհմա կլսեք, կլսեք այդ ծայները՝ ի պատասխան Ղազարոսի նկատմամբ ցուցաբերած ձեր սրտալի բարեսրտության: (*Վարանոտ միմյանց նայող ներկաներին:*) Եկեք, եկեք, նստեք ահա՝ այստեղ... (*Բոլորն ակամա ենթարկվում են:*) Հենվեք տապանաքարին ու փակեք աչքերը: Արժանապատիվ Տեր հայր, խնդրում եմ, փակեք ձեր աչքերը: (*Ինքն էլ նստում, փակում է աչքերը:*) Ղազարոս, օգնիր ինձ, բարեկամս:

Դադար: Հնչում եմ կոկոների

պայրյուններ, կենսահյութի խոխոջը: Զայներք բարձրանում են ու... լուս: Դադար:

ՔԱՀԱՆԱ - (նոյն դիրքով, աչքերը չբացելով խաչակնքում է): Տեր, արժանի արա զմեզ գտանել ողորմութիվն յատուր հատուցման ամենայն գործոց...

ԿՈՒՅԱ - (տարածում է ձեռքերը): Սթափվեք, բարեկամներս: Դուք լսեցիք մի համանվագ, որն այս երկրային կյանքում ոչ մի մահկանացուի վիճակված չէ լսել:

Սթափվելով՝ բացում են աչքերը:

ՈՒՍՈՒՑԻՉ - (ոտքի է ելնում): Ծնորհակալ ենք, Կոյյա, դու ապացուցեցիր, որ Տիեզերական լրտեսես:

ԿՈՒՅԱ - (գլխի խոնարհումով): Ծոյված եմ, բարեկամս, շոյված եմ:

ՔԱՀԱՆԱ - Աստվածային էր: Ասես դրախտում լինեի... (Ոտքի է ելնում:)

ՍԻՐՈՒԾ - (ոտքի ելնելով): Կոյյա ջան, խոստանում եմ գերեզմանիդ ծաղիկներն ամեն օր ջրել, որ միշտ կոկոններ պայթեն:

ԿՈՒՅԱ - Երախտապարտ եմ, ազնվագոյն տիկին:

ՈՒՍՈՒՑԻՉ - Ինչ-որ մի տեղ կարդացել եմ այդ ծայների մասին, բայց չեմ հավատացել:

ՔԱՀԱՆԱ - Զայներն էլ Աստծո ստեղծածն են, զավակս, ինչպես կարելի է չհավատալ:

ՍԻՐՈՒԾ - (գործնական): Դե,

տղերք, օրը թեքվում է, հավաքենք էս եղած-չեղածն ու անցնենք գործի: Տեր հայր, խաչը հետդ վերցրու, դագաղի վրա կավիճով խաչ է նկարած, ուրեմն քրիստոնյա-հավատացյալ է:

ՈՒՍՈՒՑԻՉ - Էլի...

ՍԻՐՈՒԾ - Հա, գիշերով բերել, թողել, գնացել են: Չի ուզում շուտ ասել, մտածեցի՝ հաց ուտենք՝ նոր:

ՈՒՍՈՒՑԻՉ - Բայց, ախր...

ՍԻՐՈՒԾ - (գրպանից թղթեր է հանում, մեկնում ուսուցչին): Բերել են: Թաղման վկայական, անձնագրի պատճեն, վտանգավոր բան չկա:

ՈՒՍՈՒՑԻՉ - (վերցնելով թղթերն՝ աչքի է անցկացնում): 42 տարեկան տղամարդ է խեղճը:

ՍԻՐՈՒԾ - Որ խեղճ չիներ, գերեզմանատեղի փող կունենար, գիշերով չէին բերի, մենք էլ բնական աղետների անհայտ զոհերի գերեզմանոցում չէինք թաղի: (Գնում, մոտակա տապանաքարի մոտից ցախակել ու բահեր է բերում:)

ՈՒՍՈՒՑԻՉ - (թղթերը խնամքով ծալում, դնում է ծոցագրպանը): Մյուսների հետ՝ թղթապանակում կպահեմ:

ՔԱՀԱՆԱ - (իր սոպրակից փիլոնը, խաչը, աղոթագիրը հանելով): Անպայման պահիր:

ԿՈԼՅԱ - (Միրուշին): Ինձ համար ինչու բահ չըերիր:

ՍԻՐՈՒԾ - Դու մեր ինտելիգենտն ես,

Կոյսա ջան, փոս փորելը քո բանը չի:

ԿՈԼՅԱ - Ծլմնդր... Ամեն ինչ թվացյալ է, ազնվագոյն տիկին:

ՍԻՐՈՒԾ - (հանկարծ նկատում է): Վայ, սրանք էլի հայտնվեցին: Հողենմ ձեր գլուխը...

Շիրմաքարերի ետևից երևում են տեր Մարտիքեն, Հայկունին, Վերգինեն:

ԿՈԼՅԱ - Ովքե՞ր են, ինչ մարդիկ են:

ՍԻՐՈՒԾ - Են չելած-չերևացած Վերգինեն է, բանաստեղծ Հայկունին ու Տեր Մարտիքեն:

ՔԱՀԱՆԱ - Սակայն նա կարգալույծ է արված, նրան ավագանի անունով կոչիր, Վիգեն է անունը:

ՍԻՐՈՒԾ - (լարված հայացքը նրանցից չկտրելով՝ բահերը մեկնում է Ուսուցչին, Քահանային): Սրանց ավագանն էլ թաղեմ, անապատն էլ: Երևում է՝ անցած անգամվածեծը սրանց դաս չեղավ:

ԿՈԼՅԱ - Բայց նրանք ինչ են ուզում:

ՈՒՍՈՒՑԻՉ - Ուզում են մեր տեղը գրավեն, որ իրենք անեն թաղման արարողությունները:

ՔԱՀԱՆԱ - Մինչեռ Մարտիքե-Վիգենն այլս իրավունք չունի թաղման կարգ կատարել, նա կարգազուրկ է: (Հարձակողական դիրքով պարզում է բահը:)

ՈՒՍՈՒՑԻՉ - Իսկ Հայկունի կոչվածը սուտ բանաստեղծ է, նա ինչ դամբանական ասող... (Բահը «մարտական» դիրքի է բերում:)

ՍԻՐՈՒԾ - Վերգինեի պես փնթի աշ-

խարիծ չի ծնել, նա ինչ գերեզման մաքրող, խնամող... (Յախավելով գրոհելու դիրք է ընդունում:) Տղերք, դուխնվ:

ՔԱՀԱՍԱ - Օ՛ն, անդր առաջ...

Աղաղակով գրոհում են: Հակառակորդները բարձրացնում են մահակներն ու վայրենի ճիշերով ընդառաջ են նղվում, բախվում գրոհողներին: Դաժան ծեծկոտուք...

ԿՈՒՅԱ - (տեղը չգտնելով): Այս ինչ եք անոնց... վերջ տվեք... վերջ տվեք... (Յատկում է տապանաքարի վրա, ծեռքերը կարկառում վեր): Օ՛, Գերազույն նախօրինակդ Երկիր մոլորակի, օգնության հասիր, խախտվում է Տիեզերական համամասնությունը...

Մքնեցում:

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

Նույն գերեզմանոցն է: Ոչ ոք չկա: Մեքենայի արգելակման ճռինչ, դրները բացվել-փակվելու ճայներ:

Մտնում է սև ակնցավոր թիկնապահը, անցնում է տապանաքարը, շորջն է զննում, հսկող դիրքով կանգնում է թիկունքով դեպի հանդիսատեսը:

Նիմելի ձեռքից բռնած, նրան առաջնորդելով, մտնում է Ֆելըն:

ԼԻՆԵԼ - (ձեքծեքուն): Վայ, հոգնեցի, Ֆել, դեռ շատ կա:

ՖԵԼ - (տապանաքարի մոտ կանգ-

նում, շունչը եւս է բերում): Մի քիչ էլ գնանք ու կտեսնես, թե իմ ժողովրդին ինչ դամբարան եմ թողնելու:

ԼԻՆԵԼ - Ես գերեզմաններից վախենում եմ:

ՖԵԼ - Իմը դեռ գերեզման չի, ինձնից հետո կրառնա, երբ փորագրեն մահվանս թվականը: Մարմարը հատուկ հտալիայից բերել տվեցի, զարդանախչերով, իմ կյանքի մասին պատմող քանդակներով, երեք մետրանոց խաչքարով...

ԼԻՆԵԼ - Վայ, այ Ֆելո, էքսկուրսիա՞ն ունք եկել...

ՖԵԼ - Չէ, ցա՞վի տանեմ, խօսու ու ուղարկած գրկում, կրքուտ համբուրում է:)

ԼԻՆԵԼ - (օճիքի կոճակներն արձակելով): Հե տօրուս, ջան...

Ցանկամով գրկախառնվում են, անցնում տապանաքարի ետևը: Նիմելի ճիշերից թիկնապահը մի պահ թեքվում ու անմիջապես էլ շրջվում է: Գերեզմանից հնչում է Ասրանազի ահեղ ճայնը:

ԱՍԹԱՆԱԶ - Զզվացրիք, էլի՛, նամուսն էլ լավ բան ա, անամոթնե՛ր: (Դուրս է գալիս տապանաքարի տակից՝ թիկնեղ, թանկարժեք չուխայով, ակնակուր դաշույնը գոտկից կախ:) Թո՞ւ, ձեզ մարդ ասողին...

ԼԻՆԵԼ - Վայ, մամա ջան... (Վախեցած ոտքի է ցատկում, հագուստը կարգի բերելով մի կողմ է բաշվում:)

ՖԵԼՈ - (ոտքի է ելնում, սաստում է մոտեցող թիկնապահին: Ասքանազին): Ի՞նչ ես գոռգոռում, արա՞ , տղամարդ չե՞ս:

ԱՍՔԱՆԱԶ - Տղամարդկությունը գերեզմանիս վրա կցվելն ամ, անամո՞թ:

ՖԵԼՈ - (նրան զննելով): Սպասի, սպասի... Ես քու գերեզմանն է...

Երևում են բարեկամաբար զրուցող Ուսուցիչը, Քահանան, Սիրուշը, Կոլյան ու ճրանց դեմ մարտնչած խմբի անդամները:

ԱՍՔԱՆԱԶ - Բա հորդ գերեզմանն է, իրեն՝ անունս վրեն գրած...

ՖԵԼՈ - Դա՞հ, հայուր տարվա գերեզման է... (Կարդում է:) «Աստ հանզի մեծահարուստ բարերար, տանուտեր... Ասքանազ Սողոմոնյանց, որդի...»: Այ ախպեր, ես էլ եմ մեծահարուստ, բա արժի՞ իրար նեղացնենք:

ԱՍՔԱՆԱԶ - Այ քու զիխով կենա քու հարստությունը, հա՞... Ռա՞դ էլեք: (Ձեռքը դաշույնին տանելով:) Ես-տեղից ռադ էլեք, թե չէ արուններուդ շաղ կտամ, հարամ ծնունդներ:

ՖԵԼՈ - (սևելով է դաշույնին): Այ անտիկվա՞րը... Եդ խանչալիդ ինչքան փող տամ, որ ինձ տաս:

ԱՍՔԱՆԱԶ - Տո, դու իբր տղամարդ ես, որ խանչալ էլ ունենաս: Ռա՞դ էլեք:

ԿՈԼՅԱ - (մոտենալով): Ծլմնդո՞...

Ի՞նչ է պատահել, Ասքանազ, ինչո՞ւ ես բարկացել:

ԱՍՔԱՆԱԶ - (մեծագույն հարգանքով): Բա չբարկանամ, Կոյսա ջան, էս անամոթնին վրես պառկած՝ շնություն էին անում... (Նկատելով Սիրուշին ու Վերգինեին՝ խոնարհվում է:) Ներող եղեք, մատադ, ձեզ տեսել չի:

ՄԻՐՈՒԾ - Ես մեր ֆելիքս Սահակիչը չի... Հա՛, էի: (Վերգինեին.) Են, որ կենդանության օրոք իր դամբարանն է սարքել:

ՎԵՐԳԻՆԵ - Են շքեղ ապարանքը՝ մեծ խաչքարով:

ՄԻՐՈՒԾ - Հենց՝ էն:

ՔԱՀԱՆԱ - Ավա՞ն, սուրբ խաչը՝ անհավատի վրա:

ՖԵԼՈ - Ես ի՞նչ բազար բացիք, արա՞... Տերտեր, խոսքդ չափավորի, թե չէ...

ՏԵՐ ՄԱՐՈՒՔԵ - (պատսպարում է քահանային): Չհամարձակվեք Տեր հորն ահաբեկել:

ՖԵԼՈ - (ատելությամբ ուղղված հայացքներից ընկրկում, նկատում է ուսուցչին): Դու էն վարժապետը չես, որ մեռելների վրա ծառ ասում... Առաջ արի: Արի, իմ մասին պատմի, որ բոլորը, մանավանդ, էս մեր հարյուր տարվա մեռել ախպերն իմանա, թե ես ինչ մարդ եմ:

ՈՒՍՈՒՑԻՉ - Կներեք... բայց ես... ես միայն մահացածների համար եմ խոսք ասում:

ՖԵԼՈ - Այ մարդ, մի պահ պատկերացրու, թե մեռած եմ:

ՈՒՍՈՒՑԻՉ - Չես կարող:

ՖԵԼՈ - Չես կարո՞ղ... Լավ: (Թղթադրամներ մեկնելով Ուսուցչին:)

ԱՌ, նադր վերցրու ու ձառդ ասա:

ՈՒՍՈՒՑԻՉ - Բայց...

ՖԵԼՈ - (ավելի բորբոքվելով՝ փողն ավելացնում է): Առ, 200 հազար եմ տալիս, առ ու ձառդ ասա:

ՔԱՀԱՆԱ - (Ուսուցչին): Որդյակ... գուցե... այնուամենայնիվ... հը...

ՈՒՍՈՒՑԻՉ - Ախր, երես առ երես... ոտքի վրա կանգնած...

ՖԵԼՈ - Պառկեմ... է՞ր է ուզածդ... (Պառկում է տապանաքարի վրա, մեկնում է փողը:) Նախ՝ էս վերցրու: (Ուսուցչին, ակամա, վերցնում է: Ֆելոն ձեռքերը կրծքին խաչում, փակում է աչքերը:) Սկսի՞ր:

Ուսուցիչը բոլորի սպասողական հայացքների ներքո դանդաղաց անցնում է տապանաքարի գլխավերք, գրպանից հանում է և քաշկիճակը, ծովալ դուրս քողնելով, երկու ափի մեջ պահած, հուզված, ողբերգական, կերկուուն ձայնով դիմում է նրանց:

ՈՒՍՈՒՑԻՉ - Միրելի սգակիր հարազատներ, բարեկամներ և ընկերներ, հարգելի հյուրեր: Այսօր մենք վերջին հրաժեշտն ենք տալիս մեր հանրության ամենաերևելի և սիրելի Ֆելիքս Սահակի Եգանյանին, ով իր ողջ

կյանքը ողջակիզեց հանուն հարազատ ժողովրդի, հանուն իր ազգի սրբազնագույն տեսլականների իրականացման: (Նինելն, իր տեղը չգտնելով, որոշում է մոտենալ ու վշտահար կանգնել Ֆելիքի գլխավերնում: Թիկնապահը զգոն հայացքով շուրջն է նայում, մյուսները ցուցադրաբար շրջվում են՝ թիկունքով կանգնելով «հանգույցալին»:) Նա ապրեց որպես մի լուսատու ջահ և հեռանում է մեզանից որպես աստղածին մի ասուա՝ լուսեղեն հետք թողնելով սերունդներին, ուղեցույց դառնալով ամեն մի նոր սերնդի համար:

ՖԵԼՈ - Մալադե՛ց:

ՈՒՍՈՒՑԻՉ - Ուսումնատենչ պատանի էր, որ ծակատագիրը նրան նետեց հեռավոր Ստավրոպոլ և նա, ընդամենը երեք տարում, ավարտեց Մսի և կաթի արտադրության ուսումնարանը, Կաշեգործության տեխնիկումը, Ագրարային և Ճանապարհա-տրանսպորտային քոլեջները և շուրջ տասներկու բարձրագույն ուսումնական այլ հաստատություններ...

ՖԵԼՈ - Տասներեք:

ՈՒՍՈՒՑԻՉ - ...և շուրջ տասներեք բարձրագույն ուսումնական հաստատություններ: Սակայն հայրենիքը ծգում էր նրան, և նա կրկին վերադարձավ հայրենի ոստան, որտեղ իր հիմնադրած կոշիկի ներբանների փոքրիկ արհեստա-

նոցը ընդլայնելով, կարծ ժամանակամիջոցում այն վերածեց կոշկեղենի հզոր արտադրության: Մեծ սիրտ ուներ և մեծ հոգի: Բազմաթիվ բարեգործություններ կատարեց և հանձին նրա մենք ունեինք հզոր պատվար և առատաձեռն բարերար: Սիրելի՝, սիրելի Ֆելիքս Սահակիչ, դժվար է պատկերացնել, որ այլևս չենք տեսնելու քեզ, չենք արժանանալու քո ժպտադեմ բարսին: Դժվար է, անասելի դժվար է առանց քեզ... Դու քո կյանքում առաջին անգամ չխնայեցիր քո շրջապատին՝ մատնելով մեզ խոր ու անփարատելի վշտի: Գնաս բարով, սիրելի, անփոխարինելի Ֆելիքս Սահակիչ: Թող մայր հողը թեթև լինի քո վրա: (Ժաշկինակը հակելով աչքերին՝ մեկ քայլ ետ է գնում, վշտահար տեսքով կանգնում: Ֆելոն չի շարժվում: Ուսուցիչն ու Նինելը, տարակուսած, միմյանց են նայում:) Պարոն Եգանյան, ավարտեցի... Ֆելիքս Սահակիչ... (Ֆելոն անշարժ է:) Սահակիչ...

ՆԻՆԵԼ - (ցնցում է Ֆելոյի ուսը): Ֆել, վեր կաց, պրծանք: Այ Ֆել... (Ֆելոյի ծեռքը թուլացած կախվում է:) Վա՛յ, մամա ջան... իսկականից է մեռել... (Վախեցած ետ-ետ է գնում, սայթաքելով ընկնում, վախից կծկված նստում է: Մնացած ները շրջվում են ու ապշահար մոտենում:)

ԹԻԿՆԱՊԱՀ - (ատրճանակով հարձակվում է Ուսուցչի վրա): Էս ի՞նչ արիր, արա՞...

ՈՒՍՈՒՑԻՉ - (ընկրկում է): Ես... Ես ոչինչ չեմ արել...

ՀԱՅԿՈՒՆԻ - Ուսուցիչն ի՞նչ մեղք ունի... նրան մատով էլ չկպավ...

ՔԱՀԱՍԱ - Հանգուցյալը չդիմացավ գովեստներին, քանզի գիտեր, որ դրանք իրականությանը չեն համապատասխանում:

ՄԻՐՈՒԾ - Կոյա ջան, բա քո Տիեզերքը, որ Առնոյի պես մարդիկ է ծնում, ինչո՞ւ է սրա նմաններին էլ աշխարի բերում:

ԿՈԼՅԱ - Այսախիները, ազնվագույն տիկին, սաղմնավորվում են սեռական կրքերից, իսկ Առնոն սիրուց է ծնվելու, քանզի անհնար է երկրի վրա սատանա լինել, երկնքում՝ հրեշտակ:

ՎԵՐԳԻՆԵ - Հողեմ դրա գլուխը, շան պես սատկեց:

ՏԵՐ ՄԱՐՈՒՔԵ - Քանիսին թալանեց՝ զրկելով մի կտոր հացից:

ՔԱՀԱՍԱ - Արդարոց անեծքը Տիրոջը իասավ և դժոխքի բաժին կդառնա այս անիծվածը:

ՖԵԼՈ - (ատրճանակը հանում, կրակում է Քահանայի վրա): Ես քու ագռավ մերը...

Մահացու վիրավորված քահանան ընկնում է: Իրարանցման մեջ Ֆելոն ու թիկնապահը անկանոն կրակ են բացում մյուսների վրա:

ԿՈԼՅԱ - Կանգ առե՞ք, մարդասպաննե՞ր... (Փորձում է զսպել Ֆելիչին, վերջինս ատրճանակը պարպում է նրա վրա:) Օ՛, Սոլո՞ն, Սոլո՞ն... (Անշնչացած տապալվում է:)

Ասես Կոլյայի մարմնից՝ վեր է ձգվում Ղազարոսը: Պարզելով չորուկ ճեղքերը՝ հարձակվում է Ֆելորի վրա: Ֆելոն սեղմում է ձգանը, բայց պարկուն արդեն դատարկ է: Մի կողմ նետելով զենքը՝ փորձում է խուսափել հարձակումից, բայց Ղազարոսը տապալում, սկսում է խեղդել: Ֆելոն անշարժանում է:

Չար լուրջյան մեջ Ղազարոսը դանդաղ բարձրանում է, նայում ամենդամ փոփածներին, կծկված Նինելին, խոր ատելուրյանք հառվում է թիկնապահին ու ցուցամատը նրան մեկնելով՝ սպանալից առաջանում:

ԹԻԿՆԱՊԱՀ - Օգնեցե՞ք.... (Նետելով ատրճանակը՝ փախչում է:)

Ղազարոսն անշարժանում է, ականջ դմում մեռելային լուրջյանը: Ախտրժալոր հնչում են կոկոնների պայթյունը, կենսահյութի խոնջը:

Ղազարոսին է մոտենում Ասրանազը: Նրանք ակնդետ միմյանց են նայում, ապա, միաժամանակ, գրաբաններից բուռ-բուռ փոշիացած հող հանելով՝ շարտում են վեր:

Շիրմաքարից ստվերի պես անջատված Ուսուցիչը քարացած հայացքով մոտենում է նրանց, գրաբանից հանում է բղբայրամները, պատռում, մանր կտորներով շարտում է վեր: Առժամանակ նրանք հող ու պատառութված փող են շաղ տալիս: Բարձր հնչում է բարեսիրտ, սրտառուչ ծիծաղ:

ԿՈԼՅԱ - (ծիծաղելով ոտքի է ելնում):

Ամեն ինչ թվացյալ է, բարեկամներ... Ամեն ինչ թվացյալ է...

Ոտքի են ելնում նաև մյուսները, ցնորական, իրճվալից բացականչություններով՝ «Ամեն ինչ թվացյալ է», մոլի ցատկուտումներով պատառութում են բղբայրամներն ու նետում վեր:

Որոտ: Երկնքից, իրավառության պես, բյուրեղյա փայլուն խրձեր են բափփում:

ԿՈԼՅԱ - Ահա և բյուրեղյա անձրնը, բարեկամներ... Ամեն ինչ թվացյալ է...

Որոտը կրկնվում է ու կրկնվում՝ վերևից բյուրեղյա նոր խրձեր տեղալով:

ՄԵՐ ԼԵՂԻՆԱԿԸ ՄԵՐ ԼԵՂԻՆԱԿԸ ՄԵՐ ԼԵՂԻՆԱԿԸ

Անահիտ ԱրՓեն

Մարդիկ ավելի շատ ձգուում են ներկայանալ, քան լինել,
ցույց տալ, քան զգալ, հարմար գալ շրջապատին, քան սե-
փական աչքին, ձևացնել կերպար, քան ոնենալ հոգեկերտ-
վածք... Արդյունքում՝ անհասկանալի պահվածք
ամենասպարզ իրավիճակներում։ Արդյունքում՝ մերօրյա
մարդիկ ապրում են կյանքից դուրս իրականության մեջ։

ԳՈՐԾ ԿԱՄ ՆԱՅԱԾ ՈՒ ԿՈՂՄԻՑ ԿՆԱՅԵՍ

Գործող անձինք

ԳՈՐԾ - անհասկանալի սեռի, տարիքի, նախասիրությունների ու մտադրությունների արարած, հանդես կարող է գալ և՝ դերասանի մարմնավորմամբ, և՝ միայն բջջային հեռախոսի ձայնագրությամբ, միշտ հայտնվում կամ հճչում է անսպասելի և փոխում է իրադարձությունների ընթացքը

ԱԴՐԻԿ - իգական սեռի անձ, հանդես է գալիս չորս տարիքներում. դեռահաս պարմանուիու, չափահաս աղջկա, դեռ երիտասարդ աղջկա և հասուն կնոջ

ՏՂԱ - արական սեռի անձ, հանդես է գալիս չորս տարիքներում. դեռահաս պատանու, չափահաս տղայի, դեռ երիտասարդ տղայի և հասուն տղամարդու

Ըստ քենադրողի հայեցողության՝ տարբեր տարիքի դերերը կարող են խաղալ և՝ նոյն դերասանները, և՝ տարբեր դերասաններ, երկխոսությունները կարող են ընտրիզվել ցանկացած տիպի ու բնույթի աներկխոսությամբն կամ անխոս տեսարաններով, գործողությունները կարող են անդի ունենալ ցանկացած վայրում և օրվա ցանկացած ժամին, քատերգությունը հավասարապես կարող է խաղացվել և դրան կատակերգություն, և՝ դրան հոգերանական դրամա:

ՏԵՍԱՐԱՆ ԱՌԱՋԻՆ

ՊԱՏԱՆԻ ՏՂԱ - Էյ, ո՞ւ ես: Ի՞նչ եղար: Զայն հանիր, ինչո՞ւ չես պատասխանում հաղորդագրություններիս:

ՊԱՏԱՆԻ ԱԴՐԻԿ - Հագնվիր՝ պատասխանեմ:

ՊԱՏԱՆԻ ՏՂԱ - Ի՞նչ: Բարև:

ՊԱՏԱՆԻ ԱԴՐԻԿ - Ես քեզ չափացի՞ն: մերկ նկարդ վերացրո՞ն: Բարև:

ՊԱՏԱՆԻ ՏՂԱ - Չես հավանում:

ՊԱՏԱՆԻ ԱԴՐԻԿ - Հարցը դա չի:

ՊԱՏԱՆԻ ՏՂԱ - Բա՞:

ՊԱՏԱՆԻ ԱԴՐԻԿ - Խայտառակ եմ եղել: Գրում եմ, մեկ էլ, հենց հաղորդագրություն ես ուղարկում, պատուիհանը, առանց թույլտվություն հարցնելու, բացվում է, ու ժամանում ես դու՝ քո ողջ մերկությամբ հանդերձ: Լավ է: (Ղադար:) Ի՞նչ: Ի՞նչ ես աչքերդ չոել:

ՊԱՏԱՍԻ ՏՂԱ - Ասում ես՝ ում առաջ ես խայտառակ եղել:

ՊԱՏԱՍԻ ԱՂՋԻԿ - Դե... Հա՛ Անհարմար է, չէ:

ՊԱՏԱՍԻ ՏՂԱ - Ո՞ւմ առաջ: Միայն չասես, թե ինքդ քեզնից ես ամաչում:

ՊԱՏԱՍԻ ԱՂՋԻԿ - Ես ինչ եմ արել, որ ամաչեմ: (*Տղայի խոսվածքն ընդորինակելով*): Ինքս ինձնից:

ՊԱՏԱՍԻ ՏՂԱ - Ուրեմն...

ՊԱՏԱՍԻ ԱՂՋԻԿ - Վերջ տուր:

ՊԱՏԱՍԻ ՏՂԱ - Արի, ով սկսել է, թող նայ էլ վերջ տա:

ՊԱՏԱՍԻ ԱՂՋԻԿ - Դու ես մեղավորը, դու էլ շտկիր:

ՊԱՏԱՍԻ ՏՂԱ - Այսինքն:

ՊԱՏԱՍԻ ԱՂՋԻԿ - Այսինքն՝ հագնվիր: Ոնց հանվել ես, այնպես էլ հագնվիր: Տանը ամեն վայրկյան կարող է մեկը ներս մտնել ու կարծել, թե...

ՊԱՏԱՍԻ ՏՂԱ - Դե վերջացրո՞ւ: Դու առանձին սենյակ չունե՞ս:

ՊԱՏԱՍԻ ԱՂՋԻԿ - Հետո՞ ինչ: Սենյակ է, իո արգելափակոց չի:

ՊԱՏԱՍԻ ՏՂԱ - Այդ նկարից ուրիշ դուրի չունե՞մ:

ՊԱՏԱՍԻ ԱՂՋԻԿ - Ուրիշ դուրի... Էլի սկսեցի՞ր:

ՊԱՏԱՍԻ ՏՂԱ - Դրանք քաստինգի համար եմ նկարվել:

ՊԱՏԱՍԻ ԱՂՋԻԿ - Քաստինգի համար մերկ լուսանկար են ուզել:

ՊԱՏԱՍԻ ՏՂԱ - Չէ, բայց թող իմանան՝ ինչ գեղեցիկ մարմին ունեմ:

ՊԱՏԱՍԻ ԱՂՋԻԿ - Մինչև գոտկատեղի:

ՊԱՏԱՍԻ ՏՂԱ - Բա իո լրիվ չէ՞ մերկանալու: Առայժմ: Նկարներս ուղարկիր, այ, այս հասցեով:

ՊԱՏԱՍԻ ԱՂՋԻԿ - Ինքդ ուղարկիր:

ՊԱՏԱՍԻ ՏՂԱ - Լավ, ալարով ես, ուզած մեծ բան է, ի որ օրվա ընկերուիհս ես, որ օգնել չես ուզում:

ՊԱՏԱՍԻ ԱՂՋԻԿ - Հարցը օգնելը չի: Դու ուրիշ ճաշակ ունես, ես որ ուղարկեմ, ուրիշ նկարներ կուղարկեմ:

ՊԱՏԱՍԻ ՏՂԱ - Կարևորը՝ որ հավանեն, ինձ ընտրեն:

ՊԱՏԱՍԻ ԱՂՋԻԿ - Հետո՞ եթե կանչեն խաղալու, ով ես դու՝ իմ ուղարկածը, թե՞ քո ուզածը...

ՊԱՏԱՍԻ ՏՂԱ - Տեղում կկողմնորշվեմ: Դու իիմա ուղարկիր էն նկարները, որոնք որ ճիշտ ես համարում:

Աղջկը խորասուզվում է նորութիւնում:

ՊԱՏԱՍԻ ԱՂՋԻԿ - Անոն-ազգանունդ գրում եմ առանց կրծատելու, առանց ապերոյացնելու... Հեռախոսիդ համարները գրենք... Հարմար լինես՝ իրենք քեզ կզանգեն:

ՊԱՏԱՍԻ ՏՂԱ - Էդ ինչ ես անում:

ՊԱՏԱՍԻ ԱՂՋԻԿ - Ընտրում եմ:

ՊԱՏԱՍԻ ՏՂԱ - Թե՞ ջնջում ես... ինչքան ընտիր նկար ունեի՝ ջնջեցիր:

ՊԱՏԱՍԻ ԱՂՋԻԿ - Բա ասում ես՝ որ որ ես եմ ճիշտ համարում...

ՊԱՏԱՍԻ ՏՂԱ - Հա, բայց ամենալավերը հանեցիր, թողեցիր քրջոտները:

ՊԱՏԱՆԻ ԱՂՋԻԿ - Սրանք լուրջ կերպարներ են հուշում:

ՊԱՏԱՆԻ ՏՂԱ - Կերպար չեմ ուզում, դեր եմ ուզում:

ՊԱՏԱՆԻ ԱՂՋԻԿ - Տիպդ պիտի բազմակողմանի երևա, խելք, որ տարբեր դերերի համար ընտրությունը մեծ լինի:

ՊԱՏԱՆԻ ՏՂԱ - Հա՞ որ... Չէ, բեր ես ընտրեմ:

ՊԱՏԱՆԻ ԱՂՋԻԿ - Ուղարկում եմ արդեն:

ՊԱՏԱՆԻ ՏՂԱ - Ո՞նց թե՛ ուղարկում ես: Սպասիր:

ՊԱՏԱՆԻ ԱՂՋԻԿ - Դու հիմար նկարներ կընտրես:

ՊԱՏԱՆԻ ՏՂԱ - Ես հիմար նկար չունեմ:

ՊԱՏԱՆԻ ԱՂՋԻԿ - Բա էն սիգարետով լուսագ նկարն ինչ էր... Են, որ ծխում, փշում ես:

ՊԱՏԱՆԻ ՏՂԱ - Էդ հեծ, էդ պահի տակ, ուրիշ բանի համար էր պետք:

ՊԱՏԱՆԻ ԱՂՋԻԿ - Պահի տակ: Ինչպես ներկայանաս, այնպես էլ...

ՊԱՏԱՆԻ ՏՂԱ - Սպասիր, սրանք ուղարկիր... Ու մեկ էլ... սրանք: Սրանք լավն են, թող այս տիպի դերերի համար կանչեն ինձ:

ՊԱՏԱՆԻ ԱՂՋԻԿ - Բայց դա քեզ հոգեհարազատ է:

ՊԱՏԱՆԻ ՏՂԱ - Կարևոր չի: Ես մեզ՝ չէ, սա չուղարկես, սա դժվար կերպարի հուշարար է...

ՊԱՏԱՆԻ ԱՂՋԻԿ - Ավելի լավ, ավելի հետաքրքիր կլինի...

ՊԱՏԱՆԻ ՏՂԱ - ...դրան խաղալը դժվար է:

ՊԱՏԱՆԻ ԱՂՋԻԿ - ...ու լավ դերասան դառնալու շանսը՝ ավելի մեծ:

ՊԱՏԱՆԻ ՏՂԱ - Կարևորը լավ դերասան լինելը չի, դա հանիր, էդ նկարը ջնջիր, կարևորը անուն հանած, ճանաչված դերասան լինելն է:

ՊԱՏԱՆԻ ԱՂՋԻԿ - Ո՞ւ... մինչև նոր...

ՊԱՏԱՆԻ ՏՂԱ - Մինչև վերջ... գործը անուն կանի, ես էլ չեմ չարչարվի...

ՊԱՏԱՆԻ ԱՂՋԻԿ - Ես սա եմ ուղարկում...

ՊԱՏԱՆԻ ՏՂԱ - (ջնջելով): Չէ, այ, սրանք ուղարկիր:

ՊԱՏԱՆԻ ԱՂՋԻԿ - Սրանք, բայց սրանք բացահայտ... երկնագույն են:

ՊԱՏԱՆԻ ՏՂԱ - Ոչինչ...

ԱՂՋԻԿ - Ո՞նց թե՛ ոչինչ, չինչ ուզում ես դրանցից դառնաս:

ՊԱՏԱՆԻ ՏՂԱ - Խանդում ես...

ՊԱՏԱՆԻ ԱՂՋԻԿ - Ես, հեծ պետք չի, ուզում ես՝ գնա սուտենյոր դարձիր:

ՊԱՏԱՆԻ ՏՂԱ - Նայած ոնց դասավորվի:

ՊԱՏԱՆԻ ԱՂՋԻԿ - Ինչ...

ՊԱՏԱՆԻ ՏՂԱ - Դե լավ, թեթև տար:

ՊԱՏԱՆԻ ԱՂՋԻԿ - Չի կարող պատահել:

ՊԱՏԱՆԻ ՏՂԱ - Կյանք է, ամեն ինչ էլ կպատահի:

ՊԱՏԱՆԻ ԱՂՋԻԿ - Ականջներիս չեմ հավատում:

ՊԱՏԱՆԻ ՏՂԱ - Լավ, չի պատահի,

չի պատահի, պրծանք, կատակ արեցի: Լավ, դե վերջացրո՞ւ: Ամեն ինչ սրտիդ մոտիկ ես ընդունում: Կատակ չե՞ս հասկանում:

ՊԱՏԱՍԻ ԱՂՋԻԿ - Ես կատակ հասկանում եմ, բայց քո ասածը նոյնիսկ կատակով չեմ ընդունում:

ՊԱՏԱՍԻ ՏՂԱ - Լավ, լավ, ստուգիր՝ նկարները գնացի՞ն:

ՊԱՏԱՍԻ ԱՂՋԻԿ - Կոմպը կախել է, չեմ կարող:

ՊԱՏԱՍԻ ՏՂԱ - Վայ, վայ, կոմպը կախեց: Վայ, վայ, ջնջվեց...

ՊԱՏԱՍԻ ԱՂՋԻԿ - Թո՞ն:

ՊԱՏԱՍԻ ՏՂԱ - Դե վերջացրո՞ւ: Լավ, ինչ ես խռովկան երեխայի պես քեզ պահում...

ՊԱՏԱՍԻ ԱՂՋԻԿ - Իսկ դու քեզ... լեզուս չի պատվիրմ՝ ասեմ, թե ում պես ես պահում:

ՊԱՏԱՍԻ ՏՂԱ - Լավ, լավ, արի ջնջենք: Նորից սկսենք:

ՊԱՏԱՍԻ ԱՂՋԻԿ - Ի՞նչ ես անում: Ձեռքբերդ:

ՊԱՏԱՍԻ ՏՂԱ - Ըետևում եմ, թե նկարներս ոնց են տեղ հասնում:

ՊԱՏԱՍԻ ԱՂՋԻԿ - Հասնո՞ւմ...

ՊԱՏԱՍԻ ՏՂԱ - Հա, ամեն ինչ նորմալ է ընթանում... Քանի՞ նկար գնաց:

ՊԱՏԱՍԻ ԱՂՋԻԿ - Քեզնից քանի՞ նկար են ուզել:

ՊԱՏԱՍԻ ՏՂԱ - Կոնկրետ չեն ասել:

ՊԱՏԱՍԻ ԱՂՋԻԿ - Ճիշտ այդքան էլ գնաց:

ՊԱՏԱՍԻ ՏՂԱ - Մազերս ինչ գույնի ես գրել:

ՊԱՏԱՍԻ ԱՂՋԻԿ - Կանաչ:

ՊԱՏԱՍԻ ՏՂԱ - Կոչումս պետք չէր նշել:

ՊԱՏԱՍԻ ԱՂՋԻԿ - Վայ, բա չիմանա՞ն, որ գեներալ ես, քեզ մարշալի դերեր տան:

ՊԱՏԱՍԻ ՏՂԱ - Գրեցի՞ր, թե ինչ դերեր եմ ուզում խաղալ:

ՊԱՏԱՍԻ ԱՂՋԻԿ - Էդ անձամբ կասես, երբ քեզ հատուկ հրավեր ուղարկեն: Եվ, ընդհանրապես, գնա, թող իրենք լուսանկարեն, կամ ուղղակի լուսանկարներդ տար, ինքդ տուր իրենց...

ՊԱՏԱՍԻ ՏՂԱ - Նախանձում ես, չէ՞ իհարկե, նախանձում ես:

ՊԱՏԱՍԻ ԱՂՋԻԿ - ...ծանոթ պետք չէ ունենալ:

ՊԱՏԱՍԻ ՏՂԱ - Հա, գիտեմ, հենց դա էլ բարդ է: Առանց ծանոթի ո՞նց կլինի: Ի՞նչ ես նայում:

ՊԱՏԱՍԻ ԱՂՋԻԿ - Կիսեղիեմ հիմա քեզ...

ՊԱՏԱՍԻ ՏՂԱ - Էդքան շատ ես ինձ սիրում:

ՊԱՏԱՍԻ ԱՂՋԻԿ - Հա:

ՊԱՏԱՍԻ ՏՂԱ - Հօ կա դօ նօ բրատչ? A?

ՊԱՏԱՍԻ ԱՂՋԻԿ - Շատ պարզ և առանց ծևականությունների՝ Go there.

ՊԱՏԱՍԻ ՏՂԱ - O՛, yes!

ՊԱՏԱՍԻ ԱՂՋԻԿ - Ուղղակի ներկայացիր այնպիսին, ինչպիսին դու իրականում կաս:

ՊԱՏԱՍԻ ՏՂԱ - Իրականությունն ու կյանքի պահանջը, ջանիկս, տարրեր բաներ են:

ՊԱՏԱՍԻ ԱՂՋԻԿ - Ես եմ իրականությունը, դու ես իրականությունը:

ՊԱՏԱՆԻ ՏՂԱ - Չէ...

ՊԱՏԱՆԻ ԱՂՋԻԿ - Ի՞նչը՝ չէ:

ՊԱՏԱՆԻ ՏՂԱ - Հետ, ոչինչ, լավ, անցած լինի:

ՊԱՏԱՆԻ ԱՂՋԻԿ - Դուրդ չեմ գալիս: Վերջ: Էլ չմոտենաս ինձ: Չխոսես հետս: Ու ընդհանրապես: Պապաս ծիշտ է ասում, որ դու ոչ ուրագ ես, ոչ սղոց:

ՊԱՏԱՆԻ ՏՂԱ - Պահոն... Էս ինչ զրոյցներ ես ունեցել հայրիկիդ հետ իմ մասին, իսկ ես տեղյակ չեմ: Կարելի՞ է լուսաբանվել, թե՞...

ՊԱՏԱՆԻ ԱՂՋԻԿ - Քեզ չերևակայես: Էդ էր մնացել, որ քո մասին խոսեի հայրիկիս հետ: Իմանա՝ կսպանի:

ՊԱՏԱՆԻ ՏՂԱ - Ինչո՞ւ: Գո՞յ եմ, թե՞ պորտաբույժ:

ՊԱՏԱՆԻ ԱՂՋԻԿ - Էդ էր մնացել պակաս:

ՊԱՏԱՆԻ ՏՂԱ - Հա... Էն անեկրոտի պես՝ էդ էլ լինեմ, ու պըլծ, բայց խոսքը կտուրը չգցես: Ձեռք չեմ քաշի:

ՊԱՏԱՆԻ ԱՂՋԻԿ - Ես խոսքը կտուրը չեմ գցում...

ՊԱՏԱՆԻ ՏՂԱ - Դե ասա:

ՊԱՏԱՆԻ ԱՂՋԻԿ - ...դու ես սարքում...

ՊԱՏԱՆԻ ՏՂԱ - Խեղծ աղջիկ, բանսարկության զոհ է, գթացեք... մի փշուր... Համբույր... Լավ, մի փշուր, մի հատիկ, մի պաչիկ... խնդրում եմ, ողորմա... Մի հատ, մի հատիկ, մի... իկ...

ՊԱՏԱՆԻ ԱՂՋԻԿ - (խուսափելով): Չէ:

ՊԱՏԱՆԻ ՏՂԱ - Լավ...

ՊԱՏԱՆԻ ԱՂՋԻԿ - Կորիք, մամայիս կասեմ...

ՊԱՏԱՆԻ ՏՂԱ - Պապայից պրծանք, իհմա էլ մաման... Էս արդեն լուրջ է... Ուո՞ւ... Չէ, ավելի լավ է... Արի պապայից չպրծած՝ մամային չանցնենք, լավ: Ապրես, խելոքս: Սիրում եմ... Քեզ չէ, եդ աչքերդ, որ այդպես ոլորում ես... (Արգելելով հեռանալ:) Սպասիր, նո՞, նո՞: Ասում ես՝ հայրիկդ իմ մասին ինչ էր ասում...

ՊԱՏԱՆԻ ԱՂՋԻԿ - Ոչ մի բան, ինչ պիտի ասեր:

ՊԱՏԱՆԻ ՏՂԱ - (խաղալով): Այնուամենայնիվ, առիթ եղավ ու նա ասաց... որ ես... ի՞ն:

ՊԱՏԱՆԻ ԱՂՋԻԿ - Խոսքը քո մասին չէր... Հա, ինչ... Դասարանի խմբակային լուսանկարն էինք նայում...

ՊԱՏԱՆԻ ՏՂԱ - Եվ «հյուսն Դավիթը», զուտ իր մասնագիտությանը հարիր տերմիններով, փորձեց բնութագրել խեղճուկրակ աշակերտներից ամենաթշվառին... Հը... Թե՞ բոլորին մեկ-մեկ սղոցում էիք հայր ու աղջիկ ու հանկարձ...

ՊԱՏԱՆԻ ԱՂՋԻԿ - Վերջ տուր, ես ուղղակի հարցորի...

ՊԱՏԱՆԻ ՏՂԱ - Ասա, ասա, մի ամաչիր, դուստր իմ... Խոստովանիր մեղքերդ... Միևնույն է, իմ կինն ես լինելու, մի օր պիտի ասես հորդ, որ սիրում ես ինձ, ինչեմ փախցնելու... Լավ, նոթերդ

Մի կիտիր... Լավ, պետք լինի՝ կփախցնեմ, բա ինչ պիտի անեմ:

Էժան կնստի: Ստոպ: Գլխիս չխփես, երեխաները շիլ կծնվեն...

ՊԱՏԱՍԻ ԱՂՋԻԿ - Ես... Ինձ... Իմ... Դե...

ՊԱՏԱՍԻ ՏՂԱ - Մենք, մեր, մեզ... Դե...

ՊԱՏԱՍԻ ԱՂՋԻԿ - Կարծիքն էի ուզում իմանալ... (*Զայրանալով:*) Ջո մասին հորս կարծիքն էր հետաքրքրում:

ՊԱՏԱՍԻ ՏՂԱ - Ու հենց այդպես, վերցրիր ու հարցրիր... Վայ քո, արա, ես էլ միամիտ-միամիտ կարծում եմ, թե ամոթխած աղջիկ ես, նամուսով, էն բանով... Դու մի ասա...

ՊԱՏԱՍԻ ԱՂՋԻԿ - Կսպանեմ... Զհամարձակվես...

ՊԱՏԱՍԻ ՏՂԱ - Չէ, դեռ լուրջ մտածել է պետք, արդյո՞ք դու տուն տանելու ենթակա ես, թե...

ՊԱՏԱՍԻ ԱՂՋԻԿ - Ինչ...

ՊԱՏԱՍԻ ՏՂԱ - Հենչ: Ոչինչ:

ՊԱՏԱՍԻ ԱՂՋԻԿ - Եսիմ թե...

ՊԱՏԱՍԻ ՏՂԱ - Ես եմ իգոր տեղը յոթ կաշի փոխում, մինչև ձերոնց աչքից ծկում եմ:

ՊԱՏԱՍԻ ԱՂՋԻԿ - Ազնիվ մտադրություններ ունեցող տղան չի ծկի իր...

ՊԱՏԱՍԻ ՏՂԱ - (*մի պահ սպասելոց հետո:*) Իր... Չեմ լսում:

ՊԱՏԱՍԻ ԱՂՋԻԿ - Ոչ մի բան: Ընդհանրապես եմ ասում: (*Դադար:*) Եթե մի կաթիլ գրագիտություն ունենայիր, կհասկանայիր, որ

հայրս վատ բան չի ասում քո մասին:

ՊԱՏԱՍԻ ՏՂԱ - Ես վատ տղա նմ, որ իմ մասին վատ բան ասեն, հեզչ չլինի՝ ապագա աներ ու փեսա ենք...

ՊԱՏԱՍԻ ԱՂՋԻԿ - Կերազես:

ՊԱՏԱՍԻ ՏՂԱ - Զհասկացաց: Հիմա որ ասեմ, պիտի կոտրատվես, չէ: Բա որ կերազեմ, ինչ գործ ունես հետս... Էդ ինչ ձևեր ես թափում, թե՞ մերկ նկարս դուրդ չի գալիս:

ՊԱՏԱՍԻ ԱՂՋԻԿ - (*Մինչև հոգու խորքը վիրավորված ու արտասվելու աստիճան հովզված:*) Այսինքն: Ինչ ես ուզում ասել... Որ ես...

ՊԱՏԱՍԻ ՏՂԱ - (*ավելի մոտենալով աղջկան:*) Համ էլ դա մերկ չի, այսինքն՝ մերկ է, բայց, ինչպես ինքդ ասացիր, մինչև գոտկատեղը... Վերևսկց մինչև գոտկատեղը...

ՊԱՏԱՍԻ ԱՂՋԻԿ - Թող, ձեռք չտաս...

ՊԱՏԱՍԻ ՏՂԱ - Մի րոպե, մի դուրլ էլ ու... (*Համբուրում է:*)

Աղջկը հեռանում է:

ՊԱՏԱՍԻ ՏՂԱ - (*բղավելով ետևից:*) «*Հյուսնի*» աղջիկ, դուրլը կինոյի բառ է, ոչ թե մեխ:

ՊԱՏԱՍԻ ԱՂՋԻԿ - *Հյուսնը* դու ես, իմ հայրը հյուսն չի:

ՊԱՏԱՍԻ ՏՂԱ - Ավելի լավ... Բա ին աներս հասարակ մարդ չի լինելու, ինչ-որ հյուսն: (*Բջջայինը*

գանգում է:) Հա, մամ... Ալո... Չէ,
չէ, տղեքի հետ եմ... Հա... Ըիր...
լավ:

ԳՈՐԾ - (հայտնվելով անսպասելի):

Բարի օր, ապե, էս ո՞ր ես որ...

ՊԱՏԱՆԻ ՏՂԱ - Հեշ...

ԳՈՐԾ - Ինչ բանի ես որ...

ՊԱՏԱՆԻ ՏՂԱ - Դե գիտես, էլի...

ԳՈՐԾ - Արի ասեմ:

*Ինչպես անսպասելի հայտնվել
Գորոն (կամ իր ձայնը) այդպես
էլ անսպասելի անհետանում է:
Տղան սկսում է փնտրել նրան:*

ՏԵՍԱՐԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

*Որոշակի ժամանակ անց: Տղան
ու աղջկեն արդեն չափահաս են:*

**ԱՂՋԻԿ - Ինչո՞ւ չես ուզում ծանոթա-
նալ ծնողներիս հետ:**

ՏՂԱ - Կծանոթանամ, էլի...

**ԱՂՋԻԿ - Ինձ հետ ոչ մի տեղ չես
գալիս, ընկերուիհներս կարծում
են՝ հորինել եմ քեզ, բարեկամ-
ներս ամեն անգամ հարցնում են՝
ընկեր չունե՞ս, նորություն չկա՞,
մորս ասում են՝ աղջկադ չե՞ս ա-
մուսնացնում, մերոնք սկսել են
անհանգստանալ, արի ծանոթա-
ցիր, հանգիստ հանդիպենք: Թե
չէ օրը մեկը գալիս է... Ուրիշ
կընտրեմ:**

ՏՂԱ - Աչքիս՝ մտքիդ մեկը կա արդեն:
Պարզ ասա, հասկանամ: Թե չէ...

ԱՂՋԻԿ - Խոզի մեկը, ես քեզ...

**ՏՂԱ - Լավ, էս երկու օրը կգամ ձեր
տուն, կծանոթանանք ու կգնանք**

եկեղեցի, հետո էլ՝ ոեստորան:

ԱՂՋԻԿ - Լրջացի:

**ՏՂԱ - Ամուսնանալուց առաջ կծա-
նոթանանք:**

**ԱՂՋԻԿ - Բայց պիտի ծանոթա-
նանք, որ իմանամ՝ ամուսնա-
նում ենք, թե՞ ոչ:**

**ՏՂԱ - Ծնողներդ են որոշելու, թե դու
ում հետ...**

**ԱՂՋԻԿ - Ծնողներս պիտի իմանան,
որ ես ամուսնանում եմ:**

ՏՂԱ - Կիմանան:

**ԱՂՋԻԿ - Ե՞րբ: Ե՞րբ է ժամանակը
գալու, արդեն ինստիտուտն ա-
վարտում եմ:**

**ՏՂԱ - Կծանոթանանք, կծանոթա-
նանք:**

ԱՂՋԻԿ - Ե՞րբ:

ՏՂԱ - Մի օր: Երբ ամուսնանք:

**ԱՂՋԻԿ - Ե՞րբ: Մեր ծնողների կար-
ծիքն էլ պիտի հարգենք, չէ՞:
Սպասիր, իսկ քո ծնողները, չե՞ն
ուզում, որ իրենց տղան...**

ՏՂԱ - Դե վերջացրո՞ւ:

**ԱՂՋԻԿ - Օրինակ՝ մամադ չի ասում
քեզ...**

ՏՂԱ - Վերջ տուր, ասացի:

ԱՂՋԻԿ - Մի բոպե: Իսկ շեֆդ:

**ՏՂԱ - Նրանք իմ ընտանիքն են...
Ծեփս՝ առաջին հերթին:**

ԱՂՋԻԿ - Իսկ են, ինչ եմ:

ՏՂԱ - Ոչ թե ինչ, այլ՝ ով:

**ԱՂՋԻԿ - Խոսքը կտուրը մի գցիր,
ասա՞:**

**ՏՂԱ - Ինչ ասեմ, ինչ ես խեղդում, օ-
ծիքս բռնել, բաց չես թողնում:**

ԱՂՋԻԿ - Ասա՝ ե՞րբ, բաց թողնեմ:

**ՏՂԱ - Դե... ինչ ասեմ... Դու... Այ-
սինքն՝ երբ որ կինս լինես:**

ԱՂՋԻԿ - Եթե երբևէ կինդ լինեմ:
ԳՈՐՈ - (անսպասելի հայտնվելով):
 Նման բան, աղջիկ ջան, նույնիսկ
 կատակով չի կարելի ասել:
ԱՂՋԻԿ - Լավ, էլ չեմ ասի:
ԳՈՐՈ - Արդեն ասացիր:

ԳՈՐՈ անհետանում է: Երկար
 դադար:

ՏՂԱ - Լավ, արի հաշտվենք... Եյ,
 առն, արի մոտս.... Դեռ նեղացած
 ես: Հը... Դե վերջացրո՞ւ... ինչ ա-
 սացի, որ էլի նեղացար, ինչ ես
 ամեն ինչ սրտիդ մոտիկ ընդու-
 նում:

ԱՂՋԻԿ - Ամեն անգամ նոյն պատ-
 մությունն է: Ամեն անգամ նեղաց-
 նում ես, հետո գալիս ասում՝ արի
 հաշտվենք: Հաճի՞յք ես ստանում
 ինձ ցավ պատճառելուց:

ՏՂԱ - Ներիր, չմտածեցի, որ կնե-
 ղանաս:

ԱՂՋԻԿ - Չմտածեցիր, չզգացիր,
 չէիր ուզում... բայց անում ես,
 բայց ասում ես... որովհետև այդ-
 պես ես մտածում, թե չէ երբեք
 չէիր ասի:

ՏՂԱ - Լավ, էլ մի խորացի...

ԱՂՋԻԿ - Ես ներում եմ, դու էլ քեզ
 լավ ես զգում, որ ինչ անում ես՝
 ներում եմ, ուրեմն ինչպես ուզես՝
 կվարվես... Կարծում ես՝ եթե նե-
 րում են, ուրեմն սիրում են:

ՏՂԱ - Այդպես չէ:

ԱՂՋԻԿ - Քեզ դրել ես քո սիրած
 տղայի տեղ ու...

ՏՂԱ - Վերջ տուր, արդեն վիրավո-
 րում ես... Ասի՝ մի խորացի:

ԱՂՋԻԿ - Օ՛, ինչպես կարելի է, դու
 պիտի լինես, չէ, վիրավորողը,
 քեզ ամեն ինչ կարելի է, մեզ ո-
 չինչ չի կարելի...

ՏՂԱ - Վերջ, վերջ, վերջ, գիտես, որ
 քեզ շատ եմ սիրում:

ԱՂՋԻԿ - Ինչ գիտեմ, ինչ իմանամ,
 սիրո՞ւմ ես, թե... Ու, ընդհանրա-
 պես, ո՞ւմ ես սիրում, ինչո՞ւ ես սի-
 րում, սկզբունքներ չկան, չէ...
 Ազատ լինենք, չէ...

ՏՂԱ - Ինչ... Այսինքն... Եղ ինչնր ես
 ասում...

ԱՂՋԻԿ - Կարծում ես՝ չգիտեմ...

Լուսաբառ:

ՏՂԱ - Խանդիմ ես... Ո՞ւմ, էդ...
 դրանց ես խանդում...

ԱՂՋԻԿ - Պահ, շատ պետք ես, որ
 խանդեմ:

ՏՂԱ - Չէ, արի պարզենք:

ԱՂՋԻԿ - Ես պարզելու բան չունեմ:

ՏՂԱ - Չէ, ունես: Դու ինձ խանդիմ
 ես, թե՞ ոչ:

ԱՂՋԻԿ - Ես քեզ չեմ խանդում,
 պարզեցիր:

ՏՂԱ - (տոնը փոխելով): Ինչո՞ւ: Ես
 քեզ համար օտար եմ, ո՞նց կարող
 ես ինձ չխանդել... Սպասիր, էդ
 ո՞ւր... Զփախչես պատասխանից:

ԱՂՋԻԿ - Ես երբեք չեմ փախչում
 պատասխանից, էդ դու ես միշտ
 ամեն ինչ խաղի վերածում,
 ծևացնում, թե կատակ ես անում:

ՏՂԱ - Ես ոչինչ չեմ ծևացնում: Ես
 սիրում եմ քեզ: Ես իրոք կատակ
 եմ անում:

ԱՂՋԻԿ - Ես էլ հավատացի:

- ՏՂԱ** - Դու ինձ չհավատալու պատճառ չունես: Առիթ չեմ տվել ինձ կասկածելու...
- ԱՂՋԻԿ** - Քո սերը շատ թանկ է նստում ինձ վրա:
- ՏՂԱ** - Քեզնից փող չեմ ուզել, մի զրպարտիր:
- ԱՂՋԻԿ** - Վերջ տուր, դու շատ լավ գիտես, թե ինչ եմ ասում: Ինչ լինում է, ասում ես՝ լավ, կտեսնենք, ու ոչինչ էլ չենք տեսնում:
- ՏՂԱ** - Ինչ ես ասում, դու սիրում ես ամեն ինչ բարդացնել, գոնե գիտես, թե ինչքան դժվար է քեզ հետ գլուխ դնել:
- ԱՂՋԻԿ** - Մի դիր, ոչ ոք չի խնդրում քեզ:
- ՏՂԱ** - Խնդրում է:
- ԱՂՋԻԿ** - Ինչ:
- ՏՂԱ** - Լավ, լավ, լավ, քեզ նկատի չունեմ:
- ԱՂՋԻԿ** - Բա՞...
- ՏՂԱ** - Սիրտս է խնդրում... Ամեն անգամ, երբ ինքս ինձ ասում եմ՝ վերջ, գրողի ծոցը ամեն ինչ ու երդվում եմ այլս երեսիդ չնայել... սիրտս ընկնում է ոտքերս, աղաչանք-պաղատանք է անում, որ ներեմ քեզ, որովհ...
- ԱՂՋԻԿ** - Ինչ: Մնացել էր, որ ստիպված... խնդրանքով, աղաչանք-պաղատանքով ընկերություն անես հետս...
- ՏՂԱ** - Դու աննորմալ ես... ասացի, չէ՞ սիրտս չի պոկվում քեզնից...
- ԳՈՐԾ** - (անսպասելի հայտնվելով): Էս ո՞ր սենց որ, ապե՞ր...
- ՏՂԱ** - Եսիմ...
- Գորոն** անհետանում է:
- Դադար:**
- ՏՂԱ** - Լավ, ես գնամ, էսօր կովին ջուր պիտի տամ:
- ԱՂՋԻԿ** - Ինչո՞ւ կովերիդ մասին երբեք չես խոսում:
- ՏՂԱ** - Ի՞նչ կարելի է խոսել կովերի մասին:
- ԱՂՋԻԿ** - Ծատ բան:
- ՏՂԱ** - Օրինակ:
- ԱՂՋԻԿ** - Դու ես կով պահում, ի՞նձ ես հարցնում;
- ՏՂԱ** - Ես չեմ պահում, հայրս է պահում:
- ԱՂՋԻԿ** - Իսկ մայրդ:
- ՏՂԱ** - Մայրս: Մայրս երբեք գոմ չի մտել:
- ԱՂՋԻԿ** - Իսկ դո՞ւ:
- ՏՂԱ** - Դե... երբ որ ուրիշ մարդ չի լինում և ինձ պետք է...
- ԱՂՋԻԿ** - Բայց դու դերասան ես, ամեն ինչ էլ պիտի անես:
- ՏՂԱ** - Ես դրա համար չեմ ծնվել, պա՞րզ է: Ես ոռմանտիկ ֆիլմերի հերոս եմ...
- ԱՂՋԻԿ** - Այ, ձեր սխալը...
- ՏՂԱ** - Ես սխալ չունեմ, համ էլ, ո՞ւմ ձեր: Հետս հոգնակի ես խոսում արդեն:
- ԱՂՋԻԿ** - Հերիք է քեզ աստղ երևակայես, իշիր երկնքից: Ես կովերիդ նկատի ունեմ...
- ՏՂԱ** - Որ ձեզ էիր ասո՞ւմ:
- ԱՂՋԻԿ** - Ոչ, որ սխալի մասին էի խոսում:
- ՏՂԱ** - Սպասիր: Արի իրար հասկանանք:

ԱՂՋԻԿ - Ես ու դո՞ւ: Իրար հասկանանք: Հնարավոր բան է: Դու...
ՏՂԱ - (աղջկա բերանը փակելով):

Լավ: Սուս: Արի ջնջենք, նորից սկսենք: Ես հիմա ձեռքս կթողնեմ, բայց դու չես գոռա, չես կոպտի, չես խիի ու, որ ամենավատն է, չես խոսա: Լավ: Նշան արա, որ հասկանամ՝ համաձայն ես: (*Աղջկը աչքերն է ծպծպացնում:*) Ի՞նչ ես աչքերդ ծպծպացնում, նորմալ գլխով արա:

Աղջկը չի կարողանում գլուխը շարժել, քանի որ տղամ ամուր բռնել է:

ՏՂԱ - (գգոյշ բաց թռղնելով ու փախչելով): Ա՛, ներողություն...

ԱՂՋԻԿ - (վագելով ետևից): Ուրեմն ավելի լավ է խփեմ, քան թե խոսեմ, հա՞:

ՏՂԱ - Հա: Մեղքս ինչ թաքցնեմ, որ սկսում ես ծիշտ ու սխալ ջոկել, մեռնելս գալիս է: Չես հոգնում: Չես ձանձրանում միշտ ծշտի կողմը բռնել: Մի անգամ մտածել ես, որ մենք էլ մարդ ենք: Սիրտ ու հոգի ունենք...

Երկար դադար:

ԱՂՋԻԿ - Այսինքն, եթե ես ասում եմ, որ կով խնամելը վատ բան չի, դրանից մեռնելու գալիս է, հա՞...

Ո՞ւր ես, ի՞նչ եղար... Բա որ վատ բան է, ինչո՞ւ ես ջուր տալիս, մի տուր, թող սատկեն: Ինչո՞ւ ես անում, եթե ամաչում ես էդ գործից:

ՏՂԱ - Էդ ի՞նչ, էդ գործ չի, գոմի դոնից ջրով դոյլը ներս եմ դնում, ու վերջ:

ԱՂՋԻԿ - Բայց դու դերասան ես, դու պիտի ամեն ինչի հետ մոտիկից շփվես, երևոյթները մոտիկից ծանաչես:

ՏՂԱ - Պետք կլինի՝ կծանաչեմ, հիմա որ առանց պատճառի կով խնամեմ, ինչ ի՞նչ կասեն...

ԱՂՋԻԿ - Ո՞վ:

ՏՂԱ - Լսի...

ԱՂՋԻԿ - Էդ լոպազ, ամեն ինչ ծաղրի ենթարկող պոռտախոսները, աղջկների փեշերին ներքից նայող հոետորները, ո՞վ.... Քեզ հանդիսատեսիդ կարծիքը պիտի հետաքրքի, ոչ թե...

ՏՂԱ - Լավ, արի չկովենք, ուզո՞ւ ես... (*Դադար:*) Լավ, ներողություն կխնդրեմ:

ԱՂՋԻԿ - Ինչպիսի զոհաբերություն... Դու մեղավոր չես, հիմա բոլորին միայն փոր կշտացնելու հարցն է անհանգստացնում, ի՞նչ ծիշտ ու սխալ, ինչ բան... Իսկ չարչարանք ու որակ ոչ ոքի պետք չեն:

ՏՂԱ - Ծիմա ամեն ինչ կախված է լավ գովազդից: Ով լավ փիառ է անում, նա էլ իրենը տարածում է: Ինչ տարածվում է, դա էլ ծիշտն է: Ծիմա ոչ շախմատ չի խաղում, ջանիկս:

ԱՂՋԻԿ - Ծախմատ ես էլ չեմ խաղում, շախմատն իմ խելքի բանը չի: Միայն քայլերը գիտեմ: Խաղալ՝ ոչ:

ՏՂԱ - Ուշադրություն, շաուրմանո-

ցում աշխատանքի ենք հրավիրում փորձառու շուն բռնողների:
Գալիս ես:

Դադար: Աղջկը շվարած է;

ՏՂԱ - Հիմա ոչ ոք շախմատ չի խաղում...

ԳՈՐՈ - (անսպասելի հայտնվելով):
Ճիշտ ես ասում, բա դու ո՞ւր ես,
որ...

ՏՂԱ - (սթափվելով): Ուշադրություն,
ուշադրություն: Ծառըմանոցում
աշխատանքի ենք հրավիրում
փորձառու շուն բռնողների:
(Աղջկան.) Գալիս ես:

ԱՂՋԻԿ - Ո՞չ:

ՏՂԱ - Ուշադրություն, շառըմանոցում
աշխատանքի ենք հրավիրում
փորձառու շուն բռնողների:

Տղան հեռանում է, աղջկը մնում
է մենակ:

ԳՈՐՈ - Խի զգնացի՞ր որ...

ԱՂՋԻԿ - (սթափվելով): Ո՞ւր, շուն
բռնելո՞ւ...

ԳՈՐՈ - Պարտադիր չի՝ շուն բռնես,
մի ուրիշ բան կանես, կարևորը
ինչ անելը չի, այլ...

ԱՂՋԻԿ - Սուս: Գիտեմ: Չեմ կարողանում...

ԳՈՐՈ - Չես կարողանո՞ւմ, թե՞ չես ու-
զում:

ԱՂՋԻԿ - Ինչ տարբերություն:

ԳՈՐՈ - Կա՞ տարբերություն: Դու էլ
իր նման արա՝ ինչ շեֆդ է ասում,
և վերջ:

ԱՂՋԻԿ - Ինչ շուն, ինչ շեֆ, էլի փա-
խավ ընկերների մոտ...

ԳՈՐՈ - Թե՞ փախցրիր...

ԱՂՋԻԿ - Օ՛ֆ, հավեսդ չունեմ, հա՞:

ԳՈՐՈ - Արի, ասեմ...

Գորոն ինչպես հայտնվել, այն-
պես էլ անհետանում է, աղջկն
սկսում է փնտրել նրան, քայց
հասկանալով, որ անիմաստ է,
հեռանում է, քեմք մի պահ մնում է
դատարկ: Զգացվում է, որ ժամա-
նակ է անցնում:

ՏԵՍԱԲԱՆ ԵՐՐՈՐԴ

Որոշակի ժամանակ անց:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՏՂԱ - Hello, baby.

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ԱՂՋԻԿ - Ծնորհակա-
լություն, լավ եմ:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՏՂԱ - Մոռացել ես
ինձ:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ԱՂՋԻԿ - Պիտի հի-
շե՞ի:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՏՂԱ - Դո՞ւ կիմանաս:

(Հնդիուա մոտենալով:) Ես որ
միշտ իիշում եմ քեզ ու... Լավ ես:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ԱՂՋԻԿ - Հա: Լավ եմ,
իսկ դո՞ւ: Հիշում ես, ու ինչ: Միայն
թե չասես՝ կարոտում էիր:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՏՂԱ - Իսկ ես, գի-
տե՞ս, ինչքան ժամանակ է, սեքս
չեմ...

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ԱՂՋԻԿ - Դա ինձ չի
վերաբերվում:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՏՂԱ - Բայց ես քեզ եմ
ուզում:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ԱՂՋԻԿ - Այդքան
վստահ ես, որ ես հիմարի մեկն
եմ:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՏՂԱ - Ես ինչնո՞ր ես խոսում, կյանք: Ամոթ չի:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ԱՂՋԻԿ - Ամոթ է: Բայց ո՞ւմ:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՏՂԱ - Լսի, ինչ ամոթ, ինչ հիմար, ինչ... եսիմ ինչ: Ուրեմն դու իմ մասին այդքան վատ կարծիքի ես: Հա՞: Եղ էր հասկացած:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ԱՂՋԻԿ - Ինչ կար, էն էլ հասկացել եմ: Քո մասին էլ կարծիք դեռ չեմ հայտնել:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՏՂԱ - Ու ինչ ես հասկացել:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ԱՂՋԻԿ - Այդ մասին խոսել չեմ ուզում:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՏՂԱ - (Չինծու): Դե, իհարկե, դու հանդիսավորությամբ կարող ես հայտարարել՝ ինչ ուզես, միայն թե քո վերամբարձ դիրքից չիջնես, իսկ ես... Ես ուղղակի ցնցված եմ: Ասածներդ չեն տեղավորվում գլխիս մեջ, որովհետև ականջներիս չեմ հավատում: (Չթողնելով աղջկան պատասխանել:) Որովհետև ամեն օր չեմ կարողացել քեզ տեսնել, զանգել կամ գրել, մտածել ես, որ չեմ հիշում: Ո՞նց կարող էիր մտածել, թե ինձ պետք չես: Սպասի, սպասի: Սպասիր, ասում եմ:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ԱՂՋԻԿ - Վերջ տուր:

Դադար:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՏՂԱ - Հասկանում եմ, իրավունք ունես, ես էլ այդպես կմտածեի... Բայց իրականությունը դա չի:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ԱՂՋԻԿ - Վերջ տուր, ասացի: Եվ բավական է ինձ հիմարի տեղ դնես: Չես ուզել՝ չես տեսել, պետք չի՝ չես էլ գրել:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՏՂԱ - Միավում ես: Պետք էիր ու հիմա էլ ես պետք: **ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ԱՂՋԻԿ** - Հա, ճիշտ որ... Շատ հետաքրքիր է, թե ես քո ինչին եմ պետք:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՏՂԱ - Պրիմիտիվ հարց ես տալիս ու անիմաստ: Ինչո՞ւ եմ ես քեզ պետք, այդ նույն պատճառով էլ դու ես...

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ԱՂՋԻԿ - Դե, քո բազմիմաստ պերծախոսությունն ինձ որտեղից, դու այնքան մեծ-մեծ տեղերից ես բռնացնում, որ իմ պրիմիտիվ տրամաբանությանն ինչ բացատրես: Ստիպված՝ իմ պրիմիտիվ հարցը թողնում ես անպատասխան:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՏՂԱ - Դե տես, թե քեզ ինչ կպատասխանեմ: (Խաղաղով) Ես քեզ չեմ մոռանում... Լսի, լսի, չեմ կարողանում մոռանալ, ինչքան էլ որ ժամանակ անցնի, չեմ մոռանալու.... Իսկ դու ինձ վիրավորում ես: Նվաստացնում... Զէ, լսի, լսի: Կարող էիր՝ դու գայիր, տեսնեիր ինձ, մի քիչ անհանգստանայիր, այդքան մտերիմ էինք...

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ԱՂՋԻԿ - Եինք...

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՏՂԱ - Թե՛ կեղծում էիր:

Աղջկը տարութերում է գլուխը՝

հասկանալով, որ անիմաստ է պատասխանելը:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՏՂԱ - Ես քեզ իետ անկեղծ եմ, ու ինչքան էլ կոպտես, քեզնից չեմ նեղանա: Որովհետև հասկանում եմ, որ կարծում ես, թե անլուրջ մտադրություններով եմ ընկերություն արել իետոդ, բայց, իհարկե, այդպես չէր... Դու ինձ պետք էիր, այսինքն՝ հիմա էլ ես պետք, բայց դե, գնալ էլ էր պետք... Ժամանակ չկար... ու իետո... Լավ, հաստատ պետք ես, ու մենք կհանդիպենք: Այդպես մի նայիր: Կարծ ասած՝ պետք չինեիր՝ չէի գա:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ԱՂՋԻԿ - Չպատասխանեցիր, թե ինչիդ եմ պետք:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՏՂԱ - Դա ինչ հարց է, որ...

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ԱՂՋԻԿ - Ինչի՞ համար եմ պետք: Ես, քեզ:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՏՂԱ - Ինչի՞ համար որ մարդիկ իրար պետք են լինում... Հստ նպատակահարմարության:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ԱՂՋԻԿ - Եթե դու ինձ պետք լինեիր, ինքս կգրեի:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՏՂԱ - Լավ, թող էդ, ինքան պետք ասեցինք, պետքարան դարձավ...

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ԱՂՋԻԿ - Ինչպես ես միշտ հաջողացնում խոսափել պատասխանատվությունից:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՏՂԱ - Ինձ համար միշտ հաճելի է եղել քեզ իետ շփվելը:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ԱՂՋԻԿ - Էլի խոսքը կտուրը գցեցիր:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՏՂԱ - Ինչ ես ուզում ինձնից: Այդպես ավելի հարմար է: Ու վստահ եմ, որ իրար իհմա ավելի հետաքրքիր ու հածելի կլինենք:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ԱՂՋԻԿ - Չէ, դու ինձ չես ձանաչում...

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՏՂԱ - Դե վերջացրու...

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ԱՂՋԻԿ - Ատում եմ, երբ ամեն անգամ այդպես անամոթաբար ասում ես՝ դե վերջացրոն... Ամեն անգամ ուզում եմ... բռնել...

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՏՂԱ - Ուտել, խեղոել, սիրել... Արի գրկեմ: Քեզ իետ զրուցելն անգամ հածույք է ինձ համար:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ԱՂՋԻԿ - Ուզում էիր ասել՝ զվարծալի:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՏՂԱ - Նայած հանգամանքների:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ԱՂՋԻԿ - Դու իմ կյանքում չկաս այլս...

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՏՂԱ - Վերջ, էլ ոչ մի խոսք չասես: Թե չէ նորից ամեն ինչ կփշացնես:

Գրկվում են, սիրով են զբաղվում: Վարագույրը դանձաղ փակվում է և ուժգին սկսում թափահարվել, աշխարհի բոլոր բարձրախոսութից հնչում են խոսափող ստուգող ձայներ:

ԳՈՐԾ - Բա ես, էս ո՞ւր եմ ես.... Ես միշտ կամ, ես չեմ կարող չլինել...

ՏԵՍԱՐԱՆ ՉՈՐՐՈՐԴ

Դարձյալ որոշակի ժամանակ անց:

ՏՂԱՄԱՐԴ - Զանգեցի, չպատասխանեցիր...

ԿԻՆ - Հա, ուրիշի հետ էի...

ՏՂԱՄԱՐԴ - Ուզում ես ասել, այլևս ինձ չես սիրում...

ԿԻՆ - Սիրում եմ... (*Դադար:*) Բայց չեմ ցանկանում:

ՏՂԱՄԱՐԴ - Իսկ ուրիշներին...

ԿԻՆ - Խանդում ես:

ՏՂԱՄԱՐԴ - Այդ: Ոչ մի ուրիշ:

ԿԻՆ - Ի՞նչ... Դու քեզ կողքից տեսնե՞ս:

ՏՂԱՄԱՐԴ - Դու որ լինեիր իմ փոխարեն, ինչ կմտածեիր...

ԿԻՆ - Ինչ ուզում ես՝ մտածիր, միայն թե մի արտահայտվիր... Անտանելի ես:

ՏՂԱՄԱՐԴ - Ի՞նչ, ես եմ անտանելի, իսկ քո ասածը...

ԿԻՆ - Ես պարտավորություններ չունեմ քո հանդեպ:

ՏՂԱՄԱՐԴ - Իսկ մարդկային պարզ բարոյականությունը:

ԿԻՆ - Մենք վաղոնց բաժանվել ենք:

ՏՂԱՄԱՐԴ - Բայց դու ինձ ես սիրում, չե՞:

ԿԻՆ - Չե:

ՏՂԱՄԱՐԴ - Ձեռք մի առ, հա՞:

Երկար դադար

ՏՂԱՄԱՐԴ - Գիտե՞ս՝ ովքեր են... շատերի հետ...

ԿԻՆ - Գիտեմ...

ՏՂԱՄԱՐԴ - Լավ է, որ գիտես:

ԿԻՆ - Գիտեմ նաև, որ շատերն են պետք, որ մոռացնել տան առաջինին...

ՏՂԱՄԱՐԴ - Դրա փոխարեն մարդավարի նայիր աշխարհին:

ԿԻՆ - Ես էլ եմ մարդ, ինչպես էլ նայեմ, մարդու հայացք կլինի:

ՏՂԱՄԱՐԴ - Գիտենք, դրա համար էլ ասում եմ...

ԿԻՆ - Ինչո՞ւ ես եկել:

ՏՂԱՄԱՐԴ - Քեզ տեսնելու:

ԿԻՆ - Պետք չէր նեղություն քաշել:

ՏՂԱՄԱՐԴ - Լսիր...

ԿԻՆ - Լավ եմ, ամեն ինչ նորմալ է, զգացված եմ, որ... հետաքրքրվում ես ինձնով, բայց կարող էիր հեռախոսով հարցնել որպիսությունս:

ՏՂԱՄԱՐԴ - Քեզ տեսնելն ինձ համար հածովյք է:

ԿԻՆ - Իսկ ինձ համար...

ՏՂԱՄԱՐԴ - Մի քիչ հածովյք ստանալու համար կարելի է մի քիչ էլ նեղություն քաշել:

ԿԻՆ - Խեղճ տղա, ինչպիսի զոհաբերություն: Սերունդները գուցե քեզ չընողանան, բայց ես հազիվ թե գնահատեմ սխրանքդ...

ՏՂԱՄԱՐԴ - Դե վերջացրու... (*Նկատելով, որ կինը խեթում է:*) Դե վերջ տուր, լավ:

ԿԻՆ - Դու վերջ տուր, ինչո՞ւ ես եկել:

ՏՂԱՄԱՐԴ - (*գոռալով*): Ասացի՝ քեզ տեսնելու:

ԿԻՆ - Ես էլ ասացի՝ քեզ տեսնելու ցանկություն չունեմ:

ՏՂԱՄԱՐԴ - Գիտեմ, լսեցի, խոլ չեմ: Որ եկել եմ, ուրեմն պետք է:

ԿԻՆ - Դե, դա հասկանալի է... Հնգամյակը մեկ քեզ հանկարծ պետք եմ լինում. դու փայլատակում ես ունենում, ու մենք հանոհպում ենք և մեր սուրբ պարտքը համարում պարզել, թե մեկմեկու ինչին ենք պետք: Իրականում...

ինքդ էլ չգիտես, թե ինչ ես ուզում:

ՏՂԱՄԱՐԴ - Քեզ եմ ուզում:

ԿԻՆ - Ինչո՞ւ:

ՏՂԱՄԱՐԴ - Ես... քեզ... Հասավ տեղ:

ԿԻՆ - Ինչո՞ւ: Դա քո...

ՏՂԱՄԱՐԴ - Ասացի էլի՝ քեզնից քեզ եմ...

ԿԻՆ - Դե իհարկե...

ՏՂԱՄԱՐԴ - Վերջ տուր, ասել եմ քեզ ու միշտ ասում եմ, որ չեմ կարողանում մոռանալ: Քեզ:

ԿԻՆ - Ուրեմն առավել ևս չպետք է գայիր, մի իիշիր, մի տես, որ մոռանաս: Ինձ: Չես հասկանում: Պարզ տրամաբանություն է: Մարդկային պարզ տրամաբանություն... Սովորաբար այդպես են անում: Մարդիկ իիմա այդպես են նայում աշխարհին, կյանքից ետ ես մնացել:

ՏՂԱՄԱՐԴ - Ո՞վ է կյանքից ետ մնալուց խոսում: Մի մարդ, որը պատկերացում անգամ չունի, թե ինչ բան է կյանքը:

ԿԻՆ - Հա՛, բա օգնեիր՝ հասկանայի:

ՏՂԱՄԱՐԴ - Քեզ...

ԿԻՆ - Հա: Նյութական կյանքը, դու դա նկատի ունես, չ՞:

ՏՂԱՄԱՐԴ - Առանց նյութականի կյանք չկա: Հասկացիր: Քո ոգեղեն գաղափարներն առանց նյութի կյանք չունեն: Չհասկացա՞ր, որ չպետք է առանձնացնես, մեկը մյուսից է բխում, կամ մեկը մյուսով պայմանավորվում:

ԿԻՆ - Բայց դու այդպես միայն ասում ես, իրականում միայն դատարկ նյութն ես պաշտում, իսկ բովանդակության վրա թքած ունես: Ինչ ոգի, ինչ հոգի:

Երկար դադար:

ԿԻՆ - Ոչ մի պետքարան էլ չդարձավ ու չկա... իսկ ես կյանքից ետ չեմ մնացել:

ՏՂԱՄԱՐԴ - Դե հա, ուղղակի դու էս կյանքից չես:

Դադար:

ՏՂԱՄԱՐԴ - Վայելիր, էլի, քանի կյանք ես ապրելու, որ...

ԿԻՆ - Դա իմ վայելքը չի: Սա իմ կյանքը չի, ես ուրիշի... ուրիշ... (Կորուկ խոսքը փոխելով:) Եվ բարոյական չէ ամեն անգամ աչքս խցկվել ու թույլ չտալ, որ ես էլ քեզ մոռանամ ու կարողանամ հանգիստ ապրել...

ՏՂԱՄԱՐԴ - Լավ, ինչո՞ւ ես ամեն ինչ բարդացնում:

ԿԻՆ - Լսիր: Եթե երեկ կարող էր ինչ-որ բան լինել, որ միայն մերն էր, այսօր արդեն դու քո կյանքից ես գալիս, իսկ ես իմ կյանքի ծանրության տակ եմ կքած: Ներիր:

ՏՂԱՄԱՐԴ - Բայց ես...

ԿԻՆ - Մի անհանգստանա, քեզնից սպասելիք չունեմ, ես ընդհանրապես ոչ ոքից ոչինչ չեմ սպասում: Նոյնիսկ Աստծուց: Արդեն ոչինչ չեմ խնդրում: Որովհետև ինչ որ տալիս է, շատ ցավոտ է: Էլ իմաստ չունի...

ՏՂԱՄԱՐԴ - Դու շատ սիսալ ես մտածում:

ԿԻՆ - Ես քեզ հասկանում եմ, արդեն տուն-տեղ ես դրել և կարող ես ուրիշներին էլ դաս տալ...

ՏՂԱՄԱՐԴ - Այ... (Զսպում է իրեն, որ վիրավորական խոսք չասի:)

ԿԻՆ - Նորմալ է, այդպես էլ պիտի լիներ: Դրա համար եմ ասում՝ դու արդեն քո կյանքից ես գալիս, իսկ ես իմ խոհանոցում եմ մնացել...

ԳՈՐԾ - (հայտնվելով, տղամարդուն՝ շշուկով): Ախաբեր, դու ստեղ ինչ ես անում:

ԿԻՆ - Է, գործերդ ինչպես են, լավ ես:

ՏՂԱՄԱՐԴ - Ո՞ւմ ես հարցնում:

ԿԻՆ - Որ ասեմ՝ Գորոյին, կհավատան:

ԳՈՐԾ - (տղամարդուն): Ել, ել գնանք: (Անհետանում է:)

Դադար:

ՏՂԱՄԱՐԴ - Ինչո՞ւ չես ասում, թե ինչ է պատահել:

ԿԻՆ - Դու չես կարող ոչինչ փոխել: Ուրեմն ինչո՞ւ ծանրաբեռնեմ քեզ անդուր հարցերով:

ՏՂԱՄԱՐԴ - Ապրես, որ այդքանը հասկանում ես, դե ուրեմն, ժպտա:

ԿԻՆ - Ատում եմ, երբ սկսում են զգացումներ ձևել:

ՏՂԱՄԱՐԴ - Քեզ հետ ինչ է կատարվում:

ԿԻՆ - Ոչինչ, այլս բացարձակապես ոչինչ:

ՏՂԱՄԱՐԴ - Մեկ ուրախ ես, մեկ է՝ թող ու փախի: Հետդ խոսել չի լինում:

ԿԻՆ - Ցավին եմ ընտելանում:

ՏՂԱՄԱՐԴ - Ի վերջո, ամեն ինչին էլ ընտելանում ենք:

ԿԻՆ - Ըհը, և կորուստների առատության մեջ նոր կորուստը չի էլ նկատվում, չչ... Որովհետև քաշ չի ավելացնում: Արդեն նոյնիսկ ցավ չի պատճառում:

ՏՂԱՄԱՐԴ - Ծատ լավ, եթե ես չեմ կարող ինչ-որ բանով օգնել, կարող ես ուղղակի պատմել, գոնես սիրտդ կթեթևանա:

ԿԻՆ - Իմ սիրտը միայն քո գլուխը ջարդելով կթեթևանա: Չեմ ուզում խոսել քեզ հետ:

ՏՂԱՄԱՐԴ - Այդպես չի կարելի: Կիրթ կին ես, բայց ցածրամակարդակ արտահայտություններ ես քեզ թույլ տալիս: Գլուխ ջարդելը ո՞րն է:

ԿԻՆ - Դե ուրեմն, պիտի այնպես անես, որ չծնվեի:

ՏՂԱՄԱՐԴ - Ես...

ԿԻՆ - Խնդրում եմ: Նորից կրակն եմ ընկնելու, նորից տառապելու եմ: Վերջ, բավական է, գնա:

ՏՂԱՄԱՐԴ - Խմած ես... (Ղաղար:) Եթե չծնվեիր, քեզ չէի հանդիպի: Իմ կյանքը փուչ կմնար:

ԿԻՆ - Ուրախ եմ, որ մի օգուտ տվել եմ:

ՏՂԱՄԱՐԴ - Դա օգուտ չի, դա... չգիտեմ ինչ է:

ԿԻՆ - Ես չինեի, մեկ ուրիշը կլիներ: Դարդ մի արա:

ՏՂԱՄԱՐԴ - Ուրիշն ինչին է պետք:

ԿԻՆ - Եթե քեզ վիճակված էր ստանալ՝ կստանայիր, կստանաս, մանրութները կարևոր չեն:

ՏՂԱՄԱՐԴ - Դու մանրութ չես:

ԿԻՆ - Տիեզերքի հաշիվների մեջ ես չկամ: Ես Աստծո հաշիվների մեջ էլ չկամ: Դրա համար էլ... Մեղա, մեղա...

ՏՂԱՄԱՐԴ - Արի էդ մասին չխոսենք, հա՞: Ինձ նայիր:

ԿԻՆ - Հա, գիտեմ, ելք չի: Ճար չկա:

ՏՂԱՄԱՐԴ - Չես մոռացել, չէ, որ երեխա ունես:

ԿԻՆ - Մի վախեցիր, ինձ եթե մի բան լինի, երեխան քո խնդիրը չի դառնա:

ՏՂԱՄԱՐԴ - Ես քո մասին եմ մտածում:

ԿԻՆ - Դե հա...

ՏՂԱՄԱՐԴ - Գլխիցդ հիմար մտքերը հանիր, ժպտա, դու ուժեղ կին ես, միշտ ուրախ ես եղել, ինչ պատահեց քեզ:

ԿԻՆ - Եթե իմանայի, թե վերջը որտեղ է, հաստատ չէի վարանի, բայց չգիտեմ, թե դա արդյո՞ք ավելի մեծ ցավ չի... Թվարանական պրոգրեսիայով միայն ցավ է ավելանում ու ամեն անգամ՝ ավելի դաժան: Այն աստիճան, որ վերջինից հետո... կապ չունի, որ ար-

դեն ցավ չեմ գգում, ինձ խարագանում են, իսկ իմ ոչ մի տեղը չի ցավում: Ես իմ աչքում ոչնչացված եմ, ուրիշի համար՝ նախանձի առարկա, դրսերում վարկ չունեմ, ներսում պատվախնդիր եմ և բոլոր հարցերում ու բոլոր հանգամանքներում՝ անկողմնակալ: Իսկ իրականությունը, պարզվում է, այլ... բան... է: Ի սկզբանե էր Բանըն...

Դադար:

ՏՂԱՄԱՐԴ - Եթե իմանամ, որ իմ չգալով ու չզանգելով քեզ երջանիկ կզգաս՝ հավատա, էլ չեմ անհանգստացնի... Բայց... Դու ինքդ ես ուզում, չէ, ինձ տեսնես...

ԿԻՆ - Զէ:

ՏՂԱՄԱՐԴ - ...սիրես...

ԿԻՆ - Աչք չի, որ հանեմ, դեն նետեմ...

ՏՂԱՄԱՐԴ - Գիտեմ, հոգի է, ու շատ քնքուշ հոգի... Մի կեղեքիր քեզ... Մի նայիր այդպես... Ու էլ չասես, թե ելք չկա, տարբերակ չկա... Դու արդեն առանց ինձ ապրել չես կարող, թող ամեն ինչ մնա այնպես, ինչպես կա... Լավ:

Դադար:

ԿԻՆ - Կորիր գրողի ծոցը...

ՏՂԱՄԱՐԴ - (փաղաքշելով): Այսինքն՝ քո՞... Կորել եմ, էլ ինչ ես ուզում... Սատանա... Հոգեառս...

ԿԻՆ - Թող: Չհամարձակվես:

ՏՂԱՄԱՐԴ - Ասա, որ սիրում ես ինձ:

- ԿԻՆ** - Ես պատվերով չեմ խոսում...
- ՏՂԱՄԱՐԴ** - (ակամա ծիծաղելով):
Լավ: Նայիր սրտիդ խորքն ու ա-
սա, թե...
- ԿԻՆ** - Կարևոր չի:
- ՏՂԱՄԱՐԴ** - Բայց դեռ բան չեմ ա-
սել:
- ԿԻՆ** - Գիտեմ՝ ինչ ես հարցնելու:
- ՏՂԱՄԱՐԴ** - Դեռ...
- ԿԻՆ** - Թող:
- ՏՂԱՄԱՐԴ** - Վերջ: Թուղթ ու գրիչ
վերցրու և գրիր... (Գտնում, ինքն
է տալիս:) Վերցրու... Ես էլ...
Գրի...
- ԿԻՆ** - Ես ուրիշի ապրումները չեմ
հանձնում թղթին:
- ՏՂԱՄԱՐԴ** - Քոնք գրիր:
- ԿԻՆ** - Իմը արյունով է գրված, ոչ թե
թանաքով... Ու արդեն վերջանում
է...
- ՏՂԱՄԱՐԴ** - Այսինքն՝ դեռ չի վեր-
ջացել, ինչ-որ բան կա՞ դեռ տա-
կը:
- ԿԻՆ** - Վամպիր...
- ՏՂԱՄԱՐԴ** - Օձ...
- ԿԻՆ** - Երանի չէր՝ մի քիչ թույն ունե-
նայի...
- ՏՂԱՄԱՐԴ** - Թույն չունես, է, հում-
իում կուլ ես տալիս, ամբող-
ջական, եփում, խորովում,
վառում-թափում, կուլ ես տալիս...
Ծիծաղելու բան չկա, կատակ չեմ
անում...
- ԿԻՆ** - Հիմա հում-հո՞մ, թե՞ եփած-
խորոված...
- ՏՂԱՄԱՐԴ** - Եփած-խորոված, բայց
հում թողած: Ես ինչ անեմ, որ քեզ
ինչքան եփեն՝ հում ես մնում:
- ԿԻՆ** - Դախսը դու ես:

- ՏՂԱՄԱՐԴ** - Դու ես:
- ԿԻՆ** - Է, իհ, ես եմ, պրծանք... Ել
ինչ ես ուզում ինձնից... Գնա լավ
կնոջդ գիրկը:
- ՏՂԱՄԱՐԴ** - Օձիքս թող...
- ԿԻՆ** - Ներողությո՞ն...
- ՏՂԱՄԱՐԴ** - Բոնել ես ու բաց չես
թողնում, քեզնից գլուխ չեմ հա-
նում:
- ԿԻՆ** - Քեզ բարի ձանապարի և
թարմ ջուր:
- ՏՂԱՄԱՐԴ** - Ի՞նչ:
- ԿԻՆ** - Անապատի բնակիչներն ի-
րենց հյուրերին ձանապարհելիս
այդ են մաղթում:
- ՏՂԱՄԱՐԴ** - Մենք անապատում
չենք:
- ԿԻՆ** - Եկել ես հրաժեշտ տալու, չէ:
Ու, ինչքան հասկացա՝ ընդմիշտ:
- ՏՂԱՄԱՐԴ** - Դու աննորմալ ես:
- ԿԻՆ** - Միայն չասես, թե...
- ՏՂԱՄԱՐԴ** - Դու տհաս ես: Չէ, դու
բթամիտ ես... Ուղղակի ապուշի
մեկն ես... Ես քեզ ասացի՝ գոր-
ծուղման եմ մեկնում, եկել եմ
հրաժեշտ տամ, ոչ թե քեզ հրա-
ժեշտ տամ...
- ԿԻՆ** - Տարբերությունը մեծ չի:
- ՏՂԱՄԱՐԴ** - Տարբերությունն ահ-
ոելի մեծ է, վիթխարի տարբեր...
- ԿԻՆ** - Դու ասացիր՝ այսօր մեր վեր-
ջին օրն է...
- ՏՂԱՄԱՐԴ** - Տարբերություն չտեսա:
- ԿԻՆ** - Տարբերությունն ահոելի է:
- ՏՂԱՄԱՐԴ** - Գործուղում գնալուց
առաջ վերջին օրը:
- ԿԻՆ** - (բացասաբար տարութերում է
գլուխը): Լավ, կարևոր չի...
- ՏՂԱՄԱՐԴ** - Ի՞նչ սև կատու անցավ
մեր...

ԿԻՆ - ՄԵՆՔ ինքներս...

ՏՂԱՄԱՐԴ - Նոյնիսկ չեմ էլ հասկանում, չեմ էլ հիշում, թե ինչ կատարվեց:

ԿԻՆ - Ծատ լավ էլ հասկանում ես, շատ լավ էլ գիտես:

ՏՂԱՄԱՐԴ - Եղածն եղած է: Ես...

ԿԻՆ - «Եղածն եղած է: Թեթև տար:
Քեզ մի տանջիր, էլ ետ չես բերի»... և այլն:

ՏՂԱՄԱՐԴ - Ինչ հանգիստ ես խոսում...

ԿԻՆ - Հը:

ՏՂԱՄԱՐԴ - Արի...

ԿԻՆ - Ներիր, գնալուս ժամանակն է:
Ես պիտի գնամ:

ՏՂԱՄԱՐԴ - Հա... Այո, իհարկե:
Գնա, գնա:

ԿԻՆ - Մնաս բարով:

ՏՂԱՄԱՐԴ - Ես իրամեշտ չեմ տալիս:

ԿԻՆ - Ինչպես կամենաս:

ՏՂԱՄԱՐԴ - Ես կվերադառնամ ու մենք կիսունենք:

ԿԻՆ - ՄԵՆՔ խոսելու բան չունենք:

ՏՂԱՄԱՐԴ - Կծարենք:

ԿԻՆ - Կտեսնենք:

ՏՂԱՄԱՐԴ - Լավ, նոթերդ մի կիտիր: (Անձեռոցիկ տալով): Վերցրու, սրբիր:

ԿԻՆ - Զգույշ...

ՏՂԱՄԱՐԴ - Ես քեզ համար ամեն ինչ կանեմ... Ես քեզ...

ԳՈՐԾ - (հայտնվելով՝ տղամարդուն): Ծըշշ... Կինդ: (Տղամարդուն՝ իբրև նրա օրինական կինը:)
Այ մարդ, ինչ եղար: Ուշանում ենք:

ՏՂԱՄԱՐԴ - Արդեն գալիս եմ, սիրելիս:

ԿԻՆ - Ասում էիր՝ գործուղման ես գնում:

ՏՂԱՄԱՐԴ - (Մի քիչ շփոթված): Դե հա, էլի որ...

ԿԻՆ - Կնոջդ հետ...

ՏՂԱՄԱՐԴ - Ներիր, կգամ կբացատրեմ:

ԿԻՆ - Բացատրիր ու գնա: Չնայած բացատրելու բան չկա, ամեն ինչ կինդ է դասավորում, գործուղումդ էլ նրա կազմակերպածը կլինի:

ՏՂԱՄԱՐԴ - (Գումար տալով): Դե, ինքդ ես տեսնում, որ պիտի գնամ:

ԿԻՆ - Գնա ու էլ չգաս...

ԳՈՐԾ - (Մողամարդուն՝ շշուկով): Քեզ քեզնից լավ է ճանաչում:

ՏՂԱՄԱՐԴ - (համբուրելով): Կգամ, կխոսենք:

ԳՈՐԾ - (կնոջը՝ շշուկով): Քեզ քեզնից լավ է ճանաչում...

Տղամարդը, օդային համբույրներ բողնելով, հեռանում է:

ԳՈՐԾ - (կնոջը): Եվ այսպես ամեն անգամ:

ԿԻՆ - Հա:

ԳՈՐԾ - Ամբողջ կյանքդ:

ԿԻՆ - Հա:

ԳՈՐԾ - Չես հոգնել:

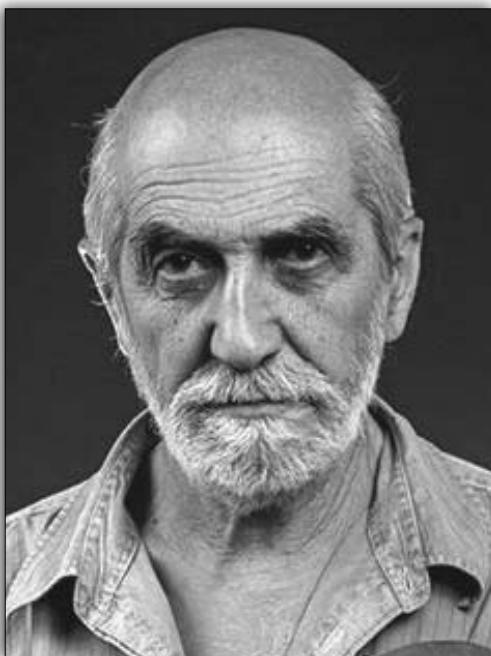
ԿԻՆ - Հա:

ԳՈՐԾ - Բա դու դրան ես արժանի, էս ուր ես հասել:

ԿԻՆ - Նայած՝ որ կողմից կնայես...

Կինը նույնական հեռանում է: Մնում է բարձրախոսների անորոշ խշխոցը:

ՄԵՐ ԼԵՂԻՆԱԿԸ ՄԵՐ ԼԵՂԻՆԱԿԸ ՄԵՐ ԼԵՂԻՆԱԿԸ

**Գուրգեն
ԽԱՆՉՅԱՆ**

Սառչում ես, սառոյց դառնում, հետո հալեցնում են՝
հայտնվում ես ապագայում. ասում են՝ սա հնարավոր
տարբերակ է, նույնիսկ ուսանք արդեն ինքնակամ սառեցվել
են՝ ապագայում հայտնվելու հույսով: Ցավոք՝ չկա նույնի
ետքնթաց տարբերակը՝ սառչես, հալեցնեն՝ հայտնվես
անցյալում, քո ջահելության քաղաքում: Հնարավոր
տարբերակում դու ես դառնում անցյալ ապագայի մեջ, քո՝
մեջ են տեսնում իրենց ջահելության քաղաքը:
Սա կատարվեց իմ պիեսի հերոսի հետ, ծանոթացեք...

ՄԻ ԱՆԳԱՄ ԵՐԵՎԱՆՈՒՄ

Կապակերգություն բազմարիս պատկերներով

Գործող անձինք.

ՎԱՐԴԱՆ - 60-ն անց, բայց տեսքով՝ մոտ 30 տարեկան

ՄԱՐԻ - Վարդանի նախկին կինը, 60-ն անց

ՆՈՒՔԱՐ - Մարիի ամուսինը, օպերային երգիչ

ՌՈՒԶԱՆ - նրանց աղջիկը, մոտ 20 տարեկան

ՍՈՍ - Վարդանի մանկության ընկերը, 60-ն անց

ԺԻՐՈ - Վարդանի ընկերը, 60-ն անց

ՇԱՔԵ - Վարդանի ընկերուհին, 60-ին մոտ

ԱՉԻՉ - եղդի հովիվ, միջին տարիքի

ՍՈՖԻ - Շաքեի դուստրը

ՄԻՍԱԿ - վարսավիրանոցի այցելու

ԱՌԱՔԻՉ

ՏՂԱ

ԿԻՆ - պարսկուհի

ԱՊՋԻԿ

ՊԱՏԿԵՐ 1

Վարդանի հայրական բնակարանը: Մարին և Ռուզանը: Չերեացող սենյակից լսվում է Նուրարի երգեցողությունը. «Երեան դարձած, իմ Երերունի...»: Գոան զանգ:

ՄԱՐԻ - Ռուզան, բաց արա դուռը, աղջիկս, թե փող ուզեն՝ տուր, զի-շերս վատ երազ եմ տեսել:

ՌՈՒԶԱՆ - Ինչքան տամ:

ՄԱՐԻ - Ինչքան մանրադրամ կա մոտդ:

ՌՈՒԶԱՆ - Երազը դու տեսնես, փող ես տամ:

ՄԱՐԻ - Տուր՝ կտամ, վայ:

Ռուզանը զնում է դուռը բացելու, ես է զայխ Վարդանի հետ:

ՎԱՐԴԱՆ - (մանրադրամը ձեռքին, շփոթված): Բարի օր...

ՄԱՐԻ - Ռուզան, ասացի՝ փող տուր, չասացի՝ տուն իրավիրիր: (Վարդանին.) Զահել, պինդ տղա եք, բա ձեզ սազնիմ է փող մուրալը:

ՎԱՐԴԱՆ - Ես փող չեմ ուզել, զոռով

Խցկեց բուռս... (*Փողը դնում է սեղանին:*)

ՄԱՐԻ - Չհասկացա... Բա ի՞նչ է ձեր ուզածը:

ՌՈՒԶԱՆ - Ասում է... Ասում է՝ իր տունն է:

ՄԱՐԻ - Ի՞նչ...

ՌՈՒԶԱՆ - Ասում է՝ դու իր կինն ես:

ՄԱՐԻ - Ոստիկանություն զանգիր, Ռուզան, ավանտյուրիստ է:

ՎԱՐԴԱՆ - Մարի...

ՄԱՐԻ - Ես քեզ ի՞նչ Մարի, այ լկտի: Ռուզան, հրորդ կանչիր:

ՌՈՒԶԱՆ - Ահաա...

ՄԱՐԻ - Ինչո՞ւ, ամեն դեպքում տղամարդ է...

ՎԱՐԴԱՆ - Մարի, մի՞թե դու ես...

ՄԱՐԻ - Ես ես եմ, դո՞ւ ով ես, այ հարբեցող:

ՎԱՐԴԱՆ - Ես եմ, Մարի, Վարդանն եմ:

ՄԱՐԻ - Վարդան... Ի՞նչ Վարդան... Վարդան... (*Ակնոց է դնում, ուշադիր նայում է:*) Վարդան... (*Ճչալով ուշաթափ է լինում:*)

ՌՈՒԶԱՆ - Վայ, մամաս, մամա... Ուշքի չի գալիս, հեռախոսս ո՞ւր է...

ՎԱՐԴԱՆ - Սպասեք, ես ձևը գիտեմ: (*Ապտակում է Մարիի այտերին:*)

ՌՈՒԶԱՆ - Մի խփեք մորս:

ՎԱՐԴԱՆ - Ահա, ուշքի է գալիս:

ՄԱՐԻ - (աչքերը բացելով): Հոգեբուժարան զանգիր, աղջիկս, ասա՝ մորս աչքին տեսիլքներ են երևում, ոգիները խոսում են հետը:

ՎԱՐԴԱՆ - Ոգի չի, Մարի, իսկապես ես եմ: Բայց դու դո՞ւ ես:

ՄԱՐԻ - Ես չեմ:

ՎԱՐԴԱՆ - Դու ես, այտիդ խալը, դնչիդ փոսիկը... Վարդանն եմ, Մարի, քո ամուսինը:

ՄԱՐԻ - Վարդան...

ՎԱՐԴԱՆ - Այո, ես եմ: Էսպես ստացվեց, ներող եղիր:

ՄԱՐԻ - Զեմ հասկանում, քեզ երսունինգ տարի սառնարանում են պահել, որ չես ծերացել:

ՎԱՐԴԱՆ - Համարյա կոահեցիր:

ՌՈՒԶԱՆ - Ահա, թե ինչ, հիմա հասկացա. Ես կարդացել եմ այդ սենսացիոն դեպքի մասին, դուք այն մարդն եք, որին եզդի նախրապանը գտել է Արագածի գագաթին, այ՞ո՞:

ՎԱՐԴԱՆ - Ես եմ, այո: Երեսունինգ տարի առաջ ժայռի պոնկին կանգնած՝ ձգվեցի մանուշակ պոկելու, սայթաքեցի, ընկածեղվածքը, հավերժական սառուցների մեջ:

ՄԱՐԻ - Ծաղիկ քաղելու տեղ էիր գտե՞լ:

ՎԱՐԴԱՆ - Քեզ համար էի քաղում, ալպիական մանուշակ, շատ գեղեցիկ էր, չկարողացա ինձ զսպել:

ՌՈՒԶԱՆ - Ինչ ոռմանտիկ է:

ՎԱՐԴԱՆ - Ընկած ձեղքվածքն ու էլ ոչինչ չեմ հիշում, երբ աչքերս բացեցի՝ հիվանդանոցում էի, երեսունինգ տարին մեկ ակն-

թարթի պես անցել էր, ոնց որ լեռարգիական քուն:

ՄԱՐԻ - Անհավատալի է:

ՎԱՐԴԱՆ - Հալեցրին, սնեցին, ամրացրին, ոտքի հանեցին ու բաց քողին:

ՄԱՐԻ - Խեղծս... Այսինքն՝ քեզ տեղն է:

ՌՈՒԶԱՆ - Մամա:

ՄԱՐԻ - Հա-հա, տեղն է, աղջիկս, շատ իրասածին էր, մեռա ասելով՝ թող այդ ալպինիզմը, ինձանով զբաղվիր, երեխայով, տնով... Չէ, ամեն ազատ օր լեռներում ու քարանձավներում էր, Հայաստանում էլ լեռ ու բլուր չթողեց: Գիտե՞ս, իր կյանքի մեծագույն երազանքը որն էր... Մազլցել էվերեստի գագաթը, այո-այո, մեզ որր ու անտեր թողներ՝ գնար Տիրեթ, և կգնար... Լավ է, այս դեպքը եղավ...

ՌՈՒԶԱՆ - Ինչեր ես խոսում, մամա, ուշքի արի:

ՄԱՐԻ - Ուժ, իսկապես որ... Շփոթության մեջ եմ, աղջիկս, հեշտ բան է՝ երեսունինգ տարի անց տեսնել կորած ամուսնուդ, և հերիք չի հայտնվել է՝ դեռ պատանու պես էլ ջահել է մնացել... Չէ, դու պատկերացնո՞ւմ ես, Վարդան, դու էլի քսանյոթ տարեկան ես, իսկ ես՝ արդեն վաթսունին մոտ...

ՎԱՐԴԱՆ - Ես կասեի՝ անց:

ՄԱՐԻ - Զայնդ տաք տեղից է գալիս:

ՎԱՐԴԱՆ - Կարծում ես, ինձ համար հեշտ է, Մարի:

ՄԱՐԻ - Ինչո՞ւ ոչ, դու երջանիկ մարդ ես, չես էլ պատկերացնում՝ ինչ երջանիկ ես, Վարդան, երկրաշարժ չես տեսել, միտինգներ, սովետի փլուզում, պատերազմ, սով, մոլուր ու ցուրտ տարիներ չես տեսել, քեզ համար քնել ես սառուցների մեջ արջուկի նման, հիմա էլ ջահել, առոյգ կանգնել ես առջևս ու գանգատներ ես ներկայացնում:

ՎԱՐԴԱՆ - Ես գանգատ չունեմ... Ո՞ւր գնայի, ուրիշ գնալու տեղ չունեմ, գրնե՝ առայժմ: Ծնողներս վաղո՞ւց է, որ...

ՄԱՐԻ - Երեք տարի, իրար ետևից մարեցին խեղձերը:

Հարևան սենյակում Նուրարի երգեցողությունը լավել է նույն տեղում, կրկնվում է անընդհատ:

ՎԱՐԴԱՆ - Զայնասկավառակը լովել է:

ՌՈՒԶԱՆ - Սկավառակ չի, հայրիկն է, ծայն է մարզում:

ՄԱՐԻ - Ամուսինս օպերային երգիչ է... Ամուսնացել եմ, այո, իո չէ՞ր սպասելու...

ՎԱՐԴԱՆ - Բան չասացի:

ՄԱՐԻ - Սա էլ մեր աղջիկն է, Ռուզանը:

ՎԱՐԴԱՆ - Ուրախ եմ:

ՌՈՒԶԱՆ - (Նուրարի երգեցողությանը արձագանքելով): Հայրիկին Երևանի տոնակատարությունների բացման երգն են վստահել, շատ է հուզվում:

Ներս է զայխս Նուբարը՝ շարունակելով երգել:

ՆՈՒԲԱՐ - Ձայնս նստել է, մրսացրել
եմ քչիկ մը, միջանցիկ քամիների
մեջ ինկա. ջանըմ, աս մեր օպե-
րայի բեմահարթակը բոլոր կող-
մերեն ծակ է, քամի է՝ որ կփչի,
աջեն, ձախեն, եղևեն, առջևեն...
Աղջիկս, դահվե մը եփիր, ակտի-
վացնեմ կոկորդս, հայդե, գեղեց-
կուիհս: (*Նկատելով Վարդանին:*)
Ընկերող է, Ռուզան, ինչո՞ւ չես ծա-
նոթացնում:

ՌՈՒԶԱՆ - Մայրիկի ընկերն է:

ՆՈՒԲԱՐ - Իրավ: Ձահելնալ կփա-
փագե մայրիկը:

ՄԱՐԻ - Ծանոթացիր, Նուբար, ա-
մուսինս է:

ՆՈՒԲԱՐ - Եթե հիշողությունս չի մա-
րել՝ ամուսինդ ես եմ, շփոթել ես,
տիկին:

ՄԱՐԻ - Վարդանը նախկին ամու-
սինս է: Ես պատմել եմ քեզ՝ այն,
որ բարձրացավ Արագածի գա-
գաթը ու կորավ...

ՆՈՒԲԱՐ - Աստված իմ, կենդանա-
ցն՝ է: Հրաշք է միթե: (*Չեռքը
պարզելով:*) Ես Նուբարն եմ, այս
հրաշալի տիկնոջ երկրորդ ամու-
սինը. քսան տարի առաջ Հայե-
պեն եկա Հայաստան պտույտի,
տեսա անոր, սիրահարվեցա,
մնացի:

ՎԱՐԴԱՆ - (*սեղմելով իրեն մեկնած
ձեռքը:*) Վարդան:

ՆՈՒԲԱՐ - Սա մարդը տակավին

տղեկ կնմանի, աս ինչ պատմություն
է, չեմ հասկնար կոր:

ՎԱՐԴԱՆ - Երկար պատմություն է,
Մարին հետո կպատմի:

ՆՈՒԲԱՐ - Դստրիկս, գուցե դո՞ւն
բացատրես:

ՌՈՒԶԱՆ - Դե... Լեռնային անձա-
վում սառել՝ սաոցաբեկոր է դար-
ձել, նպաստավոր պայմաններ են
եղել, ողջ է մնացել, հովիվն ու իր
շունը գտել են և այլն:

ՆՈՒԲԱՐ - Կացեք, կացեք, ես ադ ու-
նիկալ պատմությունը համացան-
ցին մեջ կարդացած եմ, կարծեցի
բլեֆ է, սառույցի փիար:

ՄԱՐԻ - Այդ ո՞նց է՝ բոլորդ տեղյակ
եք, ես՝ ոչ:

ՆՈՒԲԱՐ - Է դուն միայն բամբա-
սանքներուն կիետևես, չատ կը-
նես: Տիկին Մարի, սակայն
երջանիկ կին ես, գիտես, ուրիշ-
ները մեկ ամուսին իսկ չեն կարող
ծանկել, դուն, ահա, երկուքն ու-
նես, մեկը ջահել, մեկելն ահել,
շնորհավոր, աստված պահե:

ՄԱՐԻ - Սրտիս հետ գնա, Նուբար:

ՆՈՒԲԱՐ - Կատակ կընեմ, ջանըմ,
մի բորբոքվիր: Ղահվես ի՞նչ ե-
ղավ, Ռուզան:

ՌՈՒԶԱՆ - Հիմա կեփեմ: Ձեզ էլ բե-
րեմ:

ՄԱՐԻ - Բեր: Վարդանին՝ քաղցր:

ՎԱՐԴԱՆ - Հիշում է:

ՌՈՒԶԱՆ դուրս է զայխ:

ՆՈՒԲԱՐ - Ղահվեն սենյակս բեր,
զավակս: Չխանգարեմ ձեզի, վա-

դուց մեկմեկու տեսած չեք: Ես ալ գնամ՝ սա երգս պարապեմ. կատակ բան չէ՝ երերոսի-Երևան տոնակատարության բացումին երգն են վստահել, մեծ պատիվ է, այո... Սակայն վախենամ արևմտահայուս առօգանությունը խանգարե սա գործին:

ՄԱՐԻ - Հակառակը, դա կխորհրդանշի հայրենիք-սփյուռք միասնությունը:

ՆՈՒԲԱՐ - Սա կինը հանձար է: (Վարդանին.) Ինչպես ես ծգել սա հրաշալի կինը և լեռները փախել, չեմ հասկնար: (Երգելով գնում է իր սենյակը:)

ՎԱՐԴԱՆ - Հիվանդանոցի մեքենայով բերին, պատուհանից նայում էի ու չէի ծանաչում իմ քաղաքը. Էս ինչ եք արել Երևանիս հետ իմ բացակայությամբ:

ՄԱՐԻ - Է չբացակայեիր, մնայիր՝ քաղաքիդ տիրություն անեիր:

ՎԱՐԴԱՆ - Կարծես իմ կամքով եմ սառել: Ընկերներիցս տեղեկություն ունեմ:

ՄԱՐԻ - Գալիս-գնում էին դեպքից դեպք, քո կորուստն էին սգում, բայց հենց ամուսնացա, չքվեցին: Սոսին եմ տեսնում միայն, բակում վարսավիրանոց ունի, վարսավիրություն է անում:

ՎԱՐԴԱՆ - Քիմիկոս Սոնը:

ՄԱՐԻ - Այո, քիմիկոսը, ինչ կա զարմանալու, քաղցած մնար:

ՎԱՐԴԱՆ - Մենք աղջիկ ունեինք...

ՄԱՐԻ - Սուսանս, մեղնեմ նրա

կյանքին. Ամերիկայում է, ամուսնացավ մի ամերիկահայի հետ՝ գնաց: Կուզե՞ս տեսնես:

ՎԱՐԴԱՆ - Ամերիկա թռնեմ:

ՄԱՐԻ - Չէ, ինչո՞ւ, սկայպով: Հիմա կմիացնեմ: (Համակարգիչը միացնելով:) Թռոներ էլ ունես, երկուսը, տղա և աղջիկ: (Համակարգչին.) Սուսան, ին քնած չէիր, աղջիկս:

ՍՈՒՍԱՆ - Քնած էի, մեզ մոտ գիշեր է, մամա, ինչ է եղել, ին բան չի պատահել:

ՄԱՐԻ - Պատահել է, անակնկալ ունենք, հայրիկդ է հայտնվել, ահա:

ՍՈՒՍԱՆ - Օ մայ գադ, ֆանտաստիկա... Նա իմ հայրիկն է, այս սիրուն տղան:

ՄԱՐԻ - Նա է, չկասկածես, սառուցների միջից են հանել, հանել են, հալեցրել, ուղարկել տուն:

ՍՈՒՍԱՆ - Ինչ հրաշալի է, ինչ երջանկություն է, աչքներս լույս...

ՄԱՐԻ - (Վարդանին): Խոսիր, ինչ ես պապանձվել:

ՎԱՐԴԱՆ - Որտե՞ղ խոսեմ...

ՄԱՐԻ - Աղջիկդ է, չես տեսնո՞ւմ, խոսիր:

ՎԱՐԴԱՆ - Եկրանի հետ:

ՄԱՐԻ - Այո, խոսիր:

ՎԱՐԴԱՆ - Սուսանիկ, աղջիկս...

ՍՈՒՍԱՆ - Ես եմ, հայրիկ, բարև, ինչպես ես:

ՎԱՐԴԱՆ - Լավ եմ, այսինքն՝ չգիտեմ... Սուսան, դու երկու տարեկան էիր, երբ ես... մի խոսքով, պստիկ աղջիկ էիր, նոր-նոր հատուկենտ բառեր էիր ասում...

ՍՈՒՍԱՆ - Հիմա շատախոս եմ, հայրիկ: Սպասիր, տանեմ՝ թոռնիկներիդ տեսնես, կուզես, չէ:

ՎԱՐԴԱՆ - Կուզեմ, իհարկե, բայց ո՞ւմ տանես, ի՞նչը տանես...

ՍՈՒՍԱՆ - Քնած են: Ահա, տես, սա Վարդանիկն է, տասներկու տարեկան է, ասում է՝ ալպինիստ եմ դառնալու:

ՎԱՐԴԱՆ - Ոչ մի դեպքում:

ՄԱՐԻ - Աստված ոչ անի, չթողնես, Սուսան, լսում են:

ՍՈՒՍԱՆ - Սա էլ Մարիամիկն է, յոթ տարեկան է, երգեր է երգում, պարում է: Վարդանիկը քեզ նման է ոնց որ, համար...

ՎԱՐԴԱՆ - Նման է կարծես...

ՄԱՐԻ - Դե լավ, աղջիկս, քունը գլխիդ է, քնիր, հետո էլի կխոսեք:

ՍՈՒՍԱՆ - Դե բայ-բայ: Հայրիկ, քեզ հյուր կկանչեմ, կտեսնվենք շուտով:

ՎԱՐԴԱՆ - Ամերիկա, Միացյալ Նահանգներ:

ՍՈՒՍԱՆ - Այո, չես գա՞:

ՎԱՐԴԱՆ - Էղպես հեշտ, բա ԿԳԲ-ն, բա...

ՄԱՐԻ - Ուրիշ ժամանակներ են, Վարդան, սառած ես մնացել, տոմսն առ ու թոյիր: (*Անջատում է համակարգիչը*)

ՌՈՒԶԱՆ - (գալիս է՝ բերելով սուրճը, կանչում է): Նուբար փաշա, համեցեք սուրճի:

ՆՈՒԲԱՐ - (գալով): Վերջապես արժանացրի՞ք: Փախլավան ո՞ւր է:

ՄԱՐԻ - Չկա փախլավա, քաղցրը

չարաշահում ես, Նուբար, ձնշում ունես:

ՆՈՒԲԱՐ - Ձնշում չուտելեն կլա, ուտելեն կլա՞: Աս մարդը երեսունհինգ տարի սառած մնալեն ետքը՝ ասանկ չոր սուրճի՞ է արժանի... Բեր, աղջիկս, բեր: Է, նայինք, ինչ եզրահանգումներու եկաք կոր:

ՄԱՐԻ - Ինչ եզրահանգում:

ՆՈՒԲԱՐ - Ջանըմ, մանուկ եք միթե...

Աս իրավիճակը շտկվելու կարիք ունի, տիկին Մարի, արդյո՞ք դուն երկու ամուսին պահել կուզես...

ՄԱՐԻ - Ինչեր ես խոսում, Նուբար, ուշքի արի:

ՆՈՒԲԱՐ - Ես ալ ադ կսեմ, ընտրություն պիտի ընես:

ՎԱՐԴԱՆ - Ես չեկա ձեր կյանքին խառնվելու:

ՄԱՐԻ - Նա ջահել տղա է, ես՝ տարեց կին, ինչ ընտրության մասին է խոսքը...

ՆՈՒԲԱՐ - Ատիկա հասկցանք, ետքը:

ՄԱՐԻ - Պարզ խոսիր, Նուբար:

ՆՈՒԲԱՐ - Բարամ, մենք մեկ տան մեջ կրնանք միացյալ ապրիլ, մտածեք մեյմը:

ՄԱՐԻ - Այո, սակայն... Սա նրա հայրական տունն է:

ՆՈՒԲԱՐ - Ուրեմն կիսենք պիտի, վաճառենք՝ երկուքն առնենք, կամ էլ չեմ գիտեր... խոսեք, պարոն Վարդան:

ՎԱՐԴԱՆ - Դեհ... Դուք մեղք չունեք,

- որ երեսունինգ տարի հետո հանկարծ հայտնվել եմ, հասկանում եմ: Բայց ես էլ մեղք չունեմ...**
- ՆՈՒԲԱՐ - Ուստի...**
- ՎԱՐԴԱՆ - Մարի, մենք Զրվեժում ամառանոց ունեինք, հայրս էր ստացել ֆիզինստիտուտից:**
- ՄԱՐԻ - Կա, մնում է:**
- ՆՈՒԲԱՐ - Ամառանոցը, իրավ որ, օդը մաքուր, ջուրը մեջը, քազը մեջը, ես եմ քաշել տվել, շատ աղվոր է:**
- ՎԱՐԴԱՆ - Ամառանոցում կապրեմ առայժմ: Իմ իրերը պահպանվել են:**
- ՄԱՐԻ - Նկուղում են, նոյնիսկ կիթառդ է պահպանվել: Բայց դու փող չունես, ո՞նց ես ապրելու:**
- ՎԱՐԴԱՆ - Գործի կընդունվեմ, գուցե Մերգեյանում վերականգնվեմ...**
- ՄԱՐԻ - Ինչ Մերգեյան, չկա, ուշքի արի:**
- ՎԱՐԴԱՆ - Չկա, Մերգեյանը չկա...**
- ՄԱՐԻ - Ծենքը կա, ինստիտուտը՝ ոչ:**
- ՎԱՐԴԱՆ - Այ քեզ բան... Ուրիշ որևէ գիտահետազոտական ինստիտուտում կաշխատեմ, ես լավ ինձեներ եմ:**
- ՆՈՒԲԱՐ - Միամիտ մարդ:**
- ՄԱՐԻ - Չկա գիտահետազոտական:**
- ՎԱՐԴԱՆ - Ձեռ եք առնո՞ւմ...**
- ՄԱՐԻ - Ամենակին:**
- ՎԱՐԴԱՆ - Լավ, որևէ գործարան կմտնեմ վերջիվերջը. Ուելե, Փականագործական, եսիմ, Հայէլեկտրո...**
- ՄԱՐԻ - Չկա գործարան:**
- ՆՈՒԲԱՐ - Է, զգոյշ ըսե, տիկին Մարի, կվատանա մարդը:**
- ՄԱՐԻ - Ո՞նց:**
- ՆՈՒԲԱՐ - Դե, չեմ գիտեր, սանկ հեռվեն եկուր, ըսե՝ ժամանակավորապես փակած են, շուտով կրանան, գուցե...**
- ՎԱՐԴԱՆ - Լավ, բա հիմա ինչ կա:**
- ՄԱՐԻ - Առևտուր:**
- ՎԱՐԴԱՆ - Սպեկուլյացիա:**
- ՆՈՒԲԱՐ - Բիզնես, տղաս, բիզնես:**
- ՎԱՐԴԱՆ - Ես ծեր տղան չեմ:**
- ՆՈՒԲԱՐ - Մոռցա, որ տարեկից ենք, արտաքինդ ինձ շփոթության մեջ ձգեց, ներող կլլաս, տղա... Պարոն: (Գրպանից փող հանելով:) Ահա, ասիկա ծախսե առայժմ...**
- ՎԱՐԴԱՆ - Պետք չի:**
- ՆՈՒԲԱՐ - Վերցուր, ջանըմ, կունենաս նե, կուտաս: Առանց փարահոս քայլ մը չես կրնա նետել, վերցուր: (Դնում է սեղանին:)**
- ՎԱՐԴԱՆ - Ծնորհակալ եմ, կվերադարձնեմ: Դե, ես գնամ:**
- ՆՈՒԲԱՐ - Ո՞ր, մարդ աստուծո, քաղցած կլլաս, ձաշենք, ետքը գնա:**
- ՎԱՐԴԱՆ - Չէ, քաղաքիս կարուտել եմ:**
- ՄԱՐԻ - (Նուբարին): Թող գնա, երեսունինգ տարի չի տեսել իր երևանը: (Վարդանին.) Բայց վախենամ՝ չհասկանաք իրար՝ դու և քո քաղաքը:**
- ՎԱՐԴԱՆ - Հնարավոր չի:**

ՊԱՏԿԵՐ 2

Էկրանին՝ տեսարաններ ժամանակակից Երևանից՝ երթևելության աղմուկ, խցանումներ, գովազդային պատառներ, սրճարաններ, մուրացկաններ և այլն: Բեմին, էկրանի տակ՝ Վարդանը, տպավիրուքյուն է, որ նա քայլում է փողոցներով՝ ապշածշփորված, այս տեսարանը ուղեկցում է որևէ հայտնի երգ Երևանի մասին:

ՊԱՏԿԵՐ 3

Սոսի վարսավիրանոցը, փոքր սրահ, Սոսը մենակ է: Ներխուժում է շփորված, տագմապած, շնչակտուր Վարդանը, իրեն նետում է բազկաքռոխին:

ՍՈՍ - Սպասիր, այ մարդ, իերթ կա, բան կա, կարգին բարբեր-շոփ է, իո դուքան չի:

ՎԱՐԴԱՆ - Թող շունչ առնեմ՝ կասեմ: Զուր տուր, հա՞:

ՍՈՍ - Երիտասարդ, այստեղ ոեարիլիտացիոն կենտրոն չէ, վարսավիրանոց է: (Զուր է տալիս:) Մարդը շունչ առնելու և ծարավը հագեցնելու է մտել վարսավիրանոց:

ՎԱՐԴԱՆ - Ես ինչ ես արել մեր քաղաքի հետ, Սոս:

ՍՈՍ - Չհասկացա:

ՎԱՐԴԱՆ - Կուկուռուզնիկն ո՞ւր է, քեզ եմ հարցնում:

ՍՈՍ - Կուկուռուզնիկը... Եգիպտացորեն... Մայիս...

ՎԱՐԴԱՆ - Արդեն չես էլ հիշում. սարի գլխի էն բոյով, սպիտակ շենքը, ո՞ւր է:

ՍՈՍ - Ախ, կուկուռուզնիկը... Այո, ես էլ եմ հարցնում՝ ո՞ւր է կուկուռուզնիկը:

ՎԱՐԴԱՆ - Բանվորի արձանն ո՞ւր է, Լենինի արձանն ո՞ւր է...

ՍՈՍ - Լենինը հեչ, բայց բանվորի արձանն ափսոս էր. բանվորը որպես դասակարգ վերացավ, գոնե հիշատակը մնար:

ՎԱՐԴԱՆ - Լենինը գուցե հեչ, բայց արձանը հայտնի քանդակագործի արձան էր, արվեստի գործ:

ՍՈՍ - Մի տեղ պահեստավորել են երևի, դրա պատճառով մի ընկնավորի, մի օր կհանեն, կորչող պտուղ չի: Ուրիշ ինչ դժգոհություն ունես, երիտասարդ:

ՎԱՐԴԱՆ - Ինստիտուտներն ո՞ւր են, գործարաններն ո՞ւր են, ֆաբրիկաներն ո՞ւր են, տրամվայներն ո՞ւր են, ոելսերն ինչ եք արել, իրար մեջ բաժանել-կերևլ եք:

ՍՈՍ - Վրա մի տուր, ջահել, ինձ դրանից բան չի հասել: Ինչ էլ հիշողություն ունի, տրամվայ, գործարան, արձան... Վեր կաց բազկաքռոխից, կլիենտի եմ սպասում, սպասողների աթողին նստիր:

ՎԱՐԴԱՆ - Ես կլիենտ չեմ, Սոս, ես ես եմ, Վարդանն եմ, քո մանկության ընկերը... Տեղը չես բերնիմ... (Սուլում է իրենց խորհրդանիշ սուլոցը:) Հը...

ՍՈՍ - Մի հատ էլ, էլի: (*Երբ Վարդանը մեկ էլ է սովում:*) Վախ, ինչ ա-

նուշ ա... Վարդան, հոգիս,

Վարդան: (*Գրկում է Վարդանին:*)

ՎԱՐԴԱՆ - Ես եմ, ախաբերս: Մենակ թե չիարցնես՝ որտեղից, ոնց, հոգնել եմ, հետո կպատմեմ:

ՍՈՍ - Ի՞նչ հարցնեմ, ամբողջ քայլաքն արդեն գիտի, լուրերի սրընթաց սփռումը ոնց կար մեր ավանդույթների մեջ, այդպես էլ մնում է, դեռ մի բան էլ հզորացել է՝ նոր տեխնոլոգիաների շնորհիվ: Պարզապես չէի պատկերացնում, որ այսքան թարմ պահպանված կլինես: Վարդան... (*Դարձյալ գրկում է:*)

ՎԱՐԴԱՆ - Սո՞ս:

ՍՈՍ - Լսիր, աշխարհի բժիշկներին խառնել ես իրար, ասում են՝ այդպիսի բան հնարավոր չէ:

ՎԱՐԴԱՆ - Հոգիս կերան, Սոս, իհվանդանոցում թափել էին գլխիս, էնքան հարցեր տվին, անալիզ վերցրին, նկարեցին, սրսկեցին, մաժմժեցին, կմծտեցին... Մտածում էի՝ ցուրտը երեսունինգ տարում չկարողացավ սպանել, բայց սրանք մի քանի օրում կսպանեն:

ՍՈՍ - Հայի գեն է, է, ապրող-վերապրող գեն է, թող իմանան: (*Սրբիչն է գցում Վարդանի պարանոցին:*)

ՎԱՐԴԱՆ - Ի՞նչ ես անում:

ՍՈՍ - Մազերդ խուզեմ, մի հատ էլ

շուշա-թրաշ իրագործեմ՝ թարմանաս:

ՎԱՐԴԱՆ - Դրա ժամանակը չի:

ՍՈՍ - Ճիշտ ժամանակն է, երեսուն-իինգ տարի չես խուզվել-սափրվել, թող առաջինը ես լինեմ, մեծ պատիվ է, գլուխ կգովեմ:

ՎԱՐԴԱՆ - Բա նոր ասում էիր՝ կլիենտի եմ սպասում:

ՍՈՍ - Կսպասի կլիենտը, ամեն օր չի, որ ընկերդ հառնում է սառուցների միջից:

ՎԱՐԴԱՆ - Լավ, խուզիր: Լսիր, բայց դու ո՞նց վարսավիր դարձար, դու, խոստումնալից քիմիկոսդ, նուրբ քիմիայի ինստիտուտի գիտաշխատողդ...:

ՍՈՍ - (*Ակսելով խուզումը*): Կյանքը ստիպեց, սիրելիս, չկա այլս նուրբ քիմիայի ինստիտուտը: Նոր ինքդ չէիր ասո՞ւմ՝ ուր են ինստիտուտները, զեկուցում եմ՝ չկան, պարզվեց՝ պետք չեն:

ՎԱՐԴԱՆ - Դիսերտացիաս կիսատ մնաց:

ՍՈՍ - Զվախենաս, մի գործ կգտնենք: Այ, իմ գործն, օրինակ, հետաքրքիր է, գիտե՞ս, նուրբ քիմիա չի, բայց հետաքրքիր է, տարբեր մարդկանց հետ եմ շփվում, գրուցում... Մարդու մարդկանց մեջ պետք է լինի և ոչ՝ ֆորմովաների:

ՎԱՐԴԱՆ - Հեշտ սովորեցի՞ր:

ՍՈՍ - Հեշտ: Իմ պապը հայտնի վարսավիր է եղել Երևանում, նա սափրել է Հրաշյա Ներսիսյանին,

նա խուզել է Շարա Տայանին...
Այս գործիքները նրանից են մնացել, գերմանական են, «Զոյինգեն», հիմա այսպիսի պողպատ չեն ձարի, եղբայր, յուղի պես են կտրում, ահա... (Կտրում է Վարդանի մազափունջը:) Կլասիկա:

ՎԱՐԴԱՆ - Շատ մի ոգևորվի:

ՍՈՍ - Ես իմ գործը գիտեմ, ինձ ցուցումներ մի տուր, հանգիստ նստիր տեղի:

ՎԱՐԴԱՆ - Լսիր, քաղաքով քայլելիս այնպիսի տպավորություն ունեցա, որ Եվրոպային պատերազմ եք հայտարարել ու անմիջապես հանձնվել եք:

ՍՈՍ - Այդ հնց...

ՎԱՐԴԱՆ - Ո՞նց՝ ոնց, բոլոր խանութները, հյուրանոցները, սրճարաննեստորանները իտալացիների, ֆրանսիացիների, անգլիացիների անուններով են, գրերի մեծ մասը՝ լատինատառ...

ՍՈՍ - Չէ, պատերազմ չենք հայտարարել, պարզապես հանձնվել ենք, ինքնակամ:

ՎԱՐԴԱՆ - Դպրոցներում երեխաները գոնե հայերենով են ուսում ստանում:

ՍՈՍ - Առայժմ՝ այո:

ՎԱՐԴԱՆ - Փառք Աստծու:

ՍՈՍ - Դե պատմիր, Վարդան, պատմիր:

ՎԱՐԴԱՆ - Ի՞նչ պատմեմ:

ՍՈՍ - Դե... Ո՞նց անցկացրիր երկար ու ծիգ տարիներդ սառուցների մեջ:

ՎԱՐԴԱՆ - Ձեռ ես առնո՞ւմ:

ՍՈՍ - Բնավ: Մի՞թե ոչինչ չես իիշում այն սառցյա օրերից:

ՎԱՐԴԱՆ - Բացարձակապես ոչինչ: Դու պատմիր, դու էլ հո սառած չեմ եղել:

ՍՈՍ - Եթե կարծում ես, առանձնապես տաքի մեջ ենք եղել, չարաչար սխալվում ես, իննսունականներին ապրեիր՝ սառցե կացարանդ առողջարան կթվար:

ՎԱՐԴԱՆ - Մեր մանկության ընկերներից ով կա, ով չկա:

ՍՈՍ - Մի մասը կա, մյուսը՝ էի... Մի մասն էլ ցրված է աշխարհով:

ՎԱՐԴԱՆ - Ժիրո՞ն...

ՍՈՍ - Ժիրայրը, ողջ-առողջ է Ժիրայրը, թեև խմում է, շատ է խմում: Վերնիսաժում սուվենիր է վաճառում:

ՎԱՐԴԱՆ - Ժիրո՞ն, թաղի խարոշի Ժիրո՞ն...

ՍՈՍ - Այո, բա ի՞նչ անի: Մեր օրերում, կոպիտ ասած, խարոշի քորող չկա: Ուրիշ ժամանակներ են, Վարդան ջան, կամաց-կամաց կիասկանաս՝ ուր ես ընկել:

ՎԱՐԴԱՆ - Լավ, իսկ Ղուկասը:

ՍՈՍ - Ղուկասը... (Աչքերը լցվում են:) Չկա Ղուկասը:

ՎԱՐԴԱՆ - Են սարի պես տղեն...

ՍՈՍ - Զոհվեց սարի պես տղան, Ղարաբաղում, իննսուներկուսին:

ՄԵԿ ԲՐԱՅԵ ԼՐՈՒՄ ԵԱ:

ՍՈՍ - Ես ու Ժիրոն էլ ենք կռվել, նոյն ջոկատում էինք, Ժիրայրի

ոտքը վիրավորվեց, ես կանտուզիա ստացա:

ՎԱՐԴԱՆ - Չեմ հասկանում, սովետական բանակն ինչ էր անում, որ թողել էր՝ ով ուզի կողիվ անի:

ՍՈՍ - Զկար արդեն՝ ոչ սովետը, ոչ իր կարմիր բանակը: Բա, դու քեզ համար անուշ քնած էիր...

ՎԱՐԴԱՆ - Կարծես դիտավորյալ եմ քնել: Լսիր, գոնե Արարատը կա՞:

ՍՈՍ - Բիբլիականը, ահավասիկ, պատուհանից երևում է:

ՎԱՐԴԱՆ - Ինչ բիբլիական, ֆուտրովի թիմը նկատի ունեմ, ես մոլի երկրպագու էի, չես հիշո՞ւմ:

ՍՈՍ - Լավ է՝ դու էլ չի հիշես, եթե չես ուզում ընկճախտից դուրս չգալ. Ֆուտրով, պինգպոնգ, ջրացատկ... մոռացիր, չկա:

ՎԱՐԴԱՆ - Ոնց, առհասարակ չկա՞:

ՍՈՍ - Մի քիչ կա, բայց, մեղմ ասած, հպարտանալու բան չի:

ՎԱՐԴԱՆ - Ծանրամարտն էլ չկա՞:

ՍՈՍ - Փառք Աստծու, այդ մեկը կա. ու մեկ էլ՝ համատարած շախմատ: (*Տեսնելով եկող Միսակին:*) Փնթինթանը եկավ, մի օր չեղավ՝ ուշանա մի քիչ:

ՄԻՍԱԿ - (*Ոերս գալով*): Ողջոյն բոլոր ժամանակների մեծագոյն վարսավիրին:

ՍՈՍ - Ողջոյն, պարոն Միսակ: Նստիր, տասը րոպեից կավարտեմ:

ՄԻՍԱԿ - Ոնց թե՝ տասը րոպեից. ինձ ժամ ես նշանակել, եղբայր, ահա, րոպե-րոպե եկել եմ: Չենք

հարգում մեր պայմանավորվածությունները, չէ, դրա համար էլ երկիրը երկիր չի դառնում:

ՍՈՍ - Միսակ, այս մարդը երեսուն-ինգ տարի վարսավիր չի տեսել, չհարգենք նրա երկարատև բացակայությունը... Խուզել եմ արդեն, մնում է սափրեմ, տասը րոպե:

ՄԻՍԱԿ - Երեսունինգ տարի չի տեսել, կարող էր մի քիչ էլ սպասել. Ես ժամանակ չունեմ, կթողնեմ՝ կգնամ ուրիշ վարսավիրանոց, փառք աստծու՝ ամեն քայլափոխին հիմա վարսավիրանոց կա:

ՍՈՍ - Կա՝ գնա, ինչ ասեմ:

ՄԻՍԱԿ - Այդպես հեշտ ես հրաժարվում մշտական կլիենտից, լավ նշան չի, պարոն Սոս, քո բիզնեսը երկար կյանք չի ունենա...

ՍՈՍ - Մի կոռա, հա՞:

ՎԱՐԴԱՆ - Մի րոպե, ընկերներ...

ՄԻՍԱԿ - Ինձ ընկեր չասեք, ես իսկի այն ժամանակ ընկեր չէի:

ՎԱՐԴԱՆ - Սոս, ես գնամ, չխանգարեմ գործիդ, սափրելը չի փախչի, հետո: Ինչ եմ վճարելու:

ՍՈՍ - Զհասկացա...

ՎԱՐԴԱՆ - Խուզելու համար... Դե ինչ ես այդպես նայում, ուրիշ երկիր է, ուրիշ հարաբերություններ... Ինչ իմանամ...

ՍՈՍ - Լսիր, գործարաններն ու ինստիտուտներն ենք կորցրել, ին նամուս-թասիբ-ախապերությունն էլ չենք կորցրել:

ՎԱՐԴԱՆ - Լավ, մի բորբոքվի: Մինչ
հանդիպում:

ՍՈՍ - Գնա վերնիսած, Ժիրոյին
տես, երեկոյան կհանդիպենք:

ՎԱՐԴԱՆ - Վերնիսածն ինչ է, որ-
տեղ է:

ՄԻՍԱԿ - Հայ մարդն էլ վերնիսածի
տեղը չիմանա:

ՍՈՍ - Գնունիով գնա դեպի խանջ-
յան, դուրս կգա դեմի:

ՎԱՐԴԱՆ - Հա, բայց ինչ է դուրս
գալու դեմս:

ՍՈՍ - Բազար:

ՎԱՐԴԱՆ - Եղավ:

ՍՈՍ - Սպասիր...

ՄԻՍԱԿ - Ես ուշացա, պարոնայք,
ավարտեք արդեն ձեր այս
ճգճգված հրաժեշտը:

ՍՈՍ - Դե սպասի դու էլ: (Վարդա-
նին.) Ձեռիս համարը գրի, պետք
կգա հանկարծ:

ՎԱՐԴԱՆ - (ապշաճ): Ի՞նչը գրեմ...

ՍՈՍ - Լավ, պարզ է, ցտեսություն:

ՎԱՐԴԱՆ - Ցտեսություն: (Դուրս է
գալիս:)

ՍՈՍ - Դե արի, հոգեառ, արի տես-
նեմ: (Երբ Միսակը նստում է:) Ա-
սում ես՝ շատ ես շտապում:

ՄԻՍԱԿ - Ցտապում եմ, այո, իրա-
վունք չունեմ:

ՍՈՍ - Ունես, ո՞նց չունես: (Ակսում է
արագ-արագ օճառել երեսը:)

ՄԻՍԱԿ - Ցավեցնում ես, եղբայր,
կամաց, խոշտանգումների չեմ ե-
կել, այլ սափրվելու:

ՍՈՍ - Չթողիր հարյուր տարվա ըն-
կերոջս սափրեմ, դու մարդ ես:

Հանգիստ նստի, մի շորորա, ա-
ծելիս սուր է:

ՊԱՏԿԵՐ 4

Վերնիսած, առևտորի սեղան,
Վարդան և Ժիրո, հետո՛ Տղա,
Աղջիկ, Կին:

ԺԻՐՈ - Արի մի հատ էլ գրկեմ քեզ,
Վարդան ախապեր:

ՎԱՐԴԱՆ - Արի, բայց շատ չգրկվե-
ցինք:

ԺԻՐՈ - Զէ: (Գրկում է Վարդանին:)
Քեզ որ գրկում եմ, ոնց որ ջահե-
լությունս գրկեմ, իսկ ջահելությու-
նից կշտանալ կլնի՞: Դե նստի,
նստի, հես ա հաց-մացը կրերեն,
պերերիվ անենք:

ՎԱՐԴԱՆ - Մարդ ես ուղարկել խա-
նովք:

ԺԻՐՈ - Զէ, զանգել՝ պատվիրել եմ,
հես ա՝ առաքիչը կրերի: Վար-
դան:

ՎԱՐԴԱՆ - Ասա, Ժիրո ջան, մենակ
թե սարից-սառույցից չխոսես:

ԺԻՐՈ - Զէ, ես ուրիշ հարցով եմ, ըն-
գեր: Արի դու պրիզնատ էղի:

ՎԱՐԴԱՆ - Ի՞նչը:

ԺԻՐՈ - Կակաչի էիր գնացել Արա-
գած, չէ:

ՎԱՐԴԱՆ - Ի՞նչ կակաչ, Ժիրո:

ԺԻՐՈ - Էն մեծ-մեծ, կայֆի կակաչ-
ներից:

ՎԱՐԴԱՆ - Էէէ, ձեռ քաշի:

ԺԻՐՈ - Ուզում ես հավատամ, որ
սար ես բարձրացել՝ հենց մենակ
սար բարձրանալու համար: Եղ

հեքիաթը ուրիշներին պատմի, Ժիրոն էդ կոստը չի ուտում: Ռուսը, գիտես, չէ, ինչ ա ասում, ասում ա՝ խելոքը սարը չի բարձրանա, կշրջանցի:

ՎԱՐԴԱՆ - Դե հաշվի, որ ես խելոք չեմ:

ԺԻՐՈ - Լավ, ընգեր, թող մնա խղճիդ, դու ես դրա հետ ապրելու, բայց օրը գալու ա՝ պրիզնատ ես գալու, գիտեմ:

Գալիս է առաքիչը, բերում է պատվերը:

ԱՌԱՋԻԶ - Քսանմեկ սեղանը սա է, չէ:

ԺԻՐՈ - Ես ա, ջահել, տուր: (*Վերցնում է փաթեթը, տալիս է փողը:*) Մանրը պետք չի:

ԱՌԱՋԻԶ - Չէ, վերցրեք, մեզ մոտ էս հարցը խիստ է դրված:

ԺԻՐՈ - Դե տուր, հը:

ԱՌԱՋԻԶ - (*Վերադարձնելով մանրը*): Ծնորհակալություն գնումների համար: Բարի ախորժակ: (*Հեռանում է:*)

ՎԱՐԴԱՆ - (*աչքերը տրորելով*): Բոռո, ես երևանում եմ:

ԺԻՐՈ - Բա չէ, Արագածի դոշին, կակաչների մեջ: (*Բացում է փաթեթը:*)

ՎԱՐԴԱՆ - Էդ կակաչները քեզ հանգիստ չեն տալիս, մի օր գնանք՝ հավաքնեք, ես տեղը գիտեմ:

ԺԻՐՈ - Տեսա՞ր, որ պրիզնատ էկար:

ՎԱՐԴԱՆ - Եէտ...

ԺԻՐՈ - Լավ, թողինք, առաջ անցանք: Վերցրու բաժակը: Բարի գալուստ, մեռնեմ էն սառած ջանիդ, չվախես, հես ա էնքան տաքացնենք, ասես՝ շոգեցի: Սաղուրախ:

ՎԱՐԴԱՆ - Ծնորհակալ եմ:

ԽԱՆՈՒՄ ԵԱ:

ԺԻՐՈ - Արի մի հատ էլ գրկեմ, էլի, ախաբերս:

ՎԱՐԴԱՆ - Արդեն կարող ա ուրիշ բան մտածեն մեր մասին:

ԺԻՐՈ - Ժիրոյի մասին բան մտածող չի ծնվել ու չի էլ ծնվի: (*Գրկում է:*) Ըհը, դե հիմա կեր, սոված կլնես, դավայ:

ՎԱՐԴԱՆ - Լավ էլ ապրում եք, էլի:

ԺԻՐՈ - Ո՞րը:

ՎԱՐԴԱՆ - (*սեղանը ցույց տալով*):

Դե խնդրեմ՝ Աբսալյուտ օղի, գերմանական գարեջուր, սայյամի երշիկ, զեյթուն, Մարլբորո... Մեր ժամանակ, մի հատ հիշի՝ կերածիմած-ծխածներս ինչ էր՝ Ավրորա, կիլկի, քառոսնքի արադ...

ԺԻՐՈ - Խի, Սեռոժի ծտանոցում ծուտ չենք կերնել, ֆլորայի այգու քաբարնոցում քարաբ չենք կերնել... Ու մեռնեմ ես քառոսնքի արադին, ըներ՝ խմեխնք, տո վրից էլ հենց կիլկա ուտեհնք ու մի հատ նամուսով, խոխոալով Ավրորա քաշեհնք... Նատուրի էր, է, ամեն ինչ, նատուրի... Բա պամիդորի-խիարը, բա էսի պամիդոր-խիար ա՞, ոեզին ա, ախաբեր... Եէտ, ջահե-

լությունդ մի ուրացի, ընգեր, լավ չի:

ՎԱՐԴԱՆ - Չեմ ուրանում, տեսածս եմ ասում:

ԺԻՐՈ - Իրար չենք հասկանում ոնց որ, բեր մի հատ էլ խմենք: (*Հցնում է:*) Վերց: Բարի տեսանք: (*Խմելուց հետո:*) Վարդան ախապեր, իլա չորս կողմդ նայի... Հլա էն տղուն նայի, էսի էրևանցու շնորհք ա՞, էսի մեզ պատիվ ա՞ բերում...

Ցոյց է տալիս տղայիմ՝ գրծվածքից զլսարկով, մեծ քիկնապարկով, արտասալքոր հագուստով, մարմինը պատաժ տատուաժով:

ՎԱՐԴԱՆ - Գողական ա:

ԺԻՐՈ - Էսի՞, չէ, այ ախապեր, էս ի՞նչ ես ասում, էսի ուր, գողականն ուր... Խի՞ որ...

ՎԱՐԴԱՆ - Մինչև բուկը նակոլկայա խփած:

ԺԻՐՈ - Էտի զակոննի նակոլկա չի, ստից տատու ա:

ՎԱՐԴԱՆ - Այսինքն ի՞նչ, տատու հիշատակին ա խփե՞լ:

ԺԻՐՈ - Հո չասիր, ընգեր... Մոդայա, հիմա սենց իրանց ջանին նկարչութուն են անում՝ ֆոֆոռում են, իբր՝ ես եմ, էլի:

ՎԱՐԴԱՆ - Բայց էրևանցի ա՞ որ, ժիրո, արտասահմանցի կլինի:

ԺԻՐՈ - Ի... (*Կանչում է:*) Ապեր, ապեր, իլա մի արի... Հա, դու, մի բոպէ մոտիկացի: Ապեր, էդ չալմեն էս շոգին խի՞ ես քաշե գլխիդ, հիվանդ ես:

ՏՂԱ - Դուրս գալիս ա: Ուրի՞շ:

ԺԻՐՈ - Եդ մեջքիդ բոխչի մեջ ինչ ես լցել, չնի՞ քոչում ես քաղաքից:

ՏՂԱ - Հաշիվ պիտի տամ, հոպար:

ԺԻՐՈ - Պրոստը հետաքրքիր ա:

ՏՂԱ - Պլանշես:

ԺԻՐՈ - Եղքանը:

ՏՂԱ - Զուր էլ ունեմ, կիսմէս:

ԺԻՐՈ - Ծնորհակալ եմ, ծարավ չեմ: Մի հարց էլ. էդ վրիդ նկարները կարող ա՞ Պիկասոն ա նկարել:

ՏՂԱ - Չէ, Մալկիչը: Էլ հարց ունես:

ԺԻՐՈ - Զունեմ, գնա, ազատ ես: (*Երբ տղան գնում է, Վարդանին:*) Բա, ընգեր, իսկ դու ասում ես:

ՎԱՐԴԱՆ - Ես բան չեմ ասում:

ԺԻՐՈ - Էսօր չես ասում, վաղը հաստատ ասելու ես, պրոստը տաք ես, չես ջոկում:

Պարսիկ կինն է մոտենում, ինչ-ոք բան է ուզում գնել, Ժիրայրը պարսկերեն է խոսում հետք, սակարկում են, կինը հեռանում է:

ՎԱՐԴԱՆ - Ժիրո, պարսկերեն ես խոսո՞ւմ, երբվանից:

ԺԻՐՈ - Կյանքը ստիպի՝ կխոսաս, պարսկերեն էլ, անգերեն էլ, ոուսերենը՝ էլ չասած: Մրան բիզնես կասեն, ախապերս, բիզնես, բա: Էս պարսիկները շատ ազիզ, դոքրի մարդիկ են...

ՎԱՐԴԱՆ - Ավարայրը վկա:

ԺԻՐՈ - Էտի երբ էր, այ ախապեր: Չէ, էսօրվա պարսիկները ազիզ մարդիկ են, լավ էլ հարևանություն են անում, բայց մի հատ գեշ խաս-

յաթ ունեն՝ շատ են բազար անում, ոռուսների պես չեն, ոռուսին գին ասիր՝ սուսուփուս տալի՝ առնում ա, պարսիկը չէ, պարսիկին զրո գին էլ ասես, իջացնելու ա, հեն ա տեսար, էրքան բազար արեց, վերջն էլ թողեց, գնաց, բայց էլի գալու ա, կտենաս, կֆու մի էրկու կրուգ, կգա, որ մանթո օցի: Բայց ժիրոն մանթո ընկնողը չի, չեմ տալու, չէ: Կեր, ախպերս, կեր, որ մի-մի հատ էլ խմենք:

ՎԱՐԴԱՆ - Շատ չի լինի:

ԺԻՐՈ - Զահել տղա ես, քեզ ինչ աէղել, ես քու թայ ժամանակ լիտրերով էի խոսում, վերց: (*Խմելով*) Են աղջկան նայի, ընգեր, սրա ծղծղած շլվարը, բաց դոշերը, փորը... Բա էսի նահապետական հայ ընտանիքի աղջկա ձև ա՞, բա էսի մեր էրկու հազար ութ հարուր տարեկան քաղաքին սազըմ ա... Սրա հորը պտի բռնես՝ քոթակես, ապեր... Նայի, հեռախոսից չի կտրվում, ենս ա քյոռ-քյոռ գնալու ա, ընկնի մեկի գիրկը կամ խփվի սեղաններին:

Աղջիկը, Էկրանին սևոված, զալիս է՝ խփվում Ժիրոյի սեղանին:

ԺԻՐՈ - Ըիը, ինչ ասիմ:

ԱՂՋԻԿ - (առանց հայացքը բարձրացնելու): Կներես, ձյաձ:

ԺԻՐՈ - Ես կներեմ, հեչ, բայց մի օր սենց քյոռ-քյոռ գնալու ես՝ եսիմ ինչի ուստ գաս, մի հատ ուշքի արի, աղջիկ ջան, չորս կողմդ

նայի: Ի, աչքերդ հելցրա, քու հետ եմ խոսում:

ԱՂՋԻԿ - Քեզ թվում ա՝ քեզ նայելը մեծ հաճոյք ա՞, ծյաձ:

ԺԻՐՈ - Վայ քու... Թող գնա, հա՞, շառից-փորձանքից հեռու... Սրա շլվարը, սրա դոշերը...

ԱՂՋԻԿ - Դուրըդ չի գալի՝ մի նայի, մենակ դու էիր պակաս:

ԺԻՐՈ - Վայ քու, հորս արև... Քու հորը կարամ մի հատ տենամ, բալս, խոսալու բան կա:

ԱՂՋԻԿ - Չես կարա: (*Հեռախոսը պահում է Ժիրոյի վրա, չիւկացնում:*) Ու եթե մի քիչ էլ խոսացիր՝ ոստիկան կկանչեմ:

ԺԻՐՈ - Ինչի՞ն կարեցիր, ես քեզ թողի՞ն նկարես:

ԱՂՋԻԿ - Էքսկլյուզիվ նմուշ ես, վերացող տեսակ, թող հիշատակ մնա: Դե հաջող, քյառթ: (*Հեռանում է:*)

ԺԻՐՈ - Տեսա՞ր, Վարդան ախպեր, լսեցիր... Լավ չէր սառած մնայիր:

ՎԱՐԴԱՆ - (բաժակը դեմ անելով): Խմի:

Ժիրոն լուռ խմում է: Գալիս է պարսիկ կինը: Խոսում են պարսկերեն:

ԺԻՐՈ - Առ, տար, քու էրեսն իմից պինդ ա: (*Տալիս է հուշանվերը: Կինը հեռանում է:*)

ՎԱՐԴԱՆ - Զիշեցիր, էլի:

ԺԻՐՈ - Ես դրա էներգիան չունեմ, Վարդան ջան, կայֆս կլոմկեր: Համ էլ էսօր սֆթա չեմ արել:

(Տեսնելով անցնող ռուս կնոջը, որին հանդիսատեսը չի տեսնում:)

Վախ, էս ինչ մարալ ա... Արա, դեռ ռուսներն ուրիշ են, էլի, իո զոռով չի: (Կնոջը, ռուսերեն:) Չտո տերե նուժնո, կրասավիցա, պատիսադի, ու մենյա վսյո եստ... Նե նուժնո՞... Սլուշայ, դավայ Սևան պավեզու, Գառնի-Գեղարդ պակածու... Ուժն... (Վարդանին.) Գնաց, մեռնեմ ջանին: Էհ... Կոֆե խմբնք, ապեր:

ՎԱՐԴԱՆ - Խմենք:

ԺԻՐՈ - (Կանչում է): Թամար, քնիր, լսում ես, երկու հատ, հավեսով, սովորական, հա:

ՎԱՐԴԱՆ - Ինձ՝ քաղցր:

ԺԻՐՈ - Մեկը քաղցր, քաղցրս: (Հեռախոսն է զանգում, հեռախոսով:) Էս ով ա, ախաբեր, էս ինչ բեջուրա համար ա... Լսում եմ, ժիրոն ա, հա, քու համար՝ ժիրայր... Նուբարը... Հա, ինչ անենք, թող ըլնի Նուբար... Ո՞ր Նուբարը... Հա, հասկացա, ստեղ ա, կողքիս խփած ա, տամ: (Վարդանին.) Վերց, ապեր, Նուբարն ա:

ՎԱՐԴԱՆ - (Վիրաձելով հեռախոսն ականջին հարմարեցնել): Նուբարն ո՞վ ա:

ԺԻՐՈ - Եսիմ: (Օգնելով:) Այ մարդ, դեռ նորմալ դիր թշիդ, խոսի, էլի... Խոսի:

ՎԱՐԴԱՆ - Արդեն:

ԺԻՐՈ - Հա:

ՎԱՐԴԱՆ - Ալ՞... Ինչ Նուբար... Կնոջս ամուսինը... Հա, ասա... Հավ, գալիս եմ: (Հեռախոսը տա-

լիս է Ժիրոյին:) Ես գնամ, կանչում են, ասում են՝ հյուր ունես:

ԺԻՐՈ - Գնա, ախաբերս: Դուխոդ տեղը պահի, հանկարծ բան ասող էղավ՝ ստեղ եմ: Դավայ դե, չկորես:

ՎԱՐԴԱՆ - Զէ, ուր կորեմ:

ԺԻՐՈ - Եսիմ, էլի չգնաս՝ ընգնես չուրը... (Ծիծաղում է:)

ՊԱՏԿԵՐ 5

Վարդանի բնակարանը: Վարդան, Մարի, Նուբար, Ռուզան, պապ՝ Ազիզ:

ՆՈՒԲԱՐ - Է, տեսնվեցար քաղաքիդ հետ:

ՎԱՐԴԱՆ - Տեսնվեցա: Իսկ քո երգեցողությունը ստացվեց, ծայնալարերդ ինչ վիճակում են, խայտառակ չյնենք:

ՆՈՒԲԱՐ - Նորմալ է, բաբամ, քանի մը հավկիթ կլեցի՝ տեղն ինկավ, կուզեն երգեմ հատ մը, գնահատական տաս:

ՎԱՐԴԱՆ - Կարելի է, բայց մենք հյուր ունեինք ոնց որ, ո՞ր է հյուրը:

ՄԱՐԻ - Զանգեց, ասեց՝ գալիս եմ, արդեն քաղաքում եմ:

ՎԱՐԴԱՆ - Քաղաքում, ինչի՝ որտեղից է գալիս:

ՄԱՐԻ - Ալազարացից: Խմիչքի հոտ եմ առնում, Վարդան, խմել ես:

ՎԱՐԴԱՆ - Խմել եմ, այո, ինչ:

ՆՈՒԲԱՐ - Խմել է տղան քչիկ մը, հանցանք է միթեն, տիկին Մարի:

ՌՈՒԶԱՆ - Մաման ձեր նկատմամբ մայրական զգացումներ է տածում:

ՄԱՐԻ - Դու սուս: (*Լուրարին.*) Դու էլ: Ես նրա մասին եմ մտածում, օտար մարդ չէ, նոր է սառուցների միջից դուրս եկել: (*Դուան զանգին արձագանքելով:*) Դուող բացեք, եկավ հյուրը:

ՈՌՈՂԱՆՅ գնում է դուռը բացելու: Ոչխարի մկլոց, գալիս է Ազիզ՝ գառը գրկին, ետևից՝ ապշահար ՈՌՈՂԱՆՅ:

ԱԶԻԶ - Բարև ձեզի, ազիզներ, իմ անուն Ազիզ ա, Ալավազից եմ, եզրի, ազգային փոքրամասնություն: (*Գառը տալով Մարիի գիրկը:*) Ես անասուն պահի, քուր ջան: (*Վարդանին՝ գրկելով:*) Արի գրկեմ, մատադր էլնիմ: Կուզեի հիվանդանոց գամ, էնտեղ գրկեմ, համա բժիշկներ չթողին, ասին՝ կարանտին, բայց մածուն-մեղր ուղարկել եմ, տվին, թե՛ իրանք կերան:

ՎԱՐԴԱՆ - Տվին, շնորհակալ եմ:

ԱԶԻԶ - Անուշ էղել ա, մեռնեմ սրտիդ: Ինչ էլ լավ հալացրել, տաք, սիրուն տղա են սարքել: Են որ սառուցի մեջ բերի՝ տվի բժիշկներին, կներես, բայց հեչ բանի նման չէիր, վալլա, սիաթակ-սիպտակ, սառը-սառը, ես ասիմ՝ մեռած ա խեղծ տղեն: Այ մարդ, էս ժամանակակից բժշկություն իրաշքներ կանի, էն

արև: Իմ տղեն էլ բժիշկ ա, մարդու չէ, անասունի բժիշկ ա, օխչար ա, տավար ա, շուն ա... Էնպես բուժի, սաղացնի, որ մեկ էլ չիվանդանան... Էստեղ չի տղես, Ծվեյցարիայա, Եվրոպացիներ ծեռից ձեռ կիսլեն իրան, բա: Ասում ա՝ այ հեր, մամային առ, էն մեծ ափոյին առ, էկեք էստեղ առոք-փառոք ապրեք, էստեղ էլ օխչար կա, սար կա: Հըմը ես չեմ գնա, ես իմ Ալավազ ում թողնեմ՝ գնամ օտարի էրկիր: Չէ, ես այլության արոյելս ունեմ, որոշել եմ՝ գալ ընտրություններին ազգային փոքրամասնությունների կողմից առաջադրվեմ, ընտրվեմ, նստեմ Ազգային ժողով: (*Գառան մկեցին:*) Զան, էսքան էլ ծիշտ:

ՄԱՐԻ - Այս ոչխարն իմ գրկից առեք վերջապես:

ԱԶԻԶ - Օխչար չի, քուրս, գառ ա, մատղաշ գառ, մատադացու, մեր տղի համար: Աչքներդ լուս էղնի... (*Հերթով համբուրում է ներկաներին:*) Վաննի օթախ ունեք:

ՄԱՐԻ - Ինչի՞ համար:

ՆՈՒԲԱՐ - Մարդը գուցե բնական փափագ ունի:

ԱԶԻԶ - Չէ, ցավդ տանեմ, գառը մորթեմ: Զմտածեք, Ազիզ հայտնի մորթ անող ա, րոպեական մորթեմ, քրթեմ, կտրտեմ, լցեմ լազյան, դնեմ կրակին...

ՄԱՐԻ - Իմ լոգարանում՝ երբեք:

ԱԶԻԶ - Լավ, հայաթ կտանեմ:

ՌՈՒԶԱՆ - Զմորթեք, էլի, մեղք է,

պստիկ է: (*Մոր ձեռքից վերցնում է գառը:*)

ԱԶԻՉ - Վայ, բա ինչ ուտենք, իմ աղջիկ:

ՌՈՒՇԱՆ - Տանը ուտելու բան կճարվի:

ԱԶԻՉ - Բա գառն ինչ անենք:

ՌՈՒՇԱՆ - Թող մնա, մեզ համար եք բերել, չ՞:

ԱԶԻՉ - Հա, բայց անասուն տան մեջ կպահվի:

ՌՈՒՇԱՆ - Ամառանց կտանեմ: (*Դուրս է տանում գառը:*)

ԱԶԻՉ - Տար, քեզի էղնի: Բայց ափսոս խաշամեն:

ՆՈՒԲԱՐ - Կմեծընա, ետքը կմորթենք, ձեզի ալ կիրավիրենք, պարոն Ազիզ:

ԱԶԻՉ - (*Վարդանին:*) Իմ ախաբեր, Հըռչոյիս քու անոնից տասը ձվի ձվածեղ եմ կերցրել, հա, հաց փրթիմ մեջը, դրիմ դեմը, Հըռչոն չլներ, ես քեզ գտնողը չէի, էլի մի երսուն-քառսուն տարի կմնայիր ձների մեջ:

ՄԱՐԻ - Հըռչոն ով է:

ԱԶԻՉ - Ով չի, շուն ա, իմ շունն ա, քուրիկ ջան, եզրիական գամփո, Հըռչոն ա իմ օխչրի տեր, էնի չնի՝ կորած ենք, գելից պաշտպանի, գող-ավագակից պաշտպանի, բիլա արջից կապաշտպանի, բա: Հըռչոս էկավ-կայնավ ծորի բերան ու մղկտաց, մե մղկտալ ա մղկտում, մե մղկտալ ա մղկտում... Ասիմ՝ օխչար ա ընգել ծորը, մինչև ես իջա՛ Հըռչոն արդեն

սառուցն էր փորում ձանկով, նայեմ՝ սառցի տակ էս մեր տղեն ա, ոնց որ շուշի տակ, էղպես հանեցինք ես ու իմ շուն, դրի ավտոս, սարից վոազ իջացրի՝ տվի բժիշկներին: Ինտերնետ բացես՝ ես ու Հըռչոն աստղ ենք, միլիոն դիտում ունենք, բա, առևտուրս թեմացել ա, լրիվն ուզում են օխչարն ինձնից առնեն: (*Գրկելով Վարդանին:*) Մեռնեմ սառած ջանիդ:

ՎԱՐԴԱՆ - Ծնորհակալ եմ, քեզ է, Հըռչոյին էլ: Բայց դե...

ԱԶԻՉ - Ինչ էղել ա, սիրտդ բացի, մի պահի, ախապերս:

ՎԱՐԴԱՆ - Մտածում եմ՝ սառած մնայի՝ գուցե ավելի լավ կլիներ:

ԱԶԻՉ - Վայ...

ՎԱՐԴԱՆ - Հա, վախենամ՝ չհարմարվեմ էս կյանքին, էսօր շրջեցի քաղաքում, նայեցի... սա իմ կյանքը չի:

ԱԶԻՉ - Այ մեռնեմ քեզի, ես էլ ասիմ՝ ինչ էղել ա... Հարմարվեն ինչ ա, որ չհարմարվես... Թազա ծնված գառ տեսել ես, ոնց ա դողում, մղկտում, վախում, բայց ոտի ա կանգնում ու մե քանի օրից սարի դոշով տոժկում ա, դու էլ տեսն կլնես, ախապերս, էն արև: Սովետ որ բլավ, ես էլ վախում էի, ԳԱԶ-իկիս մեջ մտա՝ փախա սարեր, մտածում էի՝ ոնց կլնի, ինչ կլնի, բա... Բայց իիմի, ըհը, այֆոն ջերս խփած, ԳԱԶ-իկը ծախել եմ խըդրիս, ինքս Բեմվե քշում եմ, իեն ա՝

ձեր հայաթ կայնած ա ջերանս, արծաթի գոյն, ինտերնետ եմ մտնում՝ պտտվում, աշխարի չորանների հետ խաբարի մեջ եմ, փորձի փոխանակում-բան, բա ՞նց, մատադր էլնիմ, տղես էլ, ասիմ արդեն, Եվրոպա կապրի, տարին մեկ գնում եմ, Եվրոպան ոտի տակ եմ տալի, վայելում եմ, էնտեղ էլ սիրուն սարեր կան, բայց դե իմ Ալազյազ ուրիշ ա, ՞նց ասում մեր Ավետիք Խահակյան. «Դու, Ալազյազ, ալմաստ վահան...», չէ, մեկ էլ էն երգը՝ «Դուման կապեց Ալազյազ...», տխուր երգ ա: Վարդան ախպեր, կուզես, արի մե էրկու ամիս մնա մեր մոտը, յայլաներ, էն անարատ կաթ ու մածուն կեր, էն անարատ օդ շնչի, թարմացի, հալ գա վրեդ: Կզան, ասեմ վրան խփեն քեզի: Կուզես, ընտանիքդ էլ բեր:

ՎԱՐԴԱՆ - Ծնորհակալ եմ, լավ մարդ, շնորհակալ եմ, մի հատ էստեղ հարմարվեմ, գործ գտնեմ, հետո տեսնենք, հետո անպայման կզամ:

ԱԶԻՉ - Ասել ես, տես: Իմ հեռախոս գրանցա, խաբարի մեջ ըլնենք: Ինչի էղական այես, մեռնեմ աչքերիդ... Հեռախոս չունեմ... Հարց չի, քեզի այֆոն նվիրեմ, ես էրկուսն ունեմ, տղես ա դրգել, հեշ բան ա, էրկու օրում կսովորես, ախպերս: Մյուս անգամ գալուս կրերեմ:

ՄԱՐԻ - Մյուս անգամ էլ է լինելո՞ւ:

ՎԱՐԴԱՆ - Բա ՞նց:

ԱԶԻՉ - Բա ոնց, քուրս, էսի մե օրվա ախպերություն չի, էսի մշտական ա:

ՎԱՐԴԱՆ - Թե՛ ազգային փոքրամասնություններին չեք հարգում, տիկին Մարի:

ԱԶԻՉ - Հարգըմ ա, վալլա, էն արև, աչքերից տեսնում եմ, բարի աչքեր ունի, օխչի աչքերի պես, բայց տխուր ա մեր քուր: Այ մարդ, ինչի եք տխուր, մարդ ա փրկվել, է, իսան, իմ ախպերը... (Եղիական պարեդանակ է երգում, ապա պարում է, ներքաշելով նաև Վարդանին և Նուրարին:) Զան... Հը, քեֆ պիտի անենք, թե՛ չէ... Թե չէ ես գնամ, հազար գործ կա:

ՆՈՒՐԱՐ - Անշուշտ պիտի ընենք: (Մարիին.) Ելիր, տիկին Մարի, յալլա, սեղան գցիր, աչքալուսանք պիտի ընենք:

ԱԶԻՉ - Վարդան ախպեր, ավտոյիս մեջ պանիր կա, օխչարի մածուն, ոեժան... իջնեմ, բերեմ:

ՎԱՐԴԱՆ - Երկուսով գնանք:

ԱԶԻՉ - Գնանք, ախպերս, ջխտով ուրախ կլնի:

ՄԱՐԻ - Տանն ամեն ինչ կա, մի անհանգստացեք:

ՆՈՒՐԱՐ - Ինչ էլ չկա՝ հիմա թելեֆոն ընեմ սուպերմարկետ, բերեն:

ԱԶԻՉ - Այ ծեզ մատադ, կա, հավատում եմ, բայց իմի համն ուրիշ ա, իմն անարատ ա: (Վարդանին.) Սերոդ էղի, մի հատ զանգեմ, գործնական կարգադրություն ա-

նեմ՝ բիզնես չտուժի, իմ ախաղեր: (*Չանգում է:*) Բըրն... (*Ներկաներին:*) Պատիկ ախաղերս ա, իրեք կնիկ ունի, յոթ ձիժ: (*Դարձյալ հեռախոսվ:*) Բըրո, Էսօր վայ թե չգամ, դու ոխչըրին տիրություն արա, սարից իջացրու, հայաքն արա... Առնող ա էկն... Երկու հատ... Դե մորթի, իմ ախաղեր, մորթի տուր, հա... Էն սևերից չտաս, իդոնք քիչ են, կարմիրից կամ սիպտկից տուր, հա: Ես առավոտ կանուխ կգամ: (*Անջատելով հեռախոսը, ներկաներին:*) Չվախեք, ծեր մոտ չեմ մնա, Ազիզ մնալու տեղ ունի Երևան:

ՎԱՐԴԱՆ - Ոչ մի դեպում, հենց մեզ մոտ էլ կմնաս:

ԱԶԻԶ - Մեռնեմ սրտիդ: Գնացինք, պանիրը բերենք:

ՎԱՐԴԱՆ - Գնացինք:

ՊԱՏԿԵՐ 6

Չարեի բնակարանը: Վարդան, Չարե, Սոս, Ժիրո, Սոֆի: Վարդանը, Սոսը և Ժիրոն մտնում են Չարեի տուն:

ՎԱՐԴԱՆ - (*ընկերներին:*) Ես ո՞ւր եկանք: (*Չարեի մասին:*) Ո՞վ է, ես ճանաչո՞ւմ եմ այս կնոջը:

ՉԱՐԵ - (*խաչակնքելով*): Աստված իմ, ջահելությունս եկավ առջևս... (*Վարդանին:*) Հնչ ես ապուշացած նայում, չճանաչեցիր... Ինձ մի նայիր, այնտեղ նայիր: (*Ցոյց է տալիս կրկեսային մեծ ափիշը, որտեղ ինքն է՝ ջահել ժամանակ:*)

ՎԱՐԴԱՆ - Չաքն, Խառատյան, կրկեսի Չաքն...

ՉԱՐԵ - Այո, Չաքն Խառատյան, կրկեսի ակրոբատ, որին թունդ սիրահարված էիք ձեր եռյակով ջահել ժամանակ... Դե, արի գիրկս:

ՎԱՐԴԱՆ - Քո գիրկն իմ վաղեմի երազանքն է:

ՉԱՐԵ - Լկտի: (*Գրկում է Վարդանին:*)

ՎԱՐԴԱՆ - Քեզ սիրահարված էր ամբողջ Երևանը, Չաքն:

ՍՈՍ - Մասամբ է սովետական մեծ երկիրը:

ԺԻՐՈ - Արտասահմանում էլ իրա համար գժվողներ կային:

ՉԱՐԵ - Շողոքորթներ: Ես ինչ լավ արիք, որ եկաք: (*Ողջագուրվում է Սոսի և Ժիրոյի հետ:*) Անցեք, նստեք: (*Կանչում է:*) Սոֆի, Սոֆի, աղջիկս, արի, իյուրեր ունենք: (*Հյուրերին:*) Լսեք, ո՞նց ենք ընկերություն անելու այս պատանու հետ. իրեն նայեք, մեզ նայեք...

ՍՈՍ - Մի կերպ կանենք, ձար չունենք, իո չենք հրաժարվելու մեր ընկերոջից:

ԺԻՐՈ - Հա, իո չենք թողի շուն-գելի հետ ընկերություն անի, ջահել ահնչ ա՝ մերն ա:

ՎԱՐԴԱՆ - Բայց դու լավ էլ պահպանվել ես, Չաքն, կրկեսի հոտը դեռ գալիս է վրայիցդ:

ՉԱՐԵ - Հա որ... Տղերք, հիշում եք, ո՞նց իմ արտիստական կոշիկից շամպայն խմեցիք ծննդյանս օրը:

ՍՈՍ - Կարմիր, բարձրակրունկ կոշիկ էր, չէ:

ԺԻՐՈ - Մեռնեմ կոշիկիդ, ո՞նց չեմ հիշի:

ՎԱՐԴԱՆ - Ես որ հիշում եմ ու հիշում, ինձ համար դա երեկվադեպք է:

ԾԱԶԵ - Այդ կոշիկը պահել եմ, գիտե՞ք:

ԺԻՐՈ - Վախ, բեր մի հատ էլ խմենք մեջից, ինչ կլնի:

ԾԱԶԵ - Ահ, իին ընկերությունից լավ բան չկա: Ափսոս, շատերը լքեցին մեզ:

ՍՈՍ - Բայց լքյալներից ոմանք վերադարձել են, ինչպես տեսնում ես:

Գալիս է Սոֆիմ:

ՍՈՖԻԻ - Բարև ձեզ:

ԺԻՐՈ - Բարև, աղջիկ ջան:

ՍՈՍ - Ավելի ես սիրունացել, գիտե՞ս:

ԾԱԶԵ - Ինչ օգուտ, չի ամուսնանում:

ՍՈՖԻԻ - Մեր ժամանակներում դա ամենախին ակտուալ չէ:

ԾԱԶԵ - Դա ակտուալ է միշտ:

ՍՈՖԻԻ - Ուրեմն ինքդ ամուսնացիր, օրինակ ցույց տուր:

ԾԱԶԵ - Խնդրեմ, այսպես է խոսում մոր հետ:

ՍՈՖԻԻ - Բայց ինչ վատ բան ասացի, առաջարկում եմ ամուսնանալ, քեզ դա ավելի պետք է, քան ինձ:

ԾԱԶԵ - Կասեի, բայց ափսոս՝ հիմա դրա ժամանակը չէ: Ծանոթացիր, ահա, մեր Վարդանը, որ սառել-մնացել էր լեռներում, պատմել

եմ: (Վարդանին.) Աղջիկս է, Վարդան:

ՎԱՐԴԱՆ - Նման է: (Սեղմում է Սփիի ձեռքը:)

ՍՈՖԻԻ - Լսել եմ ձեր պատմությունը, ուրախ եմ ծանոթության համար:

ԾԱԶԵ - Սոֆի ջան, սուրծ եվիր... Տես, ինչ կա տանը, բեր, սեղանին դիր:

ՍՈՍ - (Ճեռքի պարկը տալով): Սա էլ վերցրու, աղջիկս, շամպայն է, մայրիկիդ կոշիկից ենք խմելու:

ՍՈՖԻԻ - Իսկապես... Ինչ հրաշալի է: (Դուրս է գալիս:)

ՎԱՐԴԱՆ - Ծատ կներես, գուցե անտակտություն է, բայց ո՞ւ է ամուսինդ, Ծաքե, Սարգիսը, որին, անկեղծ ու մեղմ ասած, այնքան էլ չէինք սիրում:

ՍՈՍ - Ինչ մի սիրելու բան էր:

ՎԱՐԴԱՆ - Ո՞նց սիրեհնք՝ քթներիս տակից տարավ գեղեցկուիուն:

ԺԻՐՈ - Ուզում էինք տփենք, հիշում եք:

ԾԱԶԵ - Կծեծեիք, բայց պինդ տղա էր, պարապած:

ԺԻՐՈ - Պահ, էդ պիտի փրկմբ իրան, պրոստը մեղքներս էկավ, քիչ էր մնում չոքեր դեմներս:

ՍՈՍ - Անձամբ ես մասնակից չեմ եղել այդ արկածախնդրությանը, այս երկուսն էին:

ԾԱԶԵ - Չկա Սարգիսը, Վարդան ջան:

ՎԱՐԴԱՆ - Առհասարան...

ԾԱԶԵ - Չէ, ողջ է, գոնե անցյալ շաբաթ ողջ էր: Այն խառը ժամա-

նակներում գնաց Զինաստան, կրկեսային խումբ հավաքեց, ինձ էլ էր կանչում, բայց ես Երևանից հեռանալ չկարողացա: Սպասեց, սպասեց խեղջը, վերջը ամուսնացավ մի չինուի հետ, հիմա բազմաթիվ շեղաց Երևաներ ունի... Ծփվում ենք դեպքից դեպք:

Սոֆին սեղան է գցում:

ՍՈՖԻ - Հայրիկի մասին կամ լավը, կամ ոչինչ:

ԾԱՔԵ - Միրում է հորը: Աղջիկներն էղաքես են, ես էլ էի խենթանում հորս համար: Նստեք, տղերք, տեղավորվեք: Բարի տեսանք:

Խմում են:

ԺԻՐՈ - (լցնելով): Ես էլ էրեխեքի կենացը, էլ ո՞մ համար ենք ապրում:

ՍՈՍ - Վրա մի տուր, Ժիրայր, սպասիր մի կտոր հաց ուտենք:

ԺԻՐՈ - Դու կարաս սպասես: Սոֆի, բալես, կենացդ, իմ Երեխաների, թոռների համար, Սոսի... Դաժը էս Վարդանը էրեխս ու թռո ունի, Էրկու թռո, ըիը, նայեք իրան, իրա աղջիկն իրանից մեծ ա: Վայ, Վարդան, վայ... (Խմում է:)

ՎԱՐԴԱՆ - Էլի կպավ, անտարբեր մնալ չի կարողանում էս մարդը:

ԾԱՔԵ - Ուշադրություն մի դարձրու, մեր փնթինթան Ժիրոն է:

ԺԻՐՈ - Ոնց թե՛ մի դարձրու... Հո մեխ գլուխ չեմ:

ՍՈՍ - Դու խմիր, Ժիրիկ, իզուր ժամանակ մի վատնիր:

ԺԻՐՈ - Ճիշտ որ... (Լցնում է բաժակը:)

ՍՈՖԻ - Նախանձում է քեոի Ժիրայրը:

ԺԻՐՈ - Ինչին:

ՍՈՖԻ - Իր ընկերոջ Զահելությանը:

ԺԻՐՈ - Չէ, աղջիկ Զան, սխալվում ես, նախանձելու բան չկա, հազիվ ապրել՝ հասել եմ էստեղ. պատկերացնում եմ՝ էս բոլորը նորից... Չէ, ախապեր, գոհ եմ:

ԾԱՔԵ - Իսկ ես կուզեի, նորից կսավառնեի կրկեսի գմբեթի տակ, լուսերի մեջ... Մեր հին, բարի կրկեսում... Երկրպագուներս ծաղիկներ կրերեին, ոմանք շամպայն կխմեին կոշիկիս միջից... Եհ, անցավ, էլ ետ չի գա: Եկեք խմենք մեր Վարդանի վերադարձի համար:

ՍՈՍ - Ես կասեի՝ վերակենդանացման համար:

ԺԻՐՈ - Մեր ախապոր Երկրորդ գալուստի համար:

Խմում են:

ԾԱՔԵ - Սոֆի, կիթառը բեր, աղջիկս:

ՍՈՖԻ - Ես երգելու տրամադրված չեմ, մամ:

ԾԱՔԵ - Դու բեր, մենք երգող ունենք:

ՍՈՍ - Այս էլ ինչպիսի:

ՎԱՐԴԱՆ - Երեսունիհինգ տարի կիթառի լարերին չեմ դիպել:

ԺԻՐՈ - Արա, դե դու էլ՝ սրան չեմ կպել, նրան չեմ կպել... Ասում ենք

երգի՝ ուրեմն երգի. մեծերին լսել
ա պետք, Վարդան:

**ՍՈՖԻ - (բերում է կիթառը, տալիս է
Վարդանին):** Խնդրեմ:

ՎԱՐԴԱՆ - Ծնորհակալ եմ:

ԾԱՔԵ - Մեր երգը, Վարդան:

ԺԻՌՈ - Դավայ, ջիզարով:

Վարդանը երգում է:

ԾԱՔԵ - (երգի ավարտին): Մեր ըն-
կերներին իիշեցի, որ այլս մեզ
հետ չեն...

ՍՈՍ - Ղոկասը:

ԺԻՌՈ - Կանցավոյ Սեռոմը:

ԾԱՔԵ - Մանվելը, Ախղան...

ՍՈՍ - Պրոֆեսոր Ստեփան Գրիգո-
րիչը:

ՎԱՐԴԱՆ - Վարդանը:

ՍՈՍ - Վարդանը, այո... Ի՞նչ
Վարդան...

ՎԱՐԴԱՆ - Են, որ գնաց Արագած,
չեկավ:

ԺԻՌՈ - Ել մի այլաբանական խոսի,
հա՞, հանգիստ նստի հետներս:
(Բաժակը վերցնելով:) Մեր գնա-
ցած ընկերների համար:

ԾԱՔԵ - Բայց ինչո՞ւ միայն մարդ-
կանց, եկեք առհասարակ մեր
կորչող Երևանի համար խմենք:

ՍՈՍ - Առաջարկում եմ տրամվայի
համար խմել, այն, որ Բաղրամ-
յանով ծնգծնգալով բարձրանում
էր...

ԺԻՌՈ - Հոպ, մի վոազի, սֆթից կի-
նո Լահրիով էր ֆոռում:

ՍՈՍ - Որ այդպես է՝ Թոխմախից
գալիս էր, կայարանով, Խանջյա-
նով, բժշկականի մոտով...

ԺԻՌՈ - Հա դե, գալիս էր կինո Նահ-
րի, էլի:

ՍՈՍ - Ես էլ դա եմ ասում, հետո
Բաղրամյանով բարձրանում էր,
Կիւյանով իջնում՝ Ծահումյան,
Մալաթիա, դաշնամուրի գործա-
րան...

ԺԻՌՈ - Էլի վոազում ա էս տղեն...
Բա Լենինգրադյանը, թոա՞ր վրով:

ՎԱՐԴԱՆ - Դաշնամուրի գործարա-
նը կա՞:

ԺԻՌՈ - Զէ հա, հիմա էլ ո՞վ ա դաշ-
նամուր նվագում:

ՍՈՍ - (բաժակը բարձրացնելով):
Դաշնամուրի գործարանի, Սևան
հյուրանոցի համար:

ԾԱՔԵ - Կուկուռուզնիկի:

ԺԻՌՈ - Զարիսի մայլի:

ՎԱՐԴԱՆ - Դա իսկի մեր ժամանակ
արդեն չկար, Ժիրո:

ԺԻՌՈ - Կար, դու խաբար չես: Մսի
կոմբինատի, Ծիննիի, Ռելեի...

ԾԱՔԵ - Լահրիտի:

ՍՈՍ - Հայէլեկտրոյի, Օրգանական
քիմիայի ինստիտուտի:

ԾԱՔԵ - Կրկեսի:

ՎԱՐԴԱՆ - Կրկեսն էլ են քանդել:

ԾԱՔԵ - Քանդելը քանդել են, նորն
են կառուցում, բայց ես շենքի մա-
սին չեմ ասում, այլ էն մեր հան-
րահայտ հայկական կրկեսի,
Ենգիբարյանի, Խսահակյանի...

ՎԱՐԴԱՆ - Արարատ թիմի համար:

ՍՈՍ - Մեր կինոյի:

ԺԻՐՈ - Ասում են՝ Երրորդ մասի Ղըռն էլ են ուզում վերացնեն, տեղը Ղըռ-մոլ են սարքելու:

ՍՈՍ - Նորքի անտառների համար...

ԺԻՐՈ - «Սկվազնյաչոկի», «Պապլավոկի», տո հենց Փուրթովի բուղկի համար...

ԾԱՔԵ - Այս թվարկումը վերջ չունի, տղերք:

ԺԻՐՈ - Հա, բերեք խմենք, ամեն մեկս իրա ներսում թող իիշի՝ ինչ իիշում ա: Այ մարդ, ասա էն ցիրկի մոտի պերաշկու տոշկեն խի՞ հանիք, ո՞ւմ էր խանգարում:

ՍՈՍ - Պերաշկանոցը ոչինչ, դու իրապարակի ջրերի խանութը իիշում ես, մարմարյա պատերով:

ԺԻՐՈ - Կարող ա չիիշե՞մ:

ԾԱՔԵ - «Զեփյուռ» վարսավիրանոցը Արովյանի վրա...

ԺԻՐՈ - Գինետունը:

ՍՈՖԻ - Գինետունը կա ոնց որ, քեզ ո՞ի ժիրայր:

ԺԻՐՈ - Չկա, աղջիկ ջան, մենակ անունն ա մնացել, ներսում ուրիշ բան ա: Էհ... (Ժիրոն քթի տակ երգում է. «Ես գնում եմ գինետուն, դարդերս մոռանալու...», մյուսները միանում են:)

ՍՈՖԻ - (Երգի ավարտին վեր կենալով): Ինձ կներեք...

ՍՈՍ - Զանձրացավ մեզ հետ երեխան:

ՍՈՖԻ - Չէ... Պարզապես պայմանավորված եմ, ընկերներիս պիտի տեսնեմ...

ԾԱՔԵ - Գնա, աղջիկս: (*Մյուսներին.*) Նա ուրիշ սերունդ է, մեզ չի հասկանում:

ՍՈՖԻ - Հասկանում եմ, մամ, ինչ կաշիասկանալու, դուք ձեր ջահելությունն եք կարոտում...

ԺԻՐՈ - Թող կարոտենք, էլի, բալես:

ՍՈՖԻ - Ես ով եմ, որ չթողնեմ, քեզի ժիրայր: Բայց...

ՍՈՍ - Ասա, աղջիկ ջան, ներս մի գցիր:

ՍՈՖԻ - Ախր, անդադար կորուստների ետևից գնալով՝ դուք ձեզ հեռացնում եք ձեր այսօրվաքաղաքից, օտարանում եք, ոչ մի լավ բան չեք տեսնում...

ԾԱՔԵ - Կա՞ որ տեսնենք:

ՍՈՖԻ - Կա, իհարկե կա: Ներող ենեք, ցտեսություն:

ԾԱՔԵ - Ուշ չմնաս, Սոֆի:

ՍՈՖԻ - Մի անհանգստացիր, մա, երևանը ապահով քաղաք է:

ԺԻՐՈ - Ապահով ա, բա չէ:

ՍՈՖԻ - (Վարդանին): Պարոն Վարդան, երեկոյան երևանը հասցրել եք տեսնել:

ՎԱՐԴԱՆ - Չէ, դեռ չեմ հասցրել:

ՍՈՖԻ - Չեք ուզո՞ւմ:

ՎԱՐԴԱՆ - Հիմա՞...

ՍՈՖԻ - Ինչու ոչ: Այսինքն՝ ոնց կուգեք:

ՎԱՐԴԱՆ - Ճիշտ որ, ինչու ոչ...
ԺԻՐՈ - Գնա, գնա, այ ջահել, բիճեցի հետ ինչ ունես:

ԾԱՔԵ - Աղջիկ ջան, մեր ընկերոջը չտանես՝ էդ ձեր գիշերային ակումբներում կորցնես:

ՍՈՖԻ - Չեմ կորցնի, չվախեք:

ՊԱՏԿԵՐ 7

Էկրանին՝ գիշերային Երևանն է. լույսեր, շատրվաններ, սրճարաններ... Էկրանի առաջ՝ Վարդանն ու Սոֆին:

ՍՈՖԻ - Նայիր, ինչ լավն է Երևանը, ինչ ազատ է մեր քաղաքը, ինչ ազատ ու լավ են զգում մարդիկ հարազատ քաղաքի երեկոյի մեջ: Դու էլ քեզ ազատ զգա, Վարդան, վայելիր, քեզ օտարի պես մի պահիր, ողջագորվիր քո քաղաքին, և նա կբացվի քո առաջ, կառնի իր գիրկը:

Գիշերային քար, լույսեր, ժամանակակից ոիքմեր, ջահելներ, Սոֆին պարում է, բոլորը պարում են, Վարդանը կաշկանդված է:

ՍՈՖԻ - Ինչ ես կարկամել, քո սերն-

դակիցները չեն, բայց քո տարեկիցներն են, արի, համարձակ:

ՎԱՐԴԱՆ - Ես չգիտեմ այս պարերը...

ՍՈՓԻ - Իմանալու բան չի, ազատ շարժվիր ոիքմի մեջ, դե... (Քաշում է Վարդանին պարի մեջ:)

ՎԱՐԴԱՆ - (պարելով): Իսկապես լավն է մեր Երևանը:

ՍՈՓԻ - Հրաշք է:

ՎԱՐԴԱՆ - Այո: Ես կհարմարվեմ, ես գործ կգտնեմ...

ՍՈՓԻ - Իհարկե կգտնես:

ՎԱՐԴԱՆ - Գուցե ձիշտ է ասում Մարին:

ՍՈՓԻ - Ո՞վ...

ՎԱՐԴԱՆ - Մարին, նախկին կինս, ասում է՝ երջանիկ մարդ ես, այն Երևանում ապրել ես, իիմա էլ այս Երևանում ես ապրում, և երկուսում էլ՝ ջահել: Մի բան եմ ափսոսում միայն...

ՍՈՓԻ - Ինչ:

ՎԱՐԴԱՆ - Որ երերունիում չեմ ապել:

ՍՈՓԻ - Ու՝ էլի ջահել, չէ:

ՎԱՐԴԱՆ - Միայն:

ՍՈՓԻ - Հույսդ մի կորցրու, քեզ հետ ամեն ինչ կարող է պատահել:

Ծիծաղում են: Պարի երաժշտությունը սահուն փոխվում է Երևանի մասին երգի՝ «Երևան, իմ քարի քաղաք, Երևան, իմ քարի քաղաք, ուր գնամ, միշտ քեզ եմ ես հիշում...»: Վարդանն ու Սոֆին շարունակում են պարել:

ՄԵՐ ԼԵՂԻՆԱԿԸ ՄԵՐ ԼԵՂԻՆԱԿԸ ՄԵՐ ԼԵՂԻՆԱԿԸ

**Սամվել
ԿՈՍՅԱՆ**

Յուրաքանչյուր երևանցու համար ծննդավայրի 2800-ամ-
յակը նաև իր տարիքն է: Մենք փաստացի Արգիշտիի
հետնորդներն ենք, նրա արարչության շարունակողները:
Այս գիտակցությամբ էլ գրել եմ պիեսը:

ԵԹԵ ԱՐԳԻՇՏԻՆ ՏԵՍՆԵՐ...

(Կարակերգություն 8 պատկերով)

Գործող անձինք

ԱՐԱՄ

ԼՈՒՍԱՎԿ

ԱՐՈՒԽ

ՆՈՒՆԵ

ՔԱՌՅԱՎՆ (ոստիկան)

ԱԼՈՅԱՎՆ (ոստիկան)

1-ին լրագրող

2-րդ լրագրող

3-րդ լրագրող

Հարևանուհիներ

ՊԱՏԿԵՐ ԱՌԱՋԻՆ

Երևանյան սովորական բնակարան: Մեկը՝ մեր թվարկությունից առաջվահագուստներով, թեև դժվար է գուշակել այդ թվերի նորաձևությունը, քարացած նայում է հեռուստացույցի էկրանին: Գլխի մազերն առատ ու զգացված են: Դեմքը համարյա ծածկված է բեղ-մորուքով, ինչը դժվարացնում է գուշակել տարիքը՝ երիտասարդ է, միջին տարիքի՝, թե՞ զարանյալ ծերումի է: Ձեռքը տանում է հեռուստացույցին, շոշափում է, ապա զգուշորեն ետ և քաշում: Նույնը կատարվում է համակարգչի մոնիթորի հետ: Մի քանի անգամ շոյելոց հետո ետ-ետ է գնում, հիմա էլ կահույքն է շոշափում: Հասելով պահարանին, որի բաց դարակներից մեկում տարրեր առարկաներ ու հուշանվերներ են շարված, անզգուշաբար զցում է դրանցից մեկը: Ընկնելու ձայնից սարսափահար ընկրկում է: Սրբիչը ձեռքին, համարյա վազելով, հայտնիում է Արամը:

ԱՐԱՄ - Ես ինչ էր: (*Տեսնելով մարդուն:*) Ո՞վ ես, ո՞նց ներս մտար, գո՞ղ ես, ինչ էիր ուզում տանել: (*Փորձում է հարձակվել:*) Հիմա որ...

ԼՈՒՍԱՎԿ - (*Արամին տեսնելով ավելի է խուճապի մատնվում, ետ-ետ*

գնալով ընկնում է, ապա պաշտպանվելու համար ձեռքերը առաջ պարզելով): Չեմ, գող չեմ:

ԱՐԱՄ - (*Մտադրությունը փոխելով:*) Ոստիկանը կպարզի՝ ով ես: Ձեռքիցս չես պրծնի:

ԼՈՒՍԱՎԿ - Ոստիկանը Աստված է:

ԱՐԱՄ - Հիմար չձևանաս...

ԼՈՒՍԱԿ - (Վերջապես կանգնելով):

Մեր ժամանակ աստվածների գործն էր պարզելը:

ԱՐԱՄ - Փականը ջարդել ես: (Գնում է ստուգելու, ապա վերադառնալով:) Փականը տեղն է, դուռն է՝ փակված: Բա ո՞նց ես մտել:

ԼՈՒՍԱԿ - Դեռ չեմ պարզել:

ԱՐԱՄ - Բանալի ունեն:

ԼՈՒՍԱԿ - Բանալին ինչ է:

ԱՐԱՄ - Ինչ էիր ուզում տանել, ինչ կա, որ ինչ տանեիր...

ԼՈՒՍԱԿ - Ոչինչ չեմ ուզում:

ԱՐԱՄ - Իզուր էլ ոստիկանություն չեմ զանգում:

ԼՈՒՍԱԿ - Թե ինչո՞ւ այստեղ ընկա:

ԱՐԱՄ - Բոմծ չեմ...

ԼՈՒՍԱԿ - Զգիտեմ բոմծն ինչ է, բայց չեմ... Քանդակագործ էի...

ԱՐԱՄ - Լավ էլ մասնագիտություն է, պահանջված... Քաղաքը լիքն է արձաններով: Ո՞նց բոմծ դարձար:

ԼՈՒՍԱԿ - Բոմծ չեմ:

ԱՐԱՄ - Ասում ես՝ քանդակագործ ես:

ԼՈՒՍԱԿ - Ճանաչված...

ԱՐԱՄ - Չէ մի... Դեմքդ տեսած չկամ:

ԼՈՒՍԱԿ - Արին-Բերդի բլրի վրայի սալաքարի մասին լսել ես:

ԱՐԱՄ - Ասենք թե...

ԼՈՒՍԱԿ - Վրան գրված է, որ Խալդի Աստծո զորությամբ Արգիշ-

տին՝ Մենուայի որդին, այս անառիկ ամրոցը կառուցեց և անվանեց Էրեբունի՝ ի հզորություն Բիայնի երկրի և ի սարսափ թշնամի երկրների: Սեպագրությունները ես եմ քանդակել:

ԱՐԱՄ - Եթե շարունակես ծաղրել...

ԼՈՒՍԱԿ - Ազնվագարմ Տիրն ինձ կանչեց...

ԱՐԱՄ - Տիրն ո՞վ է:

ԼՈՒՍԱԿ - Գրի, իմաստության, գիտության ու արվեստի Աստծուն մեղք է չծանաչելը:

ԱՐԱՄ - Հետո՞...

ԼՈՒՍԱԿ - Ուրեմն կանչեց, ցոյց տվեց սալաքարն ու ասաց՝ քանդակիր...

ԱՐԱՄ - Ասած 2800 տարվա մասին է:

ԼՈՒՍԱԿ - Ճիշտ ես, 2800 տարի առաջ էր... Գիշերները չեն քնում, որ ավարտեմ...

ԱՐԱՄ - Մարդն էսքան չէր ապրի:

ԼՈՒՍԱԿ - Ես էլ չեմ ապրել:

ԱՐԱՄ - Քայլում ես, խոսում ես, կոտրում ես...

ԼՈՒՍԱԿ - Երկուսը ճիշտ էր, կոտրելը՝ սխալ...

ԱՐԱՄ - Ենթադրենք:

ԼՈՒՍԱԿ - Տիրը խոստացել էր Էրեբունիի 3000-ամյակին հինգ օրով վերակենդանացնել:

ԱՐԱՄ - Ոնց որ ժամանակից շուտ ես վերակենդանացել...

ԼՈՒՍԱԿ - Մտածեցի՝ մինչև 3000-ը չեմ ծփի: Գիտե՞ս՝ ինչ է գենը... Առանց դրա հնարավոր չէ վերակենդանացնել: Զգացի, որ գենս սկսում է քայլավել:

ԱՐԱՄ - Դու կամ հանձարեղ գիծ ես, կամ հանձարեղ խաբերա:

ԼՈՒՍԱԿ - Երկուսն էլ սխալ էր:

ԱՐԱՄ - Քո ժամանակ ինչ հայերենով էիր խոսում: Ելի մեր...

ԼՈՒՍԱԿ - Հիմա ձիշտ ես... Ուրիշ հայերեն էր... Որ ժամանակում վերակենդանանայի, այդ լեզվով պիտի խոսեի: Աստծո համար լեզուն փոքր խնդիր է: Տիրը մեծաստված է, հզոր...

Հնչում է դրան զանգը:

ԱՐԱՄ - Խոհանոց մտիր, քեզ չտեսնեն... Չինի՞ հանցագործ ընկերներդ են: (*Սպասում է, մինչև մարդը խոհանոց մտնի: Նայում է ժամացույցին: Գնում է դուռը բացելու: Վերադառնում է Արուսի հետ, նրա ծեռքին բաժակ կա:*)

ԱՐՈՒՍ - Արամ ջան, իո չխանգարեցի՞:

ԱՐԱՄ - Համեցեք, տիկին Արուս:

ԱՐՈՒՍ - Արամ ջան, սուրծը դառը չեմ կարողանում խմել, տունն էլ շաքարավազ չկա: Արմենակը չի եկել, որ խանութ ուղարկեմ: Կարո՞ղ է մի կես բաժակ շաքարավազ ունենաս:

ԱՐԱՄ - Կես բաժակը քիչ չի՞:

ԱՐՈՒՍ - Արամ ջան, մենք քչով էլ բավարարվող ենք:

Հայտնվում է Լուսակը և սևոռունայում է Արուսին:

ԱՐՈՒՍ - Էս բոմծն ով է:

ԱՐԱՄ - Ինքն էլ հաց էր ուզում:

ԱՐՈՒՍ - Ի՞նչ ես աչքերդ վրաս չոել:

ԼՈՒՍԱԿ - Այսքան էլ նմանություն Արգիշտի թագավորի որդու դայկին:

ԱՐՈՒՍ - Բոմծ ես, բոմծ չես, բառերդ չափավորիր: Ինչ Արգիշտի, ինչ դայակ: Իմ Արմենակը կթողնի՞, որ դայակ աշխատեմ: Ուրտեղց ասես գալիս ու հարյուր տարվա երևանցուն էլ վիրավորում են: Ո՞վ ես, այ ոջլոտ... Տեսնես քանի՞ հիվանդություն ես հետդ բերել: Քեզանից էլ եմ շնորհակալ, Արամ տղա... Ինձ սրա հետ համեմատեցիր...

ԱՐԱՄ - Տիկին Արուս, մտքովս էլ չէր անցնում վիրավորել...

ԱՐՈՒՍ - Ընկերդ էս անլվան չի... Հարյուր տարվա երևանցի եմ ու չեմ տեսել, որ բոմծին խոհանոց տանեն: Հիմա ամեն ինչ ապականել է: Տասը ոեմոնտ էլ անես, սրա կեղտը չի մաքրվի:

ԼՈՒՍԱԿ - Արգիշտի արքայի որդու դայակը...

ԱՐՈՒՍ - Հիմա որ բաժակը գլխիդ տամ, կիմանա՝ ով եմ... Արքան էլ դո՞ւ ես... Ասենք, զիբլանոցի արքա կինես: Անունդ էլ Արգիշտի՞ է...

ԼՈՒՍԱԿ - Արգիշտին Վանի թագավորության արքան էր, երերունին ինքն է հիմնադրել :

ԱՐՈՒՍ - Դու ուր, արքան ուր... Ականջիդ օդ արա, այ բոմծ, Արու-

սին ոչ մեկը չի կարող նեղացնել՝ արքա թե աստված: Երկարացնես՝ գլուխսդ կպոկեմ: Թուի, լեշդ շներն էլ չեն ուտի...

ԼՈՒՍԱԿ - Եթե արքան ու Տիրը լսեն...

ԱՐՈՒՍ - Հնչ են անելու, կանչիր, գոռա՝ թող լսեն...

ԼՈՒՍԱԿ - Մոմ վառիր, աղոթիր, որ նրանց պատիժը քեզ չհասնի:

ԱՐՈՒՍ - Դու իմ պատժից վախեցիր... Հա՛, հա՛... Ինձնից սատանան էլ գլուխ չի հանի...

ԱՐԱՄ - Պետք չէ, տիկին Արուս, զուր տեղը բորբոքվեցիր...

ԱՐՈՒՍ - Զուր չի... Մեռնեմ, ոտքս էլ էս տուն չեմ դնի...

ԼՈՒՍԱԿ - Էդ մեկը ծիշտ է, մեռած դժվար է տեղաշարժվելը:

ԱՐԱՄ - Տիկին Արուս, էս մարդը բովմ չի:

ԱՐՈՒՍ - Քեզ որ չեմ ուզում լսել: (Կտրուկ շրջվում և հեռանում է:)

Լուսակն ու Արամը նրա գնալուց հետո մի քանի վայրկյան իրաք նայելով փորձում են զնահատել իրավիճակը: Լուրյունը խզում է Արամը:

ԱՐԱՄ - Ինչ-որ բան պիտի անել: Հայտնվել ես՝ չգիտեմ որտեղից ու ոնց, որն արդեն կասկածելի է, քո պատճառով դիմացիս հարևանութին խոռվեց, որը լավ հետևանքներ չի ունենա, հայտարարում ես բաներ, որոնց դժվար է հավատալ, չգիտեմ էլ, հետո ինչ անախորժություններ կլինեն... Նոյնիսկ անունդ չգիտեմ:

ԼՈՒՍԱԿ - Լուսակ, Լուսակ է անունս: **ԱՐԱՄ** - Ուրեմն Լուսակ, ծիշտը այն կլինի, որ ոնց հայտնվել ես, այնպես էլ անհետանաս:

ԼՈՒՍԱԿ - Մեղավոր եմ, որ այդ կինն իսկապես նման էր Արգիշտի արքայի որդու դայակին, որի հետ չհասցրի ամուսնանալ:

ԱՐԱՄ - Ինչո՞ւ...

ԼՈՒՍԱԿ - Կայծակը չթողեց: Խփեց, երբ Արարատ լեռան լանջին քանդակում էի...

ԱՐԱՄ - Հետո՞:

ԼՈՒՍԱԿ - Կայծակի հարվածից հետո չի լինում...

ԱՐԱՄ - Հնարավոր է, այդպես էլ եղել է, հնարավոր է, իսկապես քանդակագործ ես, որ Տիր աստվածը զրուցել է հետդ, որ կայծակի խփելուց այսքան տարի հետո վերակենդանացել և ուզում ես մասնակցել Երևանի 2800-ամյակի տոնակատարությանը, որ պատահական ես իմ տանը հայտնվել, թեև այդ ամենին դժվար է հավատալ: Ուստի իմ խորհուրդը: Երևանում երեքունիի թանգարանը գործում է, կարծում եմ, այնտեղի միջավայրը քեզ ավելի հարազատ կթվա:

ԼՈՒՍԱԿ - Տիրեցի... Միշտ տխրել եմ, երբ ինձ չեն հավատացել: Իսկ թանգարան կգնամ, չեմ սիրում անկոչ հյուր լինել: Ինձ իինգօր է տրված, որի առաջին օրն արդեն ավարտվում է՝ ուրախություն չպարգևելով: (Գլխիկոր հե-

ուանում է դռան կողմն ու անհետանում է:)

ԱՐԱՄ - Լուսակ, սպասիր... Լուսակ... (*Մտախոհ:*) Չինի՞ ոնց հայտնվել էր, այդպես էլ անհետացավ... Գոյց ոչ հայտնվել էր, ոչ էլ անհետացավ, այնքան որ անհավատալի էր այս բոլորը: Բատիկին Արուսը... Ճիշտը փողոց դուրս գալն է, փողոցում մտքերս ավելի կպարզվեն: Գնամ, քանի կայծակը ինձ էլ չի խփել... (*Դուրս է գալիս:*)

ՊԱՏՎԵՐ ԵՐԿՐՈՐԴ

Նույն բնակարանը: Արամը հեռախոսով խոսում է:

ԱՐԱՄ - Երեխա չեմ, իսկապես այստեղ էր: Հարևան Արուսը կարող է վկայել: Նրա պատճառով նոյնիսկ Արուսը բորբոքվեց ու խոռված գնաց: Պարզվում է, ամեն ինչ չէ, որ գիտենք... Եթիաթ չեմ պատմում: Հիմա Երեբունիի թանգարանում պիտի լինի... Հա, ասում էր՝ վերակենդանացել է, որ Երևանի 2800-ամյակի տոնակատարություններին մասնակցի... Մարդաբան չեմ, որ կարողանամքացարել: Ասում էր՝ Տիր աստվածն է խոստացել, միայն թե 3000-ամյակի համար... Ինչ իմանամ, ասում էր՝ շուտ է հայտնվել, որովհետև վախեցել է, որ գենը մինչև 3000-ը չդիմանա... Հոգեբույժին ինչ եմ անում... Քեզ իրո-

դությունն եմ ներկայացնում, ինձ հոգեբույժի մոտ ես ուղարկում...

Դրսից կանանց այնպիսի ճիշ ու աղմուկ է լսվում, որ ստիպում է Արամին ընդիատել խոսակցությունը: Աղմուկը սաստկանում է: Ընդիանուր աղմուկի մեջ հնչող անեծքներին հաջորդում են անորոշ հասցեով քննադատություններ ու օրինականության կոչեր: Մինչ Արամը փորձում է գուշակել, թե ինչ կարող է պատահած լինել, խոհանոցի կողմից հայտնվում է Լուսակը: Հայացքից զգացվում է, որ տագնապած է: Աղմուկը շարունակվում է:

ԱՐԱՄ - (*Լուսակին նկատելով*): Ելի դո՞ւ...

ԼՈՒՍԱԿ - Թանգարանում տիսուր էր:

ԱՐԱՄ - Կարծես այստեղ հարսանիք է:

ԼՈՒՍԱԿ - Թանգարանում այն չէր, ինչպես պետք է լիներ:

ԱՐԱՄ - Երևանի բերդը հո թանգարան չէին տեղափոխելու:

ԼՈՒՍԱԿ - Երեկոյան էլ ոչ ոք չկար:

Աղմուկն ավելի բարձր է հնչում, զգացվում է, աղմկողները հայտնվել են դռան ետևում, ինչից հետո դուռն ուժեղ բախում են:

ԼՈՒՍԱԿ - Իմ ետևից են եկել:

ԱՐԱՄ - Աղմուկը ստվերի պես ետևիցդ բարչ ես տալիս:

ԼՈՒՍԱԿ - Զեմ հասկանում՝ ինչից է:

Դուռն ավելի ուժեղ են բակում, առանց ընդմիջման:

ԱՐԱՄ - Սրանք դուռն էլ կօարդեն:

Գնում է դուռը բացելու: Վերադառնում է երկու ոստիկանի, Արուսի ու երկու այլ կանանց հետ: Կանայք, տեսնելով Լուսակին, ծեղբները պարզում են նրա կողմն ու միաձայն բղավում են:

ԿԱՆԱՅՔ - Նա էր, էս այլանդակն էր:

ՔԱՌԵԱՆ - (Մոտենում է Արամին, պատիվ է տալիս): Համայնքային

ոստիկանության տեսուչներ՝ Քառյան և Ալոյան: (Ապա կանանց դիմելով:) Կիսնդրեի՝ լոեք:

ԱՐՈՒՍ - Լոելու բան է, որ լոենք...

Լրիվ այլանդակվել են: Տեսաք, ում տանն էր:

ԿԱՆԱՅՔ - Սրա նմանների պատճառով...

ԱԼՈՅԱՆ - Առանց լոելու գործն առաջ չի գնա:

ՔԱՌԵԱՆ - (Արամին): Էս անձը ձեր ի՞նչն է:

ԱՐԱՄ - Ոչ մեկը:

ՔԱՌԵԱՆ - Անձանոթը ձեր տանն ի՞նչ գործ ունի:

ԱՐԱՄ - Դեռ ամբողջովին չեմ պարզել: Արտառոց պատմություն է: Գոնե ասեք՝ ինչ է եղել: Դուռը ջարդում եք, առանց պատճառն ասելու հարցաքննում եք:

ԱԼՈՅԱՆ - Բնակիչները ահազանգել են, որ այս անձը, ով, ձեր ասելով, չգիտեք՝ ով է, սակայն թաքնվել է ձեր բնակարանում...

ԿԱՆԱՅՔ - Բողոքել ենք, բողոքում ենք ու բողոքելու ենք... Քաղաքում կարգ ու կանոն պիտի լինի, թե՞ չէ:

ԱԼՈՅԱՆ - Թոյոյ տվեք աշխատել:

Պիտի իմանաք, որ էս անձը, որի հետ ձեր կապը, միևնույն է, կապազենք, վերելակը վերածել է պետքարանի...

ՔԱՌԵԱՆ - Ինչն իր մեջ խովիգանական հանցակազմ է պարունակում: Ուզում ենք նրանից լսել հանցավոր արարքի դրդապատճառները:

ԱՐՈՒՍ - Ես բոմժի բերանից հազիվ էլ ծիշտ բան լսեք: Բայց սուտն էլ սրան չի փրկի:

ՔԱՌԵԱՆ - (Լուսակին): Զեր անուազգանունը:

ԼՈՒՍԱԿ - Լուսակ:

ՔԱՌԵԱՆ - Լուսակն անո՞ն է, թե՞ ազգանուն:

ԼՈՒՍԱԿ - Լուսակ:

ԱԼՈՅԱՆ - Ենթարենք: Ո՞ր թվին ու որտեղ եք ծնվել:

ԼՈՒՍԱԿ - 2827 տարի առաջ, Էրեբունի բերդաքաղաքում:

ԱԼՈՅԱՆ - Զգուշացնում եմ, ոստիկանությանը ծաղրելու համար շատ կզղաք: Ուրեմն՝ ո՞ր թվին ու որտեղ եք ծնվել:

ԼՈՒՍԱԿ - 2827 տարի առաջ, Էրեբունի բերդաքաղաքում:

ԱՐՈՒՍ - Ասում էի, սրանից ծիշտ բառ չեք լսի: Սրա բերանում սուտն ավելի շատ ա, քան սուտլիկ որսկանի հեքիաթում:

ԿԱՆԱՆՑԻՑ ՄԵԿԸ - Մի հարցաքննեք, միանգամից ծակը կոխսեք, որ հասկանա՞ ինչն ինչո՞ն է:

ԼՈՒՍԱԿ - Ծանկը... ինչ ծակ... Ծակի մեջ չեմ տեղավորվի:

ՄՅՈՒՍ ԿԻՆԸ - Զոհով կմտցնեն ու էն ժամանակ նախապապիդ անունն էլ կիշես:

ԱԼՈՅԱՆ - Ձեզ մնա, բոլորին ծակը կկոխեք: Լոեք, թույլ տվեք աշխատել:

ՔԱՌԵԱՆ - Մի անգամ էլ եմ հարցնում անոն-ազգանունդ, որ թվին ես ծնվել և որտեղ:

ԼՈՒՍԱԿ - Արդեն ասացի:

ՔԱՌԵԱՆ - Երևանում բարեկամներ ունեն:

ԼՈՒՍԱԿ - Բոլորը հանդերձյալ աշխարհում են:

ԱՐՈՒՍ - Բա քեզ դիմանալը հեշտա: Վաղը նրանց հանդերձյալ աշխարհից էլ կքշես:

ՔԱՌԵԱՆ - Այս երիտասարդը քո ի՞նչն է: Բարեկամ է, ընկեր է, ով է:

ԼՈՒՍԱԿ - Ոչ մեկը:

ՔԱՌԵԱՆ - Գործը բարդանում է: Անօրինական ներխուժում ուրիշի բնակարան:

ԱՐԱՄ - Պարոն ոստիկան...

ՔԱՌԵԱՆ - Պետք չէ, ձեր պատասխանելու հերթն էլ կգա:

ԱԼՈՅԱՆ - (Լուսակին): Պատմեք, ինչո՞ւ եք վերելակը որպես պետքարան օգտագործել:

ԼՈՒՍԱԿ - Երսի այստեղի սնունդից է:

ԱՐՈՒՍ - Այստեղի չէ... Առնետների պես աղբանոցներից դուրս չեք գալիս:

ԱԼՈՅԱՆ - Թույլ տվեք՝ շարունակի:

ԼՈՒՍԱԿ - Փորս թուլացել էր... Չէի դիմանում... Ու հանկարծ, ոնց որ

դուք եք ասում, վերելակի դոները հենց աչքերիս առաջ բացվեցին: Ձեր ասած վերելակը շատ նման էր բերդաքաղաքի բակերում եղած պետքարաններին ու մտածեցի, որ դա էլ ձեր ժամանակների պետքարանն է: Ներս մտա: Դոները փակվեցին: Երբ վերջացրել էի, դոները նորից բացվեցին ու այս երկու կանանց տեսա: Սրանք իմ արածից այնպես աղմկեցին, որ վախից այս բնակարանում հայտնվեցի...

ԱՐԱՄ - Պարոն ոստիկան...

ԱԼՈՅԱՆ - Հնչ եք ուզում ասել:

ԱՐԱՄ - Թեև նժվար է հավատալ, բայց նա հենց առաջին պահից էր պնդում, որ ծնվել է երերունի բերդաքաղաքում, քանդակագործ է եղել, ինքն է փորագրել երերունի ծնունդն ավետող սեպագրերը: Երևանում է հայտնվել մասնակցելու Երևանի 2800-ամյակի տոնակատարություններին:

ՔԱՌԵԱՆ - Որ բոլորը սրա նման մասնակցեն, վերելակը չէ, քաղաքը պետքարանի կվերածեն:

ԱԼՈՅԱՆ - Ու նրա հեքիաթներին հավատացել եք: Մարդը կարո՞ղ է 2827 տարի ապրել:

ԱՐԱՄ - Ասում եմ, ինչ լսել եմ:

ԱԼՈՅԱՆ - Ասում են՝ ազռավն էլ 300 տարի է ապրում, բայց ոչ մեկը 300 տարեկան ագռավ չի տեսել: Լեզվին կապանք չկա: Հարցնեիր, կարո՞ղ է Տիգրան Մեծի հետ էլ սեղան է նստել: (Հեռախոսագանգ: Խոսում է հեռախոսով:)

Հսում եմ, պարոն կապիտան։ Վերջացնում ենք։ Շուտով բերման կենթարկենք։ Այլ հանցանք էլ է պարզվել։ Ասօրինի ուրիշի տուն է ներխուժել։ Անպայման։ (*Հեռախոսը տեղը դնելով՝ դիմում է Հուսակին։)* Զգուշացնում եմ, ոչ մի դիմադրություն, եթե չես ուզում գործդ ավելի բարդացնել։ Կանես, ինչ կասենք։ Փաստերի ճշտումը քննիչի գործն է։ (*Արամին։*) Իսկ դուք առանց մեր իմացության չբացակայեք քաղաքից։

ՔԱՌԵԱՆ - Կանանց խնդրում եմ ազատել բնակարանը։ Անհրաժեշտության դեպքում ներկայանալու ծանուցագիր կուղարկենք։

ԱՐՈՒՍ - Էլ բան ու գործ չունենք։

ՔԱՌԵԱՆ - Ձեր վկայությունը կարող է։

ԱՐՈՒՍ - Փառքդ շատ, մենք էլ կարող դարձանք։ Գնանք, քանի չեն փոշմանել։ (*Մյուս կանանց հետ լրում է բնակարանը։*)

ԼՈՒՍԱԿ - (*մոտենում է Արամին։*) Մի օրն էլ անցավ։ Ավսոս, երեք օր մնաց։

ՔԱՌԵԱՆ - Լոն։ Այս պահից խոսելն արգելվում է։

ԱՐԱՄ - Ուզում եք ձերբակալել...
ՔԱՌԵԱՆ - Նման արարքի համար ոչ մեկին մեդալ չեն տվել։ Սրան նայելով՝ քննիչի գործը հեշտ չի լինի։

ԱԼՌԵԱՆ - Հուսակ ես, թե Մութակ, մոտեցիր ու ձեռքդ պարզիր։ (*Հուսակը մոտենում է, ոստիկանը ձեռնաշղթայի մի ծայրն ամրաց-*

նում է Հուսակի ձեռքին, մյուսն՝ իր ձեռքին։) Առաջ ընկիր...

Հուսակը ոստիկանների ուղեկցությամբ, զիսիկոր շարժվում է դրան կողմը։ Վերջին պահին շրջվում, նայում է Արամին։ Արյանը ձգում է ձեռնաշղթան, երեքով դրս են գալիս։

ՊԱՏԿԵՐ ԵՐՐՈՐԴ

Նույն բնակարանը։ Արամը մտախոհ ետուառաջ է աճում։ Խոհանոցի կողմից ներս է մտնում Նունեն, ձեռքին՝ փոքրիկ սկսուելի վրա, սուրճի երկու բաժակ։ Բաժակները դնում է սեղանին, նստում է։

ՆՈՒՆԵ - Սուրճի խմիր։ Էլ ոնց կիներ, ինչ-որ սրիկայի ձերբակալել են։ Պիտի ուրախ լինես, որ պրճել ես։

ԱՐԱՄ - Նրա վերջին հայացքը...

ՆՈՒՆԵ - Երևոս է՝ ձարպիկ ածապար է, որ կարողացել է հիպնոսել։

ԱՐԱՄ - Մեկ էլ մտածում եմ, գուցե իսկապես...

ՆՈՒՆԵ - 2800 տարի հետո հայտնվել է, նշելու Երևանի ծնունդը։ Չլինի՞ իսկապես հիպնոսել է։

ԱՐԱՄ - Մեկ-մեկ անհնարինը որպես իրականություն ընդունելու ցանկություն չես ունեցել։ Գիտես, որ ընդգծված թերահավատ եմ, բայց այդ մարդու գոյությանը ուզում էի հավատալ։ Չէի հավատում, ընդամենը ուզում էի։

Եզրակացնական մումիաները մինչև հիմա պահպանվել են, չե՞... Տարօրինակ էր, որ նա գիտեր՝ ինչ է գենը, ասում էր՝ գենի շնորհիվ է վերակենդանացել:

ՆՈՒՆԵ - Սուլը չես խմելո՞...

ԱՐԱՄ - Պատկերացնում եմ, ոստիկանությունը նրա համար ինչ տառապանք է:

ՆՈՒՆԵ - Քեզանից շատ չի տառապի: Սկսում եմ խանդել, ինձ կորցնելիս երևի այսքան չմտահոգվես:

ԱՐԱՄ - Այ, որ քեզ կարող եմ կորցնել, իսկապես չեմ հավատում:

ՆՈՒՆԵ - Մերոնց այդ մասին չմոռանաս ասել: Թեև դեմքդ այնքան մթնած է, ինչ էլ ասես, մտածելու են՝ իրենց աղջիկն էս ո՞ւմ է ընտրել: Հայրս այս ոեաքրում կասեր. «Ախոռը մտել, էշի ծակատն է պաշել»: Աշխուժացիր, մերոնց հետ ծանոթանալը ծանր քննություն է:

ԱՐԱՄ - Ենթադրում եմ... Կփորձեմ անհոգ երևալ, ժպտերես...

ՆՈՒՆԵ - Տեսնենք, տեսնենք, թե չե՞...

ԱՐԱՄ - Տեսա՞ր, դու էլ հիասթափվեցիր:

ՆՈՒՆԵ - Գժվել ես...

ԱՐԱՄ - Գիտեմ, գիտեմ, որ...

Խոհանոցի կողմից կրկին հայտնվում է Լուսակը: Տեսնելով Նունեին, շվորված կանգ է առնում, մեղավոր հայացքով նայում է Արամին:

ԼՈՒՍԱԿ - Զգիտեի՝ ուր գնալ:

ԱՐԱՄ - (նրան տեսնելով՝ գնում է ընդառաջ): Արի, ներս արի... Ո՞նց է, բաց են թողել:

ԼՈՒՍԱԿ - (վախվորած նայելով Նունեին): Բաց չեն թողել...

ՆՈՒՆԵ - Ինքն է...

ԱՐԱՄ - Ու զարմանալի է, որ բաց են թողել... Պատմիր, ո՞նց է եղել:

ԼՈՒՍԱԿ - Նորից հարցրեց՝ ով եմ, որտեղ և երբ եմ ծնվել: Ասացի, ինչ ասել էի: Մի քանի անգամ հարցերը կրկնեց, ես էլ նոյն պատասխանները տվեցի: Քեզանից էլ հարցրեց: Հարցնողի անունը քննիչ էր:

ԱՐԱՄ - Քննիչը մասնագիտություն է, անուն չի:

ԼՈՒՍԱԿ - Եղ քննիչը իմ պատասխաններից, չգիտես ինչու, բարկացավ, ձեռքերը սեղանին էր խփում ու այնպես էր գոռում... Կարծեցի՝ բարկությունից ուռչում է, ուր որ է՝ կայաթի... Բայց երբ կանգնեց ու ինձ մոտեցավ, ուռած չէր...

ԱՐԱՄ - Հետո, հետո ինչ եղավ, պատմիր...

ԼՈՒՍԱԿ - Ականջներս ծգում էր ու ասում, որ եթե խելագար եմ, ինքն ինձանից խելագար է: Ասում էր... Ներարկիչն ինչ է...

ԱՐԱՄ - Պատմությունդ արա:

ԼՈՒՍԱԿ - Ասում էր՝ ներարկիչով ականջներիցդ ուղեղոր կքաշեմ ու կպարզեմ ծշմարտությունը:

ԱՐԱՄ - Քաշնեց:

ԼՈՒՍԱԿ - Չէ: Ավելի տարիքով մեկը մտավ և սկսեց նոյն հարցերը

տալ: Պատասխաններս լսելուց հետո ինքն էլ խոժողովեց: Երկար ու լուր նայում էր, հետո, չգիտեմ, քննիչին ինչ ասաց: Ինձ տարան ու մի ցուրտ սենյակում փակեցին: Այստեղ ինչո՞ւ ոչ մեկը մյուսին չի հավատում:

ԱՐԱՄ - Չէ, ես քեզ հավատում եմ: Նունեն իլ է հավատում: Մոռացաներկայացնել, Նունեն ընկերուիիս է, հնարավոր է՝ նաև ամուսնանք:

ՆՈՒՆԵ - Հնարավոր չէ, ամուսնանալու ենք... Ինձանից պրծում չկա:

ԱՐԱՄ - Բա ո՞նց դուրս պրծար:

ԼՈՒՍԱԿ - Հետո նորից քննիչի մոտ տարան: Հետք ձերմակ խալաթով մեկն էլ կար: Նա էլ նոյն հարցերը տվեց, բայց իմ պատասխաններից մյուսների պես չբարկացավ: Անընդհատ ժպտում էր: Հարցրեց, թե երեխա ժամանակ ի՞նչ հիվանդություններով եմ հիվանդացել: Ուզում էր իմանալ՝ գլխի վրա քանի անգամ եմ ընկել, գլխիս ինչքան են խփել: Հարցրեց՝ մեր տոհմում գթեր եղել են: Երբ քննիչի հետ առանձնացան, սկսեցին վիճել... Չէի լսում՝ ինչ են խոսում:

ՆՈՒՆԵ - Հոգեբոյցի են հրավիրել:

ԼՈՒՍԱԿ - Վերջում իրար ձեռք սեղմեցին, ինչից հետո խալաթավորը ժպտալով մոտեցավ և ասաց, որ շուտով ինձ ավելի տաք ու լուսավոր տեղ կտեղափոխեն:

ՆՈՒՆԵ - Հոգեբուժարան են տարել:

ԼՈՒՍԱԿ - Ինչ-որ շապիկ հագցրին...

Ոչ ոտքերս էլ կարողանում շարժել, ոչ ձեռքերս... Հա, մեքենայի մեջ իրենք էլ ասացին, որ հոգեբուժարան են տանում: Ծեքսափրը, Մակեդոնացին, Նապոլեոնը ովքե՞ր են:

ԱՐԱՄ - Ինչո՞ւ ես հարցնում:

ԼՈՒՍԱԿ - Հոգեբուժարանում անընդհատ բղավում էին, որ Ծեքսափիրն են, Մակեդոնացին ու Նապոլեոնը: Մակեդոնացին ստիպեց՝ իր առաջ ծնկեմ: Նրանից ազատվեցի, հիմա էլ Ծեքսափիրն էր գլուխս բռնել ու գոռում էր, որ գտել է իր ուզած գանգը: Չգիտեմ, իմ գանգը նրա ինչին էր պետք: Բոլորին ասում էի՝ մի քանի օր է մնացել, չեմ հասցնի Երևանը տեսնել, տոնակատարություններին մասնակցել: Երևանը տեսնելու ցանկությունը վիրավորական է:

ԱՐԱՄ - Հակառակը...

ԼՈՒՍԱԿ - Բա ինչո՞ւ, երբ ասում էի, բարկանում էին: Խմբապետ Ծավարշը...

ԱՐԱՄ - Հոգեբուժարանում էր:

ԼՈՒՍԱԿ - Ինքն էր ասում՝ խմբապետ Ծավարշն է: Ասում էր՝ մտքովդ չանցնի ինձ ծաղրել, թե չէ սիրտս գայլի բաժին կանի... Քո հարևանուիին էլ էր կարծում՝ իրեն ծաղրում ենք: Ինչո՞ւ է ծիշտը ծաղրի պես ընկալվում:

ՆՈՒՆԵ - Ընկալողից է: Երբեմն ծնողներն էլ իրենց երեխաներին չեն հասկանում, ուր մնաց մեր

թվարկությունից առաջն ու այսօրը...

ԱՐԱՄ - Բա ո՞նց փրկվեցիր:

ԼՈՒՍԱԿ - Ոնց այստեղ եմ հայտնվել, այդպես էլ այնտեղից անհետացա:

ԱՐԱՄ - Հիմա ի՞նչ ես ուզում անել:

ԼՈՒՍԱԿ - Եթե թոյլ տաս, սենյակից դուրս չեմ գա:

ԱՐԱՄ - Նունեի հետ իրենց տուն ենք գնալու: Ծանոթանալու եմ ծնողների հետ: Կարծում ես, կիավանեն:

ԼՈՒՍԱԿ - Պիտի ստիպեն՝ հետդ ամուսնանա: Ավելի լավին չի էլ գտնի:

ՆՈՒՆԵ - Բա գենդերային հավասարությունը, մարդու իրավունքները, ժողովրդավարությունը... Ստիպելը մարդու կամքին հակառակ է:

ԼՈՒՍԱԿ - Եղ ամեն ինչը անձանոթ է, բայց մեր օրերում կինը չէր կարող տղամարդուն, տղամարդը՝ հրամանատարին, հրամանատարը՝ տիրակալին, տիրակալը աստծուն հավասար լինել:

ՆՈՒՆԵ - Հիմա գտել են, որ կինն էլ մարդ է:

ԱՐԱՄ - Այնպես որ, լուրջ քննություն եմ հանձնելու:

ԼՈՒՍԱԿ - Հիմա չեմ կարող մնալ:

ԱՐԱՄ - Հակառակը... Միայն մեր գնալուց հետո դուրս չգաս ու դուռը բաց չթողնես:

ԼՈՒՍԱԿ - Ավելի լավ է պատուհանից նայեմ քաղաքին:

ԱՐԱՄ - Նայիր, նայիր... Մանա-

վանդ երեկոյան Երևանը շատ գեղեցիկ է:

ԼՈՒՍԱԿ - Արգիշտի արքան շատ կոգնորվեր, տեսնելով՝ իր հիմնադրած բերդաքաղաքն ինչ հրաշքի է վերածվել:

ՆՈՒՆԵ - Եվ իմացիր, որ ինձ ստիպել պետք չէ: Ինքս եմ ուզում ամուսնանալ նրա հետ: Ծան եմ ուզում:

ԼՈՒՍԱԿ - Մոմ լիներ, ձեր հաջողության համար կվառեի:

ԱՐԱՄ - Մենք գնանք, քանի տունը չես հրդեհել:

ՆՈՒՆԵ - Այս անգամ մոմը մտքումդ վառիր: Ավելի ապահով է: Գնացինք:

Դուրս են գալիս: Լավում է, ինչպես են դրսից քանալիով փակում դուքը: Լուսակը մոտենում է պատուհանին, ուշադիր նայում է քաղաքի համայնապատկերին: Ամպրոպի որոտից վեր է քոչում, հետո կայծակից լուսավորվում է սենյակը: Կայծակը տեսնելով՝ սարսափահար հեռանում է պատուհանից, քաքնվում է սեղանի տակ:

ԼՈՒՍԱԿ - Կայծակը... Չէ, հիմա չէ...

Մի քանի օր էլ... Հիմա չէ...

ՊԱՏԿԵՐ ՉՈՐՐՈՐԴ

Նոյն քնակարանը: Լուսակը երգում և իր երգի ոիթմով պարում է: Շարժումները կտրուկ են, անսվոր: Դռան ուժեղ թակոցից զարմանում, ապա քարանում է, չիասկանալով՝ ինչ պիտի անի:

ԼՈՒՍԱԿ - Եկել են տանեն: (Լստում

է աթոռին, լարված դռան կողմը
նայում: Հսկում է Արուսի տագնա-
պալից ծայնը:)

ԱՐՈՒՍ - Արամ, Արամ, բաց արա...

ԼՈՒՍԱԿ - (Արուսի ծայնից վեր է
թռչում: Զգացվում է, որ երկմ-
տանքի մեջ է: Ապա վժուական):
Չեմ բացի, դուռը հո չեն կոտրե-
լու:

ԱՐՈՒՍ - Արամ, շուտ արա, էս ինչ
դժբախտություն էր:

ԼՈՒՍԱԿ - Դժբախտություն... (Վա-
զում է դռան կողմը:)

ԱՐՈՒՍ - (խուժում է սենյակ, շարու-
նակելով բղավել): Արամ, Արամ...

ԼՈՒՍԱԿ - (նրա ետևից ներս մտնե-
լով): Տանը չիս...

ԱՐՈՒՍ - (ասես նոր միայն տեսնե-
լով Լուսակին): Դո՞ւ... Թողել են...
Ո՞նց թողեցին... Ես էլ ասեմ՝
դժբախտությունը որտեղից ա...
Մի բոպեռվ էլ իշել շաքար ուզե-
լու...

ԼՈՒՍԱԿ - Դժբախտություն լսեցի...
Ինչ դժբախտություն է:

ԱՐՈՒՍ - Անտեր քամին դուռս փա-
կել ա: Բանալին էլ չվերցրեցի...
Գազօջախը, գազօջախը չեմ ան-
ջատել... Հիմա ջուրը եռացել,
սրճամանի տակը կպել ա...

ԼՈՒՍԱԿ - Արամն ինչ էր անելու:

ԱՐՈՒՍ - 091-ից էլ մինչև գան...
Կպայթի, կվառվի...

ԼՈՒՍԱԿ - Արամն ինչ էր անելու:

ԱՐՈՒՍ - Դու ինչ ես անելու:

ԼՈՒՍԱԿ - Եթե դուռը պիտի բացվի...
(Արագ դուրս է գալիս:)

ԱՐՈՒՍ - Ո՞ւր, ինձանից չես փախ-

չի... Նեղ պահին սրան ով գլխիս
կապեց:

ԼՈՒՍԱԿ - Կգամ, կգամ...

ԱՐՈՒՍ - Արմենակիս ինչ եմ ասե-
լու... Իշել, լեզվիս էի զոռ տվել...

ԼՈՒՍԱԿ - (շնչակուոր վերադառ-
նում է): Դուռը բաց է:

ԱՐՈՒՍ - Հա... Էդ ո՞նց... Ասա՝ զնա
անջատիր, նոր, էլի, այ կնիկ...
(Դուրս է վազում:)

ԼՈՒՍԱԿ - Զգիտեի՝ ինչն են անջա-
տում...

ԱՐՈՒՍ - (նոյն արագությամբ ետ է
գալիս): Պրծանք... (Խաչակնքում
է:) Ում էի մի կտոր հաց տվել...
Ո՞նց կարողացար... Կախարդ ես,
ֆոկուսնիկ ես... Շատ դռներ ես
բացել... Չլինի առաջին հարկի
Անուշի տունն էլ դու ես թալանել...
Ուսկիներս... (Արագորեն ետ է
վազում, ապա վերադառնալով:)
Տեղում էին, սիրտս կանգնեց...

ԼՈՒՍԱԿ - Մեր թալանչիներին կա-
խաղան էին հանում:

ԱՐՈՒՍ - Մերոնց էլ ծաղիկներ չեն
տալիս... Չնայած... Մանրերին են
պատժում, թե չէ մեծերին տալիս
են, իրենք իրենց են տալիս...
Բայց խոսքդ կտորը մի գցիր:
Ո՞նց բացեցիր:

ԼՈՒՍԱԿ - Լախ մարմինս ներս
մտավ, հետո՝ ես... Զգիտեմ, ոնց է
ստացվում: Երկու օր է, այդպես է:

ԱՐՈՒՍ - Ցանի ինչ ասացիր: Մար-
դավարի չես կարող...

ԼՈՒՍԱԿ - Ես էլ եմ զարմացել, թե
ոնց է լինում: Սկզբում մարմինս է
պատն անցնում, հետո՝ ես...

ԱՐՈՒՍ - Էլի չհասկացա... Ոստիկանությունից ո՞նց ես փախել:

ԼՈՒՍԱԿ - Ըգեբուժարան տարան:

ԱՐՈՒՍ - Գլխի են ընկել՝ ուր տանեն:

ԼՈՒՍԱԿ - Բայց, Ծովինար...

ԱՐՈՒՍ - Ծովինարը չեմ, Արուսն եմ:

Եղ անունը Երկրորդ անգամ ես տալիս: Չեմ հիշում՝ ում որդու դայակն էր:

ԼՈՒՍԱԿ - Վեհագույն Արգիշտի արքայի որդու:

ԱՐՈՒՍ - Ծովինարը քո ինչն էր:

ԼՈՒՍԱԿ - Հարսնացուս:

ԱՐՈՒՍ - Կինդ չէր:

ԼՈՒՍԱԿ - Գործը դրան չհասավ:

ԱՐՈՒՍ - Ինչո՞ւ:

ԼՈՒՍԱԿ - Կայծակը... (*Հառաջում է, աչքերը խոնավանում են:*) Զիմացա՝ ո՞նց շանթահարեց:

ԱՐՈՒՍ - Ասում ես՝ ինձ շատ էր նման:

ԼՈՒՍԱԿ - Երկվորյակ քոյրերի պես:

ԱՐՈՒՍ - Քեզ կայծակն է տարել, ովք գիտի, նա էլ ում բաժինն է դարձել:

ԼՈՒՍԱԿ - Ուզողները շատ էին, բայց ինձ էր ընտրել:

ԱՐՈՒՍ - Ինձ էլ են ամուսնության առաջարկներ արել: Մերժում էի, երեխայիս համար էի մերժում: Արմենակս նոր էր ծնվել, որ ամուսինս վթարի ենթարկվեց...

ԼՈՒՍԱԿ - Ո՞ւմ ծին էր:

ԱՐՈՒՍ - Ի՞նչ ծի, մեքենան էր խփել:

ԼՈՒՍԱԿ - Ըգեբուժարան ինձ այդ մեքենայով տարան:

ԱՐՈՒՍ - Այ տղա, միամիտ, միա-

միտ, էսքան էլ միամիտ: Գժանոցում ո՞նց էր:

ԼՈՒՍԱԿ - Գժերն ասում էին, որ Ծեքսպիրն են, Մակեդոնացին, Նապոլեոնը, գնդապետ Ծավարշը...

ԱՐՈՒՍ - Հիմա գժերն է են փոխվել:

Ոչ մեկը համաձայն չի բանվոր կամ գյուղացի լինել: Գրող-մրողի մասին էլ չեմ ասում: Բոլորը թագավոր ու հրամանատար են...

ԼՈՒՍԱԿ - Արքա Արգիշտին նրանց պես չէր, իմաստուն էր, քաջ ու խիզախ:

ԱՐՈՒՍ - Ծովինարի պատմությունն ավելի հետաքրքիր է...

ԼՈՒՍԱԿ - Ոնց որ առջևս նստած լինի... Ծովինարը սիրում էր, երբ մազերը շոյում էի...

ԱՐՈՒՍ - Ել ինչ էր սիրում:

ԼՈՒՍԱԿ - Ձեռք-ձեռքի նստում էինք գետի ափին ու երկար աստղերին էինք նայում:

ԱՐՈՒՍ - Երկնքում ինչ էիք փնտրում:

ԼՈՒՍԱԿ - Երջանկության հրեշտակ-ներին:

ԱՐՈՒՍ - Ոչ մի անգամ չեք համբուրվել:

ԼՈՒՍԱԿ - Մինչ ամուսնանալը...

ԱՐՈՒՍ - Եսիմ, ինչ աղաթներ են եղել:

ԼՈՒՍԱԿ - Ամուսնության օրն էլ գիտեինք: Ամուսնանայինք, հնարավոր է՝ մեր տոհմածառը մինչև ծեր օրերը շարունակվեր:

ԱՐՈՒՍ - Քանի՞ երեխա էիք ուզում...

ԼՈՒՍԱԿ - Բախտն ինչքան պարզեներ:

ԱՐՈՒՍ - Ոնց որ նրան շատ ես սիրել:

ԼՈՒՍԱԿ - Աշխարհի չափ:

ԱՐՈՒՍ - Ես էլ ամուսնուս էի շատ սիրում ու նաև դրա համար էի մյուսներին մերժում: Նրանց հետո իմ կյանքում ուրիշ տղամարդ չի եղել: Նամուսվ եմ եղել, բայց դե, նամուսը տղամարդուն չի փոխարինի: Անմարդ կինը՝ ոնց չորացած ծառը, հենարան չունեցավ, երբ էլ լինի՝ կոտրվելու է: Չեն էլ հիշի, որ ժամանակին տերևն ու ծաղիկ է ունեցել, պտղավորվել է... Վերջերս շատ եմ դարդ անում, թե ումից էի պակաս, ինչ մեղք էի գործել... (Արտասվում է:)

ԼՈՒՍԱԿ - (Արուսի տրամադրության կտրուկ փոփոխությունից զարմացած, սկզբում փորձում է նրա ուսը շոյելով մխիթարել, սակայն հեկելոցի ուժեղացման հետ անսպասելի գրկում է ու սեղմում է կրծքին): Մի լացիր, Ծովինարս, Ծովինարս...

ԱՐՈՒՍ - (լացի միջից): Երանի Ծովինարին... Եսքան տարի հետո էլ նրան սիրողի սերը չի մեռել: Կնոջն ուրիշ ինչ է պետք: Երեխան հրաշք է, կյանք է, բայց անկարող է մատի փուշը հանել...

ԼՈՒՍԱԿ - Բախտը չուզեց ինձ էլ երեխա նվիրել:

ԱՐՈՒՍ - (ազատվում է Լուսակի գրկից, կանգնում է): Ես ինչո՞ւ թուլացա... Ո՞նց թուլացա... Թողեցի՝ բոմժն ինձ գրկեր... Վաղուց

ոչ մեկը չէր գրկել: Հիմա ո՞նց եմ ոստիկանություն զանգելու:

ԼՈՒՍԱԿ - (ոստիկանության անունը լսելով՝ մի քանի քայլ հեռանում է Արուսից): Մի արա... Երկու օր է մնացել:

ԱՐՈՒՍ - Կարևորը՝ շաքարի տեղն իմանաս:

ԼՈՒՍԱԿ - Ինչի՞ համար:

ԱՐՈՒՍ - Սուրճ չե՞ս ուզում:

ԼՈՒՍԱԿ - Դեռ չեմ փորձել:

ԱՐՈՒՍ - Ես էլ օտարի երբեք տուն չէի հրավիրել: Ծաքարը գտնելուց հետո կիրավիրեմ: Խոհանոցում կիխնի: Ծաքարը ոսկի չի, որ աչքից հեռու դնես... (Ծարժվում է խոհանոցի կողմը:) Ըեսա արի...

ԼՈՒՍԱԿ - Գալիս եմ: (Ծետևում է Արուսին:)

ՊԱՏԿԵՐ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ

Նոյն բնակարանը: Արամը համակարգչի առջև զբաղված է: Կանգնում է, մտախոն քայլում է սենյակում:

ԱՐԱՄ - Ոչ մի աղբյուր անունը չի նշում, թեն... Ո՞վ պիտի հասարակ քանդակագործի անունը հիշեր: Արքաները, զորավարները՝ ուրիշ... (Նորից է մոտենում համակարգչին, հավանաբար մեկ անգամ ևս Լուսակի անունը գտնելու հոյսով: Քիչ անց կրկին կանգնում է, շարունակելով քայլել:) Արտավագդը թագավոր չլիներ, կիշեին, անունով թատերական մրցանակ կսարքեին: Եղ

Լուսակը հավանաբար կիրթ և շնորհքով է եղել, ու ընդամենը... Ասում էր՝ Աստծո հետ է շփվել... Բա ստեղծագործողն հմ հետ էր շփվելու: (*Հեռախոսազանգ:*) Նունե, ինչ իմացար: Ամբողջ համացանցը քրքրեցի, ոչ մի տեղեկություն... Ասում եմ, չինի՞ միաժամանակյա կոլեկտիվ երազ էր: Հնարավոր չի, որ բոլորը նոյն ժամին նույն երազը տեսնեն: Տեսիլքը ցերեկն էլ, գիշերն էլ՝ տեսիլք է: Ոնց որ դուռն են ծեծում... Տեսնեմ ով է, կզանգահարեմ...

Հեռախոսն անջատում է, գնում է դուռը քացելու: Վերադառնում է Քայլանի և Ալյանի հետ: Քայլանը ներս մտնելուն պես գնում է խոհանոցի կողմը: Բացվող-փակվող դրների ճայն: Վերադառնում է:

ՔԱՌԵԱՆ - Զուգարանն ու վաննայի սենյակն էլ ստուգեցի, չկա:

ԱՐԱՄ - Ինչ եք փնտրում:

ՔԱՌԵԱՆ - Ինչ չէ՝ ում:

ԱՐԱՄ - Եթե ես եմ պետք...

ՔԱՌԵԱՆ - Տեսնում ենք, բռո չենք...

ԱԼՈՅԱՆ - (զանգում է): Պարոն կապիտան, ստուգեցինք, այստեղ չէ: Հոգեբուժարանի տնօրենը թող իրեն մեղադրի... Լսում եմ: Կիարցաքննենք, կծշտենք:

ՔԱՌԵԱՆ - Ինչ աշխարհ է: Զինաստանում էլ ձյուն գա՝ ոստիկանն է մեղավոր:

ԱԼՈՅԱՆ - Քաղյան, էդ հետո... (Արամին.) Գիտեիք, որ ծեր անձա-

նոթ բարեկամը հոգեբուժարանից անհետացել է:

ԱՐԱՄ - Հնարավոր չէ: Երևի դուրս է եկել տարածքում շրջելու:

ՔԱՌԵԱՆ - Հարցն էլ այն է, թե ոնց է դուրս եկել:

ԱՐԱՄ - Հոգեբուժարանը դուռ չունի:

ՔԱՌԵԱՆ - Դոները փակ են եղել:

ԱԼՈՅԱՆ - Ճանձ լիներ, կիավատայինք, որ ինչ-որ ձեղքից է թոել:

Բայց փակ են եղել և, ամենակարևորը, ոչ մեկը չի տեսել՝ ոնց է հեռացել: Ո՞նց կրացատրեք:

ԱՐԱՄ - Պարոն ոստիկան, այն ժամանակ չուզեցիք ինձ լսել, երբ ասում էի, որ չգիտեմ՝ ոնց է իմ սենյակում հայտնվել: Իմ դուռն էլ էր փակ, փականն էլ կոտրված չէր:

ՔԱՌԵԱՆ - Հիմա կարող եք ասել, ո՞նց է հայտնվել:

ԱՐԱՄ - Դիմացի հարևանուհուն ասել է, որ կարողանում է պատի միջով անցնել:

ՔԱՌԵԱՆ - Են շատախոս կնոջը...

ԱԼՈՅԱՆ - Եդ հեքիաթը... Ծնողներ ունեք:

ԱՐԱՄ - Ցավոք...

ԱԼՈՅԱՆ - Կներեք: Ուրեմն, այդ հեքիաթը դուք էլ ծեր հերթին այդ կնօքը պատմեք: Ոստիկանությունը հեքիաթներով չի առաջնորդվում, ոստիկանության համար կարևոր փաստն է, իսկ փաստն այն է, որ նրան այս բնակարանից ենք տարել:

ՔԱՌԵԱՆ - Այնպես որ, բարի եղեք հարցերին կոնկրետ պատասխա-

նել: Վերջին անգամ Երբ է այս-
տեղ եղել:

ԱՐԱՄ - Ձեր տանելուց հետո չի
երևացել:

ԱԼՈՅԱՆ - Ուզում եմ զգուշացնել, որ
հանցագործին թաքցնելը նոյն-
պես հանցագործություն է և քրեո-
րեն դատապարտելի:

ԱՐԱՄ - Ավագ, ոչնչով օգնել չեմ
կարող: Հոգեբուժարանից նրա
այդօրինակ անհետանալը նոյն-
պես վկայում է, որ նա խսկապես
այլ դարաշրջանից է: Գուցե ան-
հավատալի է, բայց փաստ է, որ
նա այնքան էլ մեզ նման չէ:

ԱԼՈՅԱՆ - Հեքիաթներ, էլի հե-
քիաթներ: Թե ինչո՞ւ են բոլոր
հանցագործներն այդքան հե-
քիաթ սիրում: Սպանում են, թա-
լանում են, բռնաբարում են, երբ
պատասխան պիտի տան, սկսում
են հեքիաթներ պատմել, թե ինչո՞ւ
են սպանել, թալանել կամ բռնա-
բարել:

ԱՐԱՄ - Պարոն ոստիկան, պետք չէ
ինձ հանցագործի հետ համեմա-
տել:

ԱԼՈՅԱՆ - Կապ չունի: Ընդհանրա-
պես եմ ասում: Հիմա արի ու
Երևանի պես միլիոնանոց քաղա-
քում, այս էլ այս օրերին, երբ քա-
ղաքը լիքն է հյուրերով ու
զբոսաշրջիկներով, գտիր դրան:
Հոգեբուժարանն էլ մեզ է մեղադ-
րում, որ չենք կարողանում գտնել:

ԱՐԱՄ - Երևի պետք չէ փնտրել: Ա-
սում էր՝ իինգ օրով է վերակենդա-
նացել ու նորից անհետանալու է:

Եթե ձիշտ էր ասում, կնշանակի՝
մեկ օրից անհետանալու է:

ՔԱՌԵԱՆ - Ու էլի մի չբացահայտ-
ված գործ կախելով վզներիցս...

ԱԼՈՅԱՆ - Ինչ էլ լինի, մեր գործը
փնտրեն է: (*Ձեռքի պայուսակից
թուղթ ու գրիչ է հանում:*) Ստո-
րագորեք քաղաքից չբացակայելու
մասին: Ծանուցագիր ստանալիս
նշված ժամին պարտավոր եք
ներկայանալ:

ՔԱՌԵԱՆ - Նրա հայտնվելու դեպ-
քում չմոռանաք ոստիկանությա-
նը տեղյակ պահել:

ԱԼՈՅԱՆ - Ուրիշները տոնում են, ու-
րախանում... Քառյան, գնանք,
գնանք մեր պարտքը կատա-
րենք... (*Արամին.*) Անհանգս-
տացնելու համար կներեք, գործն
է ստիպում:

ԱՐԱՄ - Ինչ կարող եք անել: (*Ոս-
տիկաններին ուղեկցում է: Վերա-
դառնալով՝ զանգահարում է:*)
Նունե... Ոստիկաններն էին, Լու-
սակի ետևից էին եկել: Ստեցի, որ
հոգեբուժարանից հետո հայտն-
վել է: Ոստիկանների գործն էլ մի
բան չի: Մեղքս եկան... Մի թեթև
ակնարկեցի, որ նրան փնտրելն
անիմաստ է, բայց... Նրանց չես
մեղադրի, դժվար է ցնորդին հա-
վատալը: Չէ, չեմ մոռացել... Չեմ
ուշանա... Կմանրամասնեմ, երբ
հանդիպենք: Առայժմ: (*Անջա-
տում է հեռախոսը, գնում է խոհա-
նոց:*)

ՊԱՏԿԵՐ ՎԵՑԵՐՈՐԴ

Բեմում՝ մեծ էկրան: Էկրանին Երևանի համայնապատկերն է, այնուհետև ներկայացվում է մայրաքաղաքի տեսարժան վայրերն ու շինույթը ներկերը: Հնչում են Երևանին նվիրված երգեր: Հաջորդում են Երևանին նվիրված միջոցառումների տեսարանները՝ պատմական դրվագի բեմականացում, համերգներ և բեմատիկ այլ միջոցառումներ: Այնուհետև Երևանցիների և գրոսաշրջկների դեմքերն են՝ կինոժապավենի պես հաջորդաբար: Էկրանի յուրաքանչյուր կազմ ընդգծելու է Երևանցիների և հյուրերի տոնական տրամադրությունը: Ինչն ինչպես և ինչ տևողությամբ ցուցադրման ընտրությունը քողնված է բեմադրիչի և նկարչի հայեցողությանը, սակայն, եթե այդ ամբողջը կարելի է տարրեր խրոնիկաներից ներկայացնել, ապա հաջորդ նկարահանումները պիտի կազմակերպել: Մասնավորապես, լրագրողների հարցերը Երևանցիներին ու հյուրերին ճշտելու նրանց տպակություններն ու կարծիքները Երևանի նասին, որից հետո կրկին պիտի շարունակմի Երևանյան պատկերների ցուցադրությունը: Այս ֆոնին բեմում հայտնվում է Լուսակը, ով զարմացած, ոզնորվածքին: Ջիշ անց հայտնվում է 1-ին լրագրողը, ով տեսնելով Լուսակին, արագ նրան է մոտենում:

1-ԻՆ ԼՐԱԳՐՈՂ - Մի քանի հարցի պատասխանեք, խնդրում եմ: Ձեր

հագուստներն ու տեսքը տարրեր-վում է մյուսներից: Կասեիք՝ ով եք և ում եք կերպավորել:

ԼՈՒՍԱԿ - Լուսակին:

1-ԻՆ ԼՐԱԳՐՈՂ - Այդ անունով պատմական անձ չեմ հիշում, կիուշեք, Լուսակն ով էր:

ԼՈՒՍԱԿ - Էրեբունի բերդաքաղաքի քանդակագործը:

1-ԻՆ ԼՐԱԳՐՈՂ - Հետաքրքիր է, շատ հետաքրքիր է... Իսկ կասեիք, ինչ է քանդակել:

ԼՈՒՍԱԿ - Ոչինչ չի պահպանվել, բացի...

1-ԻՆ ԼՐԱԳՐՈՂ - Հիշեցիք...

ԼՈՒՍԱԿ - Միայն սալաքարն է մնացել, որի վրա փորագրված է՝ երբ և ով է հիմնադրել Էրեբունին:

Բեմի տարրեր կողմերից հայտնվում են ևս երկու լրագրող, Լուսակին տեսնելով՝ շտապում են միանալ 1-ին լրագրողին:

2-ՐԴ ԼՐԱԳՐՈՂ - Ասե՞լ է՝ ով է...

1-ԻՆ ԼՐԱԳՐՈՂ - Ասում է՝ Էրեբունի բերդաքաղաքի քանդակագործն է:

3-ՐԴ ԼՐԱԳՐՈՂ - Ինչ սրամիտ է: Ո՞ր թատրոնի դերասաններից է:

ԼՈՒՍԱԿ - Դերասանն ինչ է:

3-ՐԴ ԼՐԱԳՐՈՂ - Զգիտեք, ձեր մասնագիտությունը ոնց է կոչվում:

2-ՐԴ ԼՐԱԳՐՈՂ - Հավանաբար կատակում է:

3-ՐԴ ԼՐԱԳՐՈՂ - Լրագրող չի տեսել:

ԼՈՒՍԱԿ - Լրագրողն ինչ է:

- 2-ՐԴ ԼՐԱԳՐՈՂ** - Հաստատ ծաղրում է: Լրագրողը...
- 1-ԻՆ ԼՐԱԳՐՈՂ** - Հոչ չենք բացատրելու՝ ով է լրագրողը:
- 2-ՐԴ ԼՐԱԳՐՈՂ** - Եթե ավելի լուրջ, չենք ասի, ձեր հագուստը ո՞ր շրջանի տարազն է:
- ԼՈՒՍԱԿ** - Մեր ժամանակ այսպես էին հագնվում:
- 3-ՐԴ ԼՐԱԳՐՈՂ** - Ո՞ր շրջանի մասին եք ասում:
- ԼՈՒՍԱԿ** - 2800 տարի առաջ:
- 1-ԻՆ ԼՐԱԳՐՈՂ** - Այսինքն...
- ԼՈՒՍԱԿ** - Երբ մեծն Արգիշտին հիմնադրում էր Էրեբունին:
- 1-ԻՆ ԼՐԱԳՐՈՂ** - Հագուստը թանգարանից եք վերցրել:
- ԼՈՒՍԱԿ** - Թանգարանում հագուստ չկա:
- 2-ՐԴ ԼՐԱԳՐՈՂ** - Դո՞ւք եք կարել:
- ԼՈՒՍԱԿ** - Դերձակ Շողաբերն է կարել:
- 3-ՐԴ ԼՐԱԳՐՈՂ** - Կար՞ո՞ղ եք պատմել Էրեբունիի հիմնադրման մասին:
- ԼՈՒՍԱԿ** - Այսօրվա Երևանն ավելի սիրուն է: Հրաշք է, անհավատալի, աստվածային... Մեծն արքա Արգիշտին ինչ ոգևորություն կապրեր, տեսնելով իր բերդաքաղաքի այսօրը:
- 3-ՐԴ ԼՐԱԳՐՈՂ** - Կարծես Արգիշտիին տեսել, հետո խոսել եք:
- ԼՈՒՍԱԿ** - Եդ մեկը ծիշտ է:
- 3-ՐԴ ԼՐԱԳՐՈՂ** - Տեսե՞լ եք:
- ԼՈՒՍԱԿ** - Մի անգամ թույլ տվեց ձեռքը համբուրել:
- 1-ԻՆ ԼՐԱԳՐՈՂ** - Օհո...

- ԼՈՒՍԱԿ** - Երբ ցույց տվեցի սեպագրերը:
- 2-ՐԴ ԼՐԱԳՐՈՂ** - Ամեն պատահածի դեր են վստահում:
- 1-ԻՆ ԼՐԱԳՐՈՂ** - Սրան սերիալներում էլ չեն տեսել: Ո՞ր սերիալում եք խաղացել:
- ԼՈՒՍԱԿ** - Սերիալն ինչ է:
- 3-ՐԴ ԼՐԱԳՐՈՂ** - Ճիշտ որ մի բան տեղը չի:
- 2-ՐԴ ԼՐԱԳՐՈՂ** - Ասում եք՝ հիանալի է, հասկանալի է, բան չկա՞մ, որ դուր չի եկել:
- ԼՈՒՍԱԿ** - Հավատն է քիչ:
- 2-ՐԴ ԼՐԱԳՐՈՂ** - Այնպիսի բաներ եք ասում և ուզում եք՝ հավատանին...
- ԼՈՒՍԱԿ** - Ճշմարտությանը պիտի հավատալի:
- 1-ԻՆ ԼՐԱԳՐՈՂ** - Վերջին հարցը...
- Լուսակի և լրագրողների հակառակ կողմում հայտնվում են Քառյանն ու Ալյանը: Նրանց ինչ-ոք բան կամ ինչ-ոք մեկին են փնտրում: Վերջապես Քառյանը նկատում է լրագրողներով շրջապատված Լուսակին:
- ՔԱՌԵԱՆ** - (մատով ցույց տալով Լուսակին): Ինքը չի...
- ԱԼՈՅԱՆ** - Ո՞ր է:
- ՔԱՌԵԱՆ** - Զգոյշ, մինչև մոտենալը մեզ չտեսնի: Լավ թոնող աերևում:
- ԱԼՈՅԱՆ** - Հա, ուրիշների համար գիծ, իր համար խելոք բռնժ ա:
- ՔԱՌԵԱՆ** - Էս անգամ չի պրծնի:
- ԱԼՈՅԱՆ** - Առուն չթռած հոպ մի ասա:

ՔԱՌՅԱՆ - Մոտենում ենք առանց աղմկելու:

ԱԼՈՅԱՆ - Վատ ա, որ շուրջը լրագրություններ են:

ՔԱՌՅԱՆ - Մյուս կողմից էլ լավ է, որ զբաղեցնում են: Մի տեսակ վագելս չի գալիս:

ԱԼՈՅԱՆ - Եթե ոնց թռնում ա, էդպես էլ վազի...

Լուսակն արդեն նկատել է նրանց: Ձեռքերով լրագրողներին այս ու այն կողմ հրելով փախչում է:

ՔԱՌՅԱՆ - Կանգնիր, քեզ ասում եմ, կանգնիր:

ԱԼՈՅԱՆ - Գոռալով չես բռնի, վազիր:

Երկուսով վազում են Լուսակի ետևից:

ՊԱՏԿԵՐ ՅՈԹԵՐՈՐԴ

Նույն բնակարանը: Արամը խստում է հեռախոսով:

ԱՐԱՄ - Ձերոնք իո չեն հիասթափել: Փաստորեն քննության էի, միայն գնահատականս չիմացա: Ձո գնահատականն ամենակարևորն է... Ժամը 7-ին է: Տոնական համերգը վատ չի լինում: Կօքա, միասին կգնանք: Կսպասեմ: Նունե... Ասում եմ, ոու աշխարհի ամենա-ամենա հարսնացուն ես... Հետոյի մասին չեմ ուզում մտածել: Հետոն միշտ էլ հետո է ու ներկա չի դառնում: (Դուռը թակում են:) Դուռն են թակում: Պայ-

մանավորվեցինք, կսպասեմ: (Գնում է դուռը թացելու:) Համեցեք, տիկին Արուս:

ԱՐՈՒՍ - (Արամի հետ մտնում է սենյակ): Արամ ջան, էն օրը ոնց որ լավ չստացվեց: Զգիտեմ, մեջս ինչ սատանա էր մտել: Իզուր քեզ էլ, էն մարդուն էլ վիրավորեցի: Ախր, ես էլ կինը չեմ: Էսքան տաղի հարևաններ ենք, մի անգամ թթու խոսք ասած չկամ...

ԱՐԱՄ - Մոռացիր, տիկին Արուս: Էն օրն էլ թթու բան չես ասել: Կարող է, բառերդ քիչ կծու էին, բայց թթու չին: Կծուն էլ, ասում են, երբեմն նոյնիսկ օգտակար է:

ԱՐՈՒՍ - Չես նեղացել, չէ:

ԱՐԱՄ - Նեղանամ, շորերը վրայիցս կընկնեն:

ԱՐՈՒՍ - Ուրեմն չես նեղացել: Եկել էի ներողություն խնդրելու: Հոգիս թեթևացավ... Իմանաս՝ ինչքան եմ ինձ մեղադրել:

ԱՐԱՄ - Դրա կարիքը չկար:

ԱՐՈՒՍ - Էն բոմքը... Թուի... Ճիշտ է, էլի, որ կուզին միայն գերեզմանը կուղի: Ուզում էի հարցնել, էն օրվա մարդը քո ինչն էր:

ԱՐԱՄ - Զգիտեմ էլ, ոնց էր հայտնվել... Ոչ ընկեր է, ոչ բարեկամ:

ԱՐՈՒՍ - Բա իմացա՞ր, ինչ եղավ:

ԱՐԱՄ - Էլի վերելակը աղտոտել է:

ԱՐՈՒՍ - Իզուր աղմուկ-աղաղակ բարձրացրինք: Մարդը շփոթել էր...

ԱՐԱՄ - Տիկին Արուս... Էս ինչ է փոխվել, որ նրան պաշտպանում ես:

ԱՐՈՒՍ - Չթողեցիր՝ ասեմ: Մի րոպեով իջել էի ներքսի Վարդուշի մոտ, մինչև ետ եկա, քամին դուռը փակել էր, հետս էլ բանալի չէի վերցրել: Թարսի նման գազօջախը միացրած էի թողել: Մի բաժակ սուրճի ջուրը ինչքան կեռա... Մի երկու րոպե, ու կթափվի: Սուրճը ջիանդամը, կարող էր սրճեփը տաքությունից շիկանար ու պայթեր... Սրճամանն էլ հեշ... Տունս պաժառ ընկներ, ինչ էի անելու... Ծշկովել, մնացել էի... Դուռդ թակեցի, ասի՝ քեզ օգնության կանչեմ: Բայց դուռն էր մարդը բացեց: Չթոմացա, որ ոստիկանությունում չի, դու էլ տանը չէիր: Էր մարդը...

ԱՐԱՄ - Լուսակ է, էր մարդու անունը Լուսակ է:

ԱՐՈՒՍ - Տեսավ՝ շատ խառնված եմ, հարցրեց՝ ինչ է եղել: Ասացի՝ դուռս փակվել է, չեմ կարողանում բացել, մեկ էլ անհետացավ: Քիչ անց հայտնվեց ու ասաց, որ դուռը բաց է: Լեղապատառ վազեցի: Սուրճը թափվել ու գազն անջատել էր: Գազի հոտը միանգամից քիթս առավ: Միանգամից լուսամուտները բացեցի: Ուշացնեխնք, չգիտեմ՝ ինչ կլիներ... Էր մարդը, ասացիր՝ անունը Լուսակ է... Լուսակը չլիներ... Ինչից ենք պրձել, Արամ ջան, գազը պայթեր, երևի քո տանն էլ, մի քանիսին էլ վնաս կտար:

ԱՐԱՄ - Իսկապես լավ ենք պրձել:

ԱՐՈՒՍ - Մենակ չհասկացա, ոնց կարողացավ բացել: Ռոպե էլ չտևեց:

ԱՐԱՄ - Ինչո՞ւ չհարցրիր:

ԱՐՈՒՍ - Բացատրեց, էլի չհասկացա: Արամ ջան, ուզում ես՝ հավատա, ուզում ես՝ չէ, բայց էդ մարդը...

ԱՐԱՄ - Լուսակը:

ԱՐՈՒՍ - Լուսակը մեր նման չի, տարբերվում է... Ոնց որ շատ է տառապել:

ԱՐԱՄ - Ինքը ասաց...

ԱՐՈՒՍ - Դե գիտես, լավություն էր արել, չի կարող շրջվել ու հեռանալ: Ծովինարը հարսնացուն է եղել: Բայց ինքը կայծակից մահացել ու չի ամուսնացել: Ելի ասաց, որ Ծովինարին շատ եմ հիշեցնում ու ոնց որ նրա հետ խոսի: Ես էլ ամուսնու հիշեցի: Արմենակս չէր էլ ծնվել, որ... ինչ եմ երկարացնում, գիտես, էլի... Սիրտս լցվեց, ու չգիտեմ էլ ինչու, լաց եղա: Ուսերս գրկեց, ուզում էր մխիթարել: Ավելի ուժեղ լաց եղա...

ԱՐԱՄ - Գրկեց՝ գրկեց, իո աշխարհը չքանդվեց:

ԱՐՈՒՍ - Թների մեջ կնոց կարոտ կար...

ԱՐԱՄ - Տիկին Արուս, իզուր էլ լացել ես: Զահել ես, գեղեցկատես, եռանդով լի: Աչքով անես, տասը տղամարդ կողքիդ կկանգնի:

ԱՐՈՒՍ - Ասում ես, էլի...

ԱՐԱՄ - Կկանգնեն, կկանգնեն...

ԱՐՈՒՍ - Արամ ջան, չծիծաղես, բայց ոնց որ դրան խղճացի ու հավանեցի: Մյուս կողմից էլ սիրտս կախ ա... Որ կայժակից մեռել ա, ո՞նց ա...

ԱՐԱՄ - Զգիտեմ, չեմ էլ ուզում իմանալ: Ենքան բան կա, որոնց ինչ լինելը չգիտենք, բայց չենք նեղվում: Հաշվենք՝ սա դրանցից մեկն է: Ասում էր՝ իինգ օրով է կենդանացել... Կարծում եմ, կենդանի մնալու նրա վերջին օրը լրանալու վրա է:

ԱՐՈՒՍ - Արամ ջան, ձիշտ ես ասում...

Խոհանոցի կողմից շնչակտուր հայտնվում է Լուսակը և տեսնելով Արամին ու Արուսին, կանգնում է, փորձում է շնչառությունը կարգավորել:

ԱՐԱՄ - Ինչ է եղել, ինչո՞ւ ես շնչահեղձ...

ԼՈՒՍԱԿ - Ոստիկանները... Ընկել էին ետևիցս, ուզում էին բռնել:

ԱՐՈՒՍ - Դրանց ձեռքն ընկնողը հեշտ չի պրծնի:

ԱՐԱՄ - Բա ինչ ես անելու: Տեսար, այստեղ էլ եկան:

ԼՈՒՍԱԿ - Չեն հասցնի: Եկել եմ հրամեշտ տալու... Ծնորհակալություն, որ օգնեցիք:

ԱՐՈՒՍ - Քո օգնությունն ավելի մեծ էր:

ԼՈՒՍԱԿ - Չհասկացա՞ օրերը ոնց թոան: Ափսոս, կուզենայի էլի մնալ Երևանում:

ԱՐՈՒՍ - Ձեռք ու ոտքդ տեղն է, ուղենաս...

ԼՈՒՍԱԿ - Չեմ կարող: Աստվածներն իրենց խոսքի տերն են:

ԱՐՈՒՍ - Ինչ են իմանալու, մեզանից էնքան հեռու են: Մինչև իմանան...

ԼՈՒՍԱԿ - Մի առակ ասեմ: Թագավորի հրամանով պատրաստվում են մեկին կախաղան հանել: Դահիծը կախվողին թույլ է տալիս իր վերջին խոսքն ասել: Կախվողն էլ, թե. «Աստված ավելի վատից ազատի»: «Կախաղանից վատ ինչ կարող է լինել»- զարմանում է դահիծը: Մեկ էլ հայտնվում է թագավորի սուրհանդակը և ազդարարուում է թագավորի հրամանը. «200 մտրակի հարված հասցնել ու նոր կախել»: Աստվածներն ամեն ինչ տեսնում են, ամեն ինչ գիտեն: Միշտ պետք է խուսափել ավելի մեծ պատժից:

ԱՐԱՄ - Դուք զրուցեք, ես սուրճ դնեմ:

ԱՐՈՒՍ - Ծաքարը շատ կանես:

ԼՈՒՍԱԿ - Ծովինար...

ԱՐՈՒՍ - Արուսն եմ, բայց ոչինչ, Ծովինար ասա:

ԼՈՒՍԱԿ - Հիշողությանս մեջ Ծովինարն է:

ԱՐՈՒՍ - Ով կհավատար, որ ամուս-

նուցս հետո քեզանից բաժանվելը ծանր կտանեմ:

ԼՈՒՍԱԿ - Ինձ համար էլ է դժվար բաժանվելը:

ԱՐՈՒՍ - Ուզում եմ հարցնել, միայն ձիշտը կասես:

ԼՈՒՍԱԿ - Չեմ սիրում ստել:

ԱՐՈՒՍ - Եթե ասածդ աստվածը թույլ տար...

ԼՈՒՍԱԿ - Հնարավոր չէ:

ԱՐՈՒՍ - Օրինակի համար եմ ասում... Եթե թույլ տար մնայիր, կուզենայի՞ր հետս ապրել:

ԼՈՒՍԱԿ - Ծովինարի հետ լինելը երանություն է:

ԱՐԱՄ - (Ներս է մտնում սկուտեղի վրա սուրճի բաժակներով): Էս էլ տիկին Արուսի պատվերով եռակի քաղցր սուրճը: Համեցեք...

ԱՐՈՒՍ - Արամ ջան, միշտ ասել եմ, որ իմ ամենահյուրասեր հարևանը դու ես:

Թակում են դրաք: Լուսակը, ոք պատրաստվում էր սուրճը խմել քակոցը լսելով սեղանին է դնում բաժակը և լարված հայացքն ուղղում է դրան կողմը:

ԼՈՒՍԱԿ - Ոստիկաններն են:

ԱՐՈՒՍ - Թող փորձեն քեզ դիպչել:

ԱՐԱՄ - Նունեն պիտի գար, երևի ինքն է: (Գնում է, վերադառնում Նունեի հետ:)

ԼՈՒՍԱԿ - Շատ էի ուզում Նունեին էլ հրաժեշտ տալ: Կուզենայի հետներդ երկար մնալ, բայց գնալուս

ժամանակն է: Սա իմ վերջին հայտնությունն էր, այնպես որ... Զիի կարծում, որ այսքան դժվար կլինի բաժանվելը: (*Մոտենում է Արամին՝ գրկախառնվում է: Մոտենում է Նունեին, վերջին պահին կանգնում, հարցական նայում է Արամին:)*)

ԱՐԱՄ - Գրկիր, մի քաշվիր:

Լուսակը գրկում է Նունեին, ապա Արուսին:

ԱՐՈՒՍ - (արցունքը սրբելով): Էս երազս էլ կիսատ մնաց:

ԱՐԱՄ - Հիմա ո՞ւր:

ԼՈՒՍԱԿ - Դեպի Արարատ լեռը: Այնտեղ էլ կծովվեմ Արարատի ծյուներին: Ուղեկցել պետք չէ, այդպես ավելի հեշտ կլինի: Դե, մնաք բարով, աչքի լուսի պես պահեք Երևանը: (*Ծրջվում, գլխիկոր հեռանում է խոհանոցի ուղղությամբ:)*)

ԱՐՈՒՍ - (արտասվելով): Դուն տեղն էլ շփոթեց:

ԱՐԱՄ - Չշփոթեց, դոնով միայն ապրողներն են ներս ու դուրս անում:

ԱՐՈՒՍ - Բա ինքն ո՞վ էր:

ԱՐԱՄ - Այդպես էլ չենք իմանա՝ ուրվական էր, տեսիլք, թե ցնորք: Իմիջիայլոց, տիկին Արուս, Նունեի հետ տոնական համերգի ենք գնալու: Կարող ենք միասին գնալ:

ԱՐՈՒՍ - Արամ ջան, չեմ հիշում՝

համերգի երբ եմ եղել: Բայց դու և Նունեն...

ԱՐԱՄ - Ավելի լավ առիթ չի լինի: Մեր գիրկը չես նստելու... Գնա, գնա հագնվիր, միասին դուրս կգանք:

ԱՐՈՒՄ - Ճիշտ... Ասում եմ՝ նեղություն չտամ, բայց որ ասում ես... Ել ո՞ւ եմ սպասում, արագ հագնվեմ, որ չուշանանք: (*Դուրս է գալիս:*)

ՆՈՒՆԵ - Բայց...

ԱՐԱՄ - Ես երկու օրը Արուսի ներսում փոփոխություններ են կատարվել: Դրական փոփոխություններ: Ուզում եմ, որ այդ փոփոխությունները շարունակվեն:

ՆՈՒՆԵ - Ինչ լավն ես...

ՊԱՏԿԵՐ ՈՒԹԵՐՈՐԴ

Նույն բնակարանը: Արամը խոսում է հեռախոսով:

ԱՐԱՄ - Նունե, Նունե... Առավոտ շուտ դիմացի այգում ինչ-որ մեկն անընդհատ այդ երգն էր երգում: Չլինի՞ քո սարքածն էր: Լուրջ մի ընդունիր, ուզեցի մի քիչ շփվել հոգուդ, հոգուդ հետ խաղալ: Չէ, ուրիշ բանի համար եմ զանգահարել: Լուսակը նամակ է թողել:

Սրճեփի տակ էր, չորս տակ ծալած թուղթը սրճեփի տակից հանեցի: Երբ է գրել, թուղթն ու գրիչը որտեղից է գտել... Սեպագիր է, տակն էլ երևի նոյն բովանդակությունը՝ մաշտոցյան տառերով: Ընդամենը մի քանի տող: Կկարդամ, կարդում եմ. «Երևանը հրաշք է: Եթե Արգիշտին տեսներ... Երանի, ովքեր կկարողանան երեքհազարամյա Երևանում ապրել»: Անունը չի գրել... Ինչ անենք, որ անունը չկա, մեր տանը հո Արուսը սեպագիր չէր գրելու: Որոշել եմ նամակը ոստիկանությանը հանձնել: Տրտնջում էին, իբր, Լուսակի հաշվով մի չբացահայտված գործ էլ կախված մնաց: Հետն էլ խոստացել եմ, նորություն լինելուն պես, տեղյակ պահել: Գուցե օգնի գործը կարծել: Իրենք գիտեն, իմը տեղյակ պահելն է: Եթե բոլորն ինձ նման լինեն, երեքհազարամյակին քաղաքում չբացահայտված ոչինչ չի լինի... Այնպես որ, մեր անոմալ Լուսակ ընկերոջը բարի հիշիր: Հիմա դուրս գամ՝ չուշանամ: Առայժմ, մանրամասները՝ հետո:

Անջատում է հեռախոսը, «Նունե, Նունե» երգելով դուրս է գալիս:

ՄԵՐ ԼԵՂԻՆԱԿԸ ՄԵՐ ԼԵՂԻՆԱԿԸ ՄԵՐ ԼԵՂԻՆԱԿԸ

**Կարինե
ԽՈԴԻԿՅԱՆ**

Երևանի 2800-ամյակին նվիրված պիես գրել՝ հայտարարված մրցանակաբաշխությամբ... Ինչքան կուզենայի գրել թերեւ, քաղաքիս սիրով համակված մի լավ ու քարի պատմություն: Զկարողացաւ: Իմ քաղաքը դեռ վիրավոր ու վիրավորված է տասը տարի առաջ իր փողոցներում գնդակահարված տասը քաղաքացիների համար: Ոմանք շատ կուզենային մոռացնել տալ այդ մասին. չի ստացվի: Հիշեցնել կտանք՝ մինչև ամոքենք քաղաքիս վերքն ու վիրավորանքը: Իսկ թերեւ, լավ ուրարի պատմություն կգրեմ: Այս ողբերգական պատմությունից հետո:

ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ ԱՆՍՈՎՈՐ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ. ՄԱՐՏԻ 1

Գործող անձինք

ԱՎԵՏՅԱՆՆԵՐԻ ԸՆՏԱՆԻՔ

ՎԱՀԱՆ ԱՐՄԵՆԻՉ - շինարար

ԱՍԴԻԿ ԱՇՈՏՈՎՆԱԼ - բուժքույր

ԴԱՎԻԹ - նրանց որդին, օրդինատուրայի վերջին

կուրսում է, վիրաբույժ

ԱՆՈՒՅ - նրանց դուստրը, ճարտարապետ

ԼՈՒՍԻՆԵ - Դավիթի կինը, բժշկականի ուսանողուհի

ՎԱՀԱՆ կրտսեր - նրանց որդին

ԴԱՎԹՅԱՆՆԵՐԻ ԸՆՏԱՆԻՔ

ՄՈՒՐԵՆ ԿԱՐՊԻՉ - կուսակցական նախկին աշխատող

ԵՎԳԻՆԵ - երաժշտության դասասու

ՄՈՒՇԵՂ - նրանց ավագ որդին, իրավաբան

ԱՐՏԱԿ - կրտսեր որդին

ԼԻԼԻԹ - Անուշի և Մուշեղի դուստրը

1-ԻՆ | Զինվորականներ
2-ՐԴ

ԱՌԱՋԻՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆ

1992 թվական, փետրվար, Ավետյանների բնակարանը:

Վարագույրը բացվում է՝ բեմում անթափանց խավար է: Լսվում է՝ ինչպես է բացվում դուռը: Ներս մտնողը խարիսափելով առաջ է գալիս: Նրա գործողության թարգմանը ձայնն է,- լսվում են նրա ոտնաձայները, ահա, ինչ-որ բանի դիպավ, ևս երկու քայլ, և ընկնող արողի հետ միաժամանակ լսվում է՝

ՎԱՀԱՆ - Լոյս չկա՝ հասկացանք,
մարդ էլ չկա... (Լոռություն:) Ա-
սենք՝ առանց լոյսի էլ վատ չեմ

կողմնորոշվում, եթե... (Լսվում է՝
ինչպես է աթոռը բարձրացնում,
տեղավորում:) Եթե ամեն ինչ իր

տեղում լինի: Այ, էս աթոռը որ սենյակի մեջտեղում չթողնեիր՝ իրեն դիպաշողը չէի: (*Հսկում է՝ ինչո՞ր ամանի կափարիչ է բացում:*) Ըիր, հացամանը իր տեղում է, առանց մոմի էլ հացը տեղավորեցի... Էսպես որ գնա՝ շուտով մթան մեջ ավելի լավ կշարժվեմ, քան օրը ցերեկով... Չես ուզում իմանալ, թե քանի հաց եմ հաջողացրել առնել... (*Լոռություն:*) Ուրեմն՝ շատ խիստ ես նեղացել, որ նոյնիսկ էտ հանապազորյա հացի... չէ, հանապազորյա հարցի պատասխանը չես ուզում իմանալ: Աստղիկ... Աստղոս... Մեղավոր եմ, որ հերթը մեծ էր, կողքից էլ մի քանի անշնորհք ջահելներ մտնում, անհերթ հացը տանում էին... Դե, հերթիք լոես, խոստանում եմ, էլ չի կրկնվի:

ԱՍԴԻԿ - (*Խոռվկան շեշտով*): Անցած անգամ էլ խոստացար:

ՎԱՀԱՆ - Հաջորդ անգամ էլ կխոստանամ:

ԱՍԴԻԿ - Ըիր, ու էդպես՝ մինչև ինձ ինֆարկտի հասցնես:

ՎԱՀԱՆ - Դու խելացի ես, քեզ ինֆարկտի չես հասցնի, որովհետև շտապ օգնությունը բենզին չունի, քեզ ո՞վ պիտի փրկի:

ԱՍԴԻԿ - Ուրեմն՝ կեսօրին որ գնում ես, մինչև կեսգիշեր տուն արի:

ՎԱՀԱՆ - Ինչ կեսգիշեր... յոթը չկա:

ԱՍԴԻԿ - Բայց կեսգիշերից էլ մութ է:

ՎԱՀԱՆ - Որովհետև ամբողջ քաղաքն է մթության մեջ... Ըիր, արդեն նորմալ ընտանեկան լեզվակովի անցանք, գուցե հիմա լամպը կվառես:

ԱՍՏՂԻԿ - Իսկ դու սեղանի մոտ չեմս...

ՎԱՀԱՆ - Հասկացա... Եթե լամպը սեղանի մեջտեղում է, իսկ կողքը՝ լուցկու տուփը...

Լուցկու բոցը լուսավորում է սեղանը, Վահանը վարժ վառում է լամպը: Բեմը խամբած լուսավորվում է: Բազմոցին տարօրինակ կառույց է՝ բարձ-ծածկոց-վերմակներից բաղկացած, որոնց միջից երևում է Աստղիկի գլուխը միայն՝ բերետով ծածկված: Վահանը լամպը ձեռքին մոտենում է կնոջը. ինքն էլ վերաբկուն չի հանել, մորքե գլխարկով է:

ՎԱՀԱՆ - Այ թե դիրքավորվել ես... Տանը ծածկոց մնացել է:

ԱՍԴԻԿ - Քո բաժինը մնացել է... Սառնել ես:

ՎԱՀԱՆ - Հենց տուն մտա՝ տաքացա:

ԱՍԴԻԿ - Հումորդ անսպառ... Մոտ արի: (*Վահանը մոտենում է: Հայացքով ասածը ուղղողելով:*) Զեռքդ մտցրու ձախ կողմից... միքի աջ... ըիր, հանիր...

ՎԱՀԱՆ - (*բարձ-վերմակների տակից կտորով փաթաթված ինչ-որ բան դուրս քաշելով*): Էս ինչ է... (*Փաթեթը բացելով՝ ուրախացած:*) Ծիշ... համարյա տաք շիշ...

(Բացում է փականը, կում անելով:) Աստղս, միայն դու կարող էիր չեղած տեղից տաք թեյ տալ: (Երկու կում է անում, փականը փակում, ուզում է կրկին դնել ծածկոցի տակ:)

ԱՍՏՂԻԿ - Չե, խմիր, լրիվ քոնն է:

ՎԱՀԱՆ - Բայց...

ԱՍՏՂԻԿ - Ոչ մի բայց: (*Պարծենկոտ:*) Աջ կողմում էլ թերմոսն է:

ՎԱՀԱՆ - Մեր թերմոսը:

ԱՍՏՂԻԿ - (արժանապատվորեն):
Ուրիշի թերմոսը իմ ծածկոցի
տակ ինչ գործ ունի: Քանի՞ հաց
ես առել:

ՎԱՀԱՆ - (ինքն էլ՝ պարծենկոտ):
Բոլորիս կտրոնները իրացրի: Ե-
սօր հաջող օր էր: (*Լստում է բազ-
մոցի ազատ մնացած անկյունում,*
*հաճույքը երկարաձգելով խմում է
թեյը:*)

ԱՍՏՂԻԿ - Ինչ ես դատարկ ջուրը
ներս տալիս, բադրիջանի խա-
վիարն եմ բացել...

ՎԱՀԱՆ - Ուտել չեմ ուզում, ձանա-
պարիին հացի կողից պոճոկե-
ցի... Մեկ էլ էրեսա ժամանակ եմ
նոր գնած տաք հացը ձամփին
կերել: Ինչ հաց էր՝ սպիտակ, հա-
մով...

ԱՍՏՂԻԿ - Վեցերորդ հարկի Սի-
րանն ասում է էս հացի մեջ ամեն
ինչ կա՝ այսուրից բացի:

ՎԱՀԱՆ - Սիրանը դալաթ է անում,
պատերազմ է, ինչ հաց ես ուզում
ուտել...

ԱՍՏՂԻԿ - Ինչի՞ ես գոռում... մի բան
ասել չի լինում:

ՎԱՀԱՆ - Ուրեմն՝ սխալ բան ես ա-
սում: Թեման փոխիր:

ԱՍՏՂԻԿ - Փոխեմ: Կեսուրս որ
Մոսկվայից բերեց հինգ լիտրա-
նոց չինական թերմոսը, իմ
արևին քիթս ծոեցի, թե՝ ինչ ենք
անելու, որտեղ դնենք: Դե, էն օ-
րերին գազն ու լոյսն անպակաս
էր, սառնարանն էլ՝ իր հերթին: Օ-
ղորմածիկի սիրտը երևի վկայում
էր...

ՎԱՀԱՆ - Դժվար... ո՞ւմ մտքով
կանցներ էս դժոխքը: Սպասիր,
լոյս են տվել, որ պաշար ես հա-
վաքել:

ԱՍՏՂԻԿ - Հա, դիմացի շենքում թա-
ղում կար...

ՎԱՀԱՆ - Օղորմի հոգուն:

ԱՍՏՂԻԿ - Ամբողջ թաղն էր օրի-
նում:

ՎԱՀԱՆ - (դադարից հետո): Անուշի-
կը ո՞ր է:

ԱՍՏՂԻԿ - Վերևում:

ՎԱՀԱՆ - (դժգոհ): Վերևում ինչ է ա-
նում էս ժամին:

ԱՍՏՂԻԿ - Ասաց՝ Եվգինեն է
ինդրել, օգնելու բան կա:

ՎԱՀԱՆ - Շատ չի օգնում:

ԱՍՏՂԻԿ - Համենայնդեպս, ես ու
Եվգինեն դեմ չենք:

ՎԱՀԱՆ - Դե, կարևորը դուք եք:

ԱՍՏՂԻԿ - Մեկ էլ՝ Ավստրիան:

ՎԱՀԱՆ - Կարոտեն ես...

ԱՍՏՂԻԿ - Ո՞նց հիմա կնայեի...

Ուսազի ոչխարները... հնձածդ խոտ չի... խորիկի խաղին եմ կարտել: Բայց ինչ հրաշք է՝ երբ ուզես, հեռուստացույցը միացնես ու...

ՎԱՀԱՆ - Բայց ամեն անգամ Ռևազի ոչխարները չեն լինի:

ԱՍԴԻԿ - Հիմա նոյնիսկ «Վրեմյան» կնայեի՝ սկզբից մինչև վերջում էլ՝ եղանակի տեսությունը... (Կամաց երգում է հայտնի երաժշտությունը:)

ՎԱՀԱՆ - Վաղուց չեմ երգել...

ԱՍԴԻԿ - Հիմա էլ չեմ երգում... Հիշում եմ:

ՎԱՀԱՆ - Վերադարձիր իրականություն: Դավիթից լուր ունեմ:

ԱՍԴԻԿ - Իբր` տղայիդ մասին ես հարցնում, բայց մտքումդ թոռդ է:

ՎԱՀԱՆ - Թոռիս մասին իմանալու իրավունք էլ չունեմ:

ԱՍԴԻԿ - Իրավունք ունես, թոռիդ պահելու հնարավորությունը չունես: Էլի փառք Աստծո, որ խնամիները սեփական տուն ունեն, վառարանն էլ՝ հետը: Ես էլ եմ կարոտում Վահանչիկիս, բայց որ գիտեմ՝ էնտեղ չի մըսում՝ դիմանում եմ:

ՎԱՀԱՆ - Ո՞նց էլ կարողանում ես ամեն անգամ բերանս փակել: Վառարանի ձարը չտեսա՝ ուրեմն թոռիս մյուս պապը պիտի պահի:

ԱՍԴԻԿ - Ինձ էլ հեշտ չէ, բայց հիմա պիտի մեզ մոռանանք, էրեխեքին շատ դժվար է...

ՎԱՀԱՆ - Մոռանալը էլ ո՞նց է լինում:

(Դադար:) Էսօր ի՞նչ է... չորեքշաբթի: Մինչև շաբաթ համբերները: Բայց տղադ կարող էր էսօր գալ:

ԱՍԴԻԿ - (իբր՝ անտարբեր): Ինչ՞ պիտի էսօր գար: Գործից հետո հազիվ տուն է հասնում, պրոպեկտից մինչև Մարաշ ոտքով գնալ չեն ուզում:

ՎԱՀԱՆ - Էս հարցն էլ լուծեցիր: Իսկ որ ինձ հարցնող լիներ, կասեի...

ԱՍԴԻԿ - Գիտեմ, ինչ կասեիր՝ ունեցած սա է, տղաս ու հարս թող հարմարվեն եղածին: Վահան, էդ ո՞ր օրվա էգոխստը դարձար:

ՎԱՀԱՆ - Խոսում եմ, էլի... Ինչքան կյանքը անտանելի է դառնում, էնքան ուզում եմ ընտանիքս շուրջս հավաքել: (Այլ տոննով:) Երբ բարձրանում էի, քթիս տոլմայի հոտ ընկավ... որա էլ էր իիշողություն:

Նայում են իրար:

ԱՍԴԻԿ - Արի էսօր էլ բան չիիշենք:

ՎԱՀԱՆ - Դժվար չէ, էսօրվան... (Նայում է ձեռքի ժամացույցին:)

Էսօրվան մի չորս ժամ է մնացել:

(Այլ տոննով:) Բայց էս կյանքն էլ իր դրական կողմերն ունի, տուն ես մտնում՝ ոչ կոշիկ է պետք հանել, ոչ վերարկու, էլ չեմ ասում գլխարկի մասին:

ԱՍԴԻԿ - (հին օրերի հանգով):

Ո՞նց թե... Կոշիկներդ չեն հանել:

ՎԱՀԱՆ - Հնար լինի՝ կոշիկներով կքնեմ:

ԱՍՏՂԻԿ - Ասենք, ձեռնոցներով քնողի համար կոշիկներով քնելը շատ էլ նորմալ է:

Դռան բակոց:

ՎԱՀԱՆ - (դեպի կուլիսները գնալով): Էլի Անուշիկը բանալին մոռացել է: Ընուց բարձրանում է վերև՝ ամեն ինչ է մոռանում:

Գնում է, վերադառնում է Մուշեղի հետ, որը զրկած բերում է մեքենայի մարտկոց:

ԱՍՏՂԻԿ - Մուշեղ, էս ինչ է:

ՄՈՒՇԵՂ - Լույս, Աշոտովնա, նատուրալ լույս: (Զննելով Աստղիկի «բուրգը», դժվարությամբ զսպում է ծախտը: Մարտկոցը դնում է սեղանիկին, դուրս է գնում:)

ՎԱՀԱՆ - Վերջերս շատ է ակտիվացել, ոնց նայում եմ՝ հարսանիքը սարերի ետևում չէ:

ԱՍՏՂԻԿ - Հարսանիք... Մեկ էլ Դավիթիս հարսանիքն արեցինք... Երկրաշարժից հետո, մարդկանց սրտները կոտրված, Լուսինեիս հայրական կողմն էլ Լենինականից էր... Էս ինչ ծանր ժամանակ հասավ իմ բալեթին:

ՎԱՀԱՆ - Չսկսես... Բալեթը մոտդեն, ծայն չհանես: Գուցե հենց հիմա կոիվ է գնում, ջահելներ են գոհվում, դու քո դարդերով...

Գալիս է Մուշեղը, ինչ-որ լարեր է

բերում-միացնում, մարտկոցին ամրացված լամպիկները վառվում են:

ՄՈՒՇԵՂ - Խնդրեմ, վայելեք:

ԱՍՏՂԻԿ - Ապրես, Մուշեղ ջան, բայց ինչի համար...

ՎԱՀԱՆ - Մուշեղ, ինչ հաշիվ է:

ՄՈՒՇԵՂ - Ինչ հաշիվ, բենզին չկա, ակումբատորը գոնե էսպես օգտագործենք: Արսենիչ, էսօր լուսի ծեր հերթն է, վաղը՝ մեր:

ԱՍՏՂԻԿ - Իսկ... հեռուստացույցին կիերիքի՞:

ՎԱՀԱՆ - (մոտենալով փոքրիկ հեռուստացույցին): Միացնեմ, ու քո պատվերով «Մենք ենք ու մեր... (Եկրանը դատարկ առկայժում է:)

Դարդերը»: (Վերադառնում, նստում է սեղանի մոտ:)

ՄՈՒՇԵՂ - Ներիր, Աշոտովնա, էս մի պրոբլեմը լուծել չեմ կարող: (Ուզում է անջատել հեռուստացույցը:)

ԱՍՏՂԻԿ - Չէ, թող մնա, մեկ էլ տեսար... մի բան ցույց տվեց:

Դռան բակոց: Մուշեղը գնում է դուռը բացելու:

ՎԱՀԱՆ - Ո՞նց է վազում աղջկաս դիմավորելու...

ԱՍՏՂԻԿ - Սրտովդ չի:

ՎԱՀԱՆ - Չվագեր՝ հերը կանիծեի:

Ներս են մտնում Դավիթն ու Լուսինեն: Դավիթը ծածկոցով փաթաթված կապոց է դնում սեղանին:

ԱՍԴԻԿ - Էս... ինչի՞ եք եկել:
ԴԱՎԻԹ - Ո՞նց թե՝ ինչի... կարոտել-
 եկել ենք:

ՎԱՀԱՆ - Թոռս չի՞ կարոտել:
ԼՈՒՄԻՆԵ - Մերենա չհանդիպի, ոտ-
 քով պիտի տուն հասնենք: Վա-
 հանին ո՞նց բերեինք:
ՎԱՀԱՆ - Հա, չմտածելով ասացի...
 (Ղավիթին՝ ցածրածայն, երկի-
 մաստ:) Միամիտ եք եկել:

ԴԱՎԻԹ - (նոյն տոնով): Ըույս չու-
 նենա՞ս:

ՎԱՀԱՆ - Աստղիկ, է՛տ բուրգից դուրս
 արի, թերմոսն էլ հետդ բեր... Մու-
 շեղն ո՞ւր մնաց:

ԴԱՎԻԹ - Մեզ ներս թողեց, ինքը
 գնաց:

ԱՍԴԻԿ - (ծածկոցից տակից մեծ
 թերմոսը դուրս հրելով): Տղան
 լոյսը բերեց, էլի՞ դժգոհ ես: (Կաս-
 կածով): Էրեխտեք, բայց ինչի՞ եք ե-
 կել:

Դուքը քակում են:

ՎԱՀԱՆ - Դավիթ...

Դավիթը գնում է: Գալիս են Ա-
 նուշն ու Եվգինեն: Անուշը սկո-
 տելի վրա կարկանդակ է բերում:
 Նրանց հետևում են Դավիթն ու
 Մուշեղը:

Վահանն ու Աստղիկը այլև չեն
 քաքցնում զգացմունքները:

ՎԱՀԱՆ - (Աստղիկին): Հասկացար,
 չէ՞ ինչ դավադրություն են կազ-
 մակերպել... Իսկ մենք անպատ-
 րաստ ենք:

ԱՍԴԻԿ - Ո՞վ է անպատրաստ:

Աստղիկը դուրս է գալիս ծածկոց-
 մերի միջից՝ տոճական զգեստով
 է, բայց... երկարամիտը կոշիկ-
 ներով: Հանում է բերեալը՝ մագե-
 րը կարծես հարդարված են: Ուղղում
 է մազափունջը՝ նա
 պատրաստ է:

Բոլորը՝ Վահանից բացի, գոռում
 են - Շնորհավորում ենք...

ՎԱՀԱՆ - (կնոջը): Հյուրերի էիր
 սպասում:

ԱՍԴԻԿ - (անկեղծ): Մտքնվս էլ չէր
 անցնում: Բայց նրա եմ էս օրով
 խալաթ հագել:

ՎԱՀԱՆ - Դե, որ էղան է... (Արագ
 գնում է ննջարան:)

Կարծես բոլորը նրա գնալուն էին
 սպասում, որ անցնեն գործի: Տղաները
 սեղան-առողմերն են դասավորում: Անուշիկն ու Աստ-
 ղիկը սպասքն են դնում: Եվգինեն
 կտրում է կարկանդակը:

ԵՎԳԻՆԵ - Անուշիկս ոսկի ձեռքեր
 ունի, ինարամտության մասին էլ
 չեմ ասում: Առանց գազօջախի,
 պարսկական պեչենիով, խտա-
 ցած կաթով ու կակաոյով, տեսեք,
 ինչ տորթ է սարքել: Աստղիկ,
 Սուրենը առավոտյան զանգեց,
 հեռակա շնորհավորեց ու ասաց,
 որ հենց գործերը թեթևանա,
 կգա, որ մեկ անգամ էլ իր հետ
 նշենք:

ԱՍԴԻԿ - Էս կատաստրոֆիկ պայ-

մաններում որ նշում ենք, կրկնելը ինչ մի դժվար բան է...

Գալիս է Վահանը՝ տռնական կրտսյումով: Նրա մուտքը դիմավրում են ուրախ բացականչություններով: Նա պահարանից հանում է կրնակի շիշը:

ԱՍՏՂԻԿ - Բայց սա...

ՎԱՀԱՆ - Հա, որոշել էինք մեր ամուսնության 30-ամյակին բացել, բայց կրացենք 27-ամյակին:

ՄՈՒԾԵՂ - Երեք տարին ինչ է, որ չսպասենք:

ՎԱՀԱՆ - 30 էլ կսպասենք, բայց կիսմենք հիմա: Որովհետև այս օրը... (Զայնը դողում է:) Նոյնիսկ Աստղիկիս չիշեցրի, սիրտ չարեցի... Հիմա ում դարդն է կտրվել... Պատերազմ, մութ ու ցուրտ... Ինչ մի նշելու օր է: Բայց դուք, հարազատներս... (Հոգվում է:)

ԱՍՏՂԻԿ - Վահան ջան, մինչև վերջ կարող ես հոգվել, որովհետև քո սիրած հալվան եմ պատրաստել: (Լոեցնելով ուրախ բացականչությունները:) Յուղի փոխարեն ձեր է, մեղրի փոխարեն՝ սախարին, բայց հոգեպահուստ պոպոքը ամեն ինչի պակասը լրացնում է: Դե, նստեք... (Եվգինեին.) Արտակն ո՞ր է:

ԵՎԳԻՆԵ - Ասո՞ւմ է, որ իմանամ: Առավոտ գնացել է, մինչև հիմա չկա: Մի բան էլ ասում ես՝ պատասխանը ունի՝ հեռախոսներն

անջատված են: Հայրը Մոսկվայից երկու օրը մեկ կարողանում է զանգել, ինքը Երևանից՝ չետք է կորչում...

ԴԱՎԻԹ - Արտակը կորչողը չե:

ԱՆՈՒԾ - Արտակը արվեստի մարդ է:

ՄՈՒԾԵՂ - Դրա համար մինչև հիմա չի կողմնորոշվում՝ ինչ անի: Սկարիչ ես ուզում դառնալ՝ ինստիտուտ ընդունվիր: Բայց չե, ո՞նց կինի, նա դեռ որոնումների մեջ է...

ԵՎԳԻՆԵ - (սրակիեցնող շեշտով): Մուշեղ, չեմ կարծում, որ հիմա Արտակի հարցը պիտի քննարկենք:

ՎԱՀԱՆ - Արտակը իր հարցերը ինքը կլուծի, դուք ձեր բաժակների հարցը լուծեք... Ես երկար կենաց չեմ ասի...

Դռան ուժեղ քակոց:

ԴԱՎԻԹ - Արտակը գիտե՝ երբ հայտնվի:

Գնում է: Ներս է ընկնում շնչապառ Արտակը: Նրան հետևում է մոայլված Դավիթը:

ԵՎԳԻՆԵ - (սիրտը բռնելով): Աման, ծեծել են...

ԱՐՏԱԿ - Աչքովի տեսնես՝ չիավատաս: (Տղամարդկանց:) Արլավ է...

ԱՍՏՂԻԿ - Ինչ է...

ՎԱՀԱՆ - Բոնում-տանում են ուազմաձակատ:

ԱՐՏԱԿ - Հազիվ պրծա, բայց
ետևիցս գալիս էին...

Դուռը ծեծում են:

Բոլորը շփորչած են: Վահաճը չի
քաքցնում, որ իրավիճակը սրտո-
վը չէ: Եվզինեն մետվում է դեպի
Արտակը՝ ասեն նրան պաշտպա-
նելու: Լուսինն ու Անուշը իրար
են մոտեցել ու վախեցած
հետևում են իրարանցումին: Աստիքը,
պահը չկորցնելով,
կարկանդակի կտորը խցկում է
Արտակի ձեռքը, նա մեխանիկո-
րեն սկսում է ուտել...

ԴԱՎԻԹ - Սատեք ձեր տեղերը:

ՄՈՒՇԵՂ - Ապեր, դու Է՛ տեմպով...

(Արտակին հրում, տանում է
ննջարան, դուռը վրայից փակում
է:)

ԴԱՎԻԹ - (գնում, բացում է դուռը,
դեպի ներս): Մտիր մահծակալի
տակ... (Դուռը բաց թողնելով,
ուղղվում է դեպի մոտեքի դուռը:
Բոլորին:) Ծարունակեք քեֆը...

Վերադառնում է կիսազինվորա-
կան հանդերձանքով երկու ան-
ձանց հետ:

ԴԱՎԻԹ - Եկեք, նայեք... հավաքվել
ենք մենք մերոնցով:

ԻՒՆ ԶԻՆՎՈՐԱԿԱՆ - Ի՞նչ առիթ է:

ՄՈՒՇԵՂ - (վկայականը հանելով ու
ցույց տալով): Մինչև առիթին
հասնելը դուք էլ ներկայացեք:

Երկուսով ատուգում են Մուշեղի
վկայականը, իրենց փաստարդ-
քերն են ցույց տալիս:

ՄՈՒՇԵՂ - Ի՞նչ եք փնտրում:

2-ՐԴ ԶԻՆՎՈՐԱԿԱՆ - Դասալիք:

ԴԱՎԻԹ - Սխալ տեղ եք փնտրում:

1-ԻՆ ԶԻՆՎՈՐԱԿԱՆ - Նայած ինչն

եք սխալ համարում: Օրինակ, հի-
մա էստեղ երկու ջահելներով քեֆ
եք անում, իսկ ոազմածակա-
տում...

ՄՈՒՇԵՂ - Մեր ջոկատը Գորիսում
էր... տաս օր չկա, որ վերադար-
ձել ենք:

ԴԱՎԻԹ - Ես Էլ երեք օրից եմ գնում
Ղարաբաղ: Ես բժիշկ եմ:

Երկուսը զգաստանում են: 1-ինը
նայում է շորջը, մտնում է խոհա-
նոց, 2-րդը մոտենում, ննջարանի
շեմից ներս է նայում: Նորից
հանդիպելով սենյակի կենտրո-
նում, նրանք անխսու պայմանա-
վորվածությամբ ուղղվում են
դեպի դուռը:

2-ՐԴ ԶԻՆՎՈՐԱԿԱՆ - Ներեցեք:
Ծարունակեք ձեր քեֆը: (Գնում
են Դավիթի ուղեկցությամբ:)

Մի պահ լրություն է: Աստիճանա-
բար ուշքի են գալիս: Վերադառ-
նում է Դավիթը, խոսակելով
ծնողների տագնապած հայացք-
ներից՝ նասում է զիսահակ Լուսի-
նեի կողը:

ԵՎԳԻՆԵ - Մինչև Մուշեղս եկավ՝
կես մարդ մնացի... Ինձ ասում է՝
Գորիսում եմ, ի՞նչ իմանամ, որ-
տեղ է: Լաշինը՝ քթների տակ...
Հիմա էլ Արտակիս ետևից են ըն-
կել, բայց ի՞նչ իրավունքով... փո-

ղոցում բռնում, տանում են, սա ո՞ր թիվն է...

ՎԱՀԱՆ - (*հայացքը չկտրելով Դավիթից*): Բա ինչ անեն, ով պիտի կովի... Երեկ լուրերով ասում էին «Օղակ» օպերացիայի մասին...

ՄՈՒԾԵՂ - (*Դավիթին՝ ցածրաձայն*):
Բայց լավ շշեցիր գնալու հաշվով:
Փաստորեն բժիշկները բոլոր սիտուացիաներում ծիշտ են կողմնորոշվում:

ԸԵՄԻԲ հայտնվում է Արտակը, այնտեղից հետևում է սեղանի շուրջ նստածներին, որոնք, Եվգինիից քացի, կարծես չեն նկատում նրան: Եվգինեն հայացքով կանչում է տղային, բայց Արտակն ասես չի տեսնում նրա համբ «կանչերը»:

ԴԱՎԻԹ - (*ցածրաձայն*): Ինչ կողմնորոշվել... Էս օրով չէի ուզում ասել, բայց... (*Բարձրաձայն*) Մի խոսքով, գնում եմ:

ԱՍՏՂԻԿ - Միայն չասես՝ Ղարաբաղ:

ԴԱՎԻԹ - Երեքով ենք գնում՝ ես, Գոռոն ու Սլավիկը:

ՎԱՀԱՆ - Որպես ինչ եք գնում:

ԴԱՎԻԹ - Օրդինատորայի վերջին կուրսում ենք, կարծում ես, չենք կարող գոնե առաջին օգնություն ցույց տալ կովողներին:

ՎԱՀԱՆ - Ավելին կարող եք...

ՄՈՒԾԵՂ - Ապեր, լավ ես մտածել:

ԴԱՎԻԹ - Մտածելու բան չկա, գնա-

լով կոիվը մեծանում է, վիրավոր-ների թիվն է՝ հետը:

ԱՍԴՂԻԿ - (*Լուսինեին*): Գիտեիր...

ԼՈՒՍԻՆԵ - Գիտեի:

ԱՍԴՂԻԿ - Չթողնեիր:

ԼՈՒՍԻՆԵ - Ես Դավիթին հինգ տարի եմ ձանաչում, դուք ավելի լավ պիտի իմանաք, որ եթե մի բան որոշեց...

ԱՍԴՂԻԿ - Հոր պես իրասածի է...

(*Տեսնելով, որ Լուսինեն հուզվեց*:)

Քեզ հավաքիր, հիմա իրեն ուժ տալ է պետք: Ու չհամարձակվես լացով ծամփու դնել տղայիս:

ԱՆՈՒԾ - Ապեր, մի կողմից ուզում եմ դրները փակել ու քեզ դուրս չթողնել, մյուս կողմից էլ սիրտս հպարտությունից պայթում է... (*Նետպում է եղբոր գիրկը*): Դավիթ ջան, մի շաբաթ չեմ տեսնում քեզ, կարոտից մեռնում եմ, ոնց եմ դիմանալու...

Կանայք այլև չեն քաքցնում արցունքները:

ՎԱՀԱՆ - (*բարձրանում է տեղից, հազիվ զսպելով հուզմունքը*): Եդ խոնավությանը վերջ տվեք... Անուշիկ, տեղը նստիր, տես, Լուսինես ոնց է իրեն պահում, թեև հիմա ինչ է կատարվում հոգում, մենակ ինքը գիտե: Աստղիկ, քեզ հավաքիր... (*Բառերն ասես կինտրելով*): Տղաս, եթե որոշել ես՝ գնա, ուրիշներից ոչ ավել ես, ոչ

պակաս ես: Գիտեմ, որ կովողների կյանքն ես փրկելու, դրա համար էլ խոստացիր, որ դու էլ ողջ-առողջ կվերադառնաս: (ԽՄՈՒՄ, ՆՍՏՈՒՄ Է:)

ԱՐՏՈՎԱԿՐ գալիս, ճատում է սեղանի մոտ:

ԱՐՏԱԿ - Դավիթ, ես մահծակալի տակ չմտա, դուան ետևում էի, որ եթե ներս մտնեին՝ ինձ կանգնած տեսնեին: Բայց որպեսզի ամբողջ կյանքում չամաչեմ էդ րոպեների համար... Վաղը կգնամ զինկոմիսարիատ: (ԵՎԳԻՆԵԻՆ.) Մամ, առանց լացի... Պապային կզանգեմ, կասեմ, ինքը կհասկանա:

ՄՈՒԾԵՂ - Բայց թող մի հատ մենք հասկանանք: Վերջապես, մեծ ախալերդ եմ...

ԴԱՎԻԹ - Արտակ, էդ քայլը մի րոպեում չեն որոշում:

ԱՐՏԱԿ - Շոպե կա, որ կյանք արժե... Երբ սենյակներն էին խուզարկում, ես մի բան էի խնդրում, չգիտեմ՝ Աստծուց, թե ումից, որ նրանք ինձ չգտնեն ու չտանեն: Որովհետև ես ինքս պիտի գնամ: Իմ կամքով: Զյած Վահան, քանի տարի է՝ հարևաններ ենք:

ՎԱՀԱՆ - Քսան տարի կլինի:

ԱՐՏԱԿ - Ինչ հիշում եմ, հորս հետ ընկերներ եք, մենք մի սեղանի շուրջ ենք եղել ամեն ուրախութ-

յան ու տխրության պահին: Ու միշտ Ավետյաններն ու Դավթյանները նստել են հավասարը հավասարի պես: Քիչ առաջ էդ հավասարությունը խախտվելու էր, Դավթյանները գլուխները կախ էին նստելու, իմ պատճառով, իսկ դա լինելու բան չէ: Այ, իհմա կարող եմ խմել...

ՄԻՆՉ այդ մոռացության տրված հեռուստացույցը «Կենդանանում» է, Էկրանին Ուուրեն Մաքլուսանը կատարում է «Արագիլ» (1980-ականների տեսագրություն):
ԱՐՏՈՎԱԿՐ խմում է, մոտենալով մորք՝ պարի է հրավիրում: Եվգինեն գրկում է որդուն, դեմքը քաքցնում նրա կրծքին, որ արցումքները տեսնող չինի:

ԱՐՏԱԿ - Դավիթ, Մուշեղ... ծյած Վահան...

ԲՈԼՈՐԸ անխոս հնազանդվում են: Դավիթը հրավիրում է Լուսինեին, Մուշեղը հայացքով քույլտվություն խնդրելով՝ մոտենում է Անուշին, Վահանը Աստղիկի կողքին է արդեմ...

Այդ միայն քվում է, թե նրանք պարում են...

ԽԱՎԱՐ

1993 թվական, հոկտեմբեր: Ավետյանների հյուրասենյակն է: Անուշիկը սեղանը վերածել է հրուշակարանի՝ հերթական

Սորքն է ձևավորում: Վառվում է ցահն ու միաժամանակ հնչում է հեռախոսազանգը: Անուշիկը նախ վազում, խոհանոցից բերում է թեյնիկը, դնում ինքնաշեն էլեկտրական սալօջախի վրա ու նոր միայն վերցնում է լսափողը:

ԱՆՈՒԾ - Ալ՞... Բարև, Մերի ջան: Ո՞վ, Գագին... Երբ է վիրավորվել... Կես ժամից դուրս կգամ, հանդիպենք օպերայի կանգառում... Չէ, մենք էլ Դավիթից լուր չունենք... արդեն երկու շաբաթ է... Արդեն հազնվում եմ...

Լսափողը ձեռքին, մի պահ մտքերի մեջ է, հետո սքախվելով, լսափողը դնում է ցած, կիսատ մնացած տորքը տաճում է խոհանոց, ափսե-պնակները հավաքում է սեղանի անկյունում: Բացվող դրան ձայն, գալիս է Աստղիկը՝ երկու պայուսակներով, որոնցից երևում են բաղրիջան-պղպեղները: Անուշը, զործը քողմերով, վերցնում է պայուսակներն ու տաճում խոհանոց:

ԱՆՈՒԾ - (ընթացքում): Այ մամ, մի երկու կիլո պակաս առ, էս ծանրություն է, որ դու ես վերցնում, գիշերներն էլ մեջքիդ ցավից չես քնում:

ԱՍՏՂԻԿ - (ասես չլեսելով): Էս ինչի են լույսը տվել:

ԱՆՈՒԾ - (խոհանոցից): Զհասկացա, դճմ ես...

ԱՍՏՂԻԿ - Ծատ էլ կողմ եմ, բայց մեր գրաֆիկով երկու ժամից պի-

տի տային: Մինչև է՞ բանջարեղնը կլվանայի, կպատրաստեի, որ հասցնեի եփել ու բանկաները փակել:

ԱՆՈՒԾ - (գալիս է՝ սկուտեղի վրա բերելով մեկ այլ, արդեն պատրաստի տորք): Մամ, կես ժամից գալու են՝ պատվերը տանեն:

ԱՍՏՂԻԿ - Դու ո՞ւր ես գնում:

ԱՆՈՒԾ - Գոռի ընկերուիին զանգեց, Գագոյին են բերել, Հորադիզից... Գուցե մի բան իմանանք:

ԱՍՏՂԻԿ - (ասես իրեն համոզելով): Ինչ պիտի իմանաք, Դավիթս հոսպիտալում վիրահատում է օր ու գիշեր, ժամանակ չունի, որ երկու տող գրի: Վիճակը թեթևացավ՝ կարող է՝ ինքն էլ գա:

ԱՆՈՒԾ - (խոհանոց գնալով): Ինձ ես համոզում:

ԱՍՏՂԻԿ - Աստծուն եմ համոզում, որ ձայնս լսի... Լուսինես շատ է նիհարել, բան չի ասում, բայց տեսնում եմ՝ անհանգիստ է: Փակ բնավորություն ունի, իրեն ուտում-մաշում է... Գուցե դո՞ւ հետը խոսես:

ԱՆՈՒԾ - (գալիս է, ձեռքին՝ փաթեթներ): Ինչ ասեմ, ասեմ՝ հարսիկ ջան, եղրորիցս նամակ չկա, ու դա նորման է, մի մտածիր... (Արդեն չքարցնելով տագնապը:) Մամ, սիրոտ ինչ է վկայում:

ԱՍՏՂԻԿ - («փակվելով»): Ինչ ես կպել սրտիս, մեկն էլ՝ հերդ, հարցնում է՝ երազ չճմ տեսել: Ոչ երազ եմ տեսել, ոչ էլ սիրոտ է

վկայում: Գիտեմ, որ տղաս գալու է, ու վերջ:

ԱՆՈՒԾ - Լուսինեին նույնը կասես, նույն մարտական շեշտով ու առողգանությամբ:

ԱՍՏՂԻԿ - Հավեսդ չունեմ... Է՛տ ի՞նչ է:

ԱՆՈՒԾ - Դատարկ ձեռքով վիրավորին տեսնելու չեն գնում: Հետո էլ հոսպիտալ եմ գնալու, Արտակի համար միկադր եմ թխել:

ԱՍՏՂԻԿ - Ո՞նց թե՝ հոսպիտալ, բա որ Գագոն մի լուր տա...

ԱՆՈՒԾ - Միայն լուր լինի, ես կզանգեմ, կապ չեղավ՝ տուն կզամ-կասեմ, կգնամ հոսպիտալ:

ԱՍՏՂԻԿ - Բա հետո քանիսին տուն կհասնես:

ԱՆՈՒԾ - Մոլշեղը հոսպիտալ է գալու:

ԱՍՏՂԻԿ - Լավ է, որ պայմանավորվել եք, ես էլ հանգիստ կլինեմ:

ԱՆՈՒԾ - Պապան որ գա, ասա՝ Սուրենիչն է եկել:

ԱՍՏՂԻԿ - Վերջապես բարեհաձեց...
ԱՆՈՒԾ - Մամ...

ԱՍՏՂԻԿ - Զան: Տղան չորրորդ օրն է՝ հոսպիտալում է, ինքը նոր է գալիս:

ԱՆՈՒԾ - Ոնց որ մեր շենքի Սիրանը լինես, չե՞ս հասկանում, որ Մոսկվայում հազար գործ ունի, հեշտ է միանգամից թողնել ու գալ:

ԱՍՏՂԻԿ - Ծատ լավ է, որ ապագա կեսրարիդ ատամներով ես պաշտպանում, բայց ես իմ կար-

ծիքն ասացի: Իսկ դու չե՞ս ուշանում:

ԱՆՈՒԾ - Դու կթողնե՞ս, որ ուշանամ: (Արագ դուրս է գնում:)

ԱՍՏՂԻԿ - (ինքն իրենից դժգոհ): Նյարդերս տեղի են տախս, ավելապակաս խոսում եմ... Դավիթ ջան, երկու տող գրիր, էլի, ես՝ հեչ, հայրդ չի դիմանում...

Դռան զանգ: Գնում, վերադառնում է Եվգինի հետ: Եվգինն շատ է փոխվել, ծերացել:

ԵՎԳԻՆԵ - Վահանը Ե՞րբ է գալու:

ԱՍՏՂԻԿ - Վահանչիկիս տարել է ման տալու: (Նայելով ժամացոցին:) Հիմա արդեն մորը հանձնած կլինի, ուր որ է՝ կգա: Ինչ է որ...

ԵՎԳԻՆԵ - Սուրենը...

ԱՍՏՂԻԿ - Հա, ճիշտ որ, Անուշս ասաց, որ Կարպիչը եկել է:

ԵՎԳԻՆԵ - Ինքնաթիոհց իջել ու գնացել է հոսպիտալ: Լուսադեմին: Ոչ ես էի էնտեղ, ոչ Մոլշեղս: Տեսել է Արտակիս ու... Ասում է՝ հազիվ պահեցի ինձ, որ չգոռամ: Բայց կարողացել է նորմալ խոսի, շփվի, հետո Արտակիս տարել են պրոցեդուրաների, ու ինքը դուրս է եկել շենքից, ասում է՝ նստեցի մայթին, գլուխս բռնեցի ու ոնց եմ ոռնում...

ԱՍՏՂԻԿ - Բա ի՞նչ կանի, 19 տարեկան տղան՝ հաշմանդամի սայլակի մեջ... Աչքս բռնանար՝

չտեսնեի: Ու դեռ էղքանից հետո կատակում է, «Աստղիկ ծյոծ, հեշտ եմ պրծել, բա որ երկու ծեռքերս կորցնեի, ո՞նց էի նկարելու»:

ԵՎԳԻՆԵ - Հորն էլ հարցրել է. «Մոսկվայից ի՞նչ ես բերել»: Հերն իրեն կորցրել, ասել է՝ փող եմ բերել: «Փող էստեղ էլ կա, նորմալ ներկեր չկա»: Խոհանոցում նստած պատմում ու ատամներն է կրծտացնում: Աստղիկ ջան, վախենում եմ, տղամարդիկ թույլ են, չեն դիմանում, Վահանը հենց զա՝ իմաց արա: Հիմա միայն Վահանը կարող է նրան սթրեսից հանել:

ԱՍՏՂԻԿ - Մեկը լինի՝ Վահանին սթրեսից հանի:

ԵՎԳԻՆԵ - Լուր չկամ...

ԱՍՏՂԻԿ - Ռադիոն հայտնեց, որ Հորադիզի կողմերում ուժեղ կոհիվներ են... դաշտային հոսպիտալն էլ էդ կողմերում է: Վահանը կամ լուրերն է լսում, կամ սենյակում քայլում է՝ էս պատից էն պատը... Մեռա դերասանություն անելով, իբր լուրջ բան չկա, ձմեռվա ծաշեր եմ փակում, վրան գրում՝ Դավիթիս համար, սվիտը գործել եմ, բայց ասում եմ՝ չեմ ուղարկում, պահելու եմ, որ զա, էստեղ հազնի...

Բացվող դրան ձայն, գալիս է Վահանը, ճեռքին՝ վառարանի երկու կարճ խողովակ:

ՎԱՀԱՆ - Վառարանը լրիվ կոմպ-լեկտավորվեց, շաբաթվա վերջ փայտը կրերեն... (Նկատելով կնոջ զգուշացնող հայացքը:) Բան է պատահել:

ԱՍՏՂԻԿ - Չի պատահել... չէ, պատահել է... Սուրենն է եկել:

ԵՎԳԻՆԵ - Վահան ջան, Արտակիս տեսել է սայլակի մեջ, իրեն կորցրել է...

ՎԱՀԱՆ - Հասկացա... (Խողովակները տանում է խոհանոց, արագ վերադառնում:) Մինչև մենք գանք, մի բան սարքեք... (Արդեն դրսից:) Աստղիկ, թթի օդին չմոռանաս:

ԵՎԳԻՆԵ - Հիշում ես, շենքը որ եկանք...

ԱՍՏՂԻԿ - Ո՞նց չեմ հիշում: Հենց առաջին գիշերը մեզ ջրեցիք:

ԵՎԳԻՆԵ - Սուրենի հետ իջանք ներքև, տեսանք՝ նոր վերանորոգված բնակարանը ինչ է դարձել, սարսափած մտածում ենք՝ հիմա ինչ եք ասելու, իսկ Վահանը. «Մեր տան առաջին հյուրն եք, Աստղս, սեղան գցի, թթի օդին չմոռանաս»...

Երկուսով նախ՝ հուզվում են, հետո գնում են խոհանոց: Գալիս են Վահանն ու Սուրենը:

ՎԱՀԱՆ - Վերջ, էլ չսեմ... դրսերում սիրտդ փափկել է, մենք էստեղ ուրիշ ուժիմով ենք ապրում: Տեղը չես բերում, Եվգինեին սիրտ տա-

լու փոխարեն՝ ինքն է քո մասին մտածում:

ՍՈՒՐԵՆ - Ինձ թվում էր՝ պատրաստ էի ամեն ինչի... Բայց որ տեսա տղայիս՝ առանց ոտքերի... Վահան, քեզ եմ ասում, իմանալուս օրը ախտի գայի, բայց... զգացի, որ չեմ կարող... Դու ինձ գիտես, ես ուժեղ մարդ եմ, ամեն ինչ կորցրի՝ պաշտոն, դիրք ու շրջապատ, գնացի Մոսկվա, զոյլից սկսեցի... Միայն իմանա՞ ինչերի միջով եմ անցել, բայց որ տղայիս տեսա... Երեք օրը խմել ու լացել եմ, որ գայի՝ դիմանայի առանց խմելու ու լացի, բայց... (Գլուխն առնում է ձեռքերի մեջ, վլում է աթռողին:)

ՎԱՀԱՆ - Սուրեն, տղադ ողջ է, վերադարձել է տուն: Դա ամենակարսորն է: Օր չկա, որ դագաղ չըերեն Ղարաբաղից, մեր տղաները իրար ետևից գնում են... Գիտեմ, որ ցավի մեծ է, բայց տղադ կողքիդ է, ել գիշերները արթուն չես լուսացնի՝ սպասելով երկու տող նամակի...

ՍՈՒՐԵՆ - Հասկանում եմ, ինչ ես ասում, բայց իմ ցավը չի թեթևանում...

ՎԱՀԱՆ - (մոտենում է խոհանոցի դռանը, ներս է նայում): Ես գործ եք անում, թե՞ մեզ եք ականջ դնում: Մի րոպեից սեղանը պատրաստ լինի: (Մոտենալով Սուրենին՝ կամաց:) Դե, քեզ տեսնեմ:

Գալիս են Աստղիկն ու Եվգիմեն: Աստղիկը մատուցարանի վրա քերում է համեստ ակրատեղեն, Եվգիմենի ձեռքին օդու շիշն է:

ՍՈՒՐԵՆ - (տեղից բարձրանում, Աստղիկի ձեռքից վերցնում է մատուցարանը, դնում է սեղանին, կնոջ ձեռքից վերցնում է շիշը, դնում սեղանին:): Ո՞ս էի կարոտել ձեզ, աղջիկներ: (Գրկում է նրանց:)

ՎԱՀԱՆ - (իբր՝ դժգոհ): Ըհը, մոսկվաներում ֆոֆոռում, գալիս, աղջիկներին ձեռքիցս տանում է: Մի րոպե... (Մոտենում, ինքն էլ է գրկում երեքին:) Այ, հիմա բարով տեսանք:

Չըրսով, իին օրերի նման, նայում են իրար...

ՍՈՒՐԵՆ - (Վահանին): Դե, տանտիրոց իրավունքը բանեցրու, տեսնենք:

ՎԱՀԱՆ - Լստեցինք, կոկորդներս չորացավ:

Նատում են, Վահանը բաժակները լցնում է:

ՍՈՒՐԵՆ - Կենացը ես եմ ասում:

ԱՍԴՐԿ - Ինչպես միշտ:

ՍՈՒՐԵՆ - Բայց ամեն անգամվա «Բարով տեսանք»-ը չի լինի: Խմենք մեր երեխաների կենացը:

Աստղիկը մի կում է անում, տղամարդիկ ու Եվգիմեն խմում են ցմրուր:

ՍՈՒՐԵՆ - (*Եվգինեին՝ չքաքցնելով զարմանքը*): Տիկին ջան, ևս երբ վանից...»

ԵՎԳԻՆԵ - Արտակիս տեսնելուց հետո:

Ծանր լուրջյուն:

ՍՈՒՐԵՆ - (*կնոջը*): Ներիր, որ առաջին օրը կողքիդ չէի...»

ԱՍՏՂԻԿ - Որովհետև գիտեիր, որ մենք կողքին ենք:

ԵՎԳԻՆԵ - (*մտախոհ*): Որ օրը Դավիթս վերադառնա, Անուշիս մեր տուն եմ տանելու:

ՎԱՀԱՆ - (*փորձելով կատակի տալ*): Նոյն օրը...

ԵՎԳԻՆԵ - Հայ:

ՎԱՀԱՆ - Գուցե մի օր հետո՞ թողքով ու ախատեր իրարից կարուները առնեն:

ԵՎԳԻՆԵ - Զէ, Վահան, չես համոզի, ես Անուշիս մեր տուն կտանեմ, դու էլ հարսիդ ու թռուանդ տունդ քեր: Պատերազմը անհծված է, բայց տված դասը օրինված է:

ՍՈՒՐԵՆ - Այսինքն...

ԵՎԳԻՆԵ - Կյանքը պիտի ապրես, ամեն օրը պիտի ապրես քո ունեցածով ու չսպասես ինչ-որ բանի, որ վաղն է լինելու...

ՎԱՀԱՆ - Մի քիչ խրթին ստացվեց ասածդ, բայց կարևորը հասկացանք:

ԱՍՏՂԻԿ - Դու որ հասկացար հատկապես թռոիդ պահով:

ՎԱՀԱՆ - Հատկապես ու նամանա-

վանդ, որ վառարանն արդեն ունենք:

ՍՈՒՐԵՆ - Էս բաժակն էլ խմենք մեր կանանց կենացը, որ դիմանում են ևս ամեն ինչին ու, կարևորը, դիմանում են մեզ: Խմենք, հետո ես գնամ հոսպիտալ: (*Խմում է:*)

ԵՎԳԻՆԵ - Էսօր քեզ հերիք չէ... գուցե վաղը...

ՎԱՀԱՆ - Զէ, հենց էսօր ու հիմա:

Գալիս է Լուսինեն: Տեսներով սեղանի շուրջ նստածներին՝ անակնկալի է գալիս:

ԼՈՒՍԻՆԵ - Բարև ձեզ:

ԱՍՏՂԻԿ - Լուսինեն... ինչ է պատահել:

ԼՈՒՍԻՆԵ - (*կարծ երկմտանքից հետո*): Էս կողմերում գործ ունեի, ասացի՝ տեսնեմ, ոնց եք: Սուրեն Կարպիչ, բարով եք եկել:

ՍՈՒՐԵՆ - Բարև, Լուսինե ջան, տեսնում եմ՝ դու լավ ես, իսկ մեր փոքրիկ ավագակը ո՞նց է:

ԼՈՒՍԻՆԵ - Ավագակություն է անում, բայց մեծ չափերի: Երեկ տատի ծաղկամանն էր ջարդել:

ԱՍՏՂԻԿ - Հատուկ սեր ունի ծաղկամանների նկատմամբ: Անցած անգամ էլ ոռկոկո ծաղկամանս ջարդեց:

ՎԱՀԱՆ - (*ուշադիր գննելով Լուսինեին*): Էս կողմերում ինչ գործ ունես, աղջիկ ջան:

ԵՎԳԻՆԵ - Վահան, ուզում ես ցույց տալ, որ խիստ կեսրար ես:

ԼՈՒՍԻՆԵ - Ուզենա էլ՝ խիստ կես-
րար չի կարող լինել:

ԱՍԴԻԿ - (ուշադիր նայելով նրան):

Հո հիվանդ չեմ...

ԼՈՒՍԻՆԵ - (որպես փրկօղակ): Հա,
գրիպից հետո խելքի չեմ գալիս:

ԱՍԴԻԿ - Արի, նստիր բազմոցին...

հիմա տաք թեյ բերեմ: (Գնում է
խոհանոց:)

ԵՎԳԻՆԵՆ նայում է Լուսինեին,
բայց նա փախցնում է հայացքը:
Գալիս են Անուշն ու Մուշեղը:
Նրանց հետ ներս է մտնում տագ-
նապը:

ՎԱՀԱՆ - Դուք էլ եկաք, հիմա լրա-
ցանք... համարյա լրացանք:

ՍՈՒՐԵՆ - (ընդառաջ է գնում Մուշե-
ղին, գրկում): Բարև, տղաս, վեր-
ջապես տեսանք իրար: (Իրենից
հեռացնում, գննում է:) Լրջացել
ես:

ՄՈՒՇԵՂ - Միշտ էլ լուրջ եմ եղել:

ՍՈՒՐԵՆ - Չէ, սա ուրիշ լրջություն է:
(Գրկում է Անուշին:) Բարև, աղ-
ջիկս, ինչպես ես:

Անուշն անսպասելի հեծկլտում է:

ՍՈՒՐԵՆ - Դե, դե, ծանր օրերը ազ-
դել են մեր ժպտերես Անուշիկին...

ԱՍԴԻԿ - (բերում է բաժակով թեյը,
բայց տեսնելով նորեկներին, բա-
ժակը դնում է սեղանին): Անուշ,
էս ինչ շուտ եկար: Հոսպիտալ չեմ
գնացել:

ՄՈՒՇԵՂ - Զգնացինք:

ԱՍԴԻԿ - (ասես չլսելով Մուշեղին):

Անուշ, Մերիի հետ գնացիք
Գագոյենց տուն:

ՄՈՒՇԵՂ - Գնացել են:

ԱՍԴԻԿ - (նոյն կերպ): Անուշ, ինչ
ես իմացել:

Անուշը տեսնում է Լուսինեին, որ
բազմոցից բարձրացել ու նայում
է իրեն: Գնում է դեպի Լուսինեն:
Գրկում են իրար ու քարանում:

ՎԱՀԱՆ - (Մուշեղին): Խոսիր:

ԱՍԴԻԿ - Չէ, սպասիր, Մուշեղ, չա-
սես, ոչինչ չասես: Քանի դեռ չես
ասել, էլի հոյս կա... չէ, էլ հոյս
չկա: Քանի օր Է՝ սիրտս պայթում
է, քանի օր Է՝ երազիս Դավիթս
նոր տուն է սարքում ու չի լսում
ինձ, որ թողնի էդ տունն ու գա իր
տունը... Լուսինե, աղջիկս, դո՞ւ էլ
գիտես... Գիտես, զգում եմ, որ
գիտես, բայց դու էլ լոիր, ոչինչ
չասես:

ԵՎԳԻՆԵ - Աստղիկ ջան, խնդրում
եմ...

ԱՍԴԻԿ - Հա, կնստեմ, էլ չեմ խո-
սի, ուզում եք՝ լաց չեմ լինի:
Միայն թե լուեք: Քանի դուք լուս
եք՝ Դավիթս ողջ է:

Դադար:

ԱՍԴԻԿ - (փոխված ծայնով): Վա-
հան, հիմա խոսիր: Դու խոսիր:

ՎԱՀԱՆ - (դժվարությամբ բառերը
գտնելով): Ծուտով բոլորը կիմա-
նան, կգան ցավակցելու, հետո

տղայիս կրերեն՝ զրահագնացի վրա, ընկերներով շրջապատված... Բայց մինչև էդ... Եվգինե, քիչ առաջ ասում էիր պատերազմի տված դասի մասին: Պարզվեց, ասածող այսօրվան էր վերաբերում:

ԵՎԳԻՆԵ - (Հիոռթված): Ներիր, ինչ իմանայի...

ՎԱՀԱՆ - Ներողություն մի խնդրիր: Եդ ես եմ շնորհակալ քեզնից, որ հիմա, երբ դեռ չեմ գիտակցում, թե որքան մեծ է ցավս, գիտեմ անելիքս:

ԱՍՏՂԻԿ - Վահան, նստիր... Անուշ, ջուր բեր հորդ...

ՍՈՒՐԵՆ - Սպասիր, Աստղիկ, թող խոսի:

ՎԱՀԱՆ - Եվգինե, Անուշիս կարող ես տանել քո տունը: Լուսինե, աղջիկս, հենց էսօր թոռիս հետ կվերադառնաս քո տունը: (*Աստղիկին*.) Իսկ մենք պատրաստվենք... դիմավորելու մեր որդուն:

2008 թվական, փետրվարի 29

Դավթյանների քնակարանը: Հյուրասենյակ: **Պատերին կտավներ:** Բջջայինով խոսելով գալիս է Եվգինեն:

ԵՎԳԻՆԵ - Դու ինձ լսիր, հաշվապահ շատ բան է ասում, թվերից բացի նրան ոչինչ չի հետաքրքրում... Էլի եմ ասում, երկու օր

խանութը փակիր... Է հա, հետո՞ ինչ, հիմա ո՞վ դրա սիրտն ունի: Քաղաքի կեսը դուրս է լցվել փողոցները, մյուս կեսն էլ տներից դուրս չի գալիս... Դա նշանակում է, որ ծնունդ, կնոնք ու հարսանիք հետաձգված են անորոշ ժամանակով: Ո՞վ, ե՞ս... Ինչ էլ համեմատեցիր... Որովհետև ես չեմ կարող ծնունդ չանել, հետո էլ՝ հավաքվում ենք մենք մերոնցով ու բոլորս էլ նոյն շենքում ենք ապրում... Լավ, դու գիտես, բայց հետո չասես՝ կեսուրս չզգուշացրեց: (*Ինքնագոհ ժպտալով:*) Ել չսկսես, միևնույն է, չեմ հավատա, ո՞ր մի հարսն է կեսուրով հիացած, որ դու... Չէ, դու ուրիշ ես: Ենպես որ, ուրիշ ջան, տորթը նոր կուղարկես... պրոֆիտրոլներն էլ չմոռանաս... Եվ ինչպես միշտ՝ միկադո սիրելի տեգորիկիդ համար: (*Ըեռախոսն անջատելով:*) Արտանի...

Կողքի սենյակից սայլակի վրա հայտնվում է Արտակը:

ԱՐՏԱԿ - Ինչպես միշտ՝ ինձ հիշում ես ամենաանպատեհ ժամին:

ԵՎԳԻՆԵ - Բոլո՞ր նկարիչներն են էդ-պես հայահունչ արտահայտվում՝ անպատեհ ժամին:

ԱՐՏԱԿ - Չէ, միայն հայերեն լավ գրականություն կարդացող նկարիչները: Ինչի՞ հիշեցիր նվաստիս մասին:

ԵՎԳԻՆԵ - Նվաստ ջան, Լիլիթի նվերը պատրաստ է:

ԱՐՏԱԿ - Ուրեմն դու պիտի հիշեցնես, որ գեղեցկուիի զարմուհուս նվերի մասին չմոռանա՞մ:

ԵՎԳԻՆԵ - Ինչ իմանամ, դու որ ներշնչվում ես՝ քեզ էլ ես մոռանում: Նկարո՞ւմ էիր:

ԱՐՏԱԿ - Ինչ նկարել... Եվրոնյուզն էի նայում:

ԵՎԳԻՆԵ - Եվ ինչ...

ԱՐՏԱԿ - Ոնց որ Եվրոնյուզի լրագրողն ապրում է Երևանում, իսկ Հայլուրի լրագրողը՝ Եվրոպայում:

ԵՎԳԻՆԵ - Գուցե կյանքից բան չեմ հասկանում, բայց որ սրա վերջը վատ է լինելու՝ առանց քո սուս ու ծիշտ լրագրողների գիտեմ:

ԱՐՏԱԿ - Երբվանից է իմ ապոլիտիկ մոլիկանու մայրը հետաքրքրվում պոլիտիկայով, այն է՝ հոռետեսական նոտայով:

ԵՎԳԻՆԵ - Ի դեպ, նկատել ես, որ հետաքրքրվել բայի մեջ կարևորը քրքրվելն է...

ԱՐՏԱԿ - Գնահատեցի կալամբուրը, բայց հարցիս չպատասխանեցիր:

ԵՎԳԻՆԵ - Ինչ պատասխանեմ, զորք ու ոստիկան լցրել են փողոցները, ասես թշնամու քաղաք են պաշարել, ու էղքանից հետո ուզում ես, որ լավատեսական ակորդով ավարտեմ խոսք:

ԱՐՏԱԿ - Մամ, իսկապես քաղաքում զորք է:

ԵՎԳԻՆԵ - Զորքը դեռ ոչինչ... Օդն է ծանրանում:

ԱՐՏԱԿ - Օ՞դը...

ԵՎԳԻՆԵ - Լարվածությունից: Մարդկան երկու բանակի են բաժանվել, մեջտեղում՝ զորքը: Օդը պայթում է էղ երեքի... վախենում եմ ասել՝ թշնամանքից:

ԱՐՏԱԿ - 15 տարի է՝ սայլակի մեջ եմ, առաջին անգամ նեղացա աստծուց, որ նորմալ մարդու պես չեմ կարող իջնել փողոց, գնալ հրապարակ, իմ աշքով տեսնել...

ԵՎԳԻՆԵ - Ի սեր Աստծու, պետք չէ... Հրեն՝ Վահանը օրերով կորչում է էղ փողոցներում ու հրապարակում: Լուսինեն հուսահատությունից իրեն է ուտում, Աստղիկը վախից՝ մարդուն: Տունը գժանց է դարձել: Պապի սիրտը երկու անգամ ստենտավորել են, որ չշիմանա, ինչ է անելու մեր ակտիվիտերը... Չէ, իրոք որ, խեղձերի տունը գժանց է դարձել:

ԱՐՏԱԿ - Փոխարենը մեր տունը՝ կոմֆորտի ու հանգստության կղզի: Ամուսինդ բիզնեսից բացի ոչնչով չի հետաքրքրվում, հարսդիր խմորեղենի խանութ-սրահից դուրս չի գալիս, թոռնիկդ իր դասերով ու կոմպով, ես՝ սայլակի մեջ, Մուշեղը...

ԵՎԳԻՆԵ - Հենց Մուշեղս...

ԱՐՏԱԿ - Ինչ է որ...

ԵՎԳԻՆԵ - Երեք օր է՝ հրապարակի մերձակայքն է հսկում:

ԱՐՏԱԿ - Փաստորեն, պարոն փոխանդապետին կարինետից քշել են փողոց:

ԵՎԳԻՆԵ - Չհամոզես, որ ծաղրում
ես... Ես իմ տղային լավ գիտեմ՝
իեշ սրտովը չի էդ գործը:

ԱՐՏԱԿ - Թող հրաժարվի:

ԵՎԳԻՆԵ - Մեծ-մեծ ես բրդում...

Գալիս է Սուրենը:

ՍՈՒՐԵՆ - Հերիք չէ՝ բրդում է, էն էլ՝
մեծ-մեծ: Ո՞մ մասին է խոսքը:

ԵՎԳԻՆԵ - Հետո կասեմ: Լավաշը
բերել ես:

ՍՈՒՐԵՆ - Պատկերացրու, չեմ բերել:
Մինչև տուն հասա՝ քանի տեղ
կանգնեցրին: Մասսայական պսի-
խոզ է:

ԵՎԳԻՆԵ - Չսկսես... Դրսինը դուրսը
թռիեք, գլուխս պայթում է: (Գնում
է:)

ՍՈՒՐԵՆ - Ի՞նչ է եղել:

ԱՐՏԱԿ - Մուշեղի համար է ան-
հանգստանում:

ՍՈՒՐԵՆ - Մուշեղը երեխա չէ...

ԱՐՏԱԿ - Բայց ինքը մայր է:

ՍՈՒՐԵՆ - Եթե էդքանը գիտես, ինչի
չես խնայում մորդ:

ԱՐՏԱԿ - Այսինքն...

ՍՈՒՐԵՆ - Ինտերնետում պտտվում է
հարցազրույցդ:

ԱՐՏԱԿ - Եվ...

ՍՈՒՐԵՆ - Պատի դեմ խաղ չկա:

ԱՐՏԱԿ - Դա քո կարծիքն է:

ՍՈՒՐԵՆ - Իսկ քո կարծիքը հայտնե-
լուց առաջ վաս չեր լինի, եթե հի-
շեիր, որ հայրդ բիզնես ունի,
եղբայրդ բարձրաստիճան սպա
է...

ԱՐՏԱԿ - Փողոց դուրս ելածները ո-
չինչ չունեն:

ՍՈՒՐԵՆ - Գուցե ունեն, բայց ամեն
մեկն անում է իր ընտրությունը:

ԱՐՏԱԿ - Ես էլ արել եմ իմ ընտրութ-
յունը: (*Մոտենում է պատուհա-
նին, դուրս է նայում:*)

Դռան զանգ:

ԵՎԳԻՆԵ - Սուրեն...

ՍՈՒՐԵՆ - Գնում եմ...

Գնում, վերադառնում է Վահանի
հետ:

ՎԱՀԱՆ - Գլուխս առա-փախա...

Աստղիկը անտանելի է դարձել,
ոչինչ չի ուզում լսել, մի գլուխ
կրկնում է՝ թռոանս տուն բերեք:
Բայց որտեղ գտնեմ, գտնեմ էլ՝
նրան տուն բերել կլինի: Առաջ
գոնե գիշերները տուն էր գալիս,
հենց վրաններ խփեցին՝ էլ երեսը
չենք տեսնում: Բայց գոնե Աստ-
ղիկը ասում, սիրտը հանգստաց-
նում է: Հոգս Լուսինեն է, եղած
օրվանից բնավորությունը փակ
էր, Դավիթիցս հետո ավելի փակ-
վեց... Հիմա էլ վախը մեջն է պա-
հում, սիրտը չի դիմանա...

ԵՎԳԻՆԵ - (որ նրա խոսքի կեսից ե-
կել, լսում էր): Նա ջահել է, կդի-
մանա, դու քո մասին մտածիր...

ՎԱՀԱՆ - Վահանս առավոտ զան-
գեց, հարցրեց՝ Լիլիթի ծնունդը
նշելու ենք: Իմացավ, որ նշելու
ենք, ասաց՝ կգա: Որ գա, Էնպես

դասավորենք, որ չգնա... գոնե էս
գիշեր:

ԱՐՏԱԿ - Ինչո՞ւ էս գիշեր:

ՎԱՀԱՆ - Ի՞նչ իմանամ, բան էր՝ ա-
սացի:

Գալիս է Աստղիկը:

ԱՍԴՐԻԿ - (Վահանին): Տնաշեն, էն-
պես դուրս թօրար, չհասցրի դեղդ
տալ: (*Տալիս է սրվակը:*) Բժիշկդ
չի ասել, որ առանց սրան տնից
դուրս չգաս:

ՍՈՒՐԵՆ - Հետո էլ ասում են՝ պահա-
պան հրեշտակներ չկան:

ԵՎԳԻՆԵ - Հա, դուք մեզ հրեշտակ
համարեք, ինչքան էլ մենք հրեշ-
ներ լինենք: Աստղիկ ջան, էնքան
մսի աղը նայեցի՝ բերանիս համը
կորավ: Արի, մի հատ էլ դու նա-
յիր... (Գնում են:)

ՎԱՀԱՆ - Եվգինեի թփով տոլման,
Աստղիկի՝ ամառային տոլման:
Բախտներս բերել է, որ ամեն մե-
կը մի տեսակի մեջ է վարպետա-
ցել, թե չէ պատկերացնո՞ւմ ես,
եթե երկուսը միայն թփով տոլմա
եփեին:

ՍՈՒՐԵՆ - Ավելի վատը կա՝ երկուսն
էլ եփել չիմանային: Բայց քանի
որ բախտներս բերել է՝ նարդին
առաջ չըերենք:

ՎԱՀԱՆ - Դեռ մի բան է՝ ավելի:

Նարդու քարերն են շարում:

ԱՐՏԱԿ - Մեր ջոկատում Գավառից
մի տղա կար, ասում էր՝ կոհվը

պրծնի, օրվա կեսը նարդի եմ
խաղալու:

ՍՈՒՐԵՆ - Զոհվեց:

ԱՐՏԱԿ - Չէ, ապրում է: Բայց նար-
դի չի խաղում:

ՎԱՀԱՆ - Ինչո՞ւ:

ԱՐՏԱԿ - Հազիկ ընտանիքն է պա-
հում... ժամանակ չունի: (Գնում է
իր սենյակը:)

ՍՈՒՐԵՆ - Ազատ ժամանակ ունենա-
լու համար գործ պիտի անես: Ա-
ռաջարկեցի՝ բիզնեսիս մեջ
մտիր, կամաց-կամաց գործից
կհասկանաս, ուղեղ ունես, ծիծա-
ղելի թոշակիդ ու երբեմն ջրի
գնով վաճառվող նկարներիդ հոյ-
սին չես մնա: Բայց ոնց կլինի՝ ին-
քը նկարիչ է: Իր նման էլ էդ
ընկերը կլինի:

ՎԱՀԱՆ - Մի դատիր...

ՍՈՒՐԵՆ - Իսկ ես դատվելուց չեմ
վախենում:

Ներս է ընկնում Լիլիթը:

ԼԻԼԻԹ - Ո՛ւս, արդեն հավաքվում
եք... Տատի... Տատ...

ԵՎԳԻՆԵ - (Ներս գալով): Եկավ
հրաշքս...

ԼԻԼԻԹ - Հրաշքդ ուզում է մեկ ան-
գամ էլ հարցնել՝ ընկերուիիներիս
կանչեմ... գրնե մի քանիսին:

ՍՈՒՐԵՆ - Մեկ անգամ էլ ասենք՝
մեզ մի հարցրու:

ՎԱՀԱՆ - Բա ո՞ւմ հարցնի:

ՍՈՒՐԵՆ - Հորը: Նա լավագույնս է
տիրապետում իրավիճակին:

ԵՎԳԻՆԵ - (*Lիլիթին*): Հարցո՞վ ես:
ԼԻԼԻԹ - (*հոգոց հանելով*): Հայրիկն
ասաց՝ նպատակահարմար չէ...
իրավիճակը խառն է:
ՍՈՒՐԵՆ - Ուրեմն՝ ծնունդի կնշենք
առանց ընկերուի իների:
ԼԻԼԻԹ - Առանց էն էլ չորս տարին
մի անգամ ենք ծնունդս նշում...
Լավ, ծնողներս ինչ էին մտածում,
չէ՞ն կարող հաշվարկել, որ
փետրվարի 29-ին չծնվեի:
ԱՍՏՂԻԿ - (*բերում է ուտեստեղեն*):
Անուշս չէր կարող, առավելագույ-
նը, որ կարողացավ էս կյանքում
անել՝ ձարտարապետի դիպլոմը
դրեց դարակն ու էնքան խմորե-
ղեն թխեց, մինչև դարձավ քաղա-
քի լավագույն հրուշակարանի
տերը:

ԵՎԳԻՆԵ - (*ինքն էլ ուտեստեղենը
բերելով ու սեղանին շարելով*):
Մուշեղս էլ չէր կարող, խելքն ու
միտքը պետական ծառայությունն
էր, իսկ առավելագույնը, որ կա-
րողացավ անել՝ սերժանտից հա-
սավ փոխգնդապետի: Եվ դա՝
առանց խնամի-ծանոթ-բարեկա-
մի:

ԼԻԼԻԹ - Փաստորեն, ես տարերա-
յին ծնունդ եմ ու չորս տարին մեկ
եք ստիպված հիշում իմ մասին:

Գայիս է Արտակը՝ բերելով կտավը:

ԱՐՏԱԿ - Խոստանում եմ, դու ամեն
տարի կստանաս քո նվերը:

ԼԻԼԻԹ - Դու աշխարհի ամենազիլ

հոպարն ես: (*Կտավը հենում է
պատին, հիանալուց հետո:*) Եթ
խոստում կատարես, իսկ դու
կկատարես, մի քան տարի հե-
տո մեր քաղաքի ամենալավ կո-
լեկցիան ես կունենամ... Վայ, քիչ
էր մնում՝ մոռանայի: Աստղիկ
տատի, Վահանին տեսա...

ԱՍՏՂԻԿ - Որտե՞ղ...

ՎԱՀԱՆ - Ե՞րբ...

ԼԻԼԻԹ - Կանգառի մոտ, մի տաս
րոպե առաջ:

ՎԱՀԱՆ - Ի՞նչ ասաց:

ԼԻԼԻԹ - Ոչ մի բան ել չասաց: Դի-
մացի մայթով գնում էր, ինձ չտե-
սավ:

ԱՍՏՂԻԿ - Վահան, վերջապես ներբ
ես հետը լուրջ խոսելու:

ՍՈՒՐԵՆ - Ի՞նչ է նշանակում այդ լուր-
ջը:

ԱՍՏՂԻԿ - Որ ուրիշների նման տու-
նը մնա:

ՎԱՀԱՆ - Նա արդեն 18 տարեկան
է:

ԱՍՏՂԻԿ - Հետո՞ ինչ: 18 տարեկա-
նին չի կարելի խորհուրդ տալ,
թեկուզ՝ պատժել:

ԵՎԳԻՆԵ - Ինչպիս պատժել:

ԼԻԼԻԹ - Անկյուն կանգնեցնել...
Պատկերացնում եմ՝ 1 մետր 80
սանտիմետրանոց զարմիկս՝
անկյունում կուչ եկած:

ԵՎԳԻՆԵ - Զգգացի՞ր, որ չափն ան-
ցար:

ԼԻԼԻԹ - Չէ, որովհետև ապերիկս
ինչ անում է՝ ձիշտ է անում:

ՎԱՀԱՆ - Դե արի, սրանց խելք սովորեցրու կամ... պատժիր:

ԵՎԳԻՆԵ - Ես մի բան գիտեմ՝ դժվար պահերին ընտանիքս իմ կողքին պիտի լինի: Մնացածը ինձ չի վերաբերվում:

ԱՍՏՂԻԿ - Ես էլ ժամանակին նոյնն էի ասում, բայց Դավիթս իր ընտրությունն արեց:

Դադար:

ՍՈՒՐԵՆ - Վահանը որ եկավ, ես հետո կխոսեմ:

Գալիս են Անուշն ու Մուշեղը՝ տուփերով քեռնված:

ԱՆՈՒԾ - Մեկն ինձ կասի՞, թե է՞ո մարդիկ ինչի են լցվել փողոց:

ԱՐՏԱԿ - Մարդիկ դժգոհ են:

ԱՆՈՒԾ - Ինչից:

ԱՐՏԱԿ - Նրանցից գողացել են իրենց ձայնի իրավունքը:

ԱՆՈՒԾ - Լավ, էլի, ոնց որ առաջին անգամն է...

ԱՐՏԱԿ - Բայց դա չի նշանակում, որ միշտ նոյնը պիտի կրկնվի:

ԱՆՈՒԾ - Կրկնողը քեզ պիտի հարցնի...

ՄՈՒԾԵՂ - (Անուշին): Տիկինս, խմորեղեն պատրաստելը քեզ մոտ ավելի լավ է ստացվում:

ԱՆՈՒԾ - Ինչ ես ուզում դրանով ասել:

ՄՈՒԾԵՂ - Ես տուփերից ձեռքերս ազատիր ու մի բաժակ ջուր բեր: Բայց կարող ես ջուր չբերել ու մնալ խոհանոցում:

Անուշը եփ գալով, իր տուփերով գնում է խոհանոց: Լիլիթն ու Աստղիկը վերցնում են Մուշեղի տուփերը, տանում են խոհանոց:

ԱՐՏԱԿ - (Մուշեղին): Կարո՞ղ ես ասել, ինչ գործ ունի քաղաքում զորքը:

ՄՈՒԾԵՂ - Կարող եմ, բայց չեմ ասի:

ՎԱՀԱՆ - Պետական գաղտնիք է:

ԱՐՏԱԿ - Էղքան բացահայտ պետական գաղտնիք չի լինում: (Մուշեղին.) Զորքը արտաքին թշնամու համար չէ... Թե՛ սխալ վում եմ:

ՍՈՒՐԵՆ - Իսկ գուցե զորք չէ...

ՎԱՀԱՆ - Բա տանկերը...

ՄՈՒԾԵՂ - Կարծում էի՝ ծնունդ ենք նշելու:

ԱՐՏԱԿ - Ապեր, ո՞ր օրվանից ես վախենում հարցի պատասխանել:

ՄՈՒԾԵՂ - (հազիվ իրեն զսպելով): Ի տարբերություն քեզ, ես հիշում եմ, որ կրտսեր եղբայրս ես:

ԱՐՏԱԿ - Իսկ դու քեզ ավագ եղբոր պես չես պահում:

ՍՈՒՐԵՆ - Երկուսդ էլ ծեզ ծիշտ չեք պահում: Արտակ, գնա սենյակդ, հանգստացիր, հետո կգաս: (Հայցքով ստիպելով:) Գնա:

ԱՐՏԱԿ նյարդային շարժումներով գլորելով սայլակը՝ գնում է:

ԵՎԳԻՆԵ - (դուրս է նայում խոհանոցից): Սովեն...

ՍՈՒՐԵՆ - Խոհանոց, ու չերևաք, մինչև չկանչեմ:

ԵԼՋԻՆԵՆ ԱՆԻԵՏՈՎԱՆՈՒՄ Է:

ՍՈՒՐԵՆ - Վահան, պարտիան հետո կշարունակենք: (*Փակում է տուփը, Մուշեղին:*) Սիգարետ տուր:

ՄՈՒԾԵՂ - Դու չես ծխում:

ՄՈՒԾԵՂ - Հիմա ծխում ես:

ՎԱՀԱՆ - Ինձ էլ տուր:

ՍՈՒՐԵՆ - (նայում է Վահանին, ասես հասկանալով, որ հակածառելն անհմաստ է, Մուշեղին): Նրան էլ տուր:

ԵՐԿՈՒ ԸՆԿԵՐՆԵՐԸ ԱՆՎԱՐԺ ԾԽՈՒՄ ԵԱ՝ ՎԱՀՈՒԳ ՀԵՆ ԾԽԵԼ:

ՍՈՒՐԵՆ - Հիմա կարող ես խոսել:

ՄՈՒԾԵՂ - Ես հրաման եմ կատարում:

ՍՈՒՐԵՆ - Դա չէ հիմա կարևորը:

ՄՈՒԾԵՂ - Ինձ համար կարևոր դա է, որովհետև վերսից տրված հրամանը կատարելու համար ես էլ հրաման եմ տալու:

ՎԱՀԱՆ - Ինչքան հասկանում եմ, խոսքը կրակելու հրամանի մասին է:

ՍՈՒՐԵՆ - Մուշեղ, տղաս, երբեք չեմ խառնվել քո կյանքին, դու ես ընտրել մասնագիտությունդ, աշխատանքդ, բայց հիմա...

ՍՈՒՐԵՆ - Հիմա ոչինչ չի փոխվել: Ու շարունակիր չխառնվել իմ կյանքին:

ՎԱՀԱՆ - Ինձ օտար մարդ չես, թոռնիկիս հայրն ես... Հիմա ամենադժվարը հաստատ քո գործն է, բայց...

ՄՈՒԾԵՂ - Հասկացա, որ մտածում եք իմ մասին, բայց ինչ եք ուզում ինձնից... ինչ եք պահանջում:

ՍՈՒՐԵՆ - (Հփոթված): Զգիտեմ... հենց նոր հասկացա՝ չգիտեմ՝ ինչ պահանջեմ, ինչ առաջարկեմ...

ՎԱՀԱՆ - Ես դրա իրավունքն ել չունեմ, բայց... ինչ ես կարծում, կրակելու հրաման կլինի:

ՍՈՒՐԵՆ - Ինչ ես խոսում, մեր քաղաքի փողոցներում ե՞րբ է արյուն թափվել, են էլ՝ աթոռի համար:

ՎԱՀԱՆ - Ես էլ դա եմ ասում... Գուցե զորքը բերել են, որ մարդիկ վախենան, թողնեն-գնան... կամ էլ էնքան մնան փողոցներում, մինչև իրենք հոգնեն... Հա՛, Մուշեղ ջան, ասա, որ էդպես է:

ՄՈՒԾԵՂ - Մինչև տուն գալս հրապարակի մոտ էի: Հեռվից նայում էի ներսում հավաքված մարդկանց դեմքերին, հետո դրսում կանգնածների դեմքերին... Էնքան նման էին իրար, մի պահ թվաց՝ երկու կողմում էլ նոյն բանն են մտածում, նոյն մտքերն ունեն ու նոյն զգացմունքները...

ՎԱՀԱՆ - Ես էլ էդ եմ ասում՝ մի քաղաքի մարդիկ ենք, ո՞նց կարող ենք իրար դեմ ելնել...

ՍՈՒՐԵՆ - Սպասիր, Վահան... (Մուշեղին:) Ծարունակիր:

ՄՈՒԾԵՂ - («Վակվելով»): Արդեն ա-

սացի՝ մի պահ թվաց... (*Սևեռուն նայելով:*) Ել հարց չտաք:

ՄՈՒՐԵՆ - (բարձր): Եվգինե, Անուշ,
սեղանը օցեք... Աստղիկ, զանգիր
Լուսինեին, թող վերև բարձրանա:

ԼԻԼԻԹ - Դետք չէ զանգել, ես կկան-
չեմ: (*Դուրս է թռչում:*)

Գալիս Արտակը:

ԱՐՏԱԿ - Դատելով ձայներից՝ կա-
րանտինն ավարտվեց, մեր
մուտքն ազատ է: Բայց դատելով
ձեր մոայլ դեմքերից՝ բոլոր հար-
ցերը մնացին անպատճախան:

ԱՍՏՀԻԿ - (*մատուցարանով բերում
է սպասքեղեն, շարում սեղանին
ու հընթացս, առանց նայելու Մու-
շեղին:*) Մուշեղ, գիշերը երազումս
Դավիթիս եմ տեսել:

ՄՈՒՇԵՂ - (*զարմացած, որ իրեն է
դիմում:*) Դավիթին...

ԱՍՏՀԻԿ - Քեզ հես էր խոսում, քեզ-
նից ինչ-որ բան էր պահանջում,
թե խնդրում, չհասկացա, հեռու
էիք...

ՄՈՒՇԵՂ - Աշոտովնա, էնաես ես ա-
սում, կարծես քո երազում ես ի եմ
եղել:

ԵՎԳԻՆԵ - (*ուտեստեղեն բերելով ու
սեղանի դնելով:*) Եթե ասում է, ու-
րեմն եղել ես:

ԱՐՏԱԿ - Ապեր, վրադ վերցրու, դի-
մադրելն անհմաստ է:

ԱՍՏՀԻԿ - Դիմադրելու բան չկա,
ինքը հասկացավ:

ՎԱՀԱՆ - (*թեման փոխելու միտու-*

մով:) Նոյնիսկ Աստղիկս, որ իմ
իմացած բոլոր զոքանչներից ա-
մենաօրինակելին է, երբեմն իրեն
թույլ է տալիս զոքանչություն ա-
նել: Ոչինչ, Մուշեղ Զան, լարված
է, հենց Վահանս գա, ինքը շողու-
լի կգա:

ՄՈՒՇԵՂ - Հասկանում եմ, Արսենիչ,
բոլորիս նյարդերն էլ լարված են:
Վահանին ես էլ ասելու բան ու-
նեմ: Մամ, արագացրու, ժամա-
նակս սուղ է:

ԵՎԳԻՆԵ - Ամեն ինչ պատրաստ է,
մնում է միայն հրամանը տաս,
Մուշեղ Զան, ինչքան չինի՝ սպա-
յի մայր եմ:

Գալիս են Լուսինեն ու Լիլիքը:

ԼԻԼԻԹ - Չէր ուզում գալ, կպել էր
պատուհանին, նայում էր, երբ է
Վահանը գալու: Բերեցի մի պայ-
մանով, որ մեր տանն էլ պատու-
հան կա, ու մի հարկ վերևից
ավելի լավ է երևում բակը:

ԼՈՒՍԻՆԵ - Բա որ տան հեռախոսով
զանգի... պատասխանող չինի:

ԱՆՈՒԾ - Բջջայինը մոտը չի...

ԼՈՒՍԻՆԵ - Օգնութն ինչ... հրապա-
րակում զանգերը լովում են:

ՄՈՒՇԵՂ - Մտքին լինի զանգելը՝
կզանգի:

ԵՎԳԻՆԵ - Հիշեցի 93-ի փետրվա-
րը... Էն ժամանակ էլ ես էի բողո-
քում քեզնից, Արտակ Զան, որ
հայրդ Մոսկվայից երկու օրը մեկ
էր զանգում, իսկ դու երևանում

ընդհանրապես չէիր զանգում...
Ամեն ինչ կրկնվում է...

ԼՈՒԽԻՆԵ - (սարսափած): Չէ...
պետք չէ...

ՎԱՀԱՆ - Ի՞նչը պետք չէ, աղջիկս:
ԼՈՒԽԻՆԵ - Միայն թե չկրկնվի... Այն
ժամանակ Դավիթը գնաց...

ՍՈՒՐԵՆ - (շեշտված անհոգութ-
յամբ): Դե, հերիք է, եկեք հիշենք
մեր հավաքվելու պատճառն ու
փորձենք ուրախանալ... չէ, պար-
զապես ուրախանանք, որ...

Վահանը ներս է ընկնում ճնծա-
ղիկների մեծ փնջով:

ՎԱՀԱՆ - Առանց ինձ եք ուզում ու-
րախանալ...

Բոլորն այնպես են վեր քոչում
տեղերից, որ հասկանալի է՝ որ-
քան մեծ է նրանց տագնապը և
անսպասելի ուրախությունը:

ՎԱՀԱՆ - (ծաղիկները տալով Հիլի-
թին): Լիլուշ Զան, դու միայն իմ
անուշիկ Անուշ հորաքրոջ աղջի-
կը չես, դու միայն իմ զարմուիին
չես, դու աշխարհի ամենաբարի
ու սիրունիկ աղջիկն ես, որը հա-
ջողացրել է ինպես ծնվել, որ չորս
տարի սպասենք՝ իս մի օրվա հա-
մար:

ԱՆՈՒԾ - Խնդրեմ, ամենառուշը եկավ
ու ամենաառաջինը ելույթ ունե-
ցավ: (Գորովանքով քաշելով նրա
մազափնջից:) Բայց ինչ ծեծելու
ապրանք ես, հենց գործս մի քիչ

թեթևանա՝ քեզնով զբաղվելու
եմ... շատ լուրջ եմ զբաղվելու:

ՎԱՀԱՆ - Համաձայն եմ, հորք Զան,
միայն թե մինչև էդ թույլ տուր
մորս օրինական բողոքները լսեմ:
(Մոտենում, իրո խոնարհ տեսքով
կանգնում է:) Մայր, բաց քո նա-
խատինքների տոպրակը, որ դա-
նայան տակառի ծանրությունն
ունի:

Լուսինեն պայծառացած դեմքով
գրկում է որդուն:

ԱՐՏԱԿ - Ոնց է երևում ապագա
ժուռնալիստը... Իսկ դասերից
բացակայելու համար Երբ են հա-
մալսարանից վտարելու:

ՎԱՀԱՆ - Եթե չհաղթեցինք՝ երբ
մտքներով անցնի:

ՄՈՒԾԵՂ - Հաղթե՞լ... Ո՞ւմ եք ուզում
հաղթել:

ՎԱՀԱՆ - Ով արժանի է պարտութ-
յան:

ՍՈՒՐԵՆ - (տեսնելով, որ երկուսը
լարվեցին): Վերջապես Լիլիթիս
կենացը խմելու ենք... Զբաղեցրեք
ծեր տեղերը, վերցրեք բաժակնե-
րը, Լիլիթ, քեզ՝ հյութ, Վահան,
սկսիր:

ՎԱՀԱՆ - Մեր քաղցր թոռնիկն այ-
սօր դարձավ 12 տարեկան: Ես
ցանկանում եմ, երբ չորս տարի
հետո նշենք 16-ամյակդ, նորից
շրջապատված լինես քո ամենա-
հարազատ ու թանկ մարդկան-
ցով, ու ինչպես հիմա, բոլորս մի

մարդու պես ասենք՝ ծնունդ շնորհավոր: Սուրեն, շարունակիր:

ՍՈՒՐԵՆ - Շարունակեմ... Չէ, Վահան, էս անգամ պիտի մեր ավանդական կենացներից շեղվեմ ու խմեմ մի ուրիշ բանի համար... (*Մտքերը ժողովելով:*) Ես ու դու ծանոթացանք 1972 թվականին, երբ դարձանք այս տան բնակիչները:

Եվգինեն ու Աստղիկը ժպտում են:

ՍՈՒՐԵՆ - (նրանց): Հաստատ հիշեցիք տունը ջրելը... Ես էլ էն թթի օդու համը չեմ մոռանում: Ինչ որ է... 36 տարի ապրում ենք մի տան պես: Սկզբում՝ հարևաններ, հետո՝ ազգականներ, դիմացանք ամեն ինչի... Մի մարդու պես սգացինք Դավիթիս մահն ու դիմացանք Արտակիս փորձությանը, ուրախացանք Լիլիթիս ծնունդով, իսկ կրտսեր Վահանս մեր երկու տան միակ ծրագն է... Ինչի՞ եմ հիմա պատմում, էս ամենը բոլորդ էլ ինձնից լավ գիտեք... Գիտեք, բայց պիտի կրկնեմ, որովհետև հենց հիմա մեր քաղաքը վտանգի մեջ է, ուրեմն՝ վտանգի մեջ ենք բոլորս, մեզնից ամեն մեկը: Պատերազմը, մութն ու խավարը չկարողացան մեզ հաղթել, պարտվեցին մեր սիրուն, բարեկամությանը, իրար օգնության հասնելուն, հոգսը կիսելուն:

Բայց հիմա, երբ պատերազմ չէ, լոյս ու ջերմություն կա տներում, մեզ փորձում են բաժանել, թշնամացնել, մեզ փորձում են իրար դեմ հանել... Չի ստացվի: Վստահ եմ, չի ստացվի, ուրեմն խմենք եղ վստահության կենացը, որ մեր քաղաքն ու մենք չպարտվենք:

ՎԱՀԱՆ կրտսեր - Ես չեմ խմի:

ՍՈՒՐԵՆ - Ինչո՞ւ... սխալ էր ասածս:

ՎԱՀԱՆ կրտսեր - Ասածդ ճիշտ էր կինոյի կամ դասագրքի համար: Կյանքն ուրիշ է:

ՄՈՒԾԵՂ - Դո՞ւ ես ուրիշը:

ՎԱՀԱՆ կրտսեր - Մեկն էլ՝ ես:

ԱՆՈՒԾ - Վահան ջան, բան չունեմ ասելու, քաղաքականությունը լուրջ բան է, բայց չեմ կարծում, որ մի քիչ շուտ ես քեզ նետել եղ հորձանքի մեջ:

ՎԱՀԱՆ կրտսեր - Եթե տարիքս նկատի ունես՝ երկու պապերս կարգին մեծ են, բայց ոնց որ չեն շտապում իրենց նետել եղ հործանքի մեջ:

ՄՈՒԾԵՂ - (կրտսեր Վահանին):

Զափդ անցնում ես, տղա ջան:

ԱՐՏԱԿ - (Մուշեղին): Դու քեզ ես համարում չափի մասնագետ:

ԵՎԳԻՆԵ - Մնում է՝ ուրիշի կեղտոտ խաղերի համար եղբայրներն իրար դեմ դուրս գաք: Մտքներնվդ չանցնի, ես չեմ թողնի:

ԼԻԼԻԹ - Ինչի՞ որ... Սարոյան եղբայրներից ինչո՞վ ենք պակաս:

ԱՆՈՒԾ - Զայնդ, մնում էր՝ դու խառնվեիր մեծերի խոսակցութ-

յանը: Ու հայացքդ խմբագրիր՝ չեմ նայի, որ ծնունդդ է: (Արտակին.) Մուշեն էլ գնաց Ղարաբաղ, բայց քանի որ թեթև վիրավորվեց, արածը համարվեց սովորական բան ու մոռացվեց: Դու գնացիր, կովեցիր, զոհեցիր կյանքից հետո ամենաթանկը՝ քայլելը, ազատությունը, ու մենք ամեն անգամ, տեսնելով քեզ սայլակին նստաձ՝ հիշում ենք արածդ: Բայց դա չի նշանակում, որ եղբորդ հետ կարող ես խոսել այդ տոնով:

ՄՈՒԾԵՂ - Ոչինչ, ես սովոր եմ... Ի վերջո, ոստիկան եմ, ամեն ինչին կրիմանամ:

ԱՐՏԱԿ - (պայթում է): Ինչ կապ ունի ոստիկան լինելը... Դու այսօր հայտնվել ես բարիկադի մյուս կողմում, որտեղ չպիտի լինեիր մի պարզ պատճառով՝ որ Դավթյան ես:

ԵՎԳԻՆԵ - Իսկ ո՞վ է հորինել այդ բարիկադը, ո՞վ իրավունք ունի դատելու, թե որ կողմն է իրավացին:

ԼՈՒՄԻՆԵ - (առաջին անգամ է նա այսքան զայրացած): Ինչպես թե... այդքանից հետո դեռ կարելի է մտածել, թե բարիկադի որ կողմում է արդարը, իսկ որտեղ է կեղծն ու թալանո՞ղը:

ԱՆՈՒԾ - Բա ինչո՞ւ ես քեզ պատեպատ տալիս, որ տղադ հայտնվել է բարիկադի մի կողմում:

ԼՈՒՄԻՆԵ - Ինչպես չես հասկանում... Ես հպարտ եմ, որ տղասուժ ունի կանգնելու արդարի կողմը, բայց վախենում եմ, որովհետև մյուս կողմում ամեն ինչի ընդունակ մարդիկ են, եթե, իհարկե, նրանք մարդ են...

ՄՈՒԾԵՂ - Լուսինե, քո ասածով ստացվեց, որ ես մարդ չեմ:

ԱՍԴԻԿ - (փորձելով շտկել իրավիճակը): Մուշեղ ջան, սրտիդ մոտ չընդունես...

ՄՈՒԾԵՂ - Չէ, ինչի՞ լավ էլ մոտ կընդունեմ ու որպես շնորհակալություն խորհուրդ կտամ սիրելի Լուսինեի որդուն, իմ երջանկահիշատակ ընկերոջ ու նաև աներձագի միակ զավակին, որ հեռու մնա էդ բախտախնդիրներից...

ԱՐՏԱԿ - Մուշեղ, պետք չէ... չշարունակես: Ու քո գնալու ժամանակն է:

ՎԱՀԱՆ կրտսեր - (Մուշեղին): Դու իմ հորաքրոջ ամուսինն ես և մեկ անգամ չէ, որ ինձ խորհուրդ ես տվել: Բայց ոչ հիմա... Որովհետև անկեղծ չես, երբ ինձ ու ընկերներիս բախտախնդիր ես անվանում: Ես գիտեմ, որ ինձ սիրում ես, մտածում ես իմ մասին, բայց, Մուշեղ հոպար, առաջին անգամ ինձ խորհուրդ տալ չես կարող, ու մեղավորը ոչ դու ես, ոչ էլ ես:

Մուշեղը մի պահ մտածում, հետո արագ գնում է դեպի դրույք: Անուշը հասնում է նրան:

ԱՆՈՒԾ - Մուշեղ, սպասիր...

ՄՈՒՇԵՂ - Ոնց ուզում եք՝ արեք,
բայց տղային տնից դուրս չթող-
նեք:

ԳՅՈՒՄ Է:

ԵՎԳԻՆԵ - Սա էլ գործ է, ոչ ժամ ու-
նի, ոչ ժամանակ... Անուշ, գոնե
մի բան կերա՞վ:

ԱՆՈՒԾ - Ոմանց քաղցր խոսքերը:

ԱՐՏԱԿ - (Անուշին): Ինձնից շատ
եղբորս չսիրես... Բայց եթե ես
նրան չասեմ, ուրիշ ով այսի ա-
սի...

ՍՈՒՐԵՆ - Ասելուց առաջ աչքերին
նայեիր... Ներսից վառվում է,
բայց քեզ պես ազատ արվեստա-
գետ չէ, որ մտքինն ասի:

ԱՍՏՂԻԿ - (Լիլիթին): Ինչ ես մտա-
ծում, Լիլիթ ջան:

ՎԱՀԱՆ կրտսեր - Մտածում է՝ չորս
տարին մի անգամ ճնունդ են ա-
նում, էն էլ քթիցս բերում են:

ԼԻԼԻԹ - Դա էլ կարող էի մտածել,
բայց իիմա... (Կրտսերին.) Վա-
հան, էսօր քեզ աղջկա հետ եմ
տեսել:

ՎԱՀԱՆ կրտսեր - (կարմրում է): Ին-
չեր ես հորինում...

ԼԻԼԻԹ - Եթե հորինում եմ, որտեղից
գիտեմ, որ երկար, խուճում մա-
զեր ունի ու համարյա քո բոյին է...

ԱՍՏՂԻԿ - Բայց ինչ խաբարբգիկ
Լիլիթ ունեմ:

ԵՎԳԻՆԵ - Իմ Լիլիթն էլ պակաս
խաբարբգիկը չի:

ԼԻԼԻԹ - Դե լավ, վրա մի տվեք, եր-

կուսով էնքան լավն էին, որ ուզե-
ցի՝ դուք էլ իմանաք:

ԼՈՒՄԻՆԵ - (մեղմ): Նարեն է, Վա-
հանիս համակուրսեցին:

ՎԱՀԱՆ - Մայրը էսպես կլինի, բայց
ամեն ինչին տեղյակ է:

ՍՈՒՐԵՆ - Այն, կյանքը շարունակ-
վում է...

ԵՎԳԻՆԵ - Ուրեմն՝ խմիր ջահելների
կենացը:

ՍՈՒՐԵՆ - (Վահանին): Մեր տիկին-
ները լրիվ են մեզ կառավարում,
արդեն կենացներն են հուշում:

ՎԱՀԱՆ - Եդ իրավունքը նվաճել են
մեր դարդը տանելով: Ջահելներ
ջան, ձեր կենացը: Ու մի
խնդրանք ունեմ ձեզնից՝ էսօր
մինչև լույս նստենք, սեղանի մո-
տից էլ հեռացող չլինի:

ՎԱՀԱՆ կրտսեր - Պապ, ես պիտի
գնամ:

ԼՈՒՄԻՆԵ - Իսկ եթե զանգեմ Նա-
րեին, նա էլ գամ...

ԱՐՏԱԿ - Վահան, գիտես, ես միշտ
քո կողմից եմ, բայց էսօր լսիր մե-
ծերին:

ՎԱՀԱՆ կրտսեր - Առաջին անգամը
չէ, ու հետո, տղաները ինձ սպա-
սում են:

ԱՆՈՒԾ - Մի անգամ էլ թող սպասեն:

ՎԱՀԱՆ կրտսեր - Հորք, դու խելացի
կին ես, չես հասկանում, որ
չգնալս վախկոտություն կհամար-
վի: Հատկապես, որ վախենալու
բան չկա՝ խաղաղ ցուցարարները
խաղաղ հանրահավաք են անում:

ԱՍԴԻԿ - Դուք եք ձեզ խաղաղ համարում, հեռուստացույցով ուրիշ բան են ասում:

ՎԱՀԱՆ - Ո՞վ է հավատում դրանց:

ԵՎԳԻՆԵ - Ասողներն էլ հավատում են, իսկ եթե չեն հավատում, ավելի վատ:

ԼԻԼԻԹ - Տատի՞, ինչ ես ուզում ասել:

ՎԱՀԱՆ - Ուզում է ասել, որ իր խոսքին չհավատացողը հրամանը պելի կատաղի է կատարում:

ՎԱՀԱՆ կրտսեր (*Lիլիթին՝ կամաց:*)
- Ասում ես՝ Նարեն լավն է:

ԼԻԼԻԹ - Ճաշակ ունես: Ապեր, մի բան խնդրեմ...

ՎԱՀԱՆ կրտսեր - Միայն չասես, որ չգնամ:

ԼԻԼԻԹ - Բայց ինչի՞ ես գնում:

ՎԱՀԱՆ կրտսեր - Գիտեմ, ես համոզված եմ, որ եթե հայրս ողջ լիներ, ինքն էլ հրապարակում կլիներ: Հիմա Արտակն էլ է էնտեղ, թեկուզ մտքով...

ԼԻԼԻԹ - Հայրս էլ...

ՎԱՀԱՆ կրտսեր - Նրանը ամենադժվարն է: Էս օրերին մի բանից եմ միայն վախեցել, որ հանկարծ Մուշեղ հոպարի դեմ չելնեմ... Ինքը մեղք է:

ԼԻԼԻԹ - Հիմա կօգնեմ, դու կգնաս:

Բայց խոստացիր, որ Նարեի հետ կվերադառնաս:

ՎԱՀԱՆ կրտսեր - Բայց դու ինչ ձիշտ մարդ ես, քոյրիկս...

ԼԻԼԻԹ - (պարն ընդհատելով): Դուք շարունակեք ձեր քեֆը, մենք իիմա կգանք:

ԼՈՒՍԻՆԵ - (*հազիվ լսելի*): Ո՞ր եք գնում:

ԼԻԼԻԹ - Վահանի ձայնագրությունները բերելու, կարգին երածշտություն լսենք: (Գնում են:)

ԱՍԴԻԿ - (ամուսնունաց): Մի բան արա...

ՎԱՀԱՆ - Անող որ լինեի՝ Դավիթիս չէի թողնի՝ գնար... (Ինքն իր ասածից սարսափած, նայում է շուրջը:) Ես... գնացին:

ԱՆՈՒԾ - Հիմա կգան: Պիտի որ գան...

ԱՐՏԱԿ - Վաղը մարտի 1-ն է, վատ բան չի կարող պատահել: Գարնան առաջին օրը թույլ չի տա:

Գալիս է Լիլիթը:

ԼԻԼԻԹ - Վրա չտաք, Վահանը խոստացավ Նարեի հետ վերադառնալ:

ԵՎԳԻՆԵ - Միայն մի բան եմ խնդրում Աստծուց՝ Վահանս ու Մուշեղս իրար դեմ չկանգնեն:

Խավար:

ԴՐԱՄԱՏՈՒՐԳԻԱ

գրական-գեղարվեստական հանդես

ISSN 1829-0701

© «Դրամատուրգիա», 2018
Տպագրվել է պետական աջակցությամբ

Խմբագիր՝
ԿԱՐԻՆԵ ԽՈԴԻԿՅԱՆ

Կազմը և էջադրումը՝
ՆԱՌԱ ՎԱՐԴԱՆՅԱՆԻ

Նյութերն ընդունվում են մեքենագիր կամ շարվածքով:
Բնագրերը չեն վերադասվում:

**Հանդեսում տպագրված պիեսների թեմադրությամբ շահագրգիռ
թատրոնները դրանց օգտագործման թույլտվության համար
դիմեն անմիջական իրավատերին՝ հեղինակներին:**

Խմբագրության հասցեն՝
Երևան, Օրբելի 18/6, հեռ. 22-76-08

Ստորագրված է տպագրության 20.12.2018
Գինը՝ պայմանագրային:

Գրանցման վկայական՝ 01Մ 000089

Չափը՝ 70x100, 1/16: Ծավալը՝ 11.5 տպ. մամուլ:
Թուղթը և տպագրությունը՝ օֆսեթ:

Տպագրվել է
«Վան ԱՐՅԱՆ» ՍՊԸ-ը՝
ՀԳՄ «Լ. Զ. ՍՈՒՐԵՆՅԱՆ» տպագրատանը: